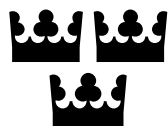

Rikets styrelse

1

Förslag till statens budget för 2016

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag.....	13
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden.....	13
2.2	Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)	19
2.3	Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).....	20
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2015:000) om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).....	39
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	40
3	Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	41
3.1	Omfattning.....	41
3.2	Utgiftsutveckling	41
3.3	Mål för utgiftsområdet	42
3.4	Resultatredovisning	43
3.5	Politikens inriktning.....	43
4	Statschefen	45
4.1	Budgetförslag	45
4.1.1	1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	45
5	Riksdagen och Riksdagens ombudsmän	49
5.1	Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet	49
5.2	Resultatredovisning 2014	50
5.2.1	Resultat.....	50
5.2.2	Analys och slutsatser	50
5.3	Revisionens iakttagelser.....	51
5.4	Budgetförslag	51
5.4.1	2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	51
5.4.2	2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	52
5.4.3	2:3 Riksdagens fastighetsanslag	54
5.4.4	2:4 Riksdagens ombudsmän (JO).....	57
6	Sametinget och samepolitiken	59

6.1	Omfattning	59
6.2	Utgiftsutveckling.....	59
6.3	Mål.....	59
6.4	Resultatredovisning.....	59
6.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	60
6.4.2	Resultat	60
6.4.3	Analys och slutsatser.....	62
6.5	Politikens inriktning.....	62
6.6	Budgetförslag.....	63
6.6.1	3:1 Sametinget.....	63
7	Regeringskansliet m.m.....	65
7.1	Budgetförslag.....	65
7.1.1	4:1 Regeringskansliet m.m.	65
8	Länsstyrelserna.....	69
8.1	Omfattning	69
8.2	Utgiftsutveckling.....	70
8.3	Mål.....	70
8.4	Resultatredovisning.....	70
8.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	70
8.4.2	Resultat	71
8.4.3	Analys och slutsatser.....	83
8.5	Politikens inriktning.....	84
8.6	Budgetförslag.....	86
8.6.1	5:1 Länsstyrelserna m.m.....	86
9	Demokratipolitik och mänskliga rättigheter.....	89
9.1	Omfattning	89
9.2	Utgiftsutveckling.....	89
9.3	Mål för demokratipolitiken.....	90
9.4	Samlad bedömning av resultaten för demokratipolitiken	90
9.5	Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande ..	90
9.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	90
9.5.2	Resultat	90
9.5.3	Analys och slutsatser.....	97
9.6	Resultatredovisning för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna	98
9.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	98
9.6.2	Resultat	98
9.6.3	Analys och slutsatser.....	100
9.7	Resultatredovisning för stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen.....	101
9.7.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	101
9.7.2	Resultat	101
9.7.3	Analys och slutsatser.....	102
9.8	Resultatredovisning för en ökad demokratisk medvetenhet	103
9.8.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	103
9.8.2	Resultat	103
9.8.3	Analys och slutsatser.....	104
9.9	Resultatredovisning för värna demokratin mot våldsbejakande extremism.....	105

9.9.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	105
9.9.2	Resultat	105
9.9.3	Analys och slutsatser	108
9.10	Politikens inriktning	109
9.10.1	Ett högt och mer jämlikt valdeltagande.....	109
9.10.2	Ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna.....	110
9.10.3	Stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen	111
9.10.4	En ökad demokratisk medvetenhet	112
9.10.5	Värna demokratin	113
9.11	Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen	116
9.11.1	Mål för Justitiekanslern och Datainspektionen	116
9.11.2	Resultat	116
9.11.3	Analys och slutsatser	118
9.12	Mål för mänskliga rättigheter.....	118
9.13	Resultatredovisning	118
9.13.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	119
9.13.2	Resultat	119
9.13.3	Analys och slutsatser	121
9.14	Politikens inriktning.....	121
9.15	Budgetförslag	123
9.15.1	6:1 Allmänna val och demokrati	123
9.15.2	6:2 Justitiekanslern.....	124
9.15.3	6:3 Datainspektionen.....	124
9.15.4	6:4 Svensk författningssamling	125
9.15.5	6:5 Valmyndigheten	125
9.15.6	6:6 Stöd till politiska partier	126
10	Nationella minoriteter	129
10.1	Omfattning.....	129
10.2	Utgiftsutveckling	129
10.3	Mål	130
10.4	Resultatredovisning	130
10.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	130
10.4.2	Resultat	130
10.4.3	Analys och slutsatser	136
10.5	Politikens inriktning.....	136
10.6	Budgetförslag	137
10.6.1	7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	137
10.6.2	7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	138
11	Medier	139
11.1	Omfattning.....	139
11.2	Budgetförslag	139
11.2.1	8:1 Presstödet	139
11.2.2	8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	140
11.3	Förstärkt stöd till dagspressen	142
12	Sieps samt EU-information	151
12.1	Omfattning.....	151
12.2	Resultatredovisning	151

12.2.1	Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier	151
12.2.2	Analys och slutsatser.....	152
12.2.3	Resultat avseende EU-information.....	152
12.2.4	Analys och slutsatser.....	152
12.3	Politikens inriktning.....	152
12.4	Budgetförslag.....	153
12.4.1	9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	153

Tabellförteckning

Anslagsbelopp.....	12
Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse	41
Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	42
Tabell 3.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	42
Tabell 4.1 Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	45
Tabell 4.2 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	48
Tabell 5.1 Intäkter, kostnader och transfereringar.....	51
Tabell 5.2 Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	51
Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	52
Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag.....	52
Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag.....	54
Tabell 5.6 Investeringsplan	54
Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag.....	54
Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag.....	55
Tabell 5.9 Investeringsplan	56
Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	57
Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	58
Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom område Sametinget och samepolitiken.....	59
Tabell 6.2 Inkomna och beslutade ansökningar till samisk kultur 2012–2014.....	61
Tabell 6.3 Anslagsutveckling 3:1 Sametinget	63
Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:1 Sametinget	63
Tabell 7.1 Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m.	65
Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet.....	65
Tabell 7.3 Uppdragsverksamhet.....	66
Tabell 7.4 Viss resultatinformation för Regeringskansliet.....	67
Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:1 Regeringskansliet m.m.	68
Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom område Länsstyrelserna.....	70
Tabell 8.2 Indikatorer utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård	73
Tabell 8.3 Indikatorer utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	75
Tabell 8.4 Indikatorer utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	76
Tabell 8.5 Indikatorer utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (integration m.m.)	77
Tabell 8.6 Indikatorer utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (jämställdhet)	78
Tabell 8.7 Antal årsarbetskrafter per länsstyrelse	80
Tabell 8.8 Antal årsarbetskrafter per verksamhet	81

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.	86
Tabell 8.10 Offentligrättslig verksamhet.....	86
Tabell 8.11 Inkomsttitlar 2014.....	86
Tabell 8.12 Uppdragsverksamhet	86
Tabell 8.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:1 Länsstyrelserna m.m.	87
Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Demokratipolitik och mänskliga rättigheter.....	89
Tabell 9.2 Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati	123
Tabell 9.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2019, för 6:1 Allmänna val och demokrati.....	123
Tabell 9.4 Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern	124
Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:2 Justitiekanslern.....	124
Tabell 9.6 Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen.....	124
Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:3 Datainspektionen.....	124
Tabell 9.8 Anslagsutveckling 6:4 Svensk författningssamling	125
Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:4 Svensk författningssamling.....	125
Tabell 9.10 Anslagsutveckling 6:5 Valmyndigheten	125
Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:5 Valmyndigheten	125
Tabell 9.12 Anslagsutveckling 6:6 Stöd till politiska partier.....	126
Tabell 9.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:6 Stöd till politiska partier.....	126
Tabell 9.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 6:6 Stöd till politiska partier	127
Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter.....	129
Tabell 10.2 Antal anslutna kommuner och landsting till förvaltningsområde.....	131
Tabell 10.3 Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	137
Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	138
Tabell 10.5 Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer ..	138
Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	138
Tabell 11.1 Anslagsutveckling 8:1 Presstödet	139
Tabell 11.2 Beställningsbemyndigande för anslaget 8:1 Presstödet.....	140
Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:1 Presstödet	140
Tabell 11.4 Anslagsutveckling 8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	140
Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	141
Tabell 11.6 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för analog kommersiell radio...	141
Tabell 11.7 Offentligrättslig verksamhet – Särskild avgift och viten	141
Tabell 11.8 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio	141
Tabell 11.9 Uppdragsverksamhet	142
Tabell 11.10 Förslag till ny stödtrappa	145
Tabell 11.11 Förslag till förändrad stödtrappa för endagstidningar	147
Tabell 11.12 Förslag till förändrad stödtrappa för tvådagartidningar	147
Tabell 12.1 Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	153
Tabell 12.2 Uppdragsverksamhet	154
Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	154

Diagramförteckning

Diagram 8.1 Länsstyrelsernas finansiering 2002–2014.....	83
Diagram 8.2 Anslagssparande utveckling 2009–2015.....	83

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (avsnitt 2.1 och 11.3),
2. antar förslaget till lag om ändring i tullagen (2000:1281) (avsnitt 2.2 och 11.3),
3. antar förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696) (avsnitt 2.3 och 11.3),
4. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2015:000) om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696) (avsnitt 2.4 och 11.3),
5. godkänner målet för demokratipolitiken (avsnitt 9.3),
6. godkänner målet för politiken för mänskliga rättigheter (avsnitt 9.12),
7. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor 2017 (avsnitt 9.15.6),
8. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 8:1 *Presstöd* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2017 och 2018 (avsnitt 11.2.1),
9. godkänner avskaffandet av det särskilda extrastödet för storstadstidningar (avsnitt 11.3),
10. godkänner den förändrade stödtrappan för hög- och medelfrekventa tidningar (avsnitt 11.3),
11. godkänner den förändrade stödtrappan för lågfrekventa tidningar (avsnitt 11.3),
12. för budgetåret 2016 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt följande uppställning:

Riksdagsstyrelsen föreslår att riksdagen

13. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen (avsnitt 2.5 och 5.4.1),
14. godkänner investeringsplanen för anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2016–2019 (avsnitt 5.4.2),
15. bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor (avsnitt 5.4.2),

16. godkänner investeringsplanen för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* för 2016–2019 (avsnitt 5.4.3),
17. bemyndigar Riksdagsförvaltningen att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 500 000 000 kronor (avsnitt 5.4.3),
18. för budgetåret 2016 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag för Riksdagsförvaltningen, enligt följande uppställning:

Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att riksdagen

19. beslutar att Riksdagens ombudsmän (JO) för 2016 får finansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet med anslag (avsnitt 5.4.4),
20. för budgetåret 2016 anvisar ett ramanslag under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag för Riksdagens ombudsmän (JO), enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	135 378
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	867 133
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	715 382
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	100 000
2:4	Riksdagens ombudsmän (JO)	89 041
3:1	Sametinget	40 897
4:1	Regeringskansliet m.m.	7 098 798
5:1	Länsstyrelserna m.m.	2 595 248
6:1	Allmänna val och demokrati	58 340
6:2	Justitiekanslern	40 505
6:3	Datainspektionen	48 689
6:4	Svensk författningssamling	1 300
6:5	Valmyndigheten	19 285
6:6	Stöd till politiska partier	171 200
7:1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917
7:2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14 500
8:1	Presstödet	567 119
8:2	Myndigheten för press, radio och tv	33 893
9:1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 619
Summa		12 717 244

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden¹

dels att 3 kap. 3, 4, 13, 14, 17–19, 21–24 och 27 §§ och rubriken närmast före 3 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 1 § ska lyda ”Sändningar med tillstånd av regeringen samt sändningar av tv-program med tillstånd av Myndigheten för press, radio och tv som meddelats för en längre tid än två veckor.”

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Andra sändningar med tillstånd av Myndigheten för radio och tv

3 kap.

Andra sändningar med tillstånd av Myndigheten för *press*, radio och tv²

3 §³

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 12 kap. radio- och tv-lagen (2010:696) ska utse en utgivare för programverksamheten. Detsamma gäller

Varje sammanslutning som avser att sända ljudradio med stöd av 12 kap. radio- och tv-lagen (2010:696) ska utse en utgivare för programverksamheten. Detsamma gäller

¹ Lagen omtryckt 2002:911.

² Senaste lydelse 2010:737.

³ Senaste lydelse 2010:737.

innehavare av tillstånd till sådana sändningar som anges i 4 kap. 13 § och 11 kap. 1 § andra stycket radio- och tv-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 13 kap. samma lag. Sammanslutningen eller tillståndshavaren ska till Myndigheten för radio och tv anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, ska sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse en ny utgivare. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

innehavare av tillstånd till sådana sändningar som anges i 4 kap. 13 § och 11 kap. 1 § andra stycket radio- och tv-lagen samt innehavare av tillstånd enligt 13 kap. samma lag. Sammanslutningen eller tillståndshavaren ska till Myndigheten för *press*, radio och tv anmäla vem som är utgivare.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans *eller hennes* uppdrag upphör, ska sammanslutningen eller tillståndshavaren omedelbart utse en ny utgivare. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

4 §⁴

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren eller av den som innehar tillståndet. Utgivaren ska till Myndigheten för radio och tv anmäla vem som är ställföreträdare.

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den sammanslutning som har utsett utgivaren eller av den som innehar tillståndet. Utgivaren ska till Myndigheten för *press*, radio och tv anmäla vem som är ställföreträdare.

13 §⁵

Den som utser utgivare av andra radioprogram i trådsändningar än som avses i 12 § ska anmäla vem som har utsetts till Myndigheten för radio och tv.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans uppdrag upphör, ska en ny utgivare omedelbart utses. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

Den som utser utgivare av andra radioprogram i trådsändningar än som avses i 12 § ska anmäla vem som har utsetts till Myndigheten för *press*, radio och tv.

Om den som är utsedd till utgivare inte längre är behörig eller hans *eller hennes* uppdrag upphör, ska en ny utgivare omedelbart utses. Denne ska anmälas så som föreskrivs i första stycket.

14 §⁶

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren ska anmäla vem som är ställföreträdare till Myndigheten för radio och tv.

En ställföreträdare för utgivaren ska vara godkänd av den som har utsett utgivaren. Utgivaren ska anmäla vem som är ställföreträdare till Myndigheten för *press*, radio och tv.

⁴ Senaste lydelse 2010:737.

⁵ Senaste lydelse 2010:737.

⁶ Senaste lydelse 2010:737.

17 §⁷

Beträffande program som direktsänds får den som ska utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv ska svara för yttrandefrihetsbrott som han begår. Ett sådant beslut ska före sändningen meddelas de berörda och antecknas i ett särskilt register hos den som bedriver sändningsverksamheten. Anteckningen ska innehålla uppgifter om namn, födelsetid och bostadsadress för var och en som avses med beslutet. Om inte detta sker, är beslutet utan verkan.

Ett utdrag ur registret ska genast sändas till Myndigheten för radio och tv varje gång ett beslut har antecknats i det.

Beträffande program som direktsänds får den som ska utse utgivare besluta att, i stället för utgivaren, var och en som framträder i programmet själv ska svara för yttrandefrihetsbrott som han *eller hon* begår. Ett sådant beslut ska före sändningen meddelas de berörda och antecknas i ett särskilt register hos den som bedriver sändningsverksamheten. Anteckningen ska innehålla uppgifter om namn, födelsetid och bostadsadress för var och en som avses med beslutet. Om inte detta sker, är beslutet utan verkan.

Ett utdrag ur registret ska genast sändas till Myndigheten för *press*, radio och tv varje gång ett beslut har antecknats i det.

18 §⁸

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till Myndigheten för radio och tv anmäla vilket namn databasen har. I fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen ska namnet innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen (2010:696) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

- utgivare ska utses för verksamheten,
- uppgift om vem som är utgivare, och i förekommande fall ställföreträdare, ska antecknas i register hos programföretaget.

Bestämmelserna i 12–15 §§ tillämpas också i fråga om sådant tillhandahållande av information som avses i 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen. Den som bedriver sådan verksamhet ska till Myndigheten för *press*, radio och tv anmäla vilket namn databasen har. I fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen ska namnet innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift. När ett sådant programföretag som har tillstånd enligt 4 kap. 3 § eller 11 kap. 1 § första stycket radio- och tv-lagen (2010:696) att sända radioprogram också driver verksamhet enligt 1 kap. 9 § första stycket yttrandefrihetsgrundlagen, ska i stället för vad som anges i 1 § första stycket gälla att

⁷ Senaste lydelse 2010:737.

⁸ Senaste lydelse 2010:1437.

19 §⁹

Utgivningsbevis för verksamhet enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen utfärdas av Myndigheten för radio och tv på ansökan av den som bedriver verksamheten.

En ansökan ska innehålla uppgift om databasens namn, vem som bedriver verksamheten, från vilken ort överföringarna eller uppspelningarna utgår och vem som utsetts till utgivare samt, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren. I fråga om sådant tillhandahållande som avses i 1 kap. 9 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen ska namnet innehålla databasens domännamn eller motsvarande uppgift.

Ansökan ska också innehålla en teknisk beskrivning av verksamheten. Av beskrivningen ska det framgå hur information tillhandahålls allmänheten. Beskrivningen ska ha sådan omfattning att det framgår om verksamheten uppfyller förutsättningarna enligt 1 kap. 9 § andra stycket yttrandefrihetsgrundlagen.

Till en ansökan ska det fogas bevis att utgivaren uppfyller de behörighetsvillkor som anges i yttrandefrihetsgrundlagen och att utgivaren har åtagit sig uppdraget.

21 §¹⁰

I god tid innan ett utgivningsbevis förfaller enligt 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen ska Myndigheten för radio och tv till den som bedriver verksamheten sända en påminnelse om att bevisets giltighetstid är begränsad till tio år och att beviset förfaller, om en ansökan om förnyelse av beviset inte har kommit in till myndigheten före tioårsperiodens utgång.

Beslut om att ett utgivningsbevis ska anses förfallet vid tioårsperiodens utgång meddelas av Myndigheten för radio och tv.

En ansökan om förnyelse av ett utgivningsbevis får göras tidigast ett år före och senast på dagen för tioårsperiodens utgång. För en ansökan om förnyelse gäller i övrigt samma bestämmelser som för den första ansökan. Om en ansökan om förnyelse har gjorts i rätt tid, fortsätter beviset att gälla till dess att beslutet med anledning av ansökan har vunnit laga kraft.

22 §¹¹

Om de förhållanden som avses i

Om de förhållanden som avses i

⁹ Senaste lydelse 2010:1437.

¹⁰ Senaste lydelse 2010:737.

¹¹ Senaste lydelse 2010:737.

19 § andra–fjärde styckena ändras, ska den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Myndigheten för radio och tv.

19 § andra–fjärde styckena ändras, ska den som bedriver verksamheten genast anmäla detta till Myndigheten för *press*, radio och tv.

23 §¹²

I 1 kap. 9 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen föreskrivs i vilka fall utgivningsbevis får återkallas. Om ett utgivningsbevis inte borde ha utfärdats på grund av risk för förväxling med namn på en annan verksamhet, får beviset dock återkallas endast om det inom sex månader sedan beviset utfärdades visas att ansökan borde ha avslagits på grund av denna risk.

Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Myndigheten för radio och tv. I ärenden om återkallelse ska den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det *kan ske*.

Beslut om återkallelse av utgivningsbevis meddelas av Myndigheten för *press*, radio och tv. I ärenden om återkallelse ska den som bedriver verksamheten och utgivaren få tillfälle att yttra sig, om det *är möjligt*.

24 §¹³

Beslut av Myndigheten för radio och tv i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av Myndigheten för *press*, radio och tv i ärenden om utgivningsbevis får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

27 §¹⁴

Myndigheten för radio och tv ska föra register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om

1. databasens namn,
2. vem som bedriver verksamheten,
3. från vilken ort överföringarna eller uppspelningarna utgår,
4. vem som utsetts till utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren,
5. en teknisk beskrivning av verksamheten *samt*
6. tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis.

Myndigheten för *press*, radio och tv ska föra register över verksamheter enligt 1 kap. 9 § första och andra styckena yttrandefrihetsgrundlagen. Registret får föras med hjälp av automatiserad behandling. Det får innehålla uppgifter om

1. databasens namn,
2. vem som bedriver verksamheten,
3. från vilken ort överföringarna eller uppspelningarna utgår,
4. vem som utsetts till utgivare och, i förekommande fall, ställföreträdare för utgivaren,
5. en teknisk beskrivning av verksamheten, *och*
6. tidpunkt för utfärdande och förnyelse av utgivningsbevis.

¹² Senaste lydelse 2010:737.

¹³ Senaste lydelse 2010:737.

¹⁴ Senaste lydelse 2010:1437.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2.2 Förslag till lag om ändring i tullagen (2000:1281)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 6 § tullagen (2000:1281) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

6 §¹

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor: Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Livsmedelsverket, Läke- medelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Myndigheten för radio och tv, Sveriges riksbank, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statistiska centralbyrån, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll och Transportstyrelsen. Tullverket ska vidare på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisen uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Tullverket ska på begäran tillhandahålla följande myndigheter uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör import eller export av varor: Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Statens jordbruksverk, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten, Livsmedelsverket, Läke- medelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Myndigheten för *press*, radio och tv, Sveriges riksbank, Skatteverket, Skogsstyrelsen, Statens energimyndighet, Statistiska centralbyrån, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll och Transportstyrelsen. Tullverket ska vidare på begäran tillhandahålla Säkerhetspolisen uppgifter som förekommer hos Tullverket och som rör export av varor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2014:1008.

2.3 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs i fråga om radio- och tv-lagen (2010:696)

dels att 2 kap. 2 och 3 §§, 4 kap. 3, 7 och 12–17 §§, 5 kap. 11 och 12 §§, 8 kap. 5 §, 9 kap. 5–7 §§, 11 kap. 1 och 5 §§, 12 kap. 1, 3, 7 och 8 §§, 13 kap. 1, 2, 6, 9, 13, 15–20, 24–29, 31 och 32 §§, 14 kap. 7 §, 16 kap. 3 och 5–13 §§, 17 kap. 7, 8, 11 och 12 §§, 18 kap. 5 §, 19 kap. 1 och 2 §§, 20 kap. 1–4 och 6 §§ och rubriken närmast före 16 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att punkt 7 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Den som bedriver en sändningsverksamhet som det inte behövs tillstånd för enligt denna lag eller som tillhandahåller beställ-tv, ska anmäla sig för registrering hos Myndigheten för radio och tv. Detsamma gäller den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentrepreneur).

I anmälan ska anges

1. namn, firma eller motsvarande,
2. ställföreträdare för juridisk person,
3. postadress, telefonnummer, e-postadress och webbplats, och
4. uppgift om den verksamhet som bedrivs.

Den som bedriver en sändningsverksamhet som det inte behövs tillstånd för enligt denna lag eller som tillhandahåller beställ-tv, ska anmäla sig för registrering hos Myndigheten för *press*, radio och tv. Detsamma gäller den som för någon annans räkning bedriver sändningsverksamhet över satellit eller upplåter satellitkapacitet (satellitentrepreneur).

I anmälan ska *följande* anges:

1. namn, firma eller motsvarande,
2. ställföreträdare för juridisk person,
3. postadress, telefonnummer, e-postadress och webbplats, och
4. uppgift om den verksamhet som bedrivs.

3 §

Myndigheten för radio och tv ska upprätta ett register över dem som

1. har anmält sig enligt 2 § och vilkas verksamhet omfattas av denna lag, eller
2. har sådant tillstånd som avses i 4 kap. 3 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1 § eller 13 kap. 1 §.

Registret får föras med hjälp av automatisk databehandling. Det får bara innehålla sådana uppgifter som avses i 2 § andra stycket, 5 kap. 11 §, 14 kap. 7 § och 16 kap. 5–9 §§.

Myndigheten för *press*, radio och tv ska upprätta ett register över dem som

4 kap.**3 §**

Regeringen ger tillstånd att sända tv och sökbar text-tv om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Myndigheten för radio och tv ger tillstånd i övriga fall.

Regeringen ger tillstånd att sända tv och sökbar text-tv om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Myndigheten för *press*, radio och tv ger tillstånd i övriga fall.

7 §¹

Ett tillstånd som ges av Myndigheten för radio och tv får innebära rätt för ett programföretag att endast vidareända programtjänster som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av ett annat programföretag. I ett sådant tillstånd får myndigheten besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar med stöd av tillståndet.

Ett tillstånd som ges av Myndigheten för *press*, radio och tv får innebära rätt för ett programföretag att endast vidareända programtjänster som samtidigt sänds eller kort tid dessförinnan sänts av ett annat programföretag. I ett sådant tillstånd får myndigheten besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar med stöd av tillståndet.

12 §

Ett tillstånd som har beviljats av regeringen att sända tv och sökbar text-tv ska gälla för en viss tid som bestäms av regeringen.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv gäller för sex år. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Ett tillstånd som har beviljats av Myndigheten för *press*, radio och tv att sända tv eller sökbar text-tv gäller för sex år. Om det finns särskilda skäl, får myndigheten besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

13 §

Föreskrifterna i 5 och 6 §§ behöver inte tillämpas om tillståndet att sända tv och sökbar text-tv gäller under en begränsad tid om högst två veckor.

Myndigheten för radio och tv får besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som avses i första stycket.

Myndigheten för *press*, radio och tv får besluta att 5–8 kap. inte ska tillämpas på sändningar som avses i första stycket.

14 §

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för radio och tv avser att förena med

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för *press*, radio och tv avser att förena

¹ Senaste lydelse 2012:702.

tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som den sökande har godtagit.

med tillståndet. Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som den sökande har godtagit.

15 §

Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om

Ett tillstånd att sända tv och sökbar text-tv får överlåtas om Myndigheten för *press*, radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om

1. förvärvaren uppfyller förutsättningarna i 5 §,
 2. överlåtelsen inte för med sig att ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd att sända tv och sökbar text-tv ökar i mer än begränsad omfattning, och
 3. överlåtelsen inte medför en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.
- En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

16 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 och 13 §§ har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nye* innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den *nye* innehavaren om detta. Om den *nye* innehavaren inte har underrättats gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet har förenats med gäller inte mot den *nye* innehavaren.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 och 13 §§ har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nya* innehavaren. Myndigheten för *press*, radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den *nya* innehavaren om detta. Om den *nya* innehavaren inte har underrättats gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet har förenats med gäller inte mot den *nya* innehavaren.

17 §

Myndigheten för radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända tv och sökbar text-tv eller om medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Myndigheten för *press*, radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända tv och sökbar text-tv eller om medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

5 kap.

11 §

Den som sänder tv eller sökbar text-tv enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för radio och tv.

Den som sänder tv eller sökbar text-tv enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för *press*, radio och tv.

Beteckningen ska i tv-sändningar anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen. I sökbar text-tv ska beteckningen anges löpande.

12 §²

En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Detta gäller även en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning eller sökbar text-tv genom tråd. Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med radio- och tv-avgift enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, och av Myndigheten för radio och tv i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid.

Vid bestämmande av hur och i vilken omfattning tjänsten ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättning ska leverantörens finansiella förutsättningar och den tekniska utvecklingen av tillgänglighetstjänster beaktas.

En leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning, beställ-tv eller sökbar text-tv på något annat sätt än genom tråd ska utforma tjänsten på ett sådant sätt att den blir tillgänglig för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Detta gäller även en leverantör av medietjänster som tillhandahåller tv-sändning eller sökbar text-tv genom tråd. Tillgängliggörandet ska ske i den omfattning som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med radio- och tv-avgift enligt lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst, och av Myndigheten för *press*, radio och tv i övriga fall. Ett sådant beslut ska gälla för en viss tid.

8 kap.

5 §³

Före och efter varje annonsering i tv-sändningar och i beställ-tv ska det förekomma en särskild signatur som tydligt skiljer annonserna från det övriga innehållet. Signaturen ska bestå av både ljud och bild. I sökbar text-tv, försäljningsprogram och vid annonsering med delad skärm ska signaturen alltid vara synlig. Den behöver dock bara anges i bild.

I fråga om tv-sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen bevilja undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet på kortaste annonstid enligt 2 §. Ett sådant undantag får även beviljas av Myndigheten för radio och tv i fråga om sändningar som myndigheten lämnar tillstånd till.

I fråga om tv-sändningar som regeringen lämnar tillstånd till får regeringen bevilja undantag från skyldigheten enligt första stycket och kravet på kortaste annonstid enligt 2 §. Ett sådant undantag får även beviljas av Myndigheten för *press*, radio och tv i fråga om sändningar som myndigheten lämnar tillstånd till.

² Senaste lydelse 2012:702.

³ Senaste lydelse 2012:702.

Bestämmelser om reklamidentifiering finns i 9 § marknadsföringslagen (2008:486).

9 kap.

5 §

Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd och som minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar ska, i varje kommun där han eller hon förfogar över ett sådant nät, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från en eller flera lokala kabelsändarorganisationer som har förordnats av Myndigheten för radio och tv.

I nät där tv sänds med analog och digital teknik ska utrymme för sändningar av en lokal kabelsändarorganisation tillhandahållas med både analog och digital sändningsteknik.

Den som äger eller på annat sätt förfogar över ett elektroniskt kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd och som minst 100 av de hushåll som är anslutna till nätet använder som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar ska, i varje kommun där han eller hon förfogar över ett sådant nät, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från en eller flera lokala kabelsändarorganisationer som har förordnats av Myndigheten för *press*, radio och tv.

6 §

En lokal kabelsändarorganisation ska vara en sådan juridisk person som har bildats för att bedriva lokala kabelsändningar och som kan antas låta olika intressen och meningsriktningar komma till tals i sin verksamhet.

En lokal kabelsändarorganisation ska i sin sändningsverksamhet sträva efter vidast möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet.

Myndigheten för radio- och tv:s förordnande av lokala kabelsändarorganisationer gäller i högst tre år.

Myndigheten för *press*, radio- och tv:s förordnande av lokala kabelsändarorganisationer gäller i högst tre år.

7 §

Myndigheten för radio och tv får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheterna enligt 1–3 och 5 §§, om det finns särskilda skäl till det.

Myndigheten för *press*, radio och tv får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheterna enligt 1–3 och 5 §§, om det finns särskilda skäl till det.

11 kap.

1 §⁴

Tillstånd att sända ljudradio meddelas av regeringen om sändningsverksamheten finansieras med radio- och tv-avgiften enligt lagen (1989:41)

⁴ Senaste lydelse 2012:702.

om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Regeringen meddelar också tillstånd att sända ljudradio till utlandet.

Regeringen får besluta att 14 och 15 kap. inte ska tillämpas på sändningar till utlandet som sker med stöd av tillståndet.

Myndigheten för radio och tv får ge tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradio som inte är närradio eller kommersiell radio. Myndigheten får besluta att 14 och 15 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av tillståndet.

Myndigheten för *press*, radio och tv får ge tillstånd att under en begränsad tid om högst två veckor sända ljudradio som inte är närradio eller kommersiell radio. Myndigheten får besluta att 14 och 15 kap. inte ska tillämpas på sändningar som sker med stöd av tillståndet.

Om det finns särskilda skäl, får regeringen ge tillstånd att sända ljudradio i lokala sändningar som inte uppfyller kraven för närradio eller kommersiell radio.

5 §

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som regeringen eller Myndigheten för *press*, radio och tv avser att förena med tillståndet.

Beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som den sökande har godtagit.

12 kap.

1 §

Myndigheten för radio och tv ger tillstånd att sända närradio.

Myndigheten för *press*, radio och tv ger tillstånd att sända närradio.

3 §

Ett sändningsområde för närradio ska omfatta högst en kommun. Därvid bör det utanför storstadsområdena eftersträvas att sändningarna kan tas emot i hela kommunen.

Myndigheten för radio och tv får besluta om större sändningsområden än en kommun, om det finns särskilda skäl.

Myndigheten för *press*, radio och tv får besluta om större sändningsområden än en kommun, om det finns särskilda skäl.

7 §

Om tillståndshavarna inte kan enas om fördelningen av sändningstid, bestämmer Myndigheten för radio och tv sändningstiderna. Detsamma gäller om en tillståndshavare begär att myndigheten ska fastställa sändningsschemat i dess helhet.

Om tillståndshavarna inte kan enas om fördelningen av sändningstid, bestämmer Myndigheten för *press*, radio och tv sändningstiderna. Detsamma gäller om en tillståndshavare begär att myndigheten ska fastställa sändningsschemat i dess helhet.

Den tillståndshavare som bedöms ha störst intresse av att sända vid en viss tidpunkt ska ges förtur.

Myndigheten för radio och tv:s beslut om sändningstid gäller till

Myndigheten för *press*, radio och tv:s beslut om sändningstid gäller till

dess att ett nytt beslut fattas av myndigheten eller att en tillståndshavare eller närradioförening skriftligen underrättar myndigheten om att tillståndshavarna enats om en annan sändningstid.

dess att ett nytt beslut fattas av myndigheten eller att en tillståndshavare eller närradioförening skriftligen underrättar myndigheten om att tillståndshavarna enats om en annan sändningstid.

8 §

Myndigheten för radio och tv får besluta att en sändningstid inte får användas av någon annan under en tid av högst tre månader om en innehavare av ett tillstånd att sända närradio, som har fått ett föreläggande vid vite enligt denna lag, avstår sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd.

Myndigheten för *press*, radio och tv får besluta att en sändningstid inte får användas av någon annan under en tid av högst tre månader om en innehavare av ett tillstånd att sända närradio, som har fått ett föreläggande vid vite enligt denna lag, avstår sändningstid eller avsäger sig sitt sändningstillstånd.

En sändare för närradio får inte användas för andra sändningar som det krävs tillstånd för enligt denna lag.

13 kap.

1 §

Tillstånd att sända kommersiell radio ges av Myndigheten för radio och tv.

Tillstånd att sända kommersiell radio ges av Myndigheten för *press*, radio och tv.

2 §

Myndigheten för radio och tv ska bestämma sändningsområdenas omfattning för analog kommersiell radio med hänsyn till

Myndigheten för *press*, radio och tv ska bestämma sändningsområdenas omfattning för analog kommersiell radio med hänsyn till

1. vad som är tekniskt möjligt att nå från sändare med lämpligt läge,
2. hur möjligheterna att ta emot sändningar påverkas i andra områden, och
3. vad som är naturliga lokala intresseområden.

Sändningsområdena ska utformas så att ett stort antal tillstånd kan ges. Flera tillstånd kan ges för samma sändningsområde.

6 §

Myndigheten för radio och tv ska kungöra när ett utrymme att sända analog kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

Myndigheten för *press*, radio och tv ska kungöra när ett utrymme att sända analog kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får bedrivas med stöd av tillståndet och sändningsområdets omfattning.

I en ansökan om tillstånd att sända analog kommersiell radio ska det belopp anges som *sökanden* är villig att betala i sändningsavgift. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden.

I en ansökan om tillstånd att sända analog kommersiell radio ska det belopp anges som *den sökande* är villig att betala i sändningsavgift. Sändningsavgiften ska anges som ett engångsbelopp för hela tillståndsperioden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

9 §⁵

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända i en viss del av sändningsområdet eller så att en viss del av befolkningen inom området nås,
2. sända under en viss minsta tid,
3. använda en viss sändningsteknik och att samarbeta med andra tillståndshavare i tekniska frågor, och
4. använda en viss teknik för sådan inspelning som avses i 16 kap. 11 §.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för *press*, radio och tv avser att förena med tillståndet.

13 §

Sändningsavgift och ränta betalas genom insättning på ett särskilt konto som Myndigheten för radio och tv anvisar. Betalning ska anses ha fullgjorts den dag beloppet har bokförts på kontot.

Sändningsavgift och ränta betalas genom insättning på ett särskilt konto som Myndigheten för *press*, radio och tv anvisar. Betalning ska anses ha fullgjorts den dag beloppet har bokförts på kontot.

15 §⁶

För sådan avgift och ränta som nämns i 14 § tillämpas 59 kap. 13, 16, 17, 21, 26 och 27 §§ samt 70 kap. 1–4 §§ skatteförfarandelagen (2011:1244).

Vid tillämpningen av första stycket ska vad som sägs i skatteförfarandelagen om Skatteverket i stället gälla Myndigheten för radio och tv.

Vid tillämpningen av första stycket ska vad som sägs i skatteförfarandelagen om Skatteverket i stället gälla Myndigheten för *press*, radio och tv.

16 §

Myndigheten för radio och tv beslutar om ansvar när det gäller sändningsavgift för delägare i handelsbolag enligt 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Myndigheten för *press*, radio och tv beslutar om ansvar när det gäller sändningsavgift för delägare i handelsbolag enligt 2 kap. 20 § lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Om beslut enligt första stycket har fattats, ska vad som föreskrivs om tillståndshavare gälla ansvarig delägare och vad som föreskrivs om sändningsavgift gälla för belopp som delägare är betalningsskyldig för.

⁵ Senaste lydelse 2012:702.

⁶ Senaste lydelse 2011:1436.

17 §

Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för radio och tv meddela anstånd med betalning av sändningsavgift och ränta.

Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för *press*, radio och tv meddela anstånd med betalning av sändningsavgift och ränta.

18 §

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om förvärvaren uppfyller kriterierna enligt 4 § andra stycket.

Ett tillstånd att sända analog kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för *press*, radio och tv medger det. Sådant medgivande får bara lämnas om förvärvaren uppfyller kriterierna enligt 4 § andra stycket.

Om förvärvaren redan har ett tillstånd i samma sändningsområde som det tillstånd vilket överlåtelsen avser, direkt eller indirekt genom företag förvärvaren har del i som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får överlåtelse medges endast om det finns särskilda skäl.

En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

19 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nye* innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelse underrätta den *nye* innehavaren om detta. Om innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet förenats med gäller inte mot den *nye* innehavaren.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nya* innehavaren. Myndigheten för *press*, radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelse underrätta den *nya* innehavaren om detta. Om innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet förenats med gäller inte mot den *nya* innehavaren.

20 §

En tillståndshavare som överlåter sitt tillstånd har inte rätt att återfå någon del av den sändningsavgift som har betalats. Detsamma gäller om ett tillstånd

1. återkallas på begäran av tillståndshavaren enligt 31 §,
2. upphör att gälla enligt 32 § till följd av att tillståndshavaren försätts i konkurs, träder i likvidation eller avlider, eller
3. återkallas av Myndigheten för radio och tv enligt 18 kap. 5 §.

3. återkallas av Myndigheten för *press*, radio och tv enligt 18 kap. 5 §.

24 §

Myndigheten för radio och tv ska meddela när ett sändningsutrymme att sända digital kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får

Myndigheten för *press*, radio och tv ska meddela när ett sändningsutrymme att sända digital kommersiell radio blir ledigt. Myndigheten ska ange sista dag för att ansöka om tillståndet, första dag då sändningar får

äga rum med stöd av tillståndet och sändningsutrymmets omfattning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ansökningsförfarandet och vad en ansökan ska innehålla.

äga rum med stöd av tillståndet och sändningsutrymmets omfattning.

25 §

Myndigheten för radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända digital kommersiell radio eller medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

Avgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendena.

Myndigheten för *press*, radio och tv får ta ut en avgift av den som hos myndigheten ansöker om tillstånd att sända digital kommersiell radio eller medgivande till överlåtelse av ett sådant tillstånd.

26 §

Myndigheten för radio och tv ska vid fördelningen av tillstånd för digital kommersiell radio beakta att utrymmet för sådana sändningar ska kunna tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tillgodose olika intressen och smakriktningar,
2. för såväl nationella som lokala och regionala programtjänster, och
3. av flera av varandra oberoende programföretag.

Myndigheten för *press*, radio och tv ska vid fördelningen av tillstånd för digital kommersiell radio beakta att utrymmet för sådana sändningar ska kunna tas i anspråk

27 §

Utöver de villkor som anges i 9 § får ett tillstånd att sända digital kommersiell radio förenas med villkor som avser skyldighet att

1. sända ett mångsidigt programutbud,
2. utforma sändningarna på ett sådant sätt att dessa blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, och
3. inte förändra ägarförhållandena och inflytandet i det företag som innehar tillståndet mer än i begränsad omfattning.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för radio och tv avser att förena med tillståndet. Ett beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som den sökande godtagit.

Innan beslut om tillstånd fattas ska den sökande ges tillfälle att ta del av och yttra sig över de villkor som Myndigheten för *press*, radio och tv avser att förena med tillståndet. Ett beslut om tillstånd får inte innehålla andra programrelaterade villkor än dem som den sökande godtagit.

28 §⁷

Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för radio och tv medger det. Ett sådant medgivande får bara

Ett tillstånd att sända digital kommersiell radio får överlåtas om Myndigheten för *press*, radio och tv medger det. Ett sådant medgivande får

⁷ Senaste lydelse 2012:702.

lämnas om

bara lämnas om

1. förvärvaren uppfyller förutsättningarna i 23 §,
 2. överlåtelsen inte för med sig att ägarkoncentrationen bland dem som har tillstånd att sända digital kommersiell radio ökar i mer än begränsad omfattning, och

3. överlåtelsen inte medför en påtaglig minskning av mångfalden i utbudet av tillståndspliktiga programtjänster.

En överlåtelse som inte medges är utan verkan.

29 §

Den som förvärvar ett tillstånd övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter beslutet om medgivande.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nye* innehavaren. Myndigheten för radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den *nye* innehavaren om detta. Om den *nye* innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet förenats med gäller inte mot den *nye* innehavaren.

Om ett föreläggande enligt 17 kap. 11 § 3 eller 8 har meddelats mot den tidigare innehavaren, gäller föreläggandet även mot den *nya* innehavaren. Myndigheten för *press*, radio och tv ska i samband med att den medger överlåtelsen underrätta den *nya* innehavaren om detta. Om den *nya* innehavaren inte underrättas gäller inte föreläggandet. Ett vite som föreläggandet förenats med gäller inte mot den *nya* innehavaren.

31 §

Om en tillståndshavare begär att tillståndet ska återkallas, ska tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kommit in till Myndigheten för radio och tv eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

Om en tillståndshavare begär att tillståndet ska återkallas, ska tillståndet anses ha upphört att gälla den dag en sådan begäran kommit in till Myndigheten för *press*, radio och tv eller den senare dag som tillståndshavaren angett i sin begäran.

32 §

Försätts en tillståndshavare i konkurs eller träder *denne* i likvidation upphör tillståndet att gälla tre månader efter beslutet om konkurs respektive likvidation. Avlider en tillståndshavare upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet.

Har en begäran om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Myndigheten för radio och tv innan tillståndet upphört att gälla enligt första stycket ska begäran prövas.

Försätts en tillståndshavare i konkurs eller träder *tillståndshavaren* i likvidation upphör tillståndet att gälla tre månader efter beslutet om konkurs respektive likvidation. Avlider en tillståndshavare upphör tillståndet att gälla tre månader efter dödsfallet.

Har en begäran om medgivande till överlåtelse av tillståndet kommit in till Myndigheten för *press*, radio och tv innan tillståndet upphört att gälla enligt första stycket ska begäran prövas.

14 kap.7 §⁸

Den som sänder ljudradio enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för radio och tv. Beteckningen ska anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen.

Den som sänder ljudradio enligt denna lag ska använda en sådan beteckning för sina sändningar som har godkänts av Myndigheten för *press*, radio och tv. Beteckningen ska anges minst en gång varje sändningstimme eller, om detta inte är möjligt, mellan programmen.

16 kap.*Myndigheten för radio och tv:s tillsyn**Myndigheten för press, radio och tv:s tillsyn*

3 §

Myndigheten för radio och tv övervakar att programföretagen följer sådana villkor som har beslutats med stöd av 4 kap. 9 § 14, 6–9, 16 och 17, 11 kap. 3 § andra stycket 13, 58, 16 och 17 samt 13 kap. 9 § och 27 § första stycket 3.

Myndigheten för radio och tv övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 § och om tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet om tillgänglighet har meddelats av myndigheten.

Myndigheten för *press*, radio och tv övervakar att programföretagen följer sådana villkor som har beslutats med stöd av 4 kap. 9 § 1–4, 6–9, 16 och 17, 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8, 16 och 17 samt 13 kap. 9 § och 27 § första stycket 3.

Myndigheten för *press*, radio och tv övervakar även efterlevnaden av bestämmelserna om exklusiva rättigheter i 5 kap. 9 § och om tillgänglighet i 5 kap. 12 § om beslutet om tillgänglighet har meddelats av myndigheten.

5 §

Den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska vartannat år, med början 2011, till Myndigheten för radio och tv redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

Den som sänder tv på annat sätt än genom tråd ska vartannat år, med början 2011, till Myndigheten för *press*, radio och tv redovisa hur stor andel av verksamheten som utgjorts av sådana program som avses i 5 kap. 7 § första stycket.

6 §

Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska vart fjärde år, med början 2011, till Myndigheten för radio och tv redovisa vad som har gjorts för att främja framställningen av och tillgången till europeiska produktioner

Den som tillhandahåller beställ-tv på annat sätt än genom tråd ska vart fjärde år, med början 2011, till Myndigheten för *press*, radio och tv redovisa vad som har gjorts för att främja framställningen av och tillgången till europeiska produktioner

⁸ Senaste lydelse 2012:702.

enligt 5 kap. 8 §.

enligt 5 kap. 8 §.

7 §⁹

På begäran av Myndigheten för radio och tv ska den som sänder tv över satellit lämna upplysningar om vem som äger företaget och hur verksamheten finansieras.

På begäran av Myndigheten för *press*, radio och tv ska den som sänder tv över satellit lämna upplysningar om vem som äger företaget och hur verksamheten finansieras.

8 §

På begäran av Myndigheten för radio och tv ska en satellitentreprenör lämna upplysningar om vem som är uppdragsgivare, dennes adress, programtjänstens beteckning samt om hur sändningen över satellit sker.

På begäran av Myndigheten för *press*, radio och tv ska en satellitentreprenör lämna upplysningar om vem som är uppdragsgivare, dennes adress, programtjänstens beteckning samt om hur sändningen över satellit sker.

9 §

På begäran av Myndigheten för radio och tv eller Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt denna lag lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen och de villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

På begäran av Myndigheten för *press*, radio och tv eller Konsumentombudsmannen ska den som bedriver verksamhet som är tillståndspliktig enligt denna lag lämna myndigheterna de upplysningar och handlingar som behövs för kontrollen av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen och de villkor och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

10 §

På begäran av Myndigheten för radio och tv ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att myndighetens granskningsnämnd för radio och tv ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

På begäran av Myndigheten för *press*, radio och tv ska den som bedriver verksamhet enligt denna lag lämna de upplysningar som behövs för att myndighetens granskningsnämnd för radio och tv ska kunna bedöma storleken av den särskilda avgiften enligt 17 kap. 6 §.

11 §

Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av Myndigheten för radio

Den som i enlighet med 5 kap. 3 § lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden har spelat in ett program, ska på begäran av Myndigheten för *press*,

⁹ Senaste lydelse 2012:702.

och tv eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

radio och tv eller Konsumentombudsmannen utan kostnad lämna en sådan inspelning till myndigheten.

12 §

Den som har tillstånd att sända digital kommersiell radio ska årligen till Myndigheten för radio och tv redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 27 § första stycket 1 och 2 har uppfyllts.

Den som har tillstånd att sända digital kommersiell radio ska årligen till Myndigheten för *press*, radio och tv redovisa hur de skyldigheter som avses i 13 kap. 27 § första stycket 1 och 2 har uppfyllts.

13 §

Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta Myndigheten för radio och tv om det.

Den som har förvärvat den exklusiva sändningsrätten till ett sådant evenemang som anges i 5 kap. 9 § ska omedelbart underrätta Myndigheten för *press*, radio och tv om det.

17 kap.

7 §

Den särskilda avgiften ska betalas till Myndigheten för radio och tv inom trettio dagar efter det att avgörandet vunnit laga kraft.

Den särskilda avgiften ska betalas till Myndigheten för *press*, radio och tv inom trettio dagar efter det att avgörandet vunnit laga kraft.

8 §

Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 7 §, ska Myndigheten för radio och tv lämna fordran på den obetalda avgiften för indrivning. Indrivningen ska ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

Om den särskilda avgiften inte betalas inom den tid som anges i 7 §, ska Myndigheten för *press*, radio och tv lämna fordran på den obetalda avgiften för indrivning. Indrivningen ska ske enligt bestämmelserna i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m.

11 §¹⁰

Den som inte följer de bestämmelser som anges i denna paragraf eller de beslut som meddelas med stöd av bestämmelserna, får meddelas de förelägganden som behövs i enskilda fall för att bestämmelserna ska efterlevas. Ett föreläggande får förenas med vite. Detta gäller bestämmelser om

1. varning (5 kap. 2 §),
2. tillståndsvillkor enligt 4 kap. 9 § 1–4, 6–9 och 16 samt 11 kap. 3 § andra stycket 1–3, 5–8 och 16,
3. beteckningar (5 kap. 11 § och 14 kap. 7 §),
4. skyldighet att utforma tv-sändningar, beställ-tv eller sökbar text-tv på ett sådant sätt att tjänsterna blir tillgängliga för personer med funktionsned-

¹⁰ Senaste lydelse 2012:702.

sättning enligt 5 kap. 12 § och beslut som har meddelats med stöd av den bestämmelsen,

5. sändningsplikt eller skyldighet att tillhandahålla kanal för lokala kabelsändarorganisationer (9 kap. 13 och 5 §§),

6. närradiosändningars innehåll (14 kap. 4 §),

7. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Myndigheten för radio och tv (16 kap. 58 §§),

7. skyldighet att lämna vissa upplysningar till Myndigheten för *press*, radio och tv (16 kap. 58 §§),

8. skyldighet att lämna upplysningar enligt 16 kap. 9 §,

9. skyldighet att lämna upplysningar till Myndigheten för radio och tv enligt 16 kap. 10 §,

9. skyldighet att lämna upplysningar till Myndigheten för *press*, radio och tv enligt 16 kap. 10 §,

10. skyldighet att lämna inspelning enligt 16 kap. 11 §, eller

11. skyldighet att årligen redovisa till Myndigheten för radio och tv enligt 16 kap. 12 §.

11. skyldighet att årligen redovisa till Myndigheten för *press*, radio och tv enligt 16 kap. 12 §.

Föreläggande enligt första stycket 1, 3, 4, 6, 8 eller 9 får beslutas av granskningsnämnden för radio och tv. Föreläggande enligt första stycket 2, 4, 5, 7, 8, 10 eller 11 får beslutas av Myndigheten för radio och tv.

Föreläggande enligt första stycket 1, 3, 4, 6, 8 eller 9 får beslutas av granskningsnämnden för radio och tv. Föreläggande enligt första stycket 2, 4, 5, 7, 8, 10 eller 11 får beslutas av Myndigheten för *press*, radio och tv.

Föreläggande enligt första stycket 8 eller 10 får även beslutas av Konsumentombudsmannen.

12 §

Myndigheten för radio och tv får i ett föreläggande förbjuda tillståndshavare att överträda beslut om sändningstid i närradion som har fattats av myndigheten eller att låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt. Förelägandet får förenas med vite.

Myndigheten för *press*, radio och tv får i ett föreläggande förbjuda tillståndshavare att överträda beslut om sändningstid i närradion som har fattats av myndigheten eller att låta någon annan utnyttja tillståndshavarens sändningsrätt. Förelägandet får förenas med vite.

18 kap.

5 §

Tillstånd att sända kommersiell radio får återkallas om

1. tillståndshavaren inte inlett sändningsverksamheten inom sex månader efter tillståndets början,

2. tillståndshavaren inte utnyttjat rätten att sända eller sänt endast i obetydlig omfattning under en sammanhängande tid av minst fyra veckor,

3. tillståndshavaren väsentligt brutit mot någon av 14 kap. 2 § samt 15 kap. 1–4 och 8–10 §§, eller

4. domstol har funnit att ett program innefattat ett yttrandefrihetsbrott som innebär ett allvarligt missbruk av yttrandefriheten.

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillåtelse från Myndigheten för radio och tv, över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har en del som mot-

Förfogar en fysisk eller juridisk person, utan tillåtelse från Myndigheten för *press*, radio och tv, över mer än ett tillstånd för analog kommersiell radio i ett sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket förvärvaren har en del som

svarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Myndigheten för radio och tv medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har en del som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landsting eller kommuner innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 13 kap. 4 § andra stycket ska Myndigheten för radio och tv återkalla det tillståndet.

motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande i, får det eller de tillstånd återkallas som har lämnats efter det första tillståndet.

Har Myndigheten för *press*, radio och tv medgett överlåtelse trots att tillståndshavaren redan har tillstånd att sända analog kommersiell radio i samma sändningsområde, direkt eller indirekt genom företag i vilket tillståndshavaren har en del som motsvarar minst tjugo procent av samtliga aktier eller andelar eller genom avtal ensam har ett bestämmande inflytande, får tillståndet återkallas endast om beslutet om överlåtelsen grundats på felaktiga eller ofullständiga uppgifter från tillståndshavaren. Återkallelsen ska då avse det eller de tillstånd som överlåtits.

Om staten, landsting eller kommuner innehar ett tillstånd att sända kommersiell radio på det sätt som anges i 13 kap. 4 § andra stycket ska Myndigheten för *press*, radio och tv återkalla det tillståndet.

19 kap.

1 §¹¹

Mål om återkallelse av tillstånd på grund av överträdelse av villkor som meddelats med stöd av 4 kap. 8 §, 9 § 10–12, 11 kap. 3 § första stycket eller andra stycket 9–12 och om överträdelse av 5 kap. 1, 2 och 4 §§ eller 14 kap. 1 § ska på talan av Justitiekanslern prövas av allmän domstol.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Myndigheten för radio och tv.

I övriga fall prövas ärenden om återkallelse av tillstånd av Myndigheten för *press*, radio och tv.

Ärenden om ändring av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv eller tillstånd som meddelats av regeringen att sända ljudradio prövas av den som meddelat tillståndet.

2 §

Har tillståndet lämnats av regeringen, får en fråga om återkallelse prövas först efter anmälan av regeringen, om inte tillståndshavaren själv begärt att tillståndet ska återkallas.

Har tillståndet lämnats av Mynd-

Har tillståndet lämnats av Mynd-

¹¹ Senaste lydelse 2012:702.

igheten för radio och tv får en fråga om återkallelse tas upp

1. på begäran av tillståndshavaren,
2. på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan, eller
3. efter anmälan av granskningsnämnden för radio och tv på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av nämnden enligt 16 kap. 2 §.

En fråga om ändring av tillstånd får, förutom på begäran av tillståndshavaren, tas upp på eget initiativ av den som är behörig att pröva frågan.

Innan Myndigheten för radio och tv fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av granskningsnämnden för radio och tv enligt 16 kap. 2 §, ska myndigheten begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

igheten för *press*, radio och tv får en fråga om återkallelse tas upp

Innan Myndigheten för *press*, radio och tv fattar beslut i ett ärende om återkallelse på grund av överträdelse av bestämmelse i denna lag eller av villkor för tillstånd som ska granskas av granskningsnämnden för radio och tv enligt 16 kap. 2 §, ska myndigheten begära ett yttrande från nämnden. Tillståndet får återkallas endast om nämnden finner att överträdelsen är väsentlig.

20 kap.

1 §

Beslut enligt denna lag av Myndigheten för radio och tv får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller

1. tillstånd att sända tv, sökbar text-tv eller närradio,
2. fördelning av sändningstid i närradion,
3. ändring eller återkallelse av tillstånd, eller
4. beslut att inte medge överlåtelse av tillstånd att sända tv eller sökbar text-tv.

Beslut som avses i första stycket gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

2 §

Beslut av Myndigheten för radio och tv om kommersiell radio får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det gäller beslut om att

1. avslå en ansökan om tillstånd,
2. inte medge överlåtelse av ett tillstånd,
3. återkalla ett tillstånd, och
4. en delägare i handelsbolag ska anses som betalningsansvarig enligt 13 kap. 16 §.

Mål om överklagande av beslut som avses i första stycket 1 och 3 ska handläggas skyndsamt.

Beslut som avses i första stycket 2 och 3 gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

3 §

Följande beslut av Myndigheten

Följande beslut av Myndigheten

för radio och tv får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut om beteckningar enligt 5 kap. 11 § och 14 kap. 7 §,
2. beslut enligt 5 kap. 12 § om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning,
3. förordnande av lokala kabelsändarorganisationer enligt 9 kap. 5 §,
4. beslut om återkallelse av ett förordnande enligt 18 kap. 6 §, och
5. beslut enligt 9 kap. 7 § om undantag från sändningsplikt och skyldighet att tillhandahålla sändningsutrymme för lokala kabelsändarorganisationer.

Beslut som anges i första stycket 2 och 3 gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

4 §

Beslut av Myndigheten för radio och tv, granskningsnämnden för radio och tv eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket och 12 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Förelägganden enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket 2, 3, 6 och 8 samt 12 § gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

för *press*, radio och tv får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

Beslut av Myndigheten för *press*, radio och tv, granskningsnämnden för radio och tv eller Konsumentombudsmannen om förelägganden som har förenats med vite enligt 17 kap. 10 §, 11 § första stycket och 12 § får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

6 §

Andra beslut av Myndigheten för radio och tv och granskningsnämnden för radio och tv än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

Andra beslut av Myndigheten för *press*, radio och tv och granskningsnämnden för radio och tv än de som anges i 1–4 §§ får inte överklagas.

7.¹²

Den som sänder kommersiell radio och omfattas av punkten 6 ska betala avgift

a) enligt 15–17 §§ i den upphävda lokalradiolagen (1993:120), om tillståndet ursprungligen meddelades före den 1 juli 2001, eller

b) enligt 4 b § lagen (1992:72) om koncessionsavgift på televisionens och radions område, om tillståndet ursprungligen meddelades efter den 1 juli 2001.

När Myndigheten för radio och tv tillämpar 17 § andra stycket i den upphävda lokalradiolagen i fråga om den avgift som avses i första stycket a, ska myndigheten för varje tillståndshavare göra en proportionell minskning av avgiften så att det totala avgiftsuttaget per år för samtliga tillstånd minskas med sammanlagt 12 miljoner kronor.

När Myndigheten för *press*, radio och tv tillämpar 17 § andra stycket i den upphävda lokalradiolagen i fråga om den avgift som avses i första stycket a, ska myndigheten för varje tillståndshavare göra en proportionell minskning av avgiften så att det totala avgiftsuttaget per år för samtliga tillstånd minskas med sammanlagt 12 miljoner kronor.

¹² Senaste lydelse 2011:1558.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2015:000) om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 30 § radio- och tv-lagen (2010:696) i stället för lydelsen enligt lagen (2015:000) om ändring i den lagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2014/15:118

Föreslagen lydelse

13 kap.

30 §

Ett tillstånd att sända kommersiell radio gäller i åtta år.

Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för radio och tv besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Om det finns särskilda skäl, får Myndigheten för *press*, radio och tv besluta att ett tillstånd ska gälla för kortare tid.

Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

Riksdagsstyrelsen har följande förslag till lagtext.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹

Stöd är avsett att bekosta handläggargjälpen åt riksdagens ledamöter. Stödet beräknas efter normen att det ska motsvara kostnaden för en politisk sekreterare per riksdagsledamot.

Vid bestämmandet av stödets storlek ska beloppet 57 900 kr per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Vid bestämmandet av stödets storlek ska beloppet 59 300 kronor per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2014:1558.

3 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår avsnitten Statschefen, Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän, Sametinget och samepolitiken, Regeringskansliet m.m., Länsstyrelserna, Demokratipolitik och mänskliga rättigheter, Nationella minoriteter, Medier och Sieps samt EU-information.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Statschefen</i>							
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	127	128	125	135	137	139	142
Summa Statschefen	127	128	125	135	137	139	142
<i>Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän</i>							
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	837	852	884	867	873	884	898
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	703	706	724	715	723	735	748
2:3 Riksdagens fastighetsanslag	70	90	97	100	100	100	100
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	85	86	86	89	90	92	94
Summa Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän	1 695	1 734	1 792	1 772	1 786	1 810	1 840
<i>Sametinget och samepolitiken</i>							
3:1 Sametinget	39	39	38	41	41	42	42
Summa Sametinget och samepolitiken	39	39	38	41	41	42	42
<i>Regeringskansliet m.m.</i>							
4:1 Regeringskansliet m.m.	6 926	6 792	6 924	7 099	7 171	7 291	7 513
Summa Regeringskansliet m.m.	6 926	6 792	6 924	7 099	7 171	7 291	7 513
<i>Länsstyrelserna</i>							
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 529	2 534	2 505	2 595	2 593	2 637	2 691
Summa Länsstyrelserna	2 529	2 534	2 505	2 595	2 593	2 637	2 691

<i>Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</i>							
6:1 Allmänna val och demokrati	630	62	61	58	58	58	46
6:2 Justitiekanslern	40	40	41	41	41	42	43
6:3 Datainspektionen	42	44	44	49	49	50	51
6:4 Svensk författningssamling	1	1	1	1	1	1	1
6:5 Valmyndigheten	20	19	17	19	20	20	20
6:6 Stöd till politiska partier	170	171	171	171	171	171	171
Summa Demokratipolitik och mänskliga rättigheter	902	338	335	339	341	343	333
<i>Nationella minoriteter</i>							
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	97	103	100	103	103	103	103
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	16	17	16	15	15	15	15
Summa Nationella minoriteter	113	119	116	117	117	117	117
<i>Medier</i>							
8:1 Presstödet	519	567	489	567	567	567	567
8:2 Myndigheten för press, radio och tv	27	28	27	34	34	34	35
Summa Medier	546	595	515	601	601	601	602
<i>Sieps samt EU-information</i>							
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	20	17	17	18	18	18	18
Summa Sieps samt EU-information	20	17	17	18	18	18	18
<i>Äldreanslag</i>							
2015 8:1 Presstödsnämnden	7	7	7	0	0	0	0
Summa Äldreanslag	7	7	7	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 01 Rikets styrelse	12 902	12 303	12 374	12 717	12 806	12 999	13 299

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2016–2019. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

<i>Miljoner kronor</i>				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	12 199	12 199	12 199	12 199
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	204	327	519	743
Beslut	220	189	189	264
Överföring till/från andra utgiftsområden	-1	-5	-6	-6
Övrigt	95	96	98	100
Ny ramnivå	12 717	12 806	12 999	13 299

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Tabell 3.3 Ramnivå 2016 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

<i>Miljoner kronor</i>	
	2016
Transfereringar ¹	1 391
Verksamhetsutgifter ²	11 301
Investeringar ³	25
Summa ramnivå	12 717

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2014 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

Samepolitik

Samepolitikens övergripande mål är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2005/06:1, utg.omr. 23, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

Demokratipolitik och mänskliga rättigheter

Målet för demokratipolitiken och mänskliga rättigheter är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras (prop. 2008/09:1, utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

Nationella minoriteter

Målet för politiken för nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (prop. 2008/09:1, utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

Medier

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

Resultatredovisningen t.o.m. 2014 görs mot målen för medieområdet som riksdagen beslutat 2008 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 17, bet. 2008/09:KrU1, rskr. 2008/09:92) och som lyder: Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

För övriga delområden inom utgiftsområdet finns inga av riksdagen bundna mål.

I avsnitten 9.3 och 9.12 föreslås nya mål för demokratipolitiken respektive politiken för mänskliga rättigheter.

Mål beslutade av regeringen, eller i förekommande fall mål för Riksdagsförvaltningen eller Riksdagens ombudsmän (JO), redovisas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

3.4 Resultatredovisning

Resultatredovisning lämnas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

För avsnittet Medier sker resultatredovisningen samlat i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

3.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning redovisas i förekommande fall på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

För avsnittet Medier redovisas politikens inriktning samlat i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

4 Statschefen

4.1 Budgetförslag

4.1.1 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 4.1 Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor

2014	Utfall	126 718	Anslags- sparande	956
2015	Anslag	127 522 ¹	Utgifts- prognos	124 604
2016	Förslag	135 378		
2017	Beräknat	137 007 ²		
2018	Beräknat	139 476 ³		
2019	Beräknat	142 228 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 135 383 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 135 391 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 135 391 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att täcka utgifter för statschefens officiella funktioner inklusive utgifter för kungafamiljen samt för Kungliga hovstatens och Kungliga slottsstatens förvaltningsutgifter.

Kompletterande information

Kungliga hovstaten (Hovstaten) och Kungliga slottsstaten (Slottsstaten) har som huvuduppgift att bistå statschefen och övriga medlemmar av kungafamiljen i deras officiella plikter. I uppgiften ligger även att vårda det kungliga kulturarvet och att visa detta kulturarv för allmänheten. Anslaget fördelas på Hovstaten

(51 procent) och Slottsstaten (49 procent). Anslagsmedlen som avser Hovstaten disponeras av Kammarkollegiet och betalas ut engångsvis efter rekvisition till H.M. Konungens hovförvaltning. Anslagsmedel som avser Slottsstaten får användas efter beslut av Riksmarskalks-ämbetet.

Resultatredovisning

Verksamheten inom Hovstaten

Kungens konstitutionella, statsceremoniella och officiella uppgifter utgör kärnan i Hovstatens årliga verksamhet. I dessa uppgifter ingår bl.a. öppnande av riksmötet, ordförandeskap i utrikesnämnden och i konseljer, audienser, statsbesök, officiella besök, representation och möten med företrädare för offentlig och privat sektor och det civila samhället.

Av verksamhetsberättelsen för 2014 framgår att närmare 50 audienser med utländska ambassadörer hållits och att statsbesök till Lettland och Frankrike genomförts. Det framgår vidare att det, liksom tidigare år, funnits ett stort intresse av kungligt deltagande i olika sammanhang. Under 2014 inkom över 1 600 förfrågningar, en ökning med 10 procent, vilket ledde till över 870 officiella åtaganden under året.

Till Hovstaten hör Riksmarskalksämberet med kansli, ekonomi- och personalavdelning, Hovmarskalksämberet och Informationsavdelningen. Som ett led i utökad informationsgivning och tillgänglighet har kungahusets satsning på digitala medier utvecklats ytterligare.

Verksamheten inom Slottsstaten

Slottsstatens verksamhet omfattar huvudsakligen vård och underhåll av det kungliga kulturarvet samt utställnings- och visningsverksamhet. Organisatoriskt ansvarar Ståthållarämbetet för förvaltningen av de elva kungliga slotten med tillhörande byggnader och parker. Ett flertal underhålls- och renoveringsprojekt pågår i samarbete med Statens fastighetsverk. Det mest omfattande är den pågående fasadrenoveringen av Stockholms slott.

De kulturhistoriskt värdefulla samlingarna i slotten med omkring 250 000 föremål, förvaltas inom Slottsstaten av Kungl. Husgerådskammaren med Bernadottebiblioteket. Ett kontinuerligt konserveringsarbete bedrivs och arbete med datakatalogisering av samlingarna pågår.

När det gäller tillgänglighet har möjligheterna att besöka och ta del av det kungliga kulturarvet förbättrats genom ökade öppettider. Antalet besök vid de kungliga besöksmålen ökade med närmare 45 000 till drygt 930 000. Visnings- och utställningsverksamheten sker i nära samarbete mellan Kungl. Husgerådskammaren och Ståthållarämbetet. Inom Slottsstaten bedrivs även ett omfattande kunskapsförmedlande arbetet genom föreläsningsserier, temavisningar m.m.

Hovstatens ekonomi

I enlighet med den överenskommelse som träffats mellan regeringen och Riksmarskalks-ämbetet, och som återges under avsnittet Regeringens överväganden nedan, består den ekonomiska redovisningen av Hovstatens verksamhet av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter.

Följande finansiella information redovisas avseende 2014:

- En resultaträkning där samtliga intäkter för Hovstaten redovisas. Det gäller såväl anvisade medel från staten som de övriga intäkter som följer av hur verksamheten är organiserad. Kostnader finns redovisade uppdelat på olika större kostnadslag och det årliga nettoresultatet framgår.
- En balansräkning över Hovstatens tillgångar och skulder.
- En sammanställning av väsentliga uppgifter rörande bl.a. anställda vid Hovstaten.

- Tilläggsupplysningar och noter med specifikationer av Hovstatens intäkter och kostnader.

Redovisningen följer vedertagna principer och i tillämpliga delar de principer som sedan tidigare tillämpas för Slottsstaten.

Anslagsmedel som avser Hovstaten uppgick 2014 till 64,7 miljoner kronor. Medlen används för att finansiera kostnader för representation, statsbesök, resor, transporter, personal m.m. samt levnadsomkostnader som är direkt kopplade till statschefens funktion.

Av årsredovisningen framgår att såväl verksamhetens intäkter som kostnader minskat jämfört med föregående år. Det förklaras av vigseln 2013 mellan Prinsessan Madeleine och herr Christopher O'Neill.

Anslaget till Hovstaten utgjorde 85 procent av verksamhetens intäkter. Övriga intäkter bestod framförallt av avgifter och andra ersättningar vilka uppgick till 14 procent av intäkterna.

Den största kostnadsposten, 65 procent, utgjordes av personalkostnader. Övriga driftskostnader, där de största posterna avser förbrukningskostnader och köpta tjänster, motsvarade 34,7 procent av kostnaderna.

Verksamheten inom Hovstaten 2014 resulterade ekonomiskt i en positiv kapitalförändring om drygt 2 miljoner kronor.

Slottsstatens ekonomi

Slottsstaten har såsom tidigare lämnat en årsredovisning enligt gängse utformning.

Slottsstatens verksamhet finansieras dels genom anslag, dels med hyres- och arrendeintäkter samt intäkter från visningar av de kungliga slotten och försäljning i slottsbodar. Anslagna medel till Slottsstaten uppgick 2014 till 62,5 miljoner kronor vilket motsvarar närmare 43 procent av verksamhetens intäkter. Övriga intäkter härrör främst från avgifter och andra ersättningar och uppgick till drygt 83 miljoner kronor, en ökning med närmare 6 miljoner kronor jämfört med föregående år. I huvudsak är det ökade entré- och visningsintäkter som ligger bakom intäktsökningen.

Av verksamhetens kostnader utgjorde personalkostnaderna 59 procent och övriga driftskostnader 38 procent vilket innebär små förändringar mot föregående år. Resterande kostnader avser främst avskrivningar.

Slottsstaten redovisar en negativ kapitalförändring för 2014 på 0,3 miljoner kronor. Av balansräkningen framgår att det finns ett balanserat resultat på ca 27 miljoner kronor som dels uppkommit genom tidigare avgiftsintäkter från visningar m.m., dels hänförs till den s.k. Grusmedelsfonden.

Anställda inom Hov- och Slottsstaten

Omräknat till heltidstjänster motsvarar de tillsvidareanställda 208 tjänster, varav 66 är anställda inom Hovstaten och 142 inom Slottsstaten. Det innebär en ökning motsvarande 10 tjänster sedan föregående år som främst hänförs till Slottsstaten. Ökningen förklaras av att tidigare köpta bemanningstjänster minskat och att säsongsanlitad personal i stället anställts. Förutom tillsvidareanställda medarbetare anlitas ett stort antal personer för tillfälliga uppdrag, bl.a. i samband med representation och i visningsverksamheten.

Revisionens iakttagelser

Den verksamhet som Kungliga hovstaten bedriver omfattas inte av Riksrevisionens granskning enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Revision utförs av en extern revisor, enligt vars uppfattning årsredovisningen ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Hovstatens finansiella ställning, resultat och finansiering för året.

Slottsstatens årsredovisning granskas av Riksrevisionen. Riksrevisionens bedömning är att årsredovisningen för räkenskapsåret 2014 i alla väsentliga avseenden är upprättad enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ger en rättvisande bild av ekonomiska resultat, finansiering och finansiella ställning.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att verksamheten vid Hovstaten och Slottsstaten under 2014 har varit omfattande.

Årsredovisningen avseende Hovstaten 2014 är, liksom 2013, mer utförlig än tidigare år i enlighet med den kompletterande överenskommelse som träffats mellan regeringen och Riksmarskalksämberet, se vidare under Rege-

ringens överväganden nedan. Ekonomiska jämförelsetal redovisas endast ett år bakåt i tiden, vilket innebär att möjligheterna att kommentera redovisningen till viss del begränsas. Vigseln mellan Prinsessan Madeleine och herr Christopher O'Neill 2013 påverkar jämförbarheten med redovisningen avseende 2014. Av redovisningen framgår att föregående års negativa kapitalförändring om ca 2 miljoner kronor ersatts av en lika stor positiv kapitalförändring 2014, vilket innebär att kostnaderna över längre tid har varit förenliga med anslagens storlek.

Av årsredovisningen för Slottsstaten 2014 framgår att intäkter från avgifter och andra ersättningar är betydande. I likhet med tidigare år översteg dessa ersättningar intäkter av anslag.

Regeringens överväganden

Kungliga hov- och slottsstaten ska enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten (prop. 1996/97:1 utg.omr. 1 avsnitt 4). Tyngdpunkten ska läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts när det gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren (Slottsstaten) medan övrig verksamhet endast kommer att behandlas mycket översiktligt. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet. Av det totala anslaget tillförs Hovstaten 51 procent medan Slottsstaten tilldelas 49 procent. Anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten grundar sig på relationen mellan deras faktiska kostnader 1996. Kostnadsfördelningsnyckeln ska gälla långsiktigt och inte justeras av smärre förändringar i organisationen eller verkligt kostnadsutfall. Några förändringar som gjort det motiverat att komma överens om en annan anslagsfördelning har hittills inte inträffat.

År 2005 enades regeringen och Riksmarskalksämberet om att komplettera överenskommelsen från 1996 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 1 avsnitt 6). Kompletteringen innebar att som grund för en eventuell framtida ändring av anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten ska större organisatoriska förändringar dem emellan redovisas i verksamhetsberättelsen för det budgetår då förändringen sker. Vidare ska information ges om de olika

organisatoriska enheterna inom Hovstatens andel av de sammanlagda kostnaderna för Hovstaten. Därvid ska samtliga kostnader som anslaget är avsett att täcka vara fördelade på de berörda enheterna. Anslagets fördelning på de olika verksamhetsområdena ska dessutom bli föremål för en kontinuerlig diskussion mellan Riksmarskalksämberet och Regeringskansliet.

Regeringen och Riksmarskalksämberet har enats om att komplettera överenskommelserna från 1996 och 2005, och som en följd härav i viss mån ändra den senare, när det gäller insyn i den verksamhet som bedrivs inom ramen för Hovstaten.

Den ekonomiska redogörelsen som sker i verksamhetsberättelsen blir, som en följd av den kompletterande överenskommelsen, utförligare när det gäller den verksamhet som bedrivs inom ramen för Hovstaten. Redogörelsen utgörs av en uppställning som liknar den redogörelse som i dag lämnas för Slottsstaten. Detta innebär att uppställningen inte längre anger de organisatoriska enheterna inom Hovstatens andel av de sammanlagda kostnaderna för Hovstaten utan i stället består av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter.

I förarbetena till regeringsformen framgår att hovet står utanför den statliga förvaltningsorganisationen (prop. 1973:90 s. 176). Den verksamhet som Hovstaten bedriver omfattas inte av lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Hovstaten omfattas inte heller av anslagsförordningens (2011:223) bestämmelser, om bl.a. prövning av anslagssparande och indragning av anslag, eller andra delar av det ekonomiska administrativa regelverket för myndigheter under regeringen. Kammarkollegiet utbetalar anslagsmedlen engångsvis efter rekvisition. Överenskommelsen ändrar inte ordningen i dessa avseenden.

Regeringen bedömer att säkerheten vid de kungliga slotten behöver stärkas. Anslaget föreslås därför öka med 6,3 miljoner kronor fr.o.m. 2016. Regeringen föreslår att 135 378 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 137 007 000 kronor, 139 476 000 kronor respektive 142 228 000 kronor.

Tabell 4.2 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	127 522	127 522	127 522	127 522
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	1 877	3 429	5 781	8 411
Beslut	5 979	6 057	6 173	6 295
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt		-1	0	0
Förslag/beräknat anslag	135 378	137 007	139 476	142 228

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

5 Riksdagen och Riksdagens ombudsmän

5.1 Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare också en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Riksdagens arbete bedrivs i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och särskilda riksdagsbeslut om arbetets inriktning.

Riksdagsförvaltningens uppgift

Riksdagsförvaltningen är riksdagens förvaltningsmyndighet. Förvaltningens verksamhet regleras i riksdagsordningen och i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen samt i annan lagstiftning och i föreskrifter på riksdagsområdet.

Riksdagsförvaltningen har endast en verksamhetsgren: *Stöd till den parlamentariska processen.*

Riksdagsförvaltningen har till uppgift att stödja riksdagens arbete. Förvaltningen ska se till att kammaren, utskotten, EU-nämnden, ledamöterna och övriga riksdagsorgan får det stöd och den service de behöver. Förvaltningen ska också informera allmänheten om riksdagens arbete och om EU-frågor samt handlägga ärenden som rör riksdagens internationella

kontakter. Dessutom ansvarar förvaltningen för att vårda riksdagens byggnader och samlingar samt för myndighets- och förvaltningsuppgifter.

Riksdagsstyrelsens uppdrag till förvaltningen

Riksdagsförvaltningen ska skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete genom att

- svara för väl fungerande stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- svara för väl fungerande stöd och service till ledamöter och partikanslier
- främja kunskapen om riksdagen och dess arbete
- vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar
- vara en väl fungerande myndighet och arbetsgivare.

Dessa uppdrag utgör grunden för de fem uppdragsområden som Riksdagsförvaltningens verksamhet är indelad i:

- A. Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- B. Stöd och service till ledamöter och partikanslier
- C. Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete
- D. Vård och bevarande av byggnader och samlingar
- E. Myndighet och arbetsgivare.

5.2 Resultatredovisning 2014

5.2.1 Resultat

Sammanfattningsvis har Riksdagsförvaltningen genomfört sina uppdrag med ett tillfredsställande resultat.

För en mer utförlig redogörelse över arbetet i riksdagen hänvisas till Riksdagens årsbok för riksmötesåret 2013/14 och Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2014 (2014/15:RS2) samt utskottens egna verksamhetsberättelser.

Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att riksdagen har kunnat fullgöra sina uppgifter enligt bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen. Arbetet i kammaren har genomförts enligt planeringen och riksdagens protokoll har kommit ut i rätt tid. Utskotten och EUnämnden har fått ett väl fungerande stöd och förutsättningarna har varit goda för möten av hög kvalitet vid inkommande internationella besök.

Riksdagsförvaltningen har fortsatt att utveckla it-stödet till beslutsprocessen och infört en digital mötestjänst i samtliga utskott och EUnämnden. Förvaltningen har också prioriterat arbetet i samband med det svenska ordförandeskapet i Nordiska rådet.

Stöd och service till ledamöter och partikanslier

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att ledamöter och partikanslier fått ett väl fungerande stöd och en god service. Enligt förvaltningens valenkät är de nyvalda ledamöterna mycket nöjda med sin introduktion.

Riksdagsförvaltningen har fokuserat på arbetet i samband med riksdagsvalet. Under året har också ett nytt intranät lanserats och vidareutvecklats för att utgöra ett ännu effektivare arbetsverktyg för ledamöter, partikanslianställda och för förvaltningens anställda.

Kunskapen om riksdagen och dess arbete

Riksdagsförvaltningen har säkerställt att allmänheten, massmedier, vidareinformatörer, skolor och speciella målgrupper getts möjligheter att få information och kunskap om riksdagens arbete. Tillgängligheten till information har utvecklats i bl.a. digitala medier. Tv-produktionen kring riksdagens arbete har fungerat väl. Intresset för skolvisningar inklusive Demokrativerkstaden har

varit fortsatt högt och kurser och fortbildningsdagar för externa målgrupper har hållit hög kvalitet.

Riksdagsförvaltningen har arbetat med att etablera en ny demokrativerkstad som ska kunna ta emot fler skolklasser. Vidare har arbetet med att ge information till allmänheten om riksdagsvalet och Europaparlamentsvalet prioriterats. Under året har också evenemang som t.ex. Ungdomens riksdag genomförts.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Riksdagsförvaltningen har utvecklat sitt arbete med att vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar på ett systematiskt sätt. Styrningen och ledningen av fastighetsverksamheten har fortsatt att utvecklas enligt plan, fastighetsprojekten har i huvudsak bedrivits enligt plan och arbetet med att tillgängliggöra äldre riksdagsdokument har fortsatt.

Byggnadsarbetena i kvarteret Mercurius del B avslutades under 2014 och fastigheten har tagits i bruk. Byggnaderna ska miljöklassas enligt det svenska miljöklassningssystemet.

Myndighet och arbetsgivare

Förvaltningen bedömer att den har varit en väl fungerande och framsynt myndighet och arbetsgivare. Bedömningen baseras på att sjukfrånvaron har varit fortsatt låg, att utvecklingsinsatser för chefer har genomförts enligt plan, att tillgången till it-stöd har varit stabil och att Riksdagsförvaltningen har nått sina kvantitativa miljömål.

Riksdagsförvaltningen har fortsatt sitt arbete med att utveckla styrningen och lagt grunden för att integrera klarspråksarbetet i hela förvaltningen. En chefspolicy har beslutats och ett chefsutvecklingsprogram har tagits fram. Riksdagsförvaltningen har också hälsodiplomerats under året. Förvaltningen har vidare avslutat det utvecklingsarbete som har bedrivits under namnet Färdplan 2014 och lagt grunden för nästa fas – ett långsiktigt och hållbart förbättringsarbete som är integrerat i den löpande verksamheten och som involverar alla medarbetare.

5.2.2 Analys och slutsatser

I tabellen nedan framgår Riksdagsförvaltningens intäkter, kostnader och transfereringar för

verksamhetsgrenen *Stöd till den parlamentariska processen*.

Tabell 5.1 Intäkter, kostnader och transfereringar

Miljoner kronor

	2014	2013	2012
Intäkter ¹	32	34	35
Kostnader	1 477	1 611	1 513
<i>Nettokostnad</i>	<i>1 445</i>	<i>1 578</i>	<i>1 478</i>
Transfereringar	490	475	469
Totalt	1 935	2 053	1 947

¹ Exklusive intäkter av anslag.

De lägre kostnaderna för 2014 jämfört med 2013 beror främst på att avsättningen för framtida pensioner och inkomstgarantier inklusive sociala avgifter har minskat jämfört med föregående år. Utöver de nedlagda kostnaderna, 1 477 miljoner kronor, har 490 miljoner kronor betalats ut i form av stöd och bidrag. Dessa avser framför allt stöd till partigrupperna i riksdagen (288,5 miljoner kronor, varav 244 miljoner kronor för politiska sekreterare), stöd till politiska partier (170 miljoner kronor), bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (15 miljoner kronor), bidrag till interparlamentariskt samarbete (14 miljoner kronor) och resebidrag till skolor (2 miljoner kronor).

Intäkterna kan främst hänföras till uthyrning av lokaler i Riksdagsförvaltningens fastigheter, överenskommelse med Riksdagens ombudsmän (JO) om vissa tjänster och försäljning av riksdagstryck.

Konstitutionsutskottet kommer under hösten 2015 att behandla Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2014. Vid behandlingen av årsredovisningen för 2013 (bet. 2014/15:KU1) hade utskottet inget att invända.

5.3 Revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksdagsförvaltningens finansiella ställning den 31 december 2014.

5.4 Budgetförslag

5.4.1 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 5.2 Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusental kronor

2014	Utfall	836 908	Anslags-sparande	62 156
2015	Anslag	851 870 ¹	Utgifts-prognos	884 365
2016	Förslag	867 133		
2017	Beräknat	873 437 ²		
2018	Beräknat	883 806 ³		
2019	Beräknat	898 050 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 867 134 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 867 134 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 867 133 tkr i 2016 års prisnivå.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för kostnader för;

- ersättningar som riksdagens ledamöter enligt lag har rätt till inom ramen för sitt ledamotsuppdrag,
- stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen,
- talmannens verksamhet, resor och representation,
- utskottens utgående besök samt utrikes och inrikes resor och utfrågningar,
- internationellt och interparlamentariskt samarbete samt bidrag till interparlamentariskt samarbete,
- bidrag till föreningar i riksdagen samt för
- språkutbildning till riksdagens ledamöter.

Förslag till ändringar gällande stöd till politiska sekreterare

Riksdagsstyrelsens förslag: Vid bestämmandet av stödet till kostnader för politiska sekreterare åt riksdagens ledamöter ska beloppet 59 300 kronor per politisk sekreterare och månad ligga till grund för beräkningen. Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: Stödet till partigrupperna i riksdagen för politiska sekreterare till riksdagens ledamöter beräknas med utgångspunkt i ett schablonbelopp per mandat i enlighet med lagen (1999:1209) om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Stödet är avsett att täcka kostnaderna för handläggarrhjälp åt riksdagens ledamöter och beräknas efter normen en politisk sekreterare per riksdagsledamot. Schablonbeloppet för stödet till politiska sekreterare föreslås räknas upp med ca 2,5 procent från nuvarande 57 900 kronor till 59 300 kronor fr.o.m. den 1 januari 2016. Förslaget innebär att nivån på anslaget behöver höjas med 5 863 000 kronor.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tusentals kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	851 870	851 870	851 870	851 870
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	9 400	15 661	25 960	40 108
Beslut	5 863	5 906	5 976	6 072
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	867 133	873 437	883 806	898 050

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Med reservation för uppräknigen av stödet till politiska sekreterare på 5 863 000 kronor har Riksdagsförvaltningen gjort bedömningen att det preliminärt anvisade anslaget för 2016, inklusive beräknat anslagssparande, bör kunna rymma den ordinarie verksamheten.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 867 133 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 873 437 000 kronor, 883 806 000 kronor respektive 898 050 000 kronor.

5.4.2 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tusental kronor				
2014	Utfall	703 162	Anslags-sparande	42 913
2015	Anslag	705 646 ¹	Utgifts-prognos	724 300
2016	Förslag	715 382		
2017	Beräknat	722 907 ²		
2018	Beräknat	734 542 ³		
2019	Beräknat	748 283 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 715 382 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 715 382 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 715 382 tkr i 2016 års prisnivå.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för Riksdagsförvaltningens förvaltningsutgifter, bidrag till föreningar i riksdagen och resebidrag till skolor. Anslaget får också användas för kostnader för stipendier till skolungdomar och kostnader för nämnder och riksdagsorgan enligt lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsstyrelsen har fastställt en strategisk plan för Riksdagsförvaltningen 2015–2018 (dnr 1574-2014/15). Riksdagsförvaltningen ska bedriva sin verksamhet med utgångspunkt i uppdraget att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete. Ambitionen är att höja kvaliteten och effektiviteten i stödet till den parlamentariska processen genom att förbättra arbetssätten och ta tillvara digitala möjligheter.

Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.

Förvaltningens långsiktiga ambition är att förbättra förutsättningarna för ett effektivt parlamentariskt arbete, inte minst med hjälp av stabila digitala lösningar. Kvaliteten i arbetet med t.ex. beredningsunderlag, uppföljningar och utvärderingar ska också utvecklas.

Förvaltningen ska skapa driftsäkra och användarvänliga it-system som stöder den parlamentariska processen och utveckla de digitala arbetssätten i kammaren, utskotten och EU-nämnden. Förvaltningen ska också stärka sin

kunskap om aktuella sakpolitiska frågor och författningsarbete samt fortsätta att utveckla EU-arbetet.

Stöd och service till ledamöter och partikanslier

Förvaltningens långsiktiga ambition är att ge ett behovsanpassat stöd som gör det enklare att vara ledamot. Tydliga regler och smidiga rutiner ska göra det lätt att göra rätt. Dessutom ska tillgången till digital och personlig service vara god. Förvaltningen ska också underlätta för ledamöterna genom att ge ett bra kunskapsunderlag till politiken. Säkerheten i riksdagen ska stärkas med bibehållen öppenhet. Med anledning av utredningar inom säkerhetsområdet kan det bli aktuellt för riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen.

Förvaltningen ska ge professionell och samlad service som är lätt tillgänglig i ett servicecenter och i digitala kanaler, samordna sitt kunskapsstöd till ledamöterna och partikanslierna, skapa förutsättningar för effektiva arbetssätt med hjälp av moderna tekniska lösningar, t.ex. samarbets- och mötestjänster samt fastställa och upprätthålla säkerhetsnivåerna för den fysiska säkerheten och informationssäkerheten.

Ytterligare åtgärder för att säkerställa tillgången till övernattningsbostäder kan komma att genomföras.

Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete

Förvaltningens långsiktiga ambition är att riksdagen ska vara en självklar arena för demokrati, kunskap och dialog. Kunskapen om riksdagens och EU:s roll i den demokratiska processen ska främjas. Tillgängligheten till och insynen i riksdagens arbete och beslut ska också ökas.

Förvaltningen ska kontinuerligt utveckla den digitala kommunikationen så att den möter nya behov och förväntningar samt utveckla det redaktionella och pedagogiska arbete som gör riksdagens arbete mer begripligt och intressant. Dessutom ska mötesplatser för kunskap och dialog utvecklas, t.ex. Demokrativerkstaden.

För att öka möjligheterna för fler gymnasieklasser att besöka riksdagen bör ytterligare 1 000 000 kronor avsättas under 2016 för resebidrag till skolor. Det innebär att totalt får 3 500 000 kronor användas för sådana resebidrag. Höjningen ska rymmas inom anslaget.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Förvaltningens långsiktiga ambition är att förvalta riksdagens fastigheter på ett professionellt

sätt och att anpassa lokalerna så att de svarar mot behoven i alla delar av verksamheten. I det arbetet ska hänsyn tas till bl.a. kulturhistoriska värden, tillgänglighet och miljö. Konstbeståndet och samlingarna ska vara relevanta och tillgängliga.

Förvaltningen ska tydliggöra servicenivåerna och förbättra kommunikationen om fastigheter och lokaler. Förvaltningen ska vidare ta fram styrdokument för fastigheter och samlingar. Väl fungerande processer ska etableras för bl.a. förvaltning av fastigheter, interiörer och konst. Äldre riksdagsdokument ska digitaliseras för att kunna göras tillgängliga via riksdagens webbplats.

Myndighet och arbetsgivare

Förvaltningens långsiktiga ambition är att vara en öppen och tillgänglig myndighet. Det ska vara lätt att ta del av allmänna handlingar och information om verksamheten. Förvaltningen ska också vara en flexibel och kompetent organisation som ständigt förbättras. Riksdagsförvaltningen ska behålla sin miljöcertifiering och fortsätta att ha en hög ambition när det gäller hänsyn till miljön.

Förvaltningen ska etablera ett systematiskt arbete med ständiga förbättringar med utgångspunkt i bl.a. värdegrunden och visionen. Förvaltningen ska skapa förutsättningar för ett modernt och ansvarstagande ledarskap och medarbetarskap och fortsätta att utveckla den strategiska kompetensförsörjningen. Förvaltningen ska även följa principerna för klarspråk i all kommunikation, förbättra informationen om Riksdagsförvaltningen och göra uppgifter ur förvaltningens diarium tillgängliga på riksdagens webbplats.

Det pågår även en översyn av lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen i syfte att säkerställa ett relevant och tydligt regelverk.

Tabell 5.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	705 646	705 646	705 646	705 646
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	9 736	17 261	28 896	42 637
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	715 382	722 907	734 542	748 283

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 715 382 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 722 907 000 kronor, 734 542 000 kronor respektive 748 283 000 kronor.

Investeringsplan

Riksdagsstyrelsens förslag: Investeringsplanen för anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2016–2019 godkänns (tabell 5.6).

Tabell 5.6 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Anläggningstillgångar	22,7	31,6	45,0	45,0	45,0	45,0
Summa investeringar	22,7	31,6	45,0	45,0	45,0	45,0
Anslag						
Lån i Riksgäldskontoret	22,7	31,6	45,0	45,0	45,0	45,0
Summa finansiering	22,7	31,6	45,0	45,0	45,0	45,0

Nivån på de investeringar som föreslås för perioden 2016–2019 beräknas ligga på ungefär samma nivå som tidigare år.

Låneram

Riksdagsstyrelsens förslag: Riksdagsförvaltningen bemyndigas att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 100 000 000 kronor.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: De investeringar som är planerade för 2016 inryms inom nuvarande låneram. Därför föreslås ingen förändring av låneramen för 2016.

5.4.3 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tusental kronor

År	Utfall	70 040	Anslags- sparande	14 960
2014	Utfall	70 040	Anslags- sparande	14 960
2015	Anslag	90 000 ¹	Utgifts- prognos	97 108
2016	Förslag	100 000		
2017	Beräknat	100 000		
2018	Beräknat	100 000		
2019	Beräknat	100 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för kostnader för särskilt beslutat underhåll i Riksdagsförvaltningens egna fastigheter och bostadsrätter. Det får också användas för kostnader för renoverings- och

underhållsåtgärder, evakueringslokaler i samband med renoveringsarbeten, fast inredning och konst samt kostnader för it-system kopplade till denna verksamhet. Anslaget får även användas för att täcka kostnader för räntor och avskrivningar för ovanstående.

Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsförvaltningen har under de senaste åren genomfört en omfattande genomgång och analys av fastigheternas status. Analysen visar att skicket på fastigheterna och deras tekniska installationer generellt sett är sämre än vad som tidigare varit känt.

Resultatet av analyserna har sammanställts till underhållsplaner för respektive fastighet. Felavhjälpande underhåll genomförs kontinuerligt. En lokal- och fastighetsstrategi har tagits fram för att förtydliga inriktningen för arbetet. Det finns även ett behov av att förändra lokalerna så att dessa bättre stöder riksdagens arbetsätt och krav. För att dokumentera dessa behov har förvaltningen på riksdagsstyrelsens uppdrag även tagit fram ett strategiskt lokalprogram för riksdagens fastigheter. Det strategiska lokalprogrammet och underhållsplanerna ligger till grund för den fortsatta planeringen av kommande fastighetsrenoveringar. Strategiska fastighetsfrågor behandlas i en beredningsgrupp för fastighetsfrågor som leds av talmannen.

Vård och bevarande av byggnader och samlingar

Som en del av det strategiska lokalprogrammet finns en genomförandeplan för renoveringar framtagen. Denna visar på att renoveringsarbetena kommer att pågå in på 2030-talet. Detta påverkar även kostnaderna för avskrivningar och räntor. Som en följd av kommande renoveringar kommer kostnaderna för tillfälliga evakueringslokaler att vara höga.

I kvarteret Cephalus är läget i fråga om vatten- och avloppsstammar fortfarande bekymmersamt. Därutöver behöver omfattande arbeten göras när det gäller tillgänglighet, ventilation, el och ytskikt. Åtgärder planeras att genomföras i enlighet med det strategiska lokalprogrammet.

År 2011 genomfördes en förstudie om vattenskadorna i golvet i Riksdagshuset västra plan 1. Renoveringen av dessa lokaler måste samordnas med övriga arbeten i fastigheten. Golvet är dock i ett sådant skick att det inte är

uteslutet att akuta åtgärder måste vidtas innan ett samordnat renoveringsprojekt kan genomföras i Riksdagshuset västra.

I december 2013 gav riksdagsstyrelsen riksdagsdirektören i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur tillgången till övernattningsbostäder kan säkerställas på kort och lång sikt. Frågan kan få budgetkonsekvenser redan 2016. Riksdagsstyrelsen avser att återkomma till riksdagen om frågan blir aktuell.

I februari 2014 beslutade styrelsen att påbörja en förstudie om renovering av ledamotshuset. Förstudien pågår t.o.m. första halvåret 2016. I förstudien ingår en behovskartläggning som genomförs med representanter för ledamöter och partikanslier. Efter förstudien tas beslut i riksdagsstyrelsen om projektet ska starta med ett programarbete. Kostnaderna för renoveringarna kommer att vara betydande. Riksdagsstyrelsen planerar att återkomma i ärendet.

I samband med förstudien om ledamotshuset samt med utgångspunkt i det strategiska lokalprogrammet pågår vidare en utredning om en extern godsmottagning.

Förslaget till höjning av anslaget är kopplat till ökade kostnader för underhåll. Riksdagsförvaltningen avser att årligen återkomma med eventuella justeringar av denna nivå.

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	90 000	90 000	90 000	90 000
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	10 000	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	100 000	100 000	100 000	100 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 100 000 000 kronor anvisas under 2:3 Riksdagens fastighetsanslag för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 100 000 000 kronor för respektive år.

Investeringsplan

Riksdagsstyrelsens förslag: Investeringsplanen för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* för 2016–2019 godkänns (tabell 5.9).

Tabell 5.9 Investeringsplan

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Budget 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Anläggningstillgångar fastigheter	4,4	0,1	10,0	10,0	10,0	10,0
Underhåll- och renoveringsplan, fastigheter	57,7	13,9	30,0	40,0	40,0	40,0
Summa investeringar	62,1	14,0	40,0	50,0	50,0	50,0
Anslag						
Lån i Riksgäldskontoret	62,1	14,0	40,0	50,0	50,0	50,0
Summa finansiering	62,1	14,0	40,0	50,0	50,0	50,0

Nivån på de investeringar som föreslås för perioden 2016–2019 baserar sig på nuvarande beslutade och planerade underhålls- och renoveringsåtgärder av Riksdagsförvaltningens fastigheter.

Låneram

Riksdagsstyrelsens förslag: Riksdagsförvaltningen bemyndigas att för 2016 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 500 000 000 kronor.

Skälen för riksdagsstyrelsens förslag: De investeringar som är planerade för 2016 inryms inom nuvarande låneram. Därför föreslås ingen förändring av låneramen för 2016.

På grund av omfattningen av planerade underhålls- och ombyggnadsåtgärder samt eventuella tidsmässiga förskjutningar kommer nyttjandegraden periodvis att vara lägre än 90 procent.

Mål för Riksdagens ombudsmän (JO) 2016

Riksdagens ombudsmäns (JO) uppgift är att, enligt 13 kap. 6 § regeringsformen samt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens

ombudsmän (JO-instruktionen), utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Det främsta syftet med JO:s verksamhet är att främja rättssäkerheten.

De övergripande målen för verksamheten är följande:

- Att genom tillsyn över efterlevnaden av lagar och andra författningar hos dem som utövar offentlig verksamhet främja rättssäkerheten och höja den rättsliga kvalitetsnivån i myndighetsutövningen.
- Att främja den internationella spridningen av idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner.
- Att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (National Preventive Mechanism, NPM) enligt det fakultativa protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (OPCAT).

Verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv. Handläggningstiderna och ärendebalansen ska hållas på en rimlig nivå.

Mer preciserade mål för verksamheten kommer att anges i JO:s verksamhetsplan för 2016.

Resultatredovisning

Resultat

De övergripande mål som sattes upp för 2014 överensstämmer med de övergripande mål som nu föreslås för 2016. För 2014 hade i verksamhetsplanen mer preciserade mål satts upp när det gällde bl.a. handläggningstider för klagomålsärenden samt inspektionsverksamheten. För klagomålsprövningen var målet att andelen avskrivningsärenden med längre handläggningstid än 60 dagar inte skulle vara större än föregående år, dvs. max 12 procent. För de remitterade ärendena var målet att andelen ärenden med längre handläggningstid än ett år skulle minska jämfört med föregående år, dvs. mindre än 38 procent. För inspektionsverksamheten var målet att antalet avslutade inspektioner, tillsynsavdelningarnas och NPM-enhetens sammanlagda antal, skulle uppgå till minst 55.

Under 2014 hade andelen avskrivningsärenden med en längre handläggningstid än 60 dagar minskat till 10 procent och andelen remitterade ärenden med en handläggningstid längre än ett år hade minskat till 34 procent.

Antalet inspektioner, tillsynsavdelningarnas och NPM-enhetens sammanlagda antal, uppgick till 56.

Under 2014 besvarades 101 remisser i lagstiftningsärenden.

JO tog under året emot 20 utländska besök för information och diskussion och deltog i 13 aktiviteter utomlands.

Under de första fyra månaderna 2015 har inströmningen av ärenden legat på i stort sett samma nivå som under motsvarande period 2014.

Analys och slutsatser

Riksdagens konstitutionsutskott har betonat att klagomålsprövningen är JO:s viktigaste uppgift och den som är bäst ägnad att uppfylla syftet med JO:s verksamhet i stort. Denna verksamhet har också prioriterats.

Under 2014 registrerades 7 233 nya klagomålsärenden. En ökning med drygt 200 ärenden jämfört med föregående år. Som tidigare nämnts har andelen avskrivningsärenden med en längre handläggningstid än 60 dagar minskat till 10

procent. Målet har nåtts. Även andelen remitterade ärenden med längre handläggningstid än ett år har minskat, från 38 till 34 procent. Målet har nåtts.

Målet för inspektionsverksamheten har nåtts.

JO:s bedömning är att ärendehandläggningen hållit samma höga kvalitet som under tidigare år.

För ytterligare resultatinformation hänvisas till JO:s ämbetsberättelse för verksamhetsåret 2013-07-01–2014-06-30 samt till årsredovisningen för 2014.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har för 2014 bedömt årsredovisningen som i allt väsentligt rättvisande.

5.4.4 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tabell 5.10 Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tusental kronor				
2014	Utfall	85 110	Anslags-sparande	10 962
2015	Anslag	86 242 ¹	Utgifts-prognos	86 242
2016	Förslag	89 041		
2017	Beräknat	90 145 ²		
2018	Beräknat	91 834 ³		
2019	Beräknat	93 695 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 89 041 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 89 041 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 89 042 tkr i 2016 års prisnivå.

Anslagets ändamål

Anslaget får användas för Riksdagens ombudsmäns (JO) förvaltningsutgifter och anskaffningar av anläggningstillgångar.

Anslagsfinansiering av anläggningstillgångar

Riksdagens ombudsmäns (JO) förslag: Riksdagens ombudsmän (JO) får för 2016 finansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet med anslag.

Skälen för Riksdagens ombudsmäns (JO) förslag: JO har hittills fått använda anslagsmedel

för att finansiera sina anläggningstillgångar, bl.a. med hänsyn till att dessa investeringar normalt är av ringa omfattning. Enligt 11 § lagen (2006:999) med ekonomiadministrativa bestämmelser m.m. för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ska anläggningstillgångar finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering ska ske på annat sätt. Under 2016 uppskattas investeringsbehovet till ca 1 000 000 kronor, beloppet avser investering i ett elektroniskt arkiv.

Riksdagens ombudsmäns (JO) överväganden

För att bevara elektroniska handlingar och information för framtiden behöver JO investera i ett elektroniskt arkiv. Som redovisats ovan uppskattas kostnaden för denna investering till 1 000 000 kronor varav licensavgifter beräknas till ca 500 000 kronor och konsultkostnader för konfiguration/installation till ca 500 000 kronor. För 2016 behöver därför 1 000 000 kronor användas av JO:s anslagssparande för detta ändamål. Den löpande driftskostnaden för ett elektroniskt arkiv uppskattas till 200 000 kronor per år. På grund av de senaste årens investeringar och en förnyad överenskommelse om JO:s it-drift med Riksdagsförvaltningen har JO:s kostnader för it ökat. JO har hittills inte begärt att anslaget ska justeras för denna del och gör inte det nu heller. Hittills har JO investerat i ett ärendehanteringssystem och en extern webbsida. Därutöver pågår under 2015 en investering i ett internt intranät.

Riksdagsförvaltningen har fattat beslut om att JO inte längre ska ha åtkomst till Riksdagsförvaltningens intranät. En konsekvens av detta är att JO behöver investera i ett eget intranät och skapa en organisation för drift av denna. Investeringen beräknas till drygt 1 000 000 kronor och den löpande driftskostnaden till ca 700 000 kronor. Därtill tillkommer 700 000 kronor för de juridiska rättskällor som JO har haft tillgång till via Riksdagsförvaltningens intranät. Denna kostnad ryms inte inom nuvarande anslagsnivå. JO föreslår därför att anslaget tillförs 700 000 kronor fr.o.m. 2016.

Tabell 5.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	86 242	86 242	86 242	86 242
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	2 099	3 194	4 870	6 716
Beslut	700	709	722	737
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	89 041	90 145	91 834	93 695

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Riksdagens ombudsmän (JO) föreslår att 89 041 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Riksdagens ombudsmän (JO)* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 90 145 000 kronor, 91 834 000 kronor respektive 93 695 000 kronor.

6 Sametinget och samepolitiken

6.1 Omfattning

Området omfattar främst Sametingets verksamhet i frågor som bidrar till att verka för en levande samisk kultur, som finansieras från anslag 3:1 *Sametinget*.

Samepolitiken ingår i flera utgiftsområden, bland andra under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

6.2 Utgiftsutveckling

År 2016 och framåt beräknas utgifterna öka med 2 miljoner kronor till följd av satsningar för att förstärka Sametinget.

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom område Sametinget och samepolitiken

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Sametinget och samepolitiken</i>							
3:1 Sametinget	39	39	38	41	41	42	42
Summa Sametinget och samepolitiken	39	39	38	41	41	42	42

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

6.3 Mål

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2005/06:1 utg.omr. 23, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

6.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de åtgärder som bidragit till att verka för en levande samisk kultur. Resultaten av de åtgärder som vidtagits avseende rennäring och andra näringar redovisas under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Vidare redovisas den del som rör samerna som nationell minoritet under avsnitt 10 Nationella minoriteter.

6.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet utgår bl.a. från:

- Samråd med och inflytande för samerna.
- Sametingets och andra aktörers arbete med att stärka det samiska språket.
- Sametingets och andra myndigheters arbete för ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv.

Bedömningarna utgår främst från Sametingets årsredovisning. I bedömningen vägs även resultat från lägesrapporter och utredningar från t.ex. Sametinget in.

6.4.2 Resultat

Samråd med och inflytande för samerna

Samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas enligt regeringsformen. Sametinget och samerna har en särskild ställning i samhället och Sametinget är centralt när det gäller samernas möjlighet att utöva självbestämmande. Under 2014 har ansvarigt statsråd därför haft två dialogmöten med Sametinget och hittills har ett dialogmöte genomförts 2015. Dialogen med Sametinget är en förutsättning för, och en grund i, arbetet med att forma samepolitiken. I dialogen har frågor tagits upp som är särskilt viktiga för det samiska folket och för att forma en framtida politik inom området. Dialogen har också bidragit till att öka kunskapen om parternas förhållande till och tankar kring den fortsatta processen. Vidare har dialogen resulterat i att Sametinget avser att tillsätta en expertgrupp med särskilt fokus på arbetet med den framtida politiken för det samiska folket.

Sametinget har under 2014 fortsatt att aktivt utarbeta handlingsplaner som ett sätt att tydliggöra Sametingets ansvar och ambitioner inom olika områden, bl.a. i syfte att öka sitt inflytande. Handlingsplanerna utgör politiska ställningstaganden, men är även inspel till andra aktörer som på olika sätt beslutar och bevakar frågor om kultur, utbildning, miljö, näringslivsutveckling, samhällsbyggnad, resursanvändning och tillståndshantering.

En annan möjlighet till inflytande för Sametinget är att yttra sig i t.ex. remisser. Under 2014 har 201 remisser besvarats. Antalet besvarade remisser har ökat med 119 stycken jämfört med 2013. Till Sametingets avdelning för näring, miljö och samhälle har det under året inkommit sammanlagt 215 remisser och inbjudningar till samråd. De flesta remisserna berör samhällsplanering, såsom vindkraftsetableringar, översiktsplaner och gruv- och mineralnäring, där det generellt finns en ökad konkurrens om markresurser från olika aktörer och intressen som önskar nyttja naturresurserna inom traditionellt samiska områden.

I syfte att stärka det samiska folkets rättigheter att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur, sina näringar och sitt samhällsliv med minsta möjliga hinder av landgränserna pågår sedan 2011 förhandlingar om en nordisk samekonvention. Sverige inledde ordförandeskapet i förhandlingarna 2011, följt av Finland 2012 och Norge 2013. Det tredje och sista mötet under norsk ordförandeskap ägde rum i november 2014.

Det nordiska samarbetet sker främst genom Nordiskt ämbetsmannaorgan för samiska frågor (NÄS), där sametingen deltar. NÄS är beredande organ för möten mellan nordiska ministrar ansvariga för samiska frågor och sametingspresidenterna. Under 2014 har ett möte ägt rum i Helsingfors, då även Nordiskt samiskt språkpris, Gollegiella, delades ut.

Vidare har Sametinget sedan 2013 haft ordförandeskapet i Samiskt parlamentariskt råd, som är ett samarbetsorgan mellan sametingen. I februari 2014 anordnades för fjärde gången i ordningen parlamentarikerkonferensen i Umeå. På konferensen, som sammanträder vart tredje år, deltar samtliga parlamentsledamöter från de tre sametingen samt en observatör från de ryska samerna. Konferensen i Umeå resulterade i Umeådeklarationen. Deklarationen tar upp ett flertal olika sakområden och riktar uppmaningar mot länderna där det samiska folket lever. Vidare antogs en deklaration om Nordisk samekonvention som tydliggör Sametingens hållning i fråga om förhandlingarna om en framtida nordisk samekonvention.

Därutöver har Sametinget under 2014 deltagit i svenska delegationer i internationella fora som rör samiska frågor, t.ex. FN:s världskonferens för urfolk (WCIP) och tolfte partsmötet för Konventionen om biologisk mångfald.

Sametingets och andra aktörers arbete med att stärka det samiska språket

Sametingets språknämnd har arbetat med att utforma ett språkpolitiskt handlingsprogram och se över Sametingets språkmål. Vidare har Sametinget under 2014 arbetat med information och språklig rådgivning samt deltagit i lokal-samhällets arbete med samiska ortnamn.

Antalet ansökningar om bidrag till korttidsstudier har minskat årligen sedan 2011, trots att ett ökat intresse för det samiska språket i övrigt kan skönjas. Sametinget konstaterar att det i dag inte finns förutsättningar för effektiv språklig revitalisering av samiskan, eftersom bl.a. kommunernas verksamheter i förskolor och skolor inte ingår i Språkcentrums (Sametingets) uppdrag. Språkcentrum är i stället hänvisat till att möta barn och ungdomar på deras fritid, i konkurrens med allt annat som samhället erbjuder (Lägesrapport för de samiska språken i Sverige 2014). I lägesrapporten framgår bl.a. att otydligheter i lagstiftningen bidrar till att samiska barns och vuxnas ambitioner att revitalisera det samiska språket inte kan nås. För att nå upp till fastlagda målsättningar konstateras att olika typer av åtgärder behöver vidtas. Sametinget föreslår bl.a. ytterligare språkcentrum och unga samiska vägvisare i skolor för att utvecklingen ska gå i en positiv riktning. Sametinget har också slutfört en förstudie om möjliga metoder för att kartlägga och mäta det samiska språkets ställning och utveckling. Kontakt har etablerats med Institutionen för språkstudier och Centrum för samisk forskning vid Umeå universitet. Under 2014 avslutades en gemensam nordisk språksatsning, Giellagáldu, som drevs som ett Interreg-projekt med syfte att utveckla och stärka det samiska språkets ställning genom verksamhet inom områdena språkutveckling, terminologi, ortsnamn och språknormering. Resurser har även avsatts för ett samnordiskt språkprojekt som rör terminologi och stavning av låneord, vilket är något som utgör en gemensam utmaning för alla länder där samiska talas.

Samiskt språkcentrum har spridit kunskap kring revitalisering och olika metoder genom sitt stora kontaktnät och samarbete med olika organisationer och institutioner. Metodutvecklingsarbetet i det sydsamiska området har bidragit till att höja språkets status och fortsatta

satsningar på språkrevitaliserande insatser har gjorts.

Härutöver har en rad olika insatser vidtagits för att stärka de nationella minoritetsspråken, däribland det samiska språket. Resultatet av dessa insatser redovisas under avsnitt 10 Nationella minoriteter.

Sametingets och andra myndigheters arbete för ett starkt och mångfaldigt konst- och kulturliv

Sametinget fördelar bidrag till samisk kultur och organisationer via anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*, anslagspost 5 Bidrag till samisk kultur under utgiftsområde 17 samt via medel ur Samefonden. Sametingets Kulturnämnd beslutar om fördelningen av bidrag. Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram ligger till grund för hur Sametinget arbetar med uppdraget. Sametinget har under 2014 fortsatt arbetet med ett nytt kulturpolitiskt handlingsprogram.

Under 2014 beviljade Sametinget 89 av 144 inkomna ansökningar, vilket är på samma nivå som tidigare år (tabell 6.2).

Tabell 6.2 Inkomna och beslutade ansökningar till samisk kultur 2012–2014

	2012	2013	2014
Antal Inkomna	155	132	144
Antal Beslutade	89	94	89

Sametinget har under 2014 deltagit i samråd med Institutet för språk och folkminnen med anledning av Sveriges ratificering av UNESCO-konventionen om immateriellt kulturarv.

Sametinget har därutöver planerat och genomfört aktiviteter under Umeå kulturhuvudstadsår samt arrangerat ett seminarium om kulturarv och språkrevitalisering tillsammans med Centrum för samisk forskning vid Umeå universitet (CESAM) i samband med MR-dagarna. Kulturavdelningen har också bevakat samiska kulturfrågor inom Kultursamverkansmodellen och har deltagit i Kulturrådets och Norrbottens läns landstings samrådsmöten för nationella minoriteter.

Giron Sámi Teáhter (Samiska teatern) har under året producerat fem föreställningar. Det

sammanlagda publikantalet har uppgått till 9 597 personer. År 2014 uppgick antalet besökare per föreställning i genomsnitt till 117 personer. Publikciffran ökade med 43 procent jämfört med 2013 då antalet besökare i genomsnitt var 82 personer.

Samernas bibliotek verkar för att litteratur på samiska och litteratur om samer och samiska förhållanden får en ökad spridning samt för att skapa intresse för litteratur på samiska och om samer. Biblioteket samarbetar med *Sametingets bibliotek* i Karasjok och *Samisk bibliotekstjeneste* i Troms i Norge. Beståndet bestod den 31 december 2014 av 15 881 utlåningsbara objekt, vilket är en ökning från 2013 då beståndet var 13 474.

6.4.3 Analys och slutsatser

Sametinget fyller en viktig funktion för att uppnå målet om en levande samisk kultur, bl.a. genom att bevaka att samiska behov beaktas i samhällsplanering och genom arbetet med samiskt språk och kultur. För att uppnå det övergripande målet behövs dock insatser inom en rad olika politikområden.

Efter de senaste årens dialog kan det konstateras att dialogen mellan Sametinget och regeringen behöver formaliseras i syfte att långsiktigt säkerställa samiskt inflytande och delaktighet. Behovet av en ökad samordning mellan olika politikområden som har betydelse för samepolitikens måluppfyllelse har också blivit tydligt, inte minst mot bakgrund av den dialog som regeringen under 2014 haft med Sametinget.

Antalet sakområden som Sametinget ansvarar för, och har ambitioner inom eller förväntas medverka i, har ökat betydligt under senare år. Utvecklingen är förväntad och ligger i linje med målsättningen att öka det samiska inflytandet. Antalet frågor som Sametinget behöver delta i för att kunna utöva inflytande och självbestämmande har också ökat.

För att stärka det samiska folkets rättigheter att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur, sina näringar och sitt samhällsliv är arbetet med en nordisk samekonvention centralt.

Åtgärder inom språkområdet har vidtagits för att stärka samiskans ställning, särskilt fokus ligger på förvaltningsområdet för samiska. Rapporter visar dock att det inte finns

förutsättningar för effektiv språklig revitalisering av samiskan för att säkra det samiska språkets ställning och att det saknas ett samlat arbete avseende språk- och terminologiutveckling samt språknormering.

Sametinget har under 2014 bedrivit ett aktivt arbete för att stödja och stärka den samiska kulturen. Antalet ansökningar om stöd visar att intresset är stort för att utveckla och utöva olika former av samisk kultur.

6.5 Politikens inriktning

Den särskilda ställning som Sametinget och samerna har i samhället ska respekteras och de rättigheter som följer ska stärkas. För att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv och stärka samernas rätt till självbestämmande behöver arbetet förstärkas och ytterligare steg tas. Regeringen värnar ett samiskt samhällsliv med framtidstro.

Regeringen avser därför att med en höjd ambitionsnivå fortsätta arbetet inom politiken för det samiska folket. Grunden är att stärka samiskt inflytande och delaktighet bl.a. genom självbestämmande och genom en formaliserad dialog med regeringen. I frågor av väsentlig betydelse för det samiska folket ska de, formaliserat, involveras i processen inför beslut. Sametinget spelar en avgörande roll. För att möjliggöra denna utveckling avser regeringen att förstärka Sametinget.

Centralt för regeringens politik för det samiska folket är också arbetet med en nordisk samekonvention. Regeringen kommer därför att intensifiera förhandlingarna om en nordisk samekonvention för att stärka och förtydliga det samiska folkets rättigheter att bevara och utveckla sitt språk, sin kultur, sina näringar och sitt samhällsliv.

Vidare kommer regeringen, i enlighet med vad Sverige meddelat FN:s råd för mänskliga rättigheter, att arbeta i riktning mot en ratifikation av konventionen ILO 169. En ratifikation av konventionen ILO 169 är dock ytterst en fråga för riksdagen att besluta om.

Inom ramen för regeringens arbete mot rasism ska även den rasism som riktats, och riktas, mot det samiska folket uppmärksammas och bemötas.

För att säkra det samiska språkets ställning kommer fortsatta åtgärder att vidtas inom utbildningsområdet (se vidare i avsnitt 10.5 samt under utg.omr. 16 avsnitt 3.3.3). För att bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt samiskt konst- och kulturliv, som också det har en avgörande betydelse för det samiska folkets möjlighet att fortsätta utveckla sin kultur i ett brett perspektiv, avser regeringen också att öka bidraget till samisk kultur (se vidare under utg.omr. 17 avsnitt 2.6.1).

6.6 Budgetförslag

6.6.1 3:1 Sametinget

Tabell 6.3 Anslagsutveckling 3:1 Sametinget

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2014	38 907	-612	
2015	38 511 ¹		37 554
2016	Förslag	40 897	
2017	Beräknat	41 236 ²	
2018	Beräknat	41 785 ³	
2019	Beräknat	42 484 ⁴	

¹Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

²Motsvarar 40 914 tkr i 2016 års prisnivå.

³Motsvarar 40 940 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴Motsvarar 40 940 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Sametingets och Nationellt samiskt informationscentrums förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Samefonden.

Regeringens överväganden

Tabell 6.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 3:1 Sametinget

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	38 511	38 511	38 511	38 511
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	459	766	1 263	1 928
Beslut	1 927	1 959	2 011	2 045
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	40 897	41 236	41 785	42 484

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Anslaget ökas med 2 miljoner kronor fr.o.m. 2016 för att förstärka Sametinget.

Regeringen föreslår att 40 897 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Sametinget* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 41 236 000 kronor, 41 785 000 kronor respektive 42 484 000 kronor.

7 Regeringskansliet m.m.

7.1 Budgetförslag

7.1.1 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tabell 7.1 Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags- sparande	Belopp
2014	Utfall	6 925 592		373 840
2015	Anslag	6 791 871 ¹	Utgifts- prognos	6 923 524
2016	Förslag	7 098 798		
2017	Beräknat	7 170 854 ²		
2018	Beräknat	7 291 172 ³		
2019	Beräknat	7 513 280 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 095 142 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 096 819 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 7 176 631 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

Mål

Regeringskansliet ska vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har uppgett att Regeringskansliet i alla väsentliga avseenden upprättat årsredovisningen enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, instruktion, regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut för myndigheten. Vidare har Riksrevisionen bedömt att Regeringskansliet har gett en rättvisande bild av myndighetens ekonomiska resultat, finansiering och finansiella ställning per den 31 december 2014.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 7.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	149 743	0	0	0
Prognos 2015	150 000	0	0	0
Budget 2016	150 000	0	0	0

Inkomsterna från expeditionsavgifter och ansökningsavgifter för viseringar m.m., som redovisas på inkomsttitel, beräknas 2016 till 150 000 000 kronor. Verksamheten utförs vid utlandsmyndigheterna.

Tabell 7.3 Uppdragsverksamhet*Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	890	890	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Prognos 2015	800	800	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Budget 2016	800	800	0
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)

Avgifter för näringslivsfrämjande tjänster vilka går utöver en utlandsmyndighets grundläggande uppdrag beräknas 2016 till 800 000 kronor. Med näringslivsfrämjande tjänster avses tjänster för främjande av svensk export samt för främjande av investeringar och turism i Sverige.

Regeringens överväganden

Regeringskansliets verksamhet

Efter riksdagsvalet 2014 beslutade regeringen om en departementsombildning fr.o.m. 1 januari 2015. Departementsombildningen innebar att Landsbyggsdepartementet blev en del av Näringsdepartementet och Miljödepartementet bytte namn till Miljö- och energidepartementet. Antalet departement minskades därmed från elva till tio stycken. Vidare flyttades ett antal sakfrågor mellan olika departement.

I nedanstående tabell redovisas viss resultatinformation för Regeringskansliet.

Tabell 7.4 Viss resultatinformation för Regeringskansliet

	2010	2011	2012	2013	2014
Antal tjänstgörande (inkl. politikeravtal) ¹	4 546	4 344	4 498	4 631	4 637
andel kvinnor/män ¹	59/41	59/41	59/41	60/40	60/40
Anställda på politikeravtalet ¹	197	201	200	199	188
andel kvinnor/män ¹	46/54	49/51	48/52	47/53	49/51
Andel kvinnor/män av anställda på chefsavtalet ¹	42/58	44/56	44/56	46/54	48/52
Sjukfrånvaro andel av arbetstid	2,0	2,0	1,9	2,1	2,2
bland kvinnor/män	2,5/1,4	2,4/1,3	2,3/1,3	2,7/1,3	2,8/1,4
Antal diarieförda ärenden	105 158	100 966	91 753	96 341	89 790
Regeringsärenden	7 033	6 355	5 595	5 579	5 283
Propositioner och skrivelser	218	171	187	198	238
Författningsärenden	2 070	1 600	995	1 177	1 583
Kommitté- och tilläggsdirektiv	136	124	133	127	166
Regleringsbrev och ändringsbeslut	729	665	669	631	647
SOU-serien	107	86	95	87	92
Ds-serien	48	46	60	77	46
Interpellationssvar	436	453	436	503	514
Frågesvar till riksdagen	869	723	729	765	696
Brevsvar till enskilda	30 361	27 571	26 643	26 106	25 203
Resdagar i Sverige (med övernattnig)	12 297	9 984	7 057	7 500	8 259
Resdagar utomlands (med övernattnig)	36 154	37 300	33 363	36 682	36 226
Arbetsdagar i EU:s rådsarbetsgrupper	2 494	2 444	2 556	2 556	2 509
Arbetsdagar i kommissionens kommittéer och expertgrupper	1 687	1 563	1 438	1 595	1 650
Arbetsdagar i internationella organisationer utanför EU	3 875	3 890	3 991	3 883	3 710
Faktapromemorior till EU-nämnden	138	164	159	163	87
Reg. internationella handlingar	14 447	15 345	13 722	14 027	13 161
Utlandsstationerade	584	571	588	581	578
andel kvinnor/män	53/47	54/46	54/46	56/44	56/44

¹ Uppgifterna har anpassats till Regeringskansliets årsbok och avser ett genomsnitt för varje år. I tidigare budgetpropositioner har uppgifterna avsett antalet/andelen i december.

Regeringskansliet, kommittéerna och utlandsmyndigheterna hade i genomsnitt under 2014 tillsammans 4 637 tjänstgörande (exklusive lokalanställda vid utlandsmyndigheterna).

Av de tjänstgörande var ca 4 procent anställda på politikeravtalet. Andelen kvinnor anställda på chefsavtalet har fortsatt att öka. Sjukfrånvaron är fortsatt låg i förhållande till staten totalt. Det gäller både bland kvinnor och bland män.

Under 2014 och 2015 har fortsatta effektiviseringar av förvaltningsstödet genomförts.

Ytterligare redovisning av Regeringskansliets arbete återfinns i Regeringskansliets årsbok 2014 och på www.regeringen.se.

Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen bestod per den 1 augusti 2015 av 103 utlandsmyndigheter, varav 89 ambassader, 7 konsulat samt 7 representationer och delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen. Vidare har Sverige i storleksordningen 400 honorärkonsulat.

Från och med den 1 januari 2000 t.o.m. den 1 augusti 2015 har regeringen beslutat att öppna 23 ambassader och 4 karriärkonsulat. För samma period har regeringen beslutat att stänga 21 ambassader och 7 karriärkonsulat.

Regeringen har en fortsatt ambition att öka antalet utlandsmyndigheter med inriktning på främjandeverksamhet.

Anslagsförändringar

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 4:1 Regeringskansliet m.m.

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	6 698 871	6 698 871	6 698 871	6 698 871
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	131 916	204 807	318 984	452 341
Beslut	173 265	176 393	181 031	268 029
Överföring till/från andra anslag	-500	-5 479	-5 570	-5 676
Övrigt ³	95 246	96 262	97 855	99 715
Förslag/beräknat anslag	7 098 798	7 170 854	7 291 172	7 513 280

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

³ Här ingår förändringar av valutakurser om ca 65 miljoner kronor samt omräkning av lokalkostnader i utlandet om ca 30 miljoner kronor.

Anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* föreslås fr.o.m. 2016 öka till den nivå som föreslogs i budgetpropositionen för 2015. Detta innebär en anslagsökning om 82 000 000 kronor, exklusive pris- och löneomräkning.

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för 2015 avsattes medel för en fortsatt studie över företagsklimatet i Sverige. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99 s. 77) konstaterades att studien som Världsbanken utförde på regeringens uppdrag var försenad och att regeringen därför inte kunde ta ställning till en eventuell fortsättning. Regeringen gör nu bedömningen att en fortsatt studie skulle ha en begränsad nytta. En utvärdering av Sveriges företagsklimat kommer att vara mer angelägen vid en senare tidpunkt då regeringens politik för att främja företagande har hunnit få genomslag. Regeringen avser därmed inte att ge något uppdrag till Världsbanken om fortsatt studie under 2016 eller 2017 och de medel som avsatts för ändamålet kommer inte att användas. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 500 000 kronor för 2016 och 1 000 000 kronor för 2017.

För att finansiera ny uppgift för Kammarkollegiet att vid behov slutföra kvarvarande frågor efter det att en myndighet har avvecklats och upphört föreslås anslaget minska med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2016. Medlen tillförs anslaget 1:2 *Kammarkollegiet* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

Regeringen föreslår vidare att 300 000 kronor tillförs anslaget fr.o.m. 2016. Medlen avser inköp av utbildningsstatistik och förs från anslaget 4:4 *Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Vidare justeras anslaget med ca 93 miljoner kronor 2016 med anledning av tidigare aviserade anslagsförändringar.

Regeringen föreslår att 7 098 798 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 7 170 854 000 kronor, 7 291 172 000 kronor respektive 7 513 280 000 kronor.

8 Länsstyrelserna

8.1 Omfattning

Området länsstyrelserna avser den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna. Området omfattar anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* Anslaget finansierar cirka hälften av länsstyrelsernas verksamhetskostnader (se vidare avsnitt 8.4.2).

De 21 länsstyrelserna verkar utifrån uppgiften att vara statens regionala företrädare. Länsstyrelserna ska verka för att nationella mål får genomslag i länen samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelserna ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndigheternas ansvarsområden samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Länsstyrelserna har bl.a. uppgifter i fråga om livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, regional tillväxt, infrastrukturplanering, hållbar samhällsplanering och boende, energi och klimat, kulturmiljö, skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, naturvård, miljö- och hälsoskydd, lantbruk och landsbygd, fiske, regionaliserad rovdjursförvaltning, folkhälsa, jämställdhet och integration. Utöver dessa uppgifter har vissa länsstyrelser särskilda uppgifter, bl.a. förvaltning av vattendistrikt, fjällfrågor, vissa rennärringsfrågor, tillsyn rörande penningtvätt och frågor om tillstånd att anordna kampsportsmatcher. För många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna även uppgifter som rör samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering.

Ansvarsfördelning för regionalt tillväxtarbete

Ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan stat och kommun regleras genom lagar och förordningar inom flera olika sektorer. För länsstyrelserna, landstingen, samverkansorganen respektive Gotlands kommun är det lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län och lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen som reglerar ansvarsfördelningen för det regionala tillväxtarbetet och transportinfrastrukturen. I Stockholms, Västmanlands, Västerorrlands och Norrbottens län har länsstyrelserna det regionala utvecklingsansvaret. I Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Gävleborgs och Jämtlands län är det landstingen som har detta ansvar och i Gotlands län är det Gotlands kommun som är ansvarig. I sju län (Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Dalarnas och Västerbottens län) har kommunala samverkansorgan motsvarande ansvar.

8.2 Utgiftsutveckling

Tabell 8.1 Utgiftsutveckling inom område Länsstyrelserna

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Länsstyrelserna</i>							
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 529	2 534	2 505	2 595	2 593	2 637	2 691
Summa Länsstyrelserna	2 529	2 534	2 505	2 595	2 593	2 637	2 691

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

8.3 Mål

Regeringens mål för området länsstyrelserna är att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Målet omfattar samtliga län oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun.

- utgiftsområde 19 Regional tillväxt,
- utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård,
- utgiftsområde 21 Energi,
- utgiftsområde 22 Kommunikationer,
- utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, samt
- utgiftsområde 24 Näringsliv.

8.4 Resultatredovisning

Länsstyrelserna har uppgifter inom ramen för nationella mål, vilka är fördelade på ett stort antal utgiftsområden med flera riksdagsbundna mål. Målen återfinns under respektive utgiftsområde. Detta innebär att beslut och insatser inom olika utgiftsområden ofta får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet. De utgiftsområden, utöver utgiftsområde 1 Rikets styrelse, inom vilka länsstyrelserna bedriver verksamhet är:

- utgiftsområde 5 Internationell samverkan,
- utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap,
- utgiftsområde 8 Migration,
- utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg,
- utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering,
- utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv,
- utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid,
- utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik,

Resultatredovisningen avser länsstyrelsernas verksamhet inom de ovan redogjorda utgiftsområdena. Redovisningen utgår i huvudsak från de uppgifter som ålagts länsstyrelserna i regleringsbrevet för 2014. Utöver den resultatredovisning som görs i detta avsnitt hänvisas till respektive utgiftsområde i denna proposition.

8.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande sammanfattning av resultatindikatorerna finns för att visa hur länsstyrelserna bidrar till att uppfylla målet för området länsstyrelserna:

- andel av länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark,
- antal vargrevir med föryngringar,
- andel sanerade objekt i förorenade områden i förhållande till antal inventerade objekt,
- installerad effekt i vindkraftverk och producerad el som kommer från vindkraft,
- andel sysselsatta och andel nystartade företag utanför tätort,
- antal överprövade respektive upphävda detaljplaner,

- antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat respektive upphävt,
- andel kommuner som har tecknat överenskommelser om flyktingmottagande,
- antal platser per 10 000 invånare avseende nyanlända som har beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl,
- antal platser per 10 000 invånare avseende asylsökande ensamkommande barn, och
- andel nystartade företag av kvinnor respektive män.

Länsstyrelserna har i årsredovisningarna för 2014 redovisat värden för de indikatorer som beskrivs ovan. Tidsserien gäller 2012–2014 men för ett fåtal indikatorer saknas värden för 2014. Statistiken för dessa tillgängliggörs inte förrän efter lämnandet av denna proposition. I dessa fall redovisas tidsserien 2011–2013.

Arbetet med indikatorerna är en del av länsstyrelsernas ordinarie verksamhet och förvaltas av Länsstyrelsen i Örebro län. Regeringen har i regleringsbrevet för 2015 gett länsstyrelserna i uppdrag att lämna förslag på utveckling av indikatorerna. Målsättningen är att tydligare knyta länsstyrelsernas insatser till resultatindikatorerna, som ett verktyg för att följa upp måluppfyllelsen.

8.4.2 Resultat

I resultatredovisningen redogörs för ett antal av länsstyrelsernas verksamhetsområden som utgår från de uppgifter som länsstyrelserna har enligt förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. Indikatorer redovisas för verksamheter inom utgiftsområdena 13, 18, 20 och 23. Verksamhetsområdena har bl.a. valts utifrån deras storleksmässiga betydelse för länsstyrelsernas verksamhet. Redovisningen omfattar således inte all den verksamhet som länsstyrelserna bedriver.

Samordnings- och sektorsövergripande arbete

Länsstyrelserna har i uppgift att arbeta sektorsövergripande och utifrån ett statligt helhetsperspektiv samt inom myndighetens ansvars-

område samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser. Det sektorsövergripande arbetet är av stor betydelse för länsstyrelsernas uppdrag att främja länens utveckling. Länsstyrelserna samverkar med ett stort antal aktörer inom olika områden, vilket följer av den mångskiftande och breda verksamhet som länsstyrelserna ansvarar för.

Mottagande av vissa nyanlända invandrare

Länsstyrelserna har under året arbetat med utvecklingsinsatser när det gäller mottagande av nyanlända invandrare och av ensamkommande barn, både i den egna verksamheten och i samverkan med andra aktörer. Ansvar för nyanländas etablering är fördelat på flera aktörer. Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringsuppdraget. Behovet av samverkan är stort. Länsstyrelserna samverkar med de olika aktörerna i syfte att samordna insatserna för nyanlända invandrades etablering. Samverkan, samordning och finansiering av utvecklingsinsatser är både viktiga och efterfrågade. De är en förutsättning för en effektiv etablering i arbets- och samhällslivet.

Beredskap och kapacitet att ta emot ensamkommande barn

Länsstyrelserna har fortsatt att utveckla metoder och arbetssätt för att stärka Sveriges beredskap och kapacitet att ta emot ensamkommande barn. Länsstyrelserna arbetar aktivt i den viktiga nationella samverkan med övriga ansvariga aktörer och har ett bra samarbete med Migrationsverket.

Landsbygd och lantbruk

Inom ansvarsområdet landsbygd har länsstyrelserna under 2014 samverkat med myndigheter och organisationer som arbetar för landsbygdens utveckling. Länsstyrelserna har samverkat med Jordbruksverket i arbetet med Landsbygdsprogrammet 2014–2020 och införandet av de nya jordbrukarstöden. Avsikten är bl.a. att förstärka arbetet med de andra aktörerna i länet som involveras i arbetet med genomförandet av de nya stöden och programmet.

Bredband är viktigt för utvecklingen på landsbygden. Flera länsstyrelser har tagit fram bredbandsstrategier och i arbetet med dessa har samverkan skett med kommuner, bygdegrupper och näringsliv.

Sambällsplanering

Flera länsstyrelser har utvecklat och stärkt verksamheten inom plan- och byggprocessen. Det handlar dels om att verka för ett ökat bostadsbyggande, dels om att korta handläggnings-tiderna.

Naturvård och miljöskydd

Länsstyrelserna har haft fortsatt fokus på miljöarbetet för att uppnå miljö kvalitetsmålen och särskilt målen för miljögifter, biologisk mångfald, vatten samt klimat och energi.

Länsstyrelserna har en viktig roll i att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet för att minska klimatpåverkan och för en energiomställning. Arbetet förutsätter samverkan med andra regionala aktörer såsom kommunerna och näringslivet, men också med nationella myndigheter. Arbetet har inneburit att stödja kommunerna med energiomställning, stärka och utveckla det regionala klimat- och energiarbetet samt driva omställningen till ett mer hållbart samhälle där det skapas nya möjligheter för jobb och utveckling samt ökad konkurrenskraft.

Krisberedskap

Länsstyrelserna har 2014 redovisat den samlade regionala lägesbilden av beredskapen i respektive län. Länsstyrelsernas arbete med att sammanställa regionala risk- och sårbarhetsanalyser bidrar till en god överblick av riskbilden i landet.

Inom länsstyrelsernas ansvarsområde berörs flera olika verksamheter. Uppgifterna syftar i stor utsträckning till att förebygga och ha beredskap för att kunna hantera en kris, vilket försvårar dimensioneringen av resurser. Samtidigt är det en viktig uppgift för länsstyrelserna att, genom sin centrala roll inom verksamheterna skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, bidra till säkerhetsarbetet.

Samordningsfunktion för ANDT-frågor

Det finns i enlighet med förordningen (2012:606) om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m. en särskild samordningsfunktion för ANDT-frågor (alkohol, narkotika, dopning och tobak) vid respektive länsstyrelse. Samordningsfunktionen ska bl.a. stödja genomförandet av den nationella ANDT-politiken i länet och samarbetet på lokal, regional och nationell nivå samt utbildning och kompetensutveckling i länet. År 2014 hade en regional strategi eller handlingsplan arbetats fram i mer än hälften av länen. Alla

länsstyrelser arbetar med nätverk med kommunala företrädare för ANDT-arbetet. En stor majoritet av länen har genomfört kommunbesök och många arbetar med uppföljning. Samtliga länsstyrelser anordnade utbildningar om bl.a. olika substanser och förebyggande metoder samt samverkan för såväl kommunala ANDT-samordnare som högre tjänstemän och politiker.

Naturvård och miljöskydd*Redovisning av indikatorer*

Indikatorerna avser målet inom utgiftsområde 20 att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser, det s.k. generationsmålet. Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Se vidare utgiftsområde 20 för en beskrivning av miljö kvalitetsmålen.

Indikatorerna i tabell 8.2 utgår från biologisk mångfald (1), förekomst av rovdjur (2), mark (3) och förnybar energi (4 och 5). Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för samtliga länsstyrelser utom när det gäller antal vargrevir där det totala antalet i landet anges.

Tabell 8.2 Indikatorer utg.omr. 20 Allmän miljö- och naturvård

	2012	2013	2014
1 Andel skyddad produktiv skogsmark av total areal, %	3,42	3,48	3,53
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>8,8/1,0</i>	<i>9,0/1,0</i>	<i>9,0/1,1</i>
2 Antal vargrevir med föryngringar	29,5	34,5	41,5
3 Andel sanerade objekt i förhållande till antal inventerade objekt i riskklass 1, %	20,2	23,4	-
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>77,5/0</i>	<i>100,0/0</i>	<i>-/-</i>
4 Installerad effekt i vindkraftverk, MW	171,7	199,7	242,7
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>644,3/0,1</i>	<i>696,0/0,1</i>	<i>774,0/0,1</i>
5 Producerad el från vindkraft, GWH	341,1	468,7	534,9
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>1 440/7</i>	<i>1 548/9</i>	<i>1 719/0</i>

Anm.: För indikatorerna 1, 2 och 5 har värdena för 2012 och 2013 justerats i förhållande till budgetpropositionen för 2015.

Miljöarbete

Länsstyrelsernas insatser är viktiga för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen ska kunna nås. Vid många länsstyrelser sker en bred och regelbunden samverkan med andra aktörer inom länen. Inom länsstyrelserna sker också en samverkan där flera av de statliga uppdragen involveras i miljömålsarbetet, bl.a. verksamheterna inom kulturmiljö och landsbygd. Länsstyrelserna har samverkat sinsemellan genom samverkansorganet Regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet (RUS) och flera länsstyrelser har även deltagit i regionala samverkansnätverk. Samtliga länsstyrelser arbetar med eller har tagit fram regionala åtgärdsprogram tillsammans med länets aktörer. Vissa länsstyrelser har arbetat med åtgärdsprogram under en längre period medan andra arbetar med att ta fram sitt första åtgärdsprogram. Samtliga länsstyrelser har under året genomfört en årlig uppföljning av miljö kvalitetsmålen i sitt län och uppdaterat de läns gemensamma indikatorer som används inom miljömålssystemet.

Länsstyrelserna arbetar målinriktat och strategiskt med efterbehandling av förorenade områden. Om målen ska nås måste emellertid åtgärdstakten öka. Samarbete och erfarenhetsutbyte mellan länen förekommer, vilket är mycket positivt.

Miljö tillsyn

Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Tillsynsverksamheten har varit stabil under 2014, men liksom tidigare år har många länsstyrelser haft svårt att genomföra planerad tillsyn fullt ut. Flertalet länsstyrelser har ett pågående effektivitets- och utvecklingsarbete bl.a. för att förbättra tillsynen. Knappt hälften av länsstyrelserna har arbetat med förändrade rutiner och metoder för att utveckla tillsyn som i högre grad anpassats för att uppnå miljömålen. I stort sett samtliga länsstyrelser har deltagit i Miljösamverkan Sverige för att utveckla samsyn och praktiska handläggningsrutiner inom de olika tillsynsområdena. Det har bedrivits regional miljösamverkan i 13 län. Ett län tillkom under året och det pågår diskussioner om att utveckla regional samverkan i ytterligare tre län. Fler länsstyrelser än tidigare har under året genomfört en eller två samlade tillsynsveckor, vilket bidragit till ökad egeninitierad tillsyn och uppmärksamhet i länet.

Skydd och skötsel

Länsstyrelserna samordnar och leder det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende naturvård, biologisk mångfald, friluftsliv, vilt och rovdjur. Utvecklingen bedöms vara oförändrad jämfört med 2013. Antalet beslutade naturreservat ligger i princip still 2013 (156 stycken) och 2014 (145 stycken), sedan 2012 har dock en ökning skett. Arealen för de beslutade naturreservaten har minskat från 73 520 hektar 2012 till 36 462 hektar 2013 och 24 758 hektar 2014. Detta beror på att mindre arealer av havsområden ingår i besluten om de skyddade områdena. Antalet öppna ärenden om inrättande av naturreservat har minskat från 1 502 stycken år 2013 till 1 182 stycken år 2014, varav ärenden där markersättningsfrågan är helt löst har ökat från 213 stycken år 2013 till 398 stycken år 2014.

Det regionala klimat- och energiarbetet samt klimatanpassning

Gällande länsstyrelsernas arbete med regionala klimat- och energistrategier har utvecklingen varit positiv under 2014 (dnr M2015/15637/Ee). Så gott som samtliga länsstyrelser bedriver ett strategiskt och systematiskt arbete för att genomföra åtgärder så att målsättningarna i de regionala klimat- och energistrategierna ska nås. Skillnaderna mellan länsstyrelserna är fortsatt

stora. Flera länsstyrelser har tagit ett samlat grepp när det gäller att leda och samordna det regionala klimat- och energiarbetet.

I juni 2014 redovisade länsstyrelserna uppdraget att utarbeta regionala handlingsplaner för klimatanpassning. Det finns nu handlingsplaner för samtliga län som ska fungera som vägledning för det fortsatta regionala och lokala klimatanpassningsarbetet. Handlingsplanerna har medfört att kunskapen och medvetenheten om klimatanpassningsfrågor ökat både inom länsstyrelserna och hos de aktörer som deltagit i arbetet. Länsstyrelserna genomför ett stort antal insatser för att stärka klimatanpassningsarbetet i länen såsom att ta fram kunskapsunderlag, delta i granskning av kommunernas detalj- och översiktsplaner och i risk- och sårbarhetsarbetet. Framtagande av regionala vattenförsörjningsplaner är också en viktig del av det regionala arbetet med klimatanpassning. Flera länsstyrelser har eller håller på att ta fram kommunspecifik information om hur respektive kommun kan påverkas av ett förändrat klimat. Konsekvenser av ökade regnmängder har redan börjat framträda, vilket ökat efterfrågan på exempelvis skyfallskartor och bättre dagvattenhantering.

Lantbruk och landsbygd, livsmedelskontroll samt djurskydd

Lantbruk och landsbygd

Länsstyrelserna har under 2014 haft en fortsatt hög takt i utbetalningarna av gårdsstödet. Länsstyrelsernas prestationer är resultatet av ett långsiktigt och strategiskt samarbete med bl.a. Jordbruksverket. För 2014 var målet att 95 procent av gårdsstödet skulle ha betalats ut den 1 december. Samtliga länsstyrelser har uppnått detta mål och alla berörda utom två har även nått det högre satta målet att betala ut 98 procent av stödet under 2014.

Utvecklingen inom verksamhetsområdet landsbygd har varit svagt positiv under 2014. Bedömningen baseras på handläggningstider och vidtagna åtgärder för att avsluta landsbygdsprogrammet för åren 2007–2013. Länsstyrelserna har även genomfört insatser kopplade till landsbygdsprogrammet avseende perioden 2014–2020.

Djurskydd och livsmedelskontroll

Länsstyrelserna har, sedan ansvaret för djurskyddskontrollen förstatligades 2009, arbetat

kontinuerligt och på olika sätt för att stärka och förbättra djurskyddskontrollen. Bland annat har de sedan 2012 arbetat med att skapa en gemensam målbild, med underliggande delmål, för djurskyddskontrollen. I Rådet för djurskyddskontroll, som är ett av regeringen inrättat samverkansråd mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna, följs de olika delmålen upp och revideras för att ytterligare föra utvecklingen av kontrollen framåt. Den riskklassificeringsmodell för djurskyddsobjekt som har utarbetats och som syftar till att göra det möjligt att rikta kontroller dit de behövs som bäst, togs i drift under 2014.

Länsstyrelserna deltar även i ett tvåårigt forskningsprojekt om bemötande och kommunikation vid djurskyddskontroller. Kommunikation och bemötande har stor betydelse för genomförandet av själva kontrollen men också för efterlevnaden av regelverket. Länsstyrelserna har även tagit fram nya och mer avancerade kompetensutvecklingsplaner för respektive myndighet.

Antalet genomförda kontroller har ökat något 2014 jämfört med föregående år. Myndigheternas mål om att minst 50 procent av kontrollerna ska vara riskbaserade uppfylldes i några län men inte för landet som helhet. För landet som helhet sjönk den genomsnittliga andelen riskbaserade kontroller något jämfört med 2013, vilket framför allt bedöms bero på den stora mängden anmälningsärenden, vilka tar stora resurser i anspråk.

På uppdrag av regeringen har Jordbruksverket och länsstyrelserna analyserat resursanvändningen för djurskyddskontrollen och om det finns möjligheter till effektiviseringar. Av analysen framgår att länsstyrelserna prioriterar djurskyddsarbetet högt och att mer resurser används för djurskyddsarbetet än de som tillförts sedan förstatligandet av djurskyddskontrollen 2009. Analysen visar också att effektiviteten i kontrollarbetet har ökat något 2014 jämfört med föregående år. Länsstyrelserna har utfört fler djurskyddsåtgärder per årsarbetskraft jämfört med 2013. Resultatet visar emellertid att det finns stora skillnader mellan länsstyrelserna i såväl förutsättningarna för att bedriva kontrollarbetet som i effektiviteten i arbetet.

Även om antalet genomförda kontroller har ökat något samt kvaliteten, effektiviteten och rättssäkerheten i kontrollen under åren bedöms ha förbättrats kontinuerligt, behöver antalet

genomförda kontroller fortfarande öka. Det krävs även fortsatta åtgärder för att länsstyrelserna på ett effektivt sätt ska kunna hantera den stora mängden anmälningsärenden. Arbetet med att utveckla kontrollen ytterligare behöver fortsätta.

Många länsstyrelser saknar ännu fullständiga register över primärproducenter vilket bl.a. försvårar ett riskbaserat urval av primärproducerande livsmedelsanläggningar för kontroll. Totalt utfördes 882 kontroller under 2013 vilket är en ökning jämfört med 2012 men omfattningen av kontrollen är fortfarande liten. Den stora majoriteten av de utförda kontrollerna är i likhet med föregående år av tvärvillkor, som omfattar endast en mindre del av livsmedelslagstiftningens krav. Tvärvillkoren är regler som måste följas för att få full utbetalning av jordbrukarstödet. Endast 26 procent av kontrollerna valdes ut enligt Livsmedelsverkets vägledning om riskklassificering.

Riksdagen överlämnade i juni 2014 Riksrevisionens granskningsrapport Livsmedelskontrollen – tar staten sitt ansvar? till regeringen. I en skrivelse i december 2014 gav regeringen sin bedömning av slutsatserna (skr. 2014/15:16). Som en följd av Riksrevisionens slutsatser har regeringen bl.a. i livsmedelsförordningen (2006:813) förtydligat att länsstyrelserna ska föra uppdaterade förteckningar över godkända och registrerade anläggningar. Länsstyrelserna har också fått i uppdrag att aktivt verka för en ökad registrering av primärproducenter.

Redovisning av indikatorer för målet om ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald

Indikatorerna i tabell 8.3 avser målet om ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald. Målet återfinns inom utgiftsområde 23.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för riket. Det finns inga tillgängliga värden för 2014. För att få en treårig tidserie redovisas åren 2011–2013.

Tabell 8.3 Indikatorer utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Procent		2011	2012	2013
1	Andelen sysselsatta utanför tätort	8	8	8
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>20/4</i>	<i>20/4</i>	<i>20/4</i>
2	Andelen sysselsatta kvinnor utanför tätort	3	3	3
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>6/1</i>	<i>7/2</i>	<i>7/2</i>
3	Andelen sysselsatta män utanför tätort	5	5	6
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>14/3</i>	<i>13/3</i>	<i>14/3</i>
4	Andel nystartade företag utanför tätort	32	25	25
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>67/8</i>	<i>57/6</i>	<i>58/7</i>
5	Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort	11	9	9
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>24/3</i>	<i>21/2</i>	<i>21/2</i>
6	Andel nystartade företag av män utanför tätort	21	16	16
	<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>43/5</i>	<i>36/4</i>	<i>37/4</i>

Hållbar samhällsplanering och bostadsmarknad

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna i tabell 8.4 avser målet inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Indikatorerna kan ses som ett mått på hur väl tillsynen och tillsynsvägledningen fungerar enligt plan- och bygglagen (2010:900) samt miljöbalken.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för samtliga länsstyrelser. Det högsta värdet representerar den länsstyrelse som t.ex. har överprövat flest detaljplaner (indikator 1) medan det lägsta värdet är den länsstyrelse som överprövat minst antal detaljplaner.

Tabell 8.4 Indikatorer utg.omr. 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

	2012	2013	2014
1 Antal överprövade detaljplaner	1,4	1,9	2,2
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>5/0</i>	<i>9/0</i>	<i>14/0</i>
2 Antal upphävda detaljplaner	0,7	0,5	0,5
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>2/0</i>	<i>3/0</i>	<i>5/0</i>
3 Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat	24,9	20,9	28,3
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>123/0</i>	<i>85/0</i>	<i>125/0</i>
4 Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har upphävt	13,7	12,0	10,7
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>96/0</i>	<i>67/0</i>	<i>40/0</i>

Resultatindikatorerna för utgiftsområde 18 är svåranalyserade. Å ena sidan innebär fler överprövade och upphävda detaljplaner att länsstyrelserna fullföljt sitt tillsynsuppdrag enligt plan- och bygglagen. Å andra sidan kan det vara så att länsstyrelserna inte gett kommunerna tillräckligt med stöd vid planeringsarbetet. Relativt få detaljplaner har överprövats eller upphävts. Det har dock skett en fortsatt ökning av antalet överprövade detaljplaner 2014 jämfört med föregående år. Antalet överprövade detaljplaner som upphävts är dock detsamma som 2013. Antalet strandskyddsdispenser som länsstyrelserna har överprövat har ökat under 2014, medan antalet strandskyddsdispenser som upphävts har fortsatt att minska 2014 jämfört med tidigare år.

Ett annat sätt att mäta utvecklingen inom utgiftsområdet är att referera till den tid som det tar för länsstyrelserna att handlägga överklagade kommunala beslut enligt plan- och bygglagen. Det gäller framför allt beslut om detaljplaner och om bygglov. De av regeringen fastslagna inriktningsmålen anger att 75 respektive 90 procent av överklagade kommunala beslut om planer ska ha avgjorts inom 90 respektive 150 dagar. För överklagade kommunala beslut om lov är motsvarande tidsgränser 120 respektive 180 dagar. Under 2012 klarade fyra länsstyrelser målet om att 75 procent av planärendena ska vara avgjorda inom 90 dagar och sju länsstyrelser klarade målet om att 90 procent ska vara avgjorda inom 150 dagar. Under 2014 klarade elva länsstyrelser det uppsatta handlägningsmålet om 90 dagar

och 15 länsstyrelser klarade målet om 150 dagar för planärenden. På motsvarande sätt klarade enbart en länsstyrelse inriktningsmålet om 120 dagar för 75 procent av lovärendena 2012 medan antalet länsstyrelser som klarade målet 2014 hade ökat till elva. När det gäller inriktningsmålet att 90 procent av lovärendena ska vara avgjorda inom 180 dagar klarade två målet 2012 medan antalet länsstyrelser som klarade målet 2014 hade ökat till arton.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att länsstyrelsernas handläggning av överklagade detaljplaner och bygglov har utvecklats på ett positivt sätt.

Hållbar samhällsplanering

Länsstyrelsernas uppgift består i stor utsträckning i att förse kommunerna med relevant underlag samt att ge kommunerna råd, information och stöd för deras fysiska planering. Länsstyrelserna förser också kommunerna med råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjning. I samband härmed för länsstyrelserna också dialog med och förmedlar kunskap till bl.a. bostadsföretag, byggintressenter och näringslivet i stort samt till det civila samhället i motsvarande frågor. Även länsstyrelsernas kulturmiljöarbete bidrar till att främja samhällsplaneringen, bl.a. genom att utveckla kunskapsunderlag till gagn för kommunernas planeringsarbete. Länsstyrelsernas arbete bedöms vara tillfyllest.

Integration, migration och mänskliga rättigheter

Redovisning av indikatorer

Indikatorerna i tabell 8.5 avser målet, inom utgiftsområde 13, om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Värdet för respektive år utgörs av ett genomsnitt för samtliga län. Det högsta och lägsta värdet i tabellen nedan representerar det län med det högsta respektive det lägsta värdet. Till exempel visar indikator 1 att det finns län där överenskommelser om att ta emot nyanlända skett i varje kommun 2014 medan det i ett län skett med 79 procent av kommunerna. Se utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering för ytterligare beskrivning av länsstyrelsernas arbete inom området integration.

Tabell 8.5 Indikatorer utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (integration m.m.)

	2012	2013	2014
1 Andel kommuner som har tecknat överenskommelser om nyanlända	94,0	95,0	96,0
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>100,0/75,0</i>	<i>100,0/85,0</i>	<i>100,0/79,0</i>
2 Antal platser per 10 000 inv. avs. flyktingar, skyddsbehövande, personer med tillstånd på grund av synnerliga eller särskilt ömmande omständigheter och deras anhöriga (per län)	16,8	22,6	18,8
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>34,2/6,4</i>	<i>60,1/2,6</i>	<i>60,3/4,4</i>
3 Antal platser per 10 000 inv. avs. ensamkommande barn (per län)	3,4	4,3	6,2
<i>Högsta/lägsta värde</i>	<i>11,3/1,2</i>	<i>12,4/1,9</i>	<i>16,5/3,1</i>

Mottagande av vissa nyanlända invandrare

Antalet personer som har fått uppehållstillstånd som flyktingar, skyddsbehövande eller som anhöriga till dessa och som behöver hjälp med bosättning har ökat kraftigt under senare år. Bosättningsansvaret är delat mellan Arbetsförmedlingen och Migrationsverket, som i arbetet utgår ifrån de överenskommelser om mottagande som tecknas mellan kommuner och länsstyrelser.

Det har skett en kontinuerlig positiv utveckling av länsstyrelsernas arbete på integrationsområdet, se bl.a. indikatorerna i tabell 8.5. Antalet platser i tecknade överenskommelser var dock avsevärt lägre än det behov som angetts i länstal.

Av tabell 8.5 framgår att för indikatorerna 2 och 3 är det stor variation mellan länen i antal överenskomna platser för flyktingar, skyddsbehövande eller anhöriga till dessa och för ensamkommande barn. Mottagandet av nyanlända behöver öka i de flesta kommuner och det finns kommuner med goda ekonomiska förutsättningar som bara i begränsad utsträckning bidrar till mottagandet av nyanlända flyktingar, andra skyddsbehövande och deras anhöriga. I utg.omr. 13 avsnitt 3.6 behandlas frågan om ett hållbart mottagande i hela landet.

Länsstyrelserna har under året prioriterat arbetet med beredskap och kapacitet i kommunerna för mottagande av nyanlända. Samtliga län har en organiserad samverkan på integrationsområdet mellan myndigheter, kommuner, landsting och, i vissa fall, även föreningsliv och näringsliv. Samverkan är tematiskt uppbyggd kring exempelvis mottagande, bosättning, arbete, utbildning eller hälsa. Länsstyrelserna är ofta sammankallande i de olika samverkans- och nätverksforumen. I flera län arbetar man med regional och interkommunal samverkan som ett medel för att nå övergripande syften inom integrationsuppdraget.

Länsstyrelserna har fortsatt arbetet med att gemensamt utveckla och samordna verksamheterna inom integrationsområdet, bl.a. genom den gemensamma samordningsgruppen.

Beredskap och kapacitet att ta emot ensamkommande barn

Utvecklingen inom området är god. Antalet platser har ökat och fler kommuner än tidigare har tecknat överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn, se tabell 8.5 indikator 3. Behovet av platser har dock ökat.

Sammantaget har länsstyrelserna uppnått ett tillfredsställande resultat i förhållande till det fördelningstal för antalet asylplatser som sattes upp för 2014. Antalet asylsökande ensamkommande barn ökade dock kraftigt i förhållande till den prognos som låg till grund för fördelningstalet, vilket innebar att det slutliga behovet av platser blev större än förväntat.

I slutet av 2014 hade 288 av landets 290 kommuner överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn. Ett ökat antal mottagna barn i kommunerna kan delvis förklaras av länsstyrelsernas insatser, delvis av att Migrationsverket sedan 2014 har möjligheten att göra utvidgade anvisningar av ensamkommande barn till kommuner för mottagande, oavsett om kommunen har en överenskommelse om att ta emot ensamkommande barn eller inte. För länsstyrelserna har arbetet till viss del skiftat karaktär. Förutom att förhandla med kommunerna om att tillhandahålla platser har behovet av att förmedla information om kommunernas olika handlingsalternativ och dess konsekvenser ökat. Länsstyrelserna har arbetat aktivt med den uppgiften.

Mänskliga rättigheter

Sammantaget är utvecklingen likvärdig med föregående år. Länsstyrelserna har under 2014 följt upp arbetet med den gemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och möjligheter. Detta har i många fall resulterat i att frågorna successivt utvecklats och integrerats i övrig verksamhet. Nivån på insatserna skiljer sig åt mellan länsstyrelserna. Vissa länsstyrelser har kommit långt i arbetet, medan andra endast genomfört de gemensamma insatserna. Vissa länsstyrelser visar i likhet med föregående år på ett strategiskt angreppssätt och en tydlig integrering av ett MR-perspektiv i verksamheten.

Jämställdhet

Redovisning av indikatorer

Indikatorn i tabell 8.6 avser målet inom utgiftsområde 13 att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv med fokus på delmålen en jämn fördelning av makt och inflytande samt ekonomisk jämställdhet.

Värdet för respektive år utgör ett genomsnitt för riket. För indikatorn finns inget värde tillgängligt för 2014. För att få en treårig tidsserie redovisas åren 2011–2013 i tabell 8.6.

Tabell 8.6 Indikatorn utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering (jämställdhet)

	2011	2012	2013
Andel nystartade företag av kvinnor/män	35,0/65,0	37,5/62,5	35,5/64,5
Högsta/lägsta värde (kvinnor)	36,8/32,5	37,7/33,2	37,7/32,9
Högsta/lägsta värde (män)	67,5/63,2	66,8/62,3	67,1/62,3

Jämställdhetsintegrering

Länsstyrelsernas arbete med jämställdhetsintegrering pågår aktivt. Samtliga länsstyrelser har tagit fram strategier för jämställdhetsintegrering inom respektive län för perioden 2014–2016. Under 2014 har flera länsstyrelser ägnat sig åt att ytterligare förankra sina strategier. Utvecklingsprogrammet Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet har bidragit på ett bra sätt till länsstyrelsernas arbete med jämställdhetsintegrering.

De länsstyrelser som har lyckats bäst med sitt arbete är de myndigheter som arbetar strategiskt och systematiskt med jämställdhetsintegrering.

Mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelserna har under de senaste åren arbetat med att stärka samordningen av insatser mellan berörda myndigheter och organisationer för att motverka mäns våld mot kvinnor. Detta bedöms ha lett till en förbättrad samverkan till stöd för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld, inklusive utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Länsstyrelserna har strävat efter att samtliga kommuner ska hålla en god kvalitet när det gäller insatser till våldsutsatta kvinnor och personer som utövat våld. Målet är att våldsutsatta kvinnor ska få relevant skydd och stöd oavsett bostadsort.

Krisberedskap

Som geografiskt områdesansvariga för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar är länsstyrelserna centrala aktörer på regional nivå. I länsstyrelsernas uppgifter ingår bl.a. att verka för samordning och en gemensam inriktning av de åtgärder som behövs inom det geografiska områdesansvaret före, under och efter en kris.

Skydd mot olyckor

Länsstyrelsernas arbete med stöd till och tillsyn av kommunernas arbete med skydd mot olyckor (LSO) har fortsatt under 2014. Ett antal länsstyrelser har samordnat tillsynen av LSO med uppföljningen av kommunernas arbete enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extra ordinära händelser i fredstid. Detta bedöms öka kunskapen och skapa samordningseffekter mellan de två områdena. Det finns i dag kommuner som ännu inte har antagit de handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst som lagen kräver. Det är viktigt att länsstyrelserna fångar upp och stöttar de kommuner som riskerar att hamna efter i arbetet.

Under 2014 drabbades Västmanlands län av den största skogsbranden i Sverige i modern tid. Efter att branden pågått ett antal dagar och spridit sig till ett allt större område bedömdes det att branden var alltför omfattande för berörda kommuner att hantera själva. Detta resulterade i att Länsstyrelsen i Västmanlands län tog

över ansvaret för räddningstjänsten i de berörda kommunerna, enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Att en länsstyrelse tagit över ansvaret för räddningstjänsten har hänt endast ett fåtal gånger de senaste 20 åren. Även om detta är sällan förekommande så är det viktigt att länsstyrelserna genom planering och övning har en förmåga att kunna ta över ansvaret vid behov.

Krisberedskap

Utvecklingen av samverkan både inom län, mellan län och med grannländerna går i positiv riktning. Denna utveckling bedöms skapa förbättrade förutsättningar för en länsgemensam planering samt bidra till en ökad förmåga att hantera olyckor och kriser. När det gäller privat-offentlig samverkan så återstår det mycket arbete. Mycket av den samhällsviktiga verksamhet som bedrivs i dag utförs av privata aktörer. Det är viktigt att dessa involveras i arbetet med krisberedskapen.

Statliga myndigheter analyserar årligen i enlighet med förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap de risker och sårbarheter som finns inom det egna ansvarsområdet. Ett problem kopplat till de regionala risk- och sårbarhetsanalyserna är att kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser skiljer sig åt metodmässigt vilket gör det svårt för länsstyrelserna att aggregera deras hot- och riskbild. Länsstyrelserna arbetar därför i större utsträckning än tidigare med att harmonisera metodarbetet bland kommunerna i sina län vilket förbättrar kvaliteten i de regionala risk- och sårbarhetsanalyserna.

Civilt försvar

De förändrade säkerhetspolitiska bedömningarna har lett till att arbetet med samhällets förmåga vid krigsfara och krig (höjd beredskap) återupptagits. Utvecklingen av planeringsverksamheten som påbörjades under 2013 har fortsatt under 2014. Länsstyrelsernas arbete med civil-militär samverkan och civilt försvar bedöms bl.a. ha bidragit till ökad kunskap hos aktörerna och utvecklat nya nätverksstrukturer.

Ärendehandläggning och service

Ärendevolym

Under 2014 inkom ca 413 000 ärenden till länsstyrelserna, vilket är en minskning jämfört med

2013, då ca 495 000 ärenden inkom. Den största ärendegruppen är lantbruks- och landsbygdsärenden, som utgjorde 47 procent av alla ärenden 2014 (ca 193 000 ärenden).

Det totala antalet beslutade ärenden uppgick till strax över 481 000, vilket är en minskning jämfört med de knappt 572 000 ärenden som beslutades av länsstyrelserna under 2013. Antalet beslutade ärenden per årsarbetskraft har minskat från 126 stycken 2013 till 106 under förra året.

Överklagade ärenden

Den totala andelen av länsstyrelsernas beslut som överklagades under 2014 uppgick till 1,6 procent. Det är en liten ökning jämfört med 2013 års nivå på 1,5 procent. Av de ärenden som avgjorts i högre instans har länsstyrelsernas beslut ändrats i 20 procent av fallen. Andelen var densamma 2013 och 2012 men något lägre 2011, då motsvarande siffra var 15 procent. Det område som har högst andel ändrade beslut är Miljöfarlig verksamhet (ca 28 procent). Motsvarande andel för Livsmedelskontroll och djurskydd är ca 8 procent.

Öppna ärenden

Antalet öppna ärenden uppgick vid årets slut till ca 73 500, varav drygt 7 000 var äldre än två år. Antalet öppna ärenden har minskat sedan 2013, då motsvarande siffra var drygt 75 200. Antalet öppna ärenden som är äldre än två år var ca 100 färre 2013. Åtta av länsstyrelserna har beslutat i fler ärenden än vad som kommit in till myndigheten under året.

Handläggningstider

Sedan 2010 ska länsstyrelserna i sina verksamhetsplaner ange mål för handläggningstider för ett urval av ärendeslag. Länsstyrelserna har gjort ett gemensamt urval av 30 ärendeslag. Från och med 2014 finns det gemensamt formulerade mål för nio av dessa, jämfört med tidigare sex. För övriga ärendegrupper har varje länsstyrelse formulerat egna mål. För dessa ärendeslag har mål satts upp som anger hur många dagar ett ärende högst får ta att handlägga. För att målet ska anses vara uppnått måste minst 90 procent av ärendena inom ett ärendeslag ha beslutats inom uppsatt tid.

Den genomsnittliga målpuppfyllelsen för ärendeslagen med gemensamma mål var 76 procent. Det innebär att för samtliga ärenden inom de nio ärendeslagen uppfylldes de gemensamma målen om ett visst antal dagars handlägg-

ning i 76 procent av fallen. Det innebär att det är en bit kvar till målet om 90 procent, men en förbättring har skett jämfört med 2013, då den genomsnittliga måluppfyllelsen var 62 procent. För de sex ärendegrupper som hade gemensamma mål för handläggningstider även 2013 kan konstateras att andelen som uppfyller målet för respektive ärendegrupp har ökat för samtliga grupper.

För övriga 21 ärendeslag har varje länsstyrelse satt upp mål utifrån det antal dagar som bedöms rimligt att merparten av ärendena ska beslutas inom. De uppsatta målen varierar betydande mellan olika länsstyrelser och således även graden av måluppfyllelse.

Länsstyrelserna har inom ramen för sitt arbete med förenkling för företag utvecklat arbetet med kvittenser av inkomna ärenden, se utg.omr. 24 avsnitt 3.5.2.

Länsstyrelsegemensamma brukarundersökningar

Under 2014 genomförde länsstyrelserna för sjätte gången en gemensam brukarundersökning. Samtliga länsstyrelser deltog i undersökningen. Syftet med undersökningen var att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till ett förbättringsarbete. Genom undersökningen finns det möjlighet att analysera den enskilda länsstyrelsens prestationer och att jämföra prestationer mellan länsstyrelserna.

Generellt fick länsstyrelserna, precis som föregående år, höga betyg för bemötande, engagemang och intresse. Det uppmätta generella nöjdindexet (NI) uppgår till 64 på en skala mellan 0 och 100. Utmärkande högt värde uppvisas för verksamhetsområdena lönegaranti, prövning av avfall och producentansvar samt länsamordning ANDT. De tre verksamhetsområden som har betydligt lägre NI-värde än genomsnittet är överklagande detaljplaner, överklagande lov-ärenden och överklagande kommunens beslut enligt miljöbalken. En tänkbar orsak till varför vissa områden uppmäter lägre NI-värden kan vara att de tillfrågade har fått ett negativt besked från länsstyrelsen. Därför är det viktigt att vara medveten om de svarandes bakgrund och anledningen till kontakten med Länsstyrelsen då man läser resultaten.

Personal och kompetens

Årsarbetskrafter

År 2014 uppgick antalet årsarbetskrafter vid länsstyrelserna till 4 518, varav 60 procent av arbetskraften utgjordes av kvinnor och 40 procent av män. Det totala antalet årsarbetskrafter minskade med 19 stycken jämfört med 2013. Jämfört med 2012 har dock antalet årsarbetskrafter ökat med 67 stycken. Andelen kvinnor är densamma som 2013.

Tabell 8.7 Antal årsarbetskrafter per länsstyrelse

Länsstyrelsen i	2014	Kvinnor/män	2013
Stockholms län	377	259/118	365
Uppsala län	156	101/55	159
Södermanlands län	134	82/52	141
Östergötlands län	203	137/66	202
Jönköpings län	216	133/82	211
Kronobergs län	139	94/45	143
Kalmar län	164	97/67	184
Gotlands län	95	55/40	92
Blekinge län	91	53/39	95
Skåne län	417	259/157	418
Hallands län	153	105/48	152
Västra Götalands län	674	383/291	674
Värmlands län	176	105/71	174
Örebro län	153	92/61	162
Västmanlands län	151	93/58	141
Dalarnas län	198	104/94	203
Gävleborgs län	173	105/68	178
Västernorrlands län	194	116/77	205
Jämtlands län	195	95/100	195
Västerbottens län	224	115/110	212
Norrbottnens län	236	146/90	232
Summa	4 518	2 730/1 787	4 537

Anm.: Avrundningseffekter gör att summeringen kan förefalla felaktig.

Det är stora skillnader på fördelningen av årsarbetskrafter inom olika verksamheter. Av tabell 8.8 nedan framgår att flest årsarbetskrafter återfinns inom naturvård och miljöskydd. Nästan en tredjedel av länsstyrelsernas totala årsarbetskrafter arbetade inom den verksamheten under 2014. Därefter är administration och myndighetsövergripande frågor den verksamhet som sysselsätter flest, ca 14 procent arbetar inom det området. Av tabellen framgår att det under 2013 i stället var lantbruk och landsbygd som var den

näst största verksamheten sett till antalet årsarbetskrafter.

Inom miljöområdet, som är det största verksamhetsområdet, kan konstateras att antalet årsarbetskrafter inom förorenade områden och efterbehandling har minskat, från 136 årsarbetskrafter år 2013 till 96 stycken år 2014. Mellan 2012 och 2013 skedde dock en ökning med 26,5 årsarbetskrafter inom det området. Antalet årsarbetskrafter inom vattenverksamhet har minskat med knappt nio jämfört med 2013, medan antalet årsarbetskrafter inom skydd av områden och arter samt förvaltning och skötsel av skyddade områden har ökat med drygt 12 årsarbetskrafter. Samtliga av dessa verksamheter sammanfattas under naturvård och miljöskydd i tabellen nedan. De områden som procentuellt sett ökade mest var krishantering, integration samt energi och klimat. Områdena lantbruk och landsbygd, trafikföreskrifter samt social omvårdnad/folkhälsa är de som minskade procentuellt sett mest räknat i antalet årsarbetskrafter jämfört med 2013.

Tabell 8.8 Antal årsarbetskrafter per verksamhet

	2014	Kvinnor/män	2013
Naturvård och miljöskydd	1 414	716/698	1 444
Lantbruk	625	426/198	706
Administration/myndighets övergripande	649	436/213	669
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	256	214/43	262
Hållbar samhällsplanering	248	165/83	253
Övrig förvaltning	260	181/79	205
Regional tillväxt	159	90/69	154
Resurssamverkan	169	68/101	155
Kulturmiljö	159	96/64	151
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	168	83/85	144
Social omvårdnad/ Folkhälsa	53	35/18	57
Integration	73	48/24	65
Fiske	56	12/45	60
Energi och Klimat	66	40/26	60
Jämställdhet	65	58/7	61
Infrastrukturplanering	43	25/18	42
Trafikföreskrifter	19	13/6	20
Rennäring	15	7/7	14
Övrigt	20	17/3	15
Summa	4 518	2 730/1 787	4 537

Anm.: Avrundningseffekter gör att summeringen kan förefalla felaktig.

Av länsstyrelsernas personal arbetade 75 procent inom den kompetenskategori som benämns kärnkompetens 2014. Det är en ökning jämfört med för fem år sedan, då 74 procent av personalen utgjorde kärnkompetens. Andelen av personalen klassad som stödkompetens är densamma som för fem år sedan.

Andel anställda kvinnor och män

Vid länsstyrelserna var andelen anställda kvinnor 63 procent och andelen anställda män 37 procent 2014, enligt Arbetsgivarverkets uppgifter. Jämfört med 2009 har andelen anställda män minskat med två procentenheter. I staten totalt arbetade 52 procent kvinnor och 48 procent män 2014.

Av de anställda i ledningsfunktioner var 54 procent kvinnor och 46 procent män 2014. Över tid har andelen kvinnor ökat. För fem år sedan var andelen kvinnor i ledningsfunktion 47 procent och andelen män 53 procent. Det är en betydligt högre andel kvinnor i lednings-

funktioner på länsstyrelserna jämfört med staten totalt (39 procent 2014).

Den verksamhet med högst andel kvinnor var jämställdhet (89 procent). Högst andel kvinnliga årsarbetskrafter återfinns därefter inom mänskliga rättigheter (84 procent), livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (83 procent), samt inom övrig förvaltning respektive trafikföreskrifter (69 procent). Verksamheter med högst andel manlig arbetskraft är fiske (79 procent) och restaurering (72 procent). Utöver dessa är skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden, rennärning respektive resurssamverkan verksamheter med hög andel manliga årsarbetskrafter.

Ålderssammansättning

År 2014 var medelåldern för personalen vid länsstyrelserna 45 år, vilket är i stort sett samma nivå som för staten totalt. Jämfört med för fem år sedan har personalen lägre medelålder – då var medelåldern 46 år för såväl länsstyrelserna som staten.

Medelåldern för anställda kvinnor vid länsstyrelserna var 47 år och medelåldern för anställda män var 44 år 2014. Bland länsstyrelsernas anställda tillhörde flest åldersgruppen 35–44 år (32 procent) följt av åldersgruppen 45–54 år (26 procent). I åldersgruppen 55–65 år återfanns 23 procent av de anställda. Jämfört med 2009 har andelen anställda i ålderskategorin 55–65 år minskat med sju procentenheter, medan andelen anställda i ålderskategorin 45–54 år har ökat med fyra procentenheter. Detsamma gäller för kategorin anställda 35–44 år. I staten som helhet var förändringarna i ålderssammansättning bland de anställda inte lika markanta.

Sjukfrånvaro

Trenden från föregående år, med ökad sjukfrånvaro jämfört med året innan, håller i sig. Mellan 2013 och 2014 ökade sjukfrånvaron från 3,3 till 3,5 procent. Under 2014 varierade den totala sjukfrånvaron vid länsstyrelserna mellan 6 procent (Länsstyrelsen i Kronobergs län) och 2 procent (Länsstyrelsen i Östergötlands län) av tillgänglig arbetstid. Detta kan jämföras med 2013 då den totala sjukfrånvaron vid länsstyrelserna varierade mellan 5 procent (Länsstyrelsen i Blekinge län och Länsstyrelsen i Gävleborgs län) och 1,7 procent (Länsstyrelsen i Gotlands län) av tillgänglig arbetstid.

Kvinnors sjukfrånvaro varierade under 2014 mellan 8 procent (Länsstyrelsen i Kronobergs

län) och 2,5 procent (Länsstyrelsen i Västmanlands län). Männens sjukfrånvaro varierade mellan 5 procent (Länsstyrelsen i Blekinge län) och 1 procent (Länsstyrelsen i Östergötlands och Kronobergs län). Alla utom en länsstyrelse redovisar högre sjukfrånvaro bland kvinnor än bland män (2013 var det 18 av 21 länsstyrelser). Medianvärdet för kvinnor var 4 procent (3,9 procent 2013) medan den för männen var 2 procent (2,3 procent 2013).

Ekonomi och finansiering

Ekonomiadministrativa värderingar m.m.

Av Ekonomistyrningsverkets årliga ekonomiadministrativa värdering framgår att länsstyrelserna följer de ekonomiadministrativa bestämmelserna i ungefär samma utsträckning som genomsnittet av myndigheter. År 2014 fick 13 länsstyrelser högsta möjliga ekonomiadministrativa koncernvärde, medan två länsstyrelser fick det lägsta. År 2013 fick 15 länsstyrelser högsta möjliga värdering.

Kostnadsutvecklingen

Kostnaderna för verksamheten vid landets 21 länsstyrelser uppgick till 4 834 miljoner kronor 2014. Detta är en ökning med 233 miljoner kronor jämfört med 2013. Det är i första hand kostnader för övrig förvaltning, miljöverksamheter samt skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar som har ökat. Att kostnaderna för övrig förvaltning har ökat beror på ändrade redovisningsprinciper för utbetalning av länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel samt arbetet med de allmänna valen. Den stora ökningen av kostnader för krisberedskap beror främst på skogsbranden i Västmanland i augusti 2014. Den totala kostnadsnivån har de senaste åren haft en svagt ökande utveckling.

Personalkostnaderna uppgick till 3 000 miljoner kronor, eller 62 procent av de totala kostnaderna. Lokalkostnaderna uppgick till 321 miljoner kronor (7 procent), medan övriga driftkostnader inklusive finansiella kostnader och avskrivningar uppgick till 1 513 miljoner kronor (31 procent). De olika kostnadsslagens andel av de totala kostnaderna är i stort sett oförändrade jämfört med 2013.

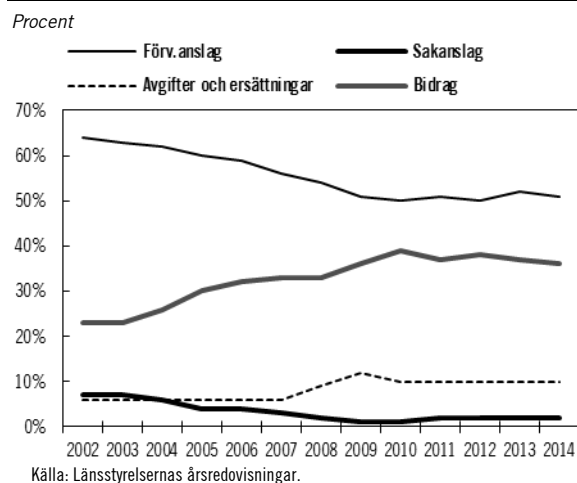
Finansieringsstrukturen

Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* finansierade länsstyrelsernas verksamhet 2014 med 2 523 mil-

joner kronor, vilket är en ökning med drygt två procent jämfört med 2013. Förvaltningsanslaget motsvarade 51 procent av den totala finansieringen. Vid denna beräkning har inte hänsyn tagits till att betalningar mellan länsstyrelserna för gemensamma stödfunktioner kan påverka fördelningen mellan olika finansieringsformer. Samma beräkningsteknik har använts som tidigare år för att kunna göra jämförelser över tid.

Anslaget andel av den totala finansieringen varierade mellan länsstyrelserna, från ca 40 procent till ca 66 procent. De länsstyrelser som ansvarade för gemensamma stödfunktioner har relativt övriga länsstyrelser högre andel bidragsfinansiering, då betalningar från övriga länsstyrelser bokförs som inomstatliga bidrag.

Diagram 8.1 Länsstyrelsernas finansiering 2002–2014

Intäkter av bidrag, 1 754 miljoner kronor, utgjorde den näst största finansieringskällan med drygt 36 procent av den totala finansieringen. I kronor var det en ökning med ungefär 64 miljoner kronor jämfört med 2013. Bidragsfinansieringen motsvarade då 37 procent av den totala finansieringen.

De största bidragsutbetalarna 2014 var Naturvårdsverket (545 miljoner kronor), Jordbruksverket (265 miljoner kronor), Havs- och vattenmyndigheten (236 miljoner kronor), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (131 miljoner kronor), Kammarkollegiet, Riksantikvarieämbetet, Energimyndigheten och Tillväxtverket.

Utöver bidrag har ett antal sakanslag under 2014 finansierat verksamhet vid länsstyrelserna med ca 107 miljoner kronor (en ökning med 28 miljoner kronor jämfört med 2013). Avgifter och övriga ersättningar har finansierat läns-

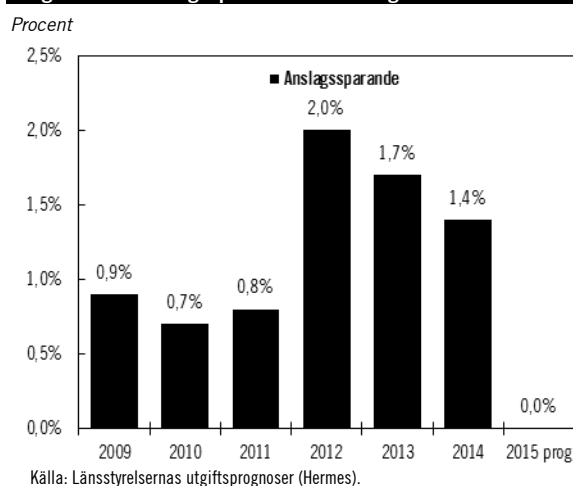
styrelsernas verksamhet med sammanlagt 495 miljoner kronor, en minskning med 44 miljoner kronor jämfört med 2013.

Anslagssparandet

Det ackumulerade anslagssparandet för anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* har visat en minskande trend de senaste åren. År 2014 var anslagssparandet drygt 36 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,4 procent av tilldelat anslag.

Anslagssparandet varierar mellan länsstyrelserna. Åtta länsstyrelser hade vid utgången av 2014 ett anslagssparande som överstiger 1 procent. Elva länsstyrelser låg runt balans och två länsstyrelser uppvisade ett tydligt underskott. Generellt bland länsstyrelserna är den ekonomiska situationen något sämre än förra året.

Diagram 8.2 Anslagssparande utveckling 2009–2015

Prognosen för 2015 (dnr Fi2015/00175/SFÖ) indikerar att den negativa trenden håller i sig och att det ackumulerade anslagssparandet kommer att vara negativt. Flera länsstyrelser har uttryckt oro för ett ansträngt ekonomiskt läge. Prognosen är dock behäftad med osäkerhet.

8.4.3 Analyser och slutsatser

Den årliga resultatbedömningen

Den genomförda resultatbedömningen av länsstyrelsernas verksamhet 2014 visar att de flesta verksamheter kunnat genomföras likvärdigt eller på ett bättre sätt än 2013. Gällande vissa områden har bedömningarna av verksamheten ändrats tydligt beroende på att andra kriterier för bedömningen använts. Resultatindikatorerna

visar en liknande utveckling, även om värdena varierar mellan länsstyrelserna.

Exempel på områden med förbättrade resultat är energi och klimat, integration, infrastrukturplanering, hållbar samhällsplanering, miljötillsyn, våtmarker, lantbruk och landsbygd. Områden där arbete bedöms återstå är bl.a. livsmedelskontroll, kulturmiljö, nationella minoriteter samt mänskliga rättigheter och diskriminering. Förutom att utföra de myndighetsuppgifter som vilar på länsstyrelserna krävs också ett strategiskt utvecklingsarbete för sakfrågorna, där samordning mellan länsstyrelsernas olika ansvarsområden och samverkan med aktörer utanför myndigheten kan prioriteras.

Miljöområdet är länsstyrelsernas största verksamhetsområde. Inom området finns både förbättrade och försämrade resultat. När det gäller miljötillsyn kan konstateras, att trots en positiv utveckling, anger flertalet länsstyrelser att de har svårt att genomföra tillsynen utifrån de behov som finns.

Sammantaget bedöms verksamheten ha bedrivits på ett tillfredsställande sätt. Det finns dock, liksom tidigare år, skillnader mellan länsstyrelsernas resultat. Detta framgår bl.a. av länsstyrelsernas årsredovisningar för 2014 (dnr Fi2015/00924/SFÖ), miljöredovisningarna (dnr Fi2015/00869/SFÖ), risk- och sårbarhetsanalyserna (dnr Fi2015/00176/SFÖ), budgetunderlagen (dnr Fi2015/00873/SFÖ) och länsstyrelsernas delårsrapporter (dnr Fi2015/03913/SFÖ).

Resultatindikatorerna behöver vidareutvecklas

Detta är tredje gången resultatindikatorerna används. Indikatorerna har valts med utgångspunkt i att de är kopplade till länsstyrelsernas insatser, samtidigt som de har relevans för att vissa nationella mål inom ett antal områden får genomslag på regional nivå.

De stora skillnaderna i värdena, dels mellan länsstyrelserna, dels mellan åren, gör indikatorerna svåranalyserade. Vidare är indikatorernas förmåga att indikera måluppfyllelse olika, således behöver de ytterligare analyseras, prövas och utvärderas. Ett arbete pågår för att utveckla indikatorerna i syfte att koppla dem ännu närmare länsstyrelsernas egna insatser.

Effektiva och likartade arbetssätt och rutiner

Länsstyrelserna arbetar sedan flera år i gemensamma utvecklingsprojekt för att bl.a. hitta

effektivare arbetsformer och ytterligare utveckla servicen i de olika verksamheterna.

Länsstyrelserna har tagit fram ett system för gemensamma nyckeltal för att skapa möjligheter till jämförelser, erfarenhetsutbyte och lärande mellan länsstyrelserna. Syftet med systemet är också att ge mer tillförlitlig information till regeringen och säkerställa att länsstyrelserna mäter uppföljningsparametrar på ett enhetligt sätt. Utvecklingen av gemensamma mål för handläggningstider är en del av denna ambition.

Ändrade mål för handläggningstider

Länsstyrelserna genomförde inför 2013 ett omfattande arbete för att göra mätningen av handläggningstiderna mer brukarvänlig.

År 2013 togs gemensamma mål för handläggningstider fram för sex ärendeslag. Från och med 2014 har ytterligare tre ärendegrupper fått gemensamma mål. För 21 av ärendegrupperna formulerar länsstyrelserna i stället egna mål för handläggningstider. Ett problem med de individuellt uppsatta målen är att möjligheten för att göra jämförelser av måluppfyllelsen försvåras.

Än så länge finns förbättringspotential för att uppnå målet om att 90 procent av ärendena ska avgöras inom en viss tid. För ärendegrupperna med gemensamma mål har dock den genomsnittliga måluppfyllelsen förbättrats, från 62 procent 2013 till 76 procent 2014.

8.5 Politikens inriktning

Utöver vad som redovisas i detta avsnitt påverkas länsstyrelsernas verksamhet i stor utsträckning av de politiska inriktningar som anges för andra utgiftsområden i budgetpropositionen.

Regeringens inriktning framgår även av de satsningar som tas upp i avsnitt 8.6.

Indelning av län och landsting

Den nuvarande indelningen av län och landsting är inte tillräckligt ändamålsenlig och effektiv. Behovet av en genomgripande förändring av läns- och landstingsindelningen har konstaterats vid flera tillfällen bl.a. av Ansvarskommittén (SOU 2007:10) och Utredningen om den statliga regionala förvaltningen (SOU 2012:81).

Regeringen har beslutat tillsätta en kommitté, (dir. 2015:77) med uppdraget att föreslå en ny läns- och landstingsindelning som innebär att Sverige delas in i väsentligt färre län och

landsting. Kommittén ska utgå från vilka behov medborgare och näringsliv har i olika frågor t.ex. avseende kommunikationer, arbetsmarknad, hälso- och sjukvård och utbildning.

Kommittén ska vidare föreslå hur landstingen ska tilldelas det regionala utvecklingsansvaret.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 augusti 2017 (se utg.omr. 25 avsnitt 3.5).

Länsstyrelsernas roll i länens utveckling

Länsstyrelserna ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande. Länsstyrelserna är den regionala aktören som har helhetsperspektivet rörande statens arbete på regional nivå och ska inom sitt ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser i länen. På regional nivå bedrivs även arbete för hållbar regional tillväxt av aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

Inriktningen på länsstyrelsernas arbete med länens utveckling ska vara tydlig och ändamålsenlig, oaktat hur det regionala utvecklingsansvaret är fördelat. Hållbar utveckling, dvs. sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv, ska beaktas i utvecklingen av länen. Länsstyrelsernas roll i arbetet med länets utveckling ska därför tydliggöras.

Länsstyrelserna ska stärka miljöarbetet

Den höjda ambitionen i miljöarbetet med bl.a. kraftigt förstärkta resurser för skydd av värdefull natur och sanering av förorenade områden medför merarbete för länsstyrelserna. För detta merarbete och för att länsstyrelserna ska kunna arbeta mer proaktivt med miljötillsynen och det strategiska miljöarbetet, som bidrar till att miljö kvalitetsmålen kan nås, ökas länsstyrelsernas anslag med 25 miljoner kronor fr.o.m. 2016.

Bättre förutsättningar för länsstyrelsernas arbete för ökat kommunmottagande

Länsstyrelserna har en viktig roll i mottagandet av nyanlända och i bosättningsarbetet. Länsstyrelserna ansvarar bl.a. för att teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande och deras anhöriga. De kommande åren finns ett stort behov av att öka antalet anvisningsbara platser i kommunerna vilket innebär att länsstyrelsernas förhandlingsarbete behöver intensifieras. Länsstyrelsernas förvaltningsmedel behöver därför förstärkas. För vidare redovisning av regeringens politik för nyanlända

se utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

Länsstyrelsernas finansiering ses över

Länsstyrelsernas ramanslag (5:1 *Länsstyrelserna m.m.*) motsvarar cirka hälften av länsstyrelsernas totala finansiering. Anslaget andel av den totala finansieringen har stadigt minskat sedan 2000-talets början. Nära hälften av länsstyrelsernas förvaltningskostnader finansieras i stället via tillfälliga medel som fördelas via sakanslag. Denna utveckling innebär betydande utmaningar för länsstyrelserna att bedriva en effektiv, ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet. Länsstyrelserna tvingas t.ex. visstidsanställa personal vilket medför bristande kontinuitet, sämre planeringsförutsättningar och effektivitetsförluster.

Regeringen avser därför att fortsätta arbetet med att se över och renodla länsstyrelsernas finansiering.

Effektiva länsstyrelser genom samordning

Regeringen anser att det är viktigt att länsstyrelserna, genom olika gemensamma utvecklingsprojekt, arbetar med att hitta olika former av samverkan och samordning inom sina verksamheter. Det gäller såväl kärnverksamhet som stödjande verksamheter.

Enligt regeringen är det väsentligt med ett fortsatt utvecklingsarbete avseende gemensamma stödfunktioner och arbetssätt.

Jämställdhetsintegrering

Regeringen anser det angeläget att det goda arbete med jämställdhetsintegrering som bedrivs vid länsstyrelserna fortsätter. Enligt regeringens bedömning erbjuder länsstyrelserna ett betydelsefullt stöd till berörda aktörers arbete med jämställdhet.

8.6 Budgetförslag

8.6.1 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tabell 8.9 Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor				
År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	2 528 733		36 420
2015	Anslag	2 534 405 ¹	Utgifts- prognos	2 505 062
2016	Förslag	2 595 248		
2017	Beräknat	2 593 319 ²		
2018	Beräknat	2 636 745 ³		
2019	Beräknat	2 690 517 ⁴		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 562 130 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 557 627 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 2 557 638 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för de 21 länsstyrelsernas förvaltningsutgifter samt för ersättningar till samverkansorgan och landsting för de uppgifter som dessa övertagit från länsstyrelserna enligt lagen (2002:34) om samverkansorgan i länen och lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Anslaget får användas för regeringens behov av vissa mindre utvecklingsinsatser och visst europeiskt samarbete.

Anslaget får även användas för utgifter för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i de territoriella programmen Nord, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica och Norra Periferin samt delfinansiering av förvaltningsorganisationen för Laponiatjuottjudus enligt laponiaförordningen (2011:840).

Kompletterande information

Anslaget beräknas finansiera cirka hälften av länsstyrelsernas förvaltningsutgifter. Resterande del finansieras av avgifter och bidrag, främst genom olika sakanslag.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 8.10 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	282 396	-	-	-3 900
Prognos 2015	221 959	20 000	24 800	-4 800
Budget 2016	179 846	19 200	23 100	-3 900

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2016–2018 och länsstyrelsernas årsredovisningar 2014.

De avgifter som får disponeras utgörs bl.a. av avgifter inom djur- och lantbruksområdet, avgifter för utbildningar inom miljöbalkens område samt registreringsavgifter för jaktområden.

Tabell 8.11 Inkomsttitlar 2014

Tusental kronor		
Inkomsttitel	Rubricering	Belopp
6313	Bidrag från EG:s regionalfond perioden 2007–2013	118 314
2537	Miljöskyddsavgift	104 114
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	23 246
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	16 845
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	15 603
	Övriga inkomster mot inkomsttitel	4 204
Summa		282 326

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2016–2018.

Sammanlagt redovisades under 2014 inkomster på 14 inkomsttitlar. I tabell 8.11 redovisas de volymmässigt största inkomsttitlarna.

Tabell 8.12 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	-	-	-3 200
Prognos 2015	295 600	299 600	-4 000
Budget 2016	295 000	305 700	-10 700

Källa: Länsstyrelsernas budgetunderlag 2016–2018 och länsstyrelsernas årsredovisningar 2014.

Uppdragsverksamhet avser till största delen resurssamordning med anledning av den länsstyrelsegemensamma it-enhet som är placerad i Västra Götalands län.

Regeringens överväganden

Länsstyrelsernas miljöarbete

Regeringen anser att miljöarbetet är viktigt och tillför anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* 25 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2016 för att stärka länsstyrelsernas arbete med bl.a. skydd av värdefull natur, miljötillsyn och det strategiska miljöarbetet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen.

Länsstyrelsernas arbete med mottagande och bosättning av nyanlända

Länsstyrelserna har en viktig roll i mottagandet av nyanlända och i bosättningsarbetet. Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* tillförs 20 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016 för att förstärka länsstyrelsernas insatser inom området.

Information om service och betaltjänster på landsbygden

Anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* tillförs 5 000 000 kronor per år fr.o.m. 2016 för informationsinsatser för att stödja och utveckla service på landsbygden där arbetet med betaltjänster är en viktig del.

Ändring i plan- och bygglagen

Regeringen avser att lägga fram förslag om ändringar i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att länsstyrelserna inte längre ska svara för prövningar av överklagade kommunala beslut avseende detaljplaner och områdesbestämmelser. Ändringarna beräknas träda i kraft den 1 juni 2016. Till följd av detta minskas anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* med 2 000 000 kronor 2016 och 4 000 000 kronor per år fr.o.m. 2017.

Kampsportsdelegationen

Mängden ärenden vid Kampsportsdelegationen har ökat. För att upprätthålla en god hantering av dessa föreslås anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* tillföras 200 000 kronor per år fr.o.m. 2016. Finansiering sker från anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* under utg.omr. 17 Kultur, medier och trossamfund.

Tabell 8.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 5:1 Länsstyrelserna m.m.

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	2 534 405	2 534 405	2 534 405	2 534 405
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	46 117	77 532	125 946	180 191
Beslut	14 724	-18 618	-23 598	-24 079
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	2	1	-7	0
Förslag/beräknat anslag	2 595 248	2 593 319	2 636 745	2 690 517

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 2 595 248 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 2 593 319 000 kronor, 2 636 745 000 kronor respektive 2 690 517 000 kronor.

9 Demokratipolitik och mänskliga rättigheter

9.1 Omfattning

Politikområdet omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamhet. Politikområdet omfattar också inom demokratipolitiken arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande, ett breddat och jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna, stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen, en ökad demokratisk medvetenhet samt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Politikområdet omfattar därutöver samordning och utveckling av frågor om mänskliga rättigheter på nationell nivå, liksom statligt stöd till politiska partier och utgifter för tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS).

9.2 Utgiftsutveckling

Under 2016–2018 beräknas anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* tillföras medel för att finansiera regeringens arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Eftersom inga val hålls under 2016 minskar anslaget jämfört med 2015 då omval hölls i Båstad kommun och anslaget därmed tillfördes medel för detta ändamål.

Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom Demokratipolitik och mänskliga rättigheter

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</i>							
6:1 Allmänna val och demokrati	630	62	61	58	58	58	46
6:2 Justitiekanslern	40	40	41	41	41	42	43
6:3 Datainspektionen	42	44	44	49	49	50	51
6:4 Svensk författningssamling	1	1	1	1	1	1	1
6:5 Valmyndigheten	20	19	17	19	20	20	20
6:6 Stöd till politiska partier	170	171	171	171	171	171	171
Summa Demokratipolitik och mänskliga rättigheter	902	338	335	339	341	343	333

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

9.3 Mål för demokratipolitiken

Regeringens förslag: Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande målet för demokratipolitiken är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras (prop. 2008/09:1, utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83). Regeringen föreslår att ett särskilt mål formuleras för politiken för de mänskliga rättigheterna och att målet för demokratipolitiken därmed är ”en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks”. Målet och resultatredovisningen för de mänskliga rättigheterna behandlas i avsnitt 9.12.

För det fortsatta arbetet med att förverkliga målet för demokratipolitiken angavs i skrivelsen En politik för en levande demokrati (skr. 2013/14:61) fem inriktningar, vilka alltså är giltiga:

- ett högt och mer jämlikt valdeltagande,
- ett breddat och jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna,
- stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen,
- en ökad demokratisk medvetenhet, och
- att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Det finns ett ömsesidigt beroende mellan individens möjligheter till inflytande och respekten för de mänskliga rättigheterna. Respekten för dessa grundläggande fri- och rättigheter är en förutsättning för att individen ska kunna uttrycka sin åsikt, bilda opinion och utkräva ansvar. Samtidigt stärks och förankras de mänskliga rättigheterna i ett samhälle med ett brett deltagande och ett aktivt samhällsengagemang.

9.4 Samlad bedömning av resultaten för demokratipolitiken

I arbetet för att uppnå målet om en levande demokrati har ett stort antal åtgärder genomförts. Åtgärderna redovisas under respektive

inriktning och följs upp utifrån nedan angivna bedömningsgrunder.

Den samlade bedömningen för avsnittet är att det arbete som har lagts ner inom respektive inriktning har bidragit till att demokratin är levande och att individens möjligheter till inflytande förstärks.

9.5 Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till att uppnå ett högt och mer jämlikt valdeltagande (skr. 2013/14:61) samt det arbete som bedrivits av Valmyndigheten under 2014.

9.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Val och valdeltagande

Arbetet med ett högt och mer jämlikt valdeltagande bedöms utifrån:

- analyser av utvecklingen av 2014 års valdeltagande vilket inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män.

9.5.2 Resultat

I arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande har flera åtgärder genomförts, däribland lagstiftning, informationsinsatser och projektstöd. Utgångspunkten i arbetet har bl.a. varit att öka medvetenheten om rösträttens betydelse och förbättra tillgängligheten för väljarna. Väljargrupper där valdeltagandet har varit lågt i tidigare val, såsom unga och utrikes födda, har varit prioriterade målgrupper för satsningarna inför 2014 års val. I detta avsnitt redovisas det arbete som ett antal myndigheter haft i uppdrag att genomföra för att stimulera ett ökat valdeltagande i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014. I samband med det svenska Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 har Statistiska centralbyrån (SCB) getts i uppdrag att genomföra två studier om valdeltagandet. Resultaten från studierna redovisas i detta avsnitt.

Valmyndighetens verksamhet

Valmyndighetens arbete under 2014 har huvudsakligen varit inriktat på att förbereda, genomföra och följa upp de val som genomförts under året. Myndigheten har också arbetat med kommunala folkomröstningar, förberedelser för extra val och omval, medborgarinitiativ inom EU samt myndighetens utvecklingsarbete och förvaltning.

Inom ramen för arbetet med val till Europaparlamentet samt med de allmänna nationella valen har mycket arbete lagts ned på arbete med upphandlingar och avrop, utbildningsmaterial för valadministrationen, it-stöd, information till allmänheten liksom det ökade antalet utlandsröster som myndigheten fått ta emot. Valmyndigheten mottog t.ex. 35 600 röster från utlandsmyndigheterna i de nationella allmänna valen 2014, en ökning med 15 procent jämfört med valen 2010. Vidare mottog myndigheten 15 000 samtal från allmänheten, partier och valadministrationen utöver de samtal som gick till det upprättade callcentret, samt besvarade nästan 7 000 frågor om val som inkom till myndighetens e-postbrevlåda.

Under 2014 har tolv kommunala folkomröstningar genomförts, vilket är en fördubbling jämfört med 2013. Myndigheten har utfärdat tre intyg om stödförklaringar gällande medborgarinitiativ inom EU.

Omval till kommunfullmäktige i Båstad den 10 maj 2015

Valprövningsnämnden beslutade den 17 december 2014 att omval skulle hållas till kommunfullmäktige i Båstad. Valprövningsnämnden fann att det i samband med den preliminära rösträkningen i en vallokal i Båstads kommun inte hade gått till på det sätt som föreskrivs i vallagen. Valprövningsnämnden bedömde att felet hade inverkat på valutgången och förordade därför att omval skulle hållas. Valmyndigheten beslutade i samråd med Länsstyrelsen i Skåne att omvalet skulle hållas den 10 maj 2015.

I enlighet med förordningen (2015:137) om statsbidrag för kommunernas medverkan vid 2015 års omval fastställde och betalade Valmyndigheten ut statsbidrag till de kommuner som medverkade vid 2015 års omval. Förtidsröstning anordnades i 16 kommuner utanför den

kommun där omvalet genomfördes. De kommuner utanför omvalsområdet som anordnade förtidsröstning ska återbetala medel som inte har använts.

Valdeltagandet vid omvalet till kommunfullmäktige i Båstad uppgick till 64 procent, vilket kan jämföras med 85 procent vid 2010 års val.

Skolval 2014

I december 2013 fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att genomföra skolval i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/08507/D). Skolval ger möjlighet till en konkret upplevelse av röstningsförfarandet och också ett tillfälle för skolorna att diskutera frågor om det demokratiska systemet och demokratins principer. År 2014 var första gången skolval samordnades nationellt inför ett Europaparlamentsval och dessutom första gången det skedde två skolval under samma år. Uppdraget redovisades i mars 2015 (dnr Ku2015/01297/D).

I utförandet av uppdraget valde MUCF att samarbeta med organisationer från det civila samhället. Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd – SVEA samt Europeiska ungdomsparlamentet Sverige tilldelades medel av MUCF för att utföra arbete med skolvalets administration, spridning och stöd till arrangörer på skolor. Sveriges elevråd – SVEA och föreningen Sverok tilldelades medel för att ta fram och sprida två rollspel om demokrati som kan användas i samband med skolval. Valmyndigheten och Statens skolverk var samrådande myndigheter i genomförandet av uppdraget.

MUCF har tagit fram två olika stödmaterial till lärare som har spridits under skolvalsperioden, Prata politik och Valår i klassrummet. Dessa syftade mer specifikt till att göra det enklare för skolor att öppna upp för diskussioner med politiska partier. Redovisningen visar att materialen har fungerat som ett viktigt stöd i undervisningen.

Den pågående utredningen om politisk information i skolan analyserar de bestämmelser som reglerar hur skolor ska förhålla sig när det gäller att bjuda in politiska partier till skolan (dir. 2014:117, dir. 2015:55). Uppdraget ska redovisas i januari 2016.

Skolval har aldrig tidigare haft så många anmälda skolor eller omfattat så många elever som de som genomfördes inför riksdagsvalet 2014. Totalt 1 796 skolor deltog och 555 000 elever hade möjlighet att delta i skolval inför riksdagsvalet. Det totala antalet godkända inrapporterade skolor ökade med 18 procentenheter jämfört med skolval 2010. 77 procent av de elever som hade möjlighet röstade i valet, vilket var en marginell ökning jämfört med 2010 (76 procent). I skolval inför Europaparlamentsvalet deltog totalt 273 skolor och 115 000 elever hade möjlighet att delta. Valdeltagandet var 46 procent.

MUCF ansvarade för den webbplats där resultaten för skolval presenterades. Preliminära skolvalsresultat publicerades samma dag som det svenska Europaparlamentsvalet respektive riksdagsvalet hölls. Webbstatistiken för resultatsidan visar att på valdagarna den 25 maj och den 14 september besöktes sidan av 900 respektive 7 000 unika besökare.

Samtidigt som skolval aldrig tidigare har omfattat så många elever som 2014 visar utvärderingen att skolval inte ger alla elever lika förutsättningar att delta i dessa. Grundskolor i socialt utsatta områden har inte deltagit i nämnvärt högre grad i skolval inför riksdagsvalet 2014 än riksdagsvalet 2010 och har inte deltagit alls i skolval inför Europaparlamentsvalet. På gymnasieskolor verkar elevsammansättningen ha betydelse för om skolval arrangeras på skolan. Skolor med högre andel elever på yrkesprogram i gymnasieskolan deltar i lägre utsträckning i skolval än de med lägre andel elever på dessa program.

Regeringen bedömer dock sammantaget att skolval 2014 var en lyckad satsning som nådde många elever till en relativt låg kostnad.

Stöd till organisationer och kommuner

I december 2013 fick MUCF i uppdrag att fördela stöd till organisationer inom det civila samhället och till kommuner som bedrev verksamhet i syfte att öka valdeltagandet i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/08507/D). Verksamheten skulle inriktas på unga och utrikes födda och genomföras i områden med lågt valdeltagande i tidigare allmänna val. Uppdraget redovisades i april 2015 (dnr Ku2015/01466/D).

Totalt 242 organisationer sökte stöd för att genomföra projekt. MUCF beviljade medel till 22 projekt och organisationer, varav 5 kommunala aktörer och 17 organisationer från det civila samhället. Projekten har haft varierande aktiviteter såsom debattkvällar, mobila valstugor, valutbildningar, studiecirkel, heminformations-träffar, dörrknackning, val-tävlingar och demokratiguider på olika språk. Demokratiguider har använts för att beskriva och förklara de administrativa rutinerna kring valen.

En stor del av verksamheten har inneburit att sprida saklig och opartisk information om hur den representativa demokratin fungerar utifrån befintliga dokument från Valmyndigheten eller Europaparlamentets informationskontor i Sverige.

Närmare hälften av projekten arbetade med s.k. demokratiambassadörer och totalt 584 demokratiambassadörer utbildades. Enligt redovisningen fyllde valambassadörerna en särskilt viktig funktion i områden med hög arbetslöshet och en stor andel utrikes födda. Genom att etablera personliga kontakter med invånarna i dessa områden möjliggjordes en dialog kring centrala frågor om valens genomförande och de demokratiska processerna.

Regeringen bedömer att det stora antalet ansökningar tyder på en av MUCF väl genomförd utlysningsskampanj. Det stora antalet ansökningar vittnade dessutom om att det finns ett stort intresse bland det civila samhällets organisationer och kommuner för att förstärka demokratin. Regeringen anser att insatsen givit goda förutsättningar för olika gräsrotsinitiativ att sprida information om valen och att aktivt verka för att öka intresset för demokratifrågor inför 2014 års val.

Särskilda medel till politiska partier för informationsinsatser inför 2014 års allmänna val

Inför Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 fördelades 44 miljoner kronor till riksdagspartierna och partierna representerade i Europaparlamentet (dnr Ju2013/08507/D). Medlen var avsedda för informationsinsatser främst riktade till grupper där valdeltagandet traditionellt sett är lägre än bland röstberättigade i övrigt. Mittuniversitet har haft i uppdrag att följa upp och utvärdera satsningen

(dnr Ju2014/00588/D). Uppdraget redovisades i april 2015 (dnr Ku2015/01983/D).

Jämfört med de närmast föregående valen har villkoren för de särskilda medlen 2014 tydliggjorts både med avseende på inriktning och på redovisning. För 2014 års satsning fanns en klar definition av vilka målgrupper som medlen var avsedda för. Utvärderingen visar att avgränsningen till specifika målgrupper som uppvisar ett generellt lägre valdeltagande, såsom unga och utrikes födda, har gjort det lättare för partierna att beskriva hur medlen har använts och enklare att skilja dessa medel från andra kampanjresurser. För första gången förelåg också en redovisningsplikt. Samtliga partier har redovisat hur medlen använts.

Utvärderingen visar att för partier med begränsade ekonomiska resurser innebär medlen en avsevärd förstärkning av kampanjkassan, vilket möjliggör insatser som andra partier ser som självklara och som finansieras genom andra inkomstkällor. För resursstarka partier innebär de särskilda medlen snarast att kvaliteten på insatserna kan förbättras.

Flera partier har försökt nå unga väljare genom sina ungdomsförbund som har stöttats ekonomiskt för att genomföra bl.a. riktade utskick till förstagångsväljare, annonser och aktiviteter i sociala medier och på webben samt för skolbesök och debatter.

Vad gäller insatser för att höja valdeltagandet bland utrikes födda har flertalet partier gjort översättningar av såväl tryckt valmaterial som valmaterial på webbplatsen och filmer, men också riktade annonser.

Regeringen bedömer att satsningen har bidragit till partiernas möjlighet att nå ut till olika väljargrupper med partipolitisk valinformation och därmed gjort insatserna för dessa målgrupper med traditionellt lågt valdeltagande mer ambitiösa och mer allsidiga än vad som annars hade blivit fallet.

Valinformationsinsatser – Nämnden för statligt stöd till trossamfund

I december 2013 fick Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) i uppdrag att stimulera trossamfundens arbete med informationsinsatser inför Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/08507/D). Uppdraget innebar att informera om rösträttens

betydelse och det praktiska röstningsförfarandet. Verksamheten skulle inriktas på grupper med lågt valdeltagande i tidigare val. Uppdraget redovisades i april 2015 (dnr Ku2015/01299/D).

I genomförandet av informationsinsatserna samarbetade SST med Ekumeniska EU-kontoret inför Europaparlamentsvalet och med statsberättigade trossamfund och Fonden för mänskliga rättigheter inför de nationella allmänna valen. Inför valet i maj arrangerades fem seminarier i Angered, Malmö, Rinkeby, Stockholm och Västerås. Lokala representanter från trossamfundet och andra organisationer medverkade som paneldeltagare i seminariesamtal om demokratiskt deltagande och representation. Inför valet i september hölls fem workshops i SST:s regi med trossamfund och församlingar som värdar för arrangemanget i deras egna lokaler.

SST har därtill spridit metodmaterial om Europaparlamentet och det demokratiska systemet till trossamfund och församlingar över hela landet.

Under uppdragets genomförande har SST också tagit del av självständiga initiativ från församlingar med syfte att öka valdeltagandet. SST har varit behjälpliga med bl.a. informationsmaterial till de lokala satsningarna.

Regeringen bedömer att SST har genomfört uppdraget ändamålsenligt. SST har engagerat och stimulerat trossamfundet i arbetet med informationsinsatser inför såväl Europaparlamentsvalet som de nationella allmänna valen.

Webbplats med lättläst valinformation

I december 2013 beviljades Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur medel för att driva webbplatsen "Alla väljare", www.allavaljare.se, med lättläst valinformation i samband med Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2013/08323/D). Bidragets användning redovisades i december 2014 (dnr Ku2015/00061/D).

Webbplatsen var välbesökt och uppskattad av sina läsare. Under valperioden april–september hade den 179 700 besök. På valnatten den 25 maj hade den 2 500 besök. Sammanlagt publicerades 550 artiklar på webbplatsen.

För att öka möjligheten för personer med lässvårigheter att tillgodogöra sig information och ta del av den politiska debatten under

mellanvalsperioden ansåg regeringen att det är viktigt att fortsätta detta arbete.

I december 2014 fick Myndigheten för tillgängliga medier därför i uppdrag att fortsätta driva webbplatsen "Alla väljare" med lättläst nyhetsinformation (dnr Ju2014/06942/D). Webbplatsen riktar sig särskilt till väljargrupper med traditionellt lägre valdeltagande än övriga röstberättigade såsom unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättningar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) i december 2015.

Studie av tillgängligheten till röstmottagningsställen

I januari 2014 fick Myndigheten för delaktighet (MFD) i uppdrag att genomföra en studie av tillgängligheten till vallokaler och röstningslokaler för förtidsröstning under Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2014/00587/D). Uppdraget redovisades i december 2014 (dnr Ku2015/01238/D).

I januari 2014 trädde en ändring i vallagen i kraft som innebär att kommuner inte längre kan söka dispens för att använda val- och röstningslokaler som har brister i tillgängligheten (prop. 2013/14:37, bet. 2013/14:KU9, rskr. 2013/14:124). Studien visar att det fanns brister kvar i tillgängligheten, trots vallagsändringen. Lagändringen har inte fått effekten att alla val- och röstningslokaler var tillgängliga men den har inneburit att de lokaler som sökte och fick dispens 2010 inte längre fått dispens utan fått anpassas eller bytas ut till lokaler med bättre tillgänglighet. I studien konstateras att lagändringen är mycket viktig eftersom den innebär en tydlig signal om att tillgänglighet är prioriterat. MFD bedömer att ändringen sannolikt kommer att få positiv effekt på längre sikt.

Det fanns brister i tillgängligheten både vid Europaparlamentsvalet och vid de nationella allmänna valen. Dålig ljudmiljö, valsedlarnas placering, höga trösklar och otydliga skyltar är några exempel på brister som framhålls i rapporten. Studien visar bl.a. att ett stort ansvar vilar på kommunerna och på valnämnderna i kommunerna eftersom de ansvarar för tillgängligheten till val- och röstningslokaler. MFD lyfter fram ett antal åtgärdsområden som myndigheten anser bör ses över för att ytterligare förenkla röstningsförfarandet för personer

med funktionsnedsättning. Dessa områden är att förbättra lokalernas grundläggande tillgänglighet, öka kunskapen om tillgänglighet, upprätta enhetliga riktlinjer och standarder, förbättra valsedlarnas utformning, utreda tekniska hjälpmedel för att förenkla röstningsförfarandet samt öka tillgängligheten hos informationen från myndigheter, kommuner och partier.

Regeringen bedömer att studien bidragit till värdefull kunskap om behovet av ytterligare åtgärder för att underlätta deltagande i allmänna val för personer med funktionsnedsättning.

Studie av valdeltagandet i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014

I september 2014 fick SCB i uppdrag att följa upp det svenska valdeltagandet i Europaparlamentsvalet och de nationella allmänna valen 2014 (dnr Ju2014/05631/D). Uppdraget redovisades i maj 2015 (dnr Ku2015/01690/D). Studien är viktig för att kunna bedöma behovet av framtida insatser för ett högt och mer jämlikt valdeltagande, inte minst bland de grupper som röstar i lägre utsträckning.

År 2014 var första gången val till Europaparlament, riksdag samt landstings- och kommunfullmäktige hölls under samma kalenderår. I riksdagsvalet ökade valdeltagandet med 1,2 procentenheter till 85,8 procent. Det är tredje riksdagsvalet i rad som andelen röstande ökar. Motsvarande ökning i valen till landstings- och kommunfullmäktige var totalt 1,4 respektive 1,2 procentenheter. I valet till Europaparlamentet ökade valdeltagandet med 5,5 procentenheter till 51,1 procent. Det var första gången som över hälften av de röstberättigade röstade i ett svenskt Europaparlamentsval.

Stora skillnader i valdeltagande mellan olika kommuner och valdistrikt

Andelen röstande varierar betydligt mellan olika delar av landet. I riksdagsvalet 2014 skilde det 22 procentenheter mellan den kommun som hade det högsta respektive det lägsta valdeltagandet.

På valdistriktsnivå finns än större skillnader. Totalt sett fanns 5 837 valdistrikt i 2014 års Europaparlaments- och riksdagsval. I Europaparlamentsvalet fanns 92 distrikt där andelen röstande understeg 30 procent. Samtidigt fanns det i Stockholm ett distrikt som hade över 80

procents valdeltagande. Det är värt att notera att distriktet endast ligger några kilometer från ett av de distrikt med lägst valdeltagande. Detta är ett tecken på den segregation som finns i storstäderna. Liknande skillnader fanns även i riksdagsvalet. I tre distrikt röstade färre än hälften, samtidigt som 592 distrikt hade ett valdeltagande som översteg 90 procent. Valdistrikten med lägst deltagande kännetecknas av låga medelinkomster, låg utbildningsnivå och hög andel utrikes födda bland de röstberättigade. I de flesta distrikt där valdeltagandet var lågt 2009 ökade det i 2014 års Europaparlamentsval. Så var dock inte fallet i riksdagsvalet. Endast i 45 procent av de distrikt där valdeltagandet 2010 var under 70 procent ökade andelen röstande 2014.

Skillnader i valdeltagande mellan olika befolkningsgrupper

SCB:s analyser visar även betydande skillnader i valdeltagande mellan olika befolkningsgrupper. Det finns ett tydligt samband mellan valdeltagande och ålder som tar sig uttryck i att andelen röstande tenderar att vara lägre bland unga (18–29 år) och äldre personer (75 år och äldre). Det stigande valdeltagandet i de senaste valen har dock medfört att dessa skillnader har minskat. I både Europaparlaments- och riksdagsval har deltagandet blivit mer jämlikt sett till ålder. Exempelvis ökade andelen röstande i åldersgruppen 18–29 år i 2014 års Europaparlamentsval med 7 procentenheter till 47 procent. I riksdagsvalet 2014 ökade valdeltagandet bland dem under 30 år med 2 procentenheter till 83 procent.

Stora skillnader inom gruppen förstagångsväljare

Tidigare forskning framhåller att röstande kan ses som en vanehandling och att valdeltagande i unga år kan forma en vana som vidmakthålls senare i livet. Mot bakgrund av detta är förstagångsväljare, dvs. personer som uppnått röstrettsålder sedan föregående val, en grupp som är av särskilt intresse. Sett till hela gruppen förstagångsväljare röstade 83 procent i riksdagsvalet 2014. Det är visserligen 5 procentenheter lägre än i övriga åldrar, men den skillnaden var mer än dubbelt så stor i 2002 års val. Jämfört med 2010 ökade valdeltagandet bland förstagångsväljare med 2 procentenheter i 2014 års riksdagsval.

Samtidigt finns det inom gruppen förstagångsväljare stora skillnader i benägenheten att rösta. Valdeltagandet är betydligt högre bland de förstagångsväljare som går eller har gått ett högskoleförberedande program i gymnasie-

skolan än bland dem som går eller har gått ett yrkesprogram. I riksdagsvalet 2014 röstade 91 procent i den förra gruppen och 83 procent i den senare, vilket innebär en skillnad på 8 procentenheter. I Europaparlamentsvalet var motsvarande skillnad 20 procentenheter (60 jämfört med 40 procent).

SCB:s analyser visar vidare att andelen röstande är högre bland dem som är 18 år och precis uppnått röstrettsålder än bland andra unga personer. Detta är inget unikt för 2014 års val, utan har observerats i tidigare svenska val och även i andra länder. En trolig förklaring är att en stor andel av dessa 18-åringar går i gymnasieskolan i samband med valet. Inom ramen för arbetet i skolan kan information kring valsystemet och partierna förmedlas, vilket torde öka medvetenheten och även intresset bland skoleleverna. En annan förklaring är att de allra yngsta i högre grad bor kvar hos sina föräldrar, vilket är en omständighet som tidigare forskning också har pekat på har betydelse för sannolikheten att unga personer ska rösta.

Skillnader mellan kvinnor och män

Historiskt sett har män röstat i högre grad än kvinnor, men sedan några årtionden tillbaka är förhållandet det omvända. Generellt sett röstar kvinnor i något högre grad än män. I 2014 års Europaparlamentsval fanns visserligen inte någon könsskillnad, men i valen till riksdag samt landstings- och kommunfullmäktige röstade kvinnor i något högre grad än män. Sett till alla röstberättigade var skillnaden marginell, endast en eller ett par procentenheter beroende på vilket av valen som studeras, men sett till gruppen yngre personer var skillnaden större. I 2014 års riksdagsval var andelen röstande 5 procentenheter högre bland kvinnor under 30 år än bland män i samma åldersgrupp. Bland de allra äldsta (75 år och äldre) röstade å andra sidan män i högre grad än kvinnor.

Stora skillnader mellan inrikes och utrikes födda

Utrikes födda personer hör till de befolkningsgrupper där valdeltagandet brukar vara jämförelsevis lågt. I riksdagsvalet 2014 var valdeltagandet bland utrikes födda 72 procent, vilket kan jämföras med 89 procent bland inrikes födda. I riksdagsvalet ökade valdeltagandet bland inrikes födda med 2 procentenheter jämfört med 2010, men bland utrikes födda kunde dock inte någon statistiskt säkerställd förändring konstateras. Detta medför att skillnaden i valdeltagande

mellan dessa två grupper ökade och uppgår i 2014 års riksdagsval till 17 procentenheter. Inom gruppen utrikes födda var andelen röstande jämnt fördelad mellan kvinnor och män.

I Europaparlamentsvalet 2014 var andelen röstande bland utrikes födda 39 procent och bland inrikes födda 54, vilket innebär en skillnad på 15 procentenheter. I de två senaste Europaparlamentsvalen har valdeltagandet stigit både bland inrikes och utrikes födda, men ökningen har varit något större (2 procentenheter) i den sistnämnda gruppen.

Lågt valdeltagande bland utländska medborgare

Sedan 1976, som utgjorde det första tillfället då utländska medborgare fick rösta i val till kommun- och landstingsfullmäktige, har valdeltagandet bland utländska medborgare sjunkit vid i stort sett varje val. Vid det första valtillfället deltog 60 procent av de röstberättigade utländska medborgarna. Sett till de tre senaste valen tycks valdeltagandet bland utländska medborgare har stabiliserat sig, men på en jämförelsevis låg nivå.

Vid 2014 års val till kommunfullmäktige var andelen röstande bland utländska medborgare 36 procent, vilket kan jämföras med 86 procent bland svenska medborgare. Jämfört med 2010 innebar 2014 års val inte någon statistiskt säkerställd förändring av andelen röstande bland utländska medborgare. Inom gruppen utländska medborgare röstade kvinnor i högre utsträckning än män.

Det bör framhållas att utländska medborgare är en heterogen och föränderlig grupp. Vissa är endast i Sverige en kort tid, andra stannar längre och erhåller svenskt medborgarskap. Samtidigt kommer nya utländska medborgare till Sverige och blir röstberättigade. Bland dem som invandrat under senare år är valdeltagandet lägre än bland dem som har varit i landet en längre tid. Att gruppen har förändrats över tid kan vara en delförklaring till det sedan 1970-talet kraftigt sjunkande valdeltagandet.

Skillnader efter utbildning

I 2014 års val fanns tydliga skillnader i valdeltagande sett till utbildningsnivå. I riksdagsvalet 2014 röstade 94 procent bland dem med eftergymnasial utbildning, 87 procent bland dem med gymnasial och 79 procent bland dem med förgymnasial utbildning. Valdeltagandet var således 15 procentenheter högre bland dem med

högskoleutbildning än bland dem med endast förgymnasial utbildning. I Europaparlamentsvalet var motsvarande skillnad 33 procentenheter, och benägenheten att rösta var nästan dubbelt så stor bland dem med eftergymnasial utbildning som bland dem med förgymnasial, 71 jämfört med 38 procent. I såväl Europaparlamentsval som riksdagsval har skillnaderna i valdeltagande efter utbildningsnivå ökat över tid.

Även när valdeltagande i andra befolkningsgrupper analyseras framträder tydliga skillnader. SCB:s studie visar att andelen röstande är mindre bland ensamstående, dem med lägre inkomster, arbetare och dem som är arbetslösa eller utanför arbetskraften, medan det är större bland gifta och sammanboende, högutbildade, dem med högre inkomster, tjänstemän och dem som är sysselsatta. Dessa skillnader har funnits sedan tidigare och fanns även i 2014 års val.

Sammanfattningsvis visar resultaten att andelen röstande har ökat de senaste tre riksdagsvalen. Den ökningen har främst skett i de befolkningsgrupper som har en jämförelsevis låg andel röstande, vilket inneburit att valdeltagandet har blivit något mer jämlikt. Samtidigt bör det poängteras att vissa skillnader är större i dag än de var i början av 1990-talet. Detta gäller framför allt skillnader i valdeltagande efter utbildningsnivå.

Det generella mönstret är att skillnader vad gäller andelen röstande i olika befolkningsgrupper är mindre ju högre det totala valdeltagandet är. De svenska Europaparlamentsvalen avviker dock från det mönstret. Den kraftiga uppgången i valdeltagande som har ägt rum de senaste två Europaparlamentsvalen har inte inneburit att skillnader i valdeltagande mellan olika befolkningsgrupper minskat på samma sätt som i riksdagsval. När det gäller andelen röstande efter utbildningsnivå har avstånden tvärtom ökat.

Regeringen anser att studien utgör ett centralt underlag för regeringens framtida insatser för ett ökat och mer jämlikt valdeltagande.

Studie av valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning

I september 2014 fick SCB i uppdrag att undersöka hur valdeltagandet ser ut bland personer med funktionsnedsättning (dnr Ju2014/05631/D). Uppdraget redovisades i april

2015 (dnr Ku2015/01337/D). Studien utgör den första i sitt slag. Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning har inte studerats tidigare i Sverige.

Valdeltagandet var något lägre bland personer med funktionsnedsättning jämfört med övriga befolkningen vid såväl Europaparlamentsvalet som riksdagsvalet 2014. I Europaparlamentsvalet var valdeltagandet 49 procent bland dem med funktionsnedsättning jämfört med 53 procent i övriga befolkningen. Vid riksdagsvalet var motsvarande andelar 85 respektive 88 procent.

Valdeltagandet varierar med typ av funktionsnedsättning. Lägst var valdeltagandet bland dem med svårt nedsatt rörelseförmåga, 64 procent i riksdagsvalet och 30 procent i Europaparlamentsvalet jämfört med 88 respektive 53 procent bland dem utan nedsatt rörelseförmåga. Även bland personer med synnedsättning och bland personer som har besvär av ängslan, oro eller ångest var valdeltagandet betydligt lägre jämfört med den övriga befolkningen. Valdeltagandet bland personer med svåra besvär av ängslan, oro eller ångest var i riksdagsvalet 82 procent jämfört med 89 procent bland dem utan några besvär. Motsvarande andelar i Europaparlamentsvalet var 43 procent jämfört med 54 procent.

Vid riksdagsvalet var det 85 procent av röstberättigade personer med synnedsättning som röstade, jämfört med 88 procent av dem som inte hade någon synnedsättning. Motsvarande andelar vid Europaparlamentsvalet var 43 procent jämfört med 53 procent.

Sammanfattningsvis visar resultaten att personer med funktionsnedsättning är olika hindrade att delta i val beroende på vilken typ av funktionsnedsättning individen har. Valdeltagandet är heller inte lägre bland alla grupper som har funktionsnedsättning. Det går inte att konstatera några skillnader i valdeltagande mellan personer med eller utan hörselnedsättning eller astma. Urvalgrupperna är för små för att kunna göra analyser utifrån kön.

Regeringen anser att studien utgör ett grundläggande och värdefullt kunskapsunderlag om valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning.

9.5.3 Analys och slutsatser

Valmyndigheten

Valmyndighetens arbete under 2014 har varit ändamålsenligt. De dubbla valtillfällena 2014 har påverkat myndighetens arbetsbörda väsentligt. Myndigheten har lagt ned mycket arbete på de dubbla valtillfällena 2014 och därför nedprioriterat visst utvecklingsarbete framför allt rörande myndighetens förvaltning. Detta anses väl prioriterat utifrån givna omständigheter.

Regeringen aviserade i Budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 1 avsnitt 9.11.1) att en översyn av myndigheten skulle ske i syfte att uppnå en effektivisering. Regeringen bedömer att det behövs åtgärder för att stärka myndigheten och minska sårbarheten.

Val och valdeltagande

Valdeltagandets utveckling är fortsatt positiv. Valdeltagandet ökade i Europaparlamentsvalet liksom i de nationella allmänna valen 2014. Den övergripande bilden är därmed att valdeltagandet är högt och stigande. Bland annat steg valdeltagande bland unga och äldre i riksdagsvalet 2014. Samtidigt varierar andelen röstande betydligt mellan olika valdistrikt och mellan olika befolkningsgrupper. Bland annat är andelen röstande betydligt högre bland högutbildade, i synnerhet i Europaparlamentsvalet.

En rad faktorer påverkar individens benägenhet att rösta. Den effekt som insatser inom regeringens demokratipolitik har på valdeltagandet är svår att mäta och avgränsa från andra faktorer som påverkar valdeltagandet.

De insatser som har vidtagits för att öka valdeltagandet har aktualiserat valens och rösträttens betydelse. Sammantaget är regeringens bedömning att satsningarna varit framgångsrika och bidragit till det ökade valdeltagandet i såväl Europaparlamentsvalet som de nationella allmänna valen 2014. Insatserna riktade till specifika målgrupper såsom unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning har medfört ett ökat intresse för valen och bidragit till viljan att rösta hos dessa grupper.

Samtidigt visar utvecklingen på ett behov av ytterligare insatser för ett högt och mer jämlikt valdeltagande. Det är fortfarande alltför stora skillnader i valdeltagande mellan olika valdistrikt

och mellan olika befolkningsgrupper. Det är särskilt angeläget att fortsätta genomföra insatser som kan bidra till att valdeltagandet ökar i socioekonomiskt svaga stadsdelar där valdeltagandet är lågt.

9.6 Resultatredovisning för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna, vilket i resultatredovisningen även inbegriper arbetet med att förebygga hot och våld mot förtroendevalda.

9.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med ett breddat och mer jämlikt deltagande i de politiska församlingarna bedöms utifrån

- representationen av olika delar av befolkningen inom de folkvalda församlingarna, vilket inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män, och
- omfattningen av hot, våld och trakasserier som riktas mot förtroendevalda i samband med deras politiska uppdrag.

9.6.2 Resultat

Insatser för ett breddat och mer jämlikt politiskt engagemang

Den pågående utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:11) ska bl.a. se över frågor om de politiskt förtroendevaldas villkor, analysera orsakerna till det minskade antalet medlemmar i de politiska partierna och föreslå åtgärder för att fler ska välja att engagera sig som politiskt förtroendevalda, särskilt när det gäller underrepresenterade grupper. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag i januari 2016.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har i uppdrag att 2014–2017 genomföra insatser i syfte att fler

unga kvinnor och unga män ska ta på sig uppdrag som politiskt förtroendevalda och för att motverka att unga politiker väljer att lämna sina uppdrag i förtid (dnr U2014/03352/UC). Insatserna ska bl.a. innehålla en försöksverksamhet i ett begränsat antal kommuner med stödinsatser för unga förtroendevalda i form av exempelvis introduktionsprogram, mentorskap och nätverk.

Förtroendevaldas villkor och representativitet

I september 2014 fick SCB i uppdrag att undersöka vilka som blir nominerade och valda vid Europaparlamentsvalet och valen till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige 2014 (dnr Ju2014/05631/D). Uppdraget delredovisades i april 2015 (dnr Ku2015/01452/D) och ska slutredovisas i mars 2016.

SCB:s analyser visar att i 2014 års riksdagsval minskade andelen valda kvinnor för andra valet i rad. Jämförs de två senaste valen innebär det en minskning med 1 procentenhet, från 45 procent 2010 till 44 procent i 2014 års val. Andelen ledamöter under 30 år i riksdagen blev samtidigt rekordhög, 11 procent, vilket innebär en ökning med 6 procentenheter sedan valet 2010. Trots uppgången är de unga fortfarande underrepresenterade jämfört med den röstberättigade befolkningen där de utgör 19 procent.

Av riksdagens ledamöter är 8,3 procent utrikes födda, vilket är en liten ökning från 8,0 procent 2010. Av röstberättigade i riksdagsvalet 2014 är andelen utrikes födda 12 procent.

Bland de valda i 2014 års kommunfullmäktigeval är 44 procent kvinnor och 56 procent män, vilket är en liten ökning av andelen kvinnor sedan valen 2010. Andelen unga ledamöter, 18–29 år, ökade något i 2014 års val från 7 till 8 procent. Andelen utrikes födda ledamöter är 7,7 procent efter 2014 års kommunfullmäktigeval. Motsvarande andel var 7,6 procent efter 2010 års val. Bland dem som var röstberättigade i kommunfullmäktigevalen var andelen utrikes födda 17 procent.

Även personer med funktionsnedsättning är underrepresenterade i kommunfullmäktige. 20 procent av de folkvalda i kommunfullmäktige 2014 har en funktionsnedsättning. Andelen kan jämföras med andelen i befolkningen 16–64 år med en funktionsnedsättning, som år 2012 var omkring 26 procent.

Under den senaste mandatperioden var det 19 procent av dem som valdes in på valdagen som lämnade sitt uppdrag i förtid. Det innebär en ökning jämfört med mandatperioderna 2002–2006 samt 2006–2010 då andelen avhopp var 16–17 procent. Avhoppet är ojämnt fördelat mellan olika grupper. Det är i större utsträckning unga och kvinnor som lämnar sina uppdrag i fullmäktige och då framför allt unga kvinnor. Under mandatperioden 2010–2014 var det 46 procent av de folkvalda kvinnorna i åldern 18–29 år som valde att lämna sina uppdrag i förtid jämfört med 42 procent av männen i samma åldersgrupp.

Majoriteten av dem som valdes in genom kommunfullmäktigevalen 2010 och som hoppat av sitt uppdrag under mandatperioden uppger att skälen framför allt var personliga. Till personliga skäl räknas hälsa, arbets- och familjeförhållanden samt flytt. Skäl för avhopp skiljer sig åt mellan unga och äldre.

Regeringen anser att SCB:s analyser utgör ett värdefullt underlag om förtroendevaldas villkor och representativitet i politiska beslutande församlingar.

Beslutsfattande på distans

I februari 2014 trädde lagändringar i kommunalagen i kraft som gör det möjligt för kommuner och landsting att besluta att förtroendevalda ska ges möjlighet att delta i beslutsfattande på distans i kommun- och landstingsnämnder (prop. 2013/14:5, bet. 2013/14:KU7, rskr. 2013/14:71).

Under 2013 beviljades Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) medel för att påbörja utvecklingen av informationsteknik som möjliggör beslutsfattande på distans (dnr Ju2013/07836/D). Arbetet syftade till att ta fram och stimulera användning av it-verktyg som ska underlätta uppdraget för förtroendevalda. De nya tekniklösningarna bedöms särskilt vara till gagn för förtroendevalda som är unga, har en funktionsnedsättning, bor i glesbygden eller har hemmavarande barn.

Den 1 mars 2015 slutredovisade SKL projektet till Regeringskansliet. Redovisningen visar att SKL i enlighet med uppdragsbeskrivningen har tagit fram ett informations-tekniskt verktyg som möjliggör beslutsfattande på distans inom kommun- och landstings-

nämnder. Även om tekniken ännu inte används fullt ut av någon politisk församling på kommunal- eller regional nivå är den färdig att testas i skarp miljö och det finns ett tiotal kommuner som anmält intresse för att pröva den.

Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

Hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda är i förlängningen ett hot mot demokratin. Av Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport Politikernas trygghetsundersökning 2013 (Brå 2014:9) framgår att en av fem förtroendevalda är utsatt för hot, våld eller trakasserier i samband med sitt politiska uppdrag.

Åtgärder med anledning av supervalåret

I september 2014 fick Brå i uppdrag att genomföra en tredje kartläggning av förtroendevaldas utsatthet för hot, våld och trakasserier (dnr Ju2014/05282/D). Syftet med uppdraget är att studera situationen under supervalåret 2014. Uppdraget ska redovisas senast den 1 mars 2016.

I januari 2015 föredrog Polismyndigheten och Säkerhetspolisen sina slutsatser av den uppföljning som man gjort av supervalåret 2014. Myndigheterna redogjorde för hur de långsiktigt lade upp planeringen inför valrörelserna och hur det taktiska förhållningssättet utvecklades och gav resultat i form av en valrörelse utan större incidenter.

I januari 2015 bjöd Regeringskansliet in företrädare för samtliga riksdagspartier till ett uppföljande samtal kring hot och våld mot förtroendevalda. Samtalet kretsade mycket kring supervalåret men var även framåtsyftande. Det är av stor vikt att frågorna kring hot och våld mot förtroendevalda är väl förankrade hos riksdagens partier liksom kommande insatser.

Domstolarnas bedömning av straffvärdet

I januari 2014 fick chefsåklagare Torsten Angervåg i uppdrag att göra en kartläggning av domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott mot förtroendevalda (dnr Ku2015/00054/D). Inom ramen för uppdraget analyserades 27 domar som söktes upp manuellt. I analysen konstaterades att uppdraget som förtroendevald sällan nämndes i gärningsbeskrivningen. Det är endast i enstaka fall som brottet mot en förtroendevald och motivet för gärningen har haft någon betydelse för påföljden

i skärpande riktning. Kränkingsersättningen bestäms oftast till det lägsta beloppet. Angervåg rekommenderade att en särskild checklista för polis och åklagare bör finnas vid anmälningsupptagning och förundersökning, att tydlig kodning av varje anmälan som rör brott mot en förtroendevald bör ske, att förundersökningen bör ledas av åklagare, att åklagare bör samverka i ett särskilt nätverk samt att åklagaren bör tydliggöra gärningsmannens motiv.

Under hösten 2014 remitterade regeringen rapporten med förslag till förbättringar hos rättsväsendets myndigheter avseende handläggningen av ärenden där förtroendevalda är brottsoffer. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Hot, våld och trakasserier mot olika yrkesgrupper

I september 2014 gavs Brå i uppdrag att ta fram en kunskapsöversikt över hot, våld och trakasserier mot personer med uppdrag eller anställningar av särskild betydelse för det demokratiska samhället (dnr Ju2014/05640/D). Uppdraget redovisades den 30 april 2015. I Brås rapport konstateras att det finns relativt få studier om hot och våld mot aktuella yrkesgrupper, politiker är den grupp som det finns flest studier om. Rapporten visar att utsattheten för hot och våld framstår som högre hos vissa av yrkesgrupperna och lägre hos andra jämfört med genomsnittet för den arbetande befolkningen (14 procentenheter). Om utsattheten inkluderar o tillåten påverkan så ligger utsattheten högre hos nästan alla aktuella yrkesgrupper. Riksdagsledamöter och poliser är två mycket utsatta grupper. Personer som arbetar ”nära” olika typer av riskklienter i utsatta situationer är överlag mycket utsatta. Det finns inte några större könsskillnader. Hur hot framförs beror på yrket. Det är vanligt med hot via både telefon och internet. Vidare visar Brås studie att det är vanligt med tankar på att byta jobb till följd av hot och våld. Det är ganska vanligt att de utsatta tvekar inför olika uppgifter till följd av hot och våld. I flera yrkesgrupper handlar det om ungefär en femtedel av de utsatta. Det kan också förekomma att anställda låter hot och våld påverka arbetsuppgifterna på ett sådant sätt att de själva upplever att deras yrkesutövning kan ifrågasättas. Många av incidenterna rapporteras till arbetsgivaren men det är inte lika vanligt att polisanmälningar görs och en vanlig anledning till det är att incidenterna inte uppfattas som

tillräckligt allvarliga. Brå uppger att politiker och journalister är särskilt utsatta för hot och trakasserier och att få polisanmäler. Brå bedömer att det är angeläget att fortsätta studera utsattheten för hot och våld. Regeringen anser att studien utgör ett grundläggande och värdefullt kunskapsunderlag och avser att återkomma i frågorna.

9.6.3 Analys och slutsatser

I 2014 års riksdagsval minskade andelen valda kvinnor med 1 procentenhet jämfört 2010 års riksdagsval. Samtidigt ökade andelen unga riksdagsledamöter markant. Trots att kvinnors och ungas underrepresentativitet har minskat sedan kommunfullmäktigevalen 2010, är kvinnor, unga och utrikes födda alltjämt underrepresenterade i kommunala politiska beslutande församlingar.

Under perioden 2002–2014 har andelen utrikes födda i den röstberättigade befolkningen ökat i snabbare takt än andelen utrikes födda bland de folkvalda, vilket har lett till att utrikes födda var underrepresenterade i högre grad vid 2014 års val jämfört med 2002 års val. Även personer med funktionsnedsättning är underrepresenterade i dessa organ. Antalet avhopp från uppdrag i fullmäktige är särskilt markant bland unga kvinnor. Sammanfattningsvis kan konstateras att kvinnor, unga och utrikes födda är underrepresenterade bland de folkvalda, jämfört med den röstberättigade befolkningen, oavsett vilken politisk nivå som studeras.

Sammantaget visar utvecklingen på ett behov av ytterligare insatser för att bredda och skapa en bättre social representativitet i politiska församlingar. 2014 års demokratiutredning (dir. 2014:111) har i uppdrag att lämna förslag på hur nya vägar in i politiken kan skapas för grupper som är representerade i mindre utsträckning än andra, t.ex. unga och utrikes födda.

En konkret insats för att underlätta för underrepresenterade grupper såsom unga, småbarnsföräldrar samt personer med funktionsnedsättning att åta sig politiska förtroendeuppdrag är de tekniska lösningar för beslutsfattande på distans som tagits fram av SKL med stöd av regeringen. Det är viktigt att tekniken för beslutsfattande på distans fortsätter att utvecklas så att kommuner och landsting så snart som

möjligt kan börja använda verktygen i sina ordinarie beslutsprocesser.

Det är fortfarande en alltför stor andel förtroendevalda som uppger att de utsätts för främst trakasserier och hot. Samtidigt är erfarenheten att problembilden är väl känd både hos de politiska partierna och hos SKL. Regeringen anser att det är positivt att såväl partierna som SKL tar frågan på allvar och inkluderar säkerhetsrelaterade frågor i sina utbildningar. Detta är ett av flera viktiga steg mot att hindra den normalisering som tenderar att finnas kring kränkningar av förtroendevalda.

Erfarenheten från uppdraget att kartlägga domstolarnas bedömning av straffvärdet visar på att det kan finnas behov av åtgärder inom området. Vidare är det av stor vikt att arbeta vidare med frågor som rör hot, våld och trakasserier mot yrkesgrupper med uppdrag av särskild betydelse för det demokratiska samhället.

9.7 Resultatredovisning för stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till att stärka och utveckla individens möjligheter att delta i och påverka offentliga beslutsprocesser som utformar samhället och berör den egna vardagen. I detta avsnitt redovisas även Valmyndighetens arbete för medborgarinitiativ inom EU.

9.7.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med att stärka möjligheterna till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen bedöms utifrån:

- tillämpningen av formella inflytandeformer, såsom medborgarförslag, folkinitiativ och medborgardialog, och
- omfattningen av politiska aktiviteter i samhället och intresset för att engagera sig i och påverka samhällets utveckling.

9.7.2 Resultat

Medborgardialog i den lokala beslutsprocessen

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har sedan 2006 arbetat med att stödja utvecklingen av medborgardialog i kommuner och landsting. Arbetet syftar till att sänka trösklarna och att hitta nya former för medborgarnas delaktighet i kommuners och landstings verksamhet. Regeringen har sedan 2007 stöttat detta arbete med ca 10 miljoner kronor. Under 2013 och 2014 har SKL beviljats 2 miljoner kronor till ett projekt som syftar till att kommuner och landsting i högre utsträckning ska integrera medborgardialogen i den lokala styrprocessen och därmed uppnå en mer meningsfull, tydlig och långsiktigt hållbar dialog med medborgarna (dnr Ju2013/03974/D).

Projektet slutredovisades till Regeringskansliet den 15 mars 2015. I projektet har SKL bl.a. arbetat med utbildningsinsatser i form av workshops och föreläsningar, nätverksträffar med politiker och tjänstemän, verktyg för de medverkande kommunerna och landstingen för att identifiera målgrupper bland medborgarna samt med forskarsamverkan och omvärldsbevakning.

SKL redovisar att 16 av 19 medverkande kommuner och landsting efter avslutat projekt uppger att de har ett system för medborgardialog som är integrerat i styrprocessen. Flertalet av de medverkande kommunerna har också förankrat medborgardialogen i centrala styrdokument.

I ett särskilt projekt har regeringen också stött SKL:s arbete med att utveckla informations-teknik som möjliggör beslutsfattande på distans i politiska församlingar och som samtidigt ger ökade möjligheter för medborgare att ha insyn i och att kunna vara delaktiga i beslutsprocesser på kommun- och landstingsnivå (dnr Ju2013/07836/D).

Ett tiotal kommuner har meddelat att de är intresserade av att pröva den nya tekniken och SKL bedömer att systemet är redo att prövas i verkliga beslutssammanhang.

En sammantagen bedömning är att SKL arbetar systematiskt med att fördjupa medvetenheten i kommuner och landsting om när, hur och varför medborgardialog kan användas och bli en integrerad del av beslutsprocessen. I dag kan SKL stödja kommuner och landsting med

såväl tekniklösningar som nätverk och utbildningar, varav det mesta finns tillgängligt på webben. En utmaning för många kommuner i arbetet med medborgardialog är dock att inte bara de mest resursstarka medborgarna ska delta. Dialogen ska även nå ut till och involvera delar av befolkningen som hittills varit mindre delaktiga i demokratin.

Utredning om EU och demokrati

Den pågående utredningen om delaktighet i EU (dir. 2014:112) ska föreslå åtgärder inom ramen för EU:s nuvarande regelverk och arbetssätt i syfte att främja inflytande, insyn och delaktighet för aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas på EU-nivå. Utredaren ska ge underlag för åtgärder på området samt bidra med förslag och idéer till individer, det civila samhällets organisationer och andra aktörer med EU-relaterad verksamhet på nationell, regional och lokal nivå. Uppdraget ska slutredovisas i januari 2016.

Ett Europa för medborgarna

EU:s program Ett Europa för medborgarna 2014–2020 syftar till att främja demokratisk delaktighet bland EU:s medborgare. Programmet ska också stimulera till reflektion om EU:s historia och framtid samtidigt som det ska belysa den mångfald som finns i EU. Projektmedel kan sökas för internationella samarbeten mellan kommuner, ideella organisationer och andra aktörer. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) är utsedd till svensk kontaktpunkt.

I april 2015 redovisade MUCF arbetet som kontaktpunkt under 2014 (dnr Ku2015/01060/D). Under 2014 hade två projekt svenska aktörer som sökande och svenska aktörer fanns med som partners i ytterligare sex projekt, varav två beviljades medel. Projekten har bidragit till att stärka det civila samhällets engagemang i frågor om demokratisk delaktighet. En förklaring till det begränsade antalet ansökningar är att programmet antogs på EU-nivå först i mitten av april vilket försenade lanseringen och bidrog till kort förberedelsestid för de aktörer som var intresserade av att söka bidrag. Som en följd av detta lämnade några av

de organisationer som MUCF hade informationsträffar med under 2014 i stället in sina ansökningar under våren 2015. Bedömningen är därför att fler svenska ansökningar är att vänta under 2015 och de kommande åren. MUCF har under 2014 medverkat till att sprida kunskap om programmet till relevanta aktörer. MUCF samarbetar med bl.a. Sveriges Kommuner och Landsting och Forum för levande historia för att nå ut med information om programmet.

Medborgarinitiativ

Sedan april 2012 har EU-medborgare möjlighet att uppmana Europeiska kommissionen att, inom ramen för dess befogenheter, lägga fram ett lagförslag, genom att lämna in ett medborgarinitiativ som stöds av ett fastställt antal EU-medborgare från ett visst antal medlemsstater. Under 2014 lämnades ett initiativ in till Valmyndigheten, som är behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar från personer med svenskt personnummer. Valmyndigheten utfärdade i mars 2014 ett intyg av medborgarinitiativet Stop vivisection. Totalt 8 465 stödförklaringar hade samlats in i Sverige, varav 90,5 procent giltiga.

9.7.3 Analys och slutsatser

Det finns ett stort engagemang i och intresse för politik och samhällsfrågor hos den svenska befolkningen. I den nationella undersökning som under 2014 genomfördes av SOM-institutet vid Göteborgs universitet uppgav 64 procent av den vuxna befolkningen att de är mycket eller ganska intresserade av politik och trenden är att intresset snarare är på uppgång än vikande. Enligt samma undersökning diskuterar 35 procent av befolkningen politik minst någon gång i veckan. Deltagandet i diskussioner om politiska frågor ligger på en stabil nivå sedan millennieskiftet.

En undersökning från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF 2013) visar att 74 procent av unga i åldern 16–29 år under det senaste året har genomfört en handling i syfte att uttrycka en åsikt i en samhällsfråga. Den vanligaste politiska handlingen bland unga är att "gilla" en åsikt på sociala medier. Bland personer över 35 år är de

vanligaste politiska handlingarna att skriva på en traditionell namninsamling på papper och att försöka påverka samhället genom medveten konsumtion.

Det är svårt att dra övergripande slutsatser om det politiska deltagandet mellan valen i Sverige generellt ökar eller minskar. En anledning är att formerna för deltagande förändras över tid. Internets framväxt sedan millennieskiftet är en faktor som gett upphov till delvis nya former för engagemang.

Enligt SOM-institutet uppger 28 procent av den vuxna befolkningen att de har goda eller mycket goda möjligheter att påverka beslut på kommunal nivå och 24 procent på nationell nivå. Andelen som upplever att de kan påverka politiska beslut på nationell och lokal nivå har ökat under senare år (Västsvenska trender, SOM-institutet, 2014). Det är dock endast 6 procent som anser att de kan påverka beslut som fattas på EU-nivå. Det råder inga betydande skillnader mellan män och kvinnor när det gäller känslan av att kunna påverka beslut.

Enligt SCB:s senaste undersökning av den lokala demokratin 2012 har möjligheten att lämna medborgarförslag till fullmäktige införts i ungefär 70 procent av landets kommuner och i nio landsting. Varje kommun tar i genomsnitt emot ungefär 20 medborgarförslag om året och av dessa behandlas hälften av kommunfullmäktige. SCB:s undersökning visar också att mer än två tredjedelar av kommunerna använder sig av medborgardialog i någon form.

Sedan genomförandet av 2011 års reform av folkiniciativet och fram t.o.m. valdagen den 14 september 2014 hade 23 lokala folkomröstningar hållits på kommun- och landstingsnivå. Valdeltagandet har i många folkomröstningar varit under 50 procent. Samtidigt visar en undersökning från 2013 att en stor del av den svenska befolkningen anser att det är bra om det hålls fler kommunala folkomröstningar (dnr Ju2013/04647/D).

Utvecklingen nationellt visar att det finns goda skäl till fortsatta insatser på området. 2014 års demokratiutredning (dir. 2014:111) har i uppdrag att föreslå åtgärder som kan stärka individens möjligheter till delaktighet och inflytande under mellanvalsperioder.

Svenska aktörers delaktighet i programmet Ett Europa för medborgarna var betydligt lägre 2013 än 2014. Andelen beviljade projekt är emellertid fortfarande över genomsnittet i EU.

MUCF har under 2014 medverkat till att sprida kunskap om programmet bland relevanta aktörer. MUCF:s arbete som kontaktpunkt bedöms vara avgörande för att stärka svenskt deltagande i programmet.

Att väcka och stödja medborgarinitiativ inom EU utgör en möjlighet till inflytande och delaktighet mellan valen. I Sverige har hittills relativt få personer skrivit under ett europeiskt medborgarinitiativ. Bedömningen är att betydligt fler kommer att involveras under 2015, eftersom antalet initiativ som anmälts till Europeiska kommissionen ökar.

9.8 Resultatredovisning för en ökad demokratisk medvetenhet

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till att stärka medvetenheten om och stödet för demokratins grundläggande principer.

9.8.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med ökad demokratisk medvetenhet bedöms utifrån:

- undersökningar om medborgarnas attityder till demokratin som styrelseskick,
- stödet för och kunskapen om demokratins grundläggande värderingar och spelregler, och
- förtroendet för demokratin i allmänhet och för demokratins institutioner, såsom regering, riksdag och EU:s institutioner.

9.8.2 Resultat

Forum för levande historias demokratiuppdrag

År 2013 fick Forum för levande historia ett uppdrag med syftet att stärka ungas demokratiska värderingar (dnr Ju2013/08507/D). Uppdraget redovisades i januari 2014 och omfattar ett digitalt metodmaterial för användning inom grund- och gymnasieskolan (dnr Ku2015/00055/D). Materialet utgår ifrån vittnesmål från Förintelsen, kommunismens brott och andra brott mot mänskligheten i syfte

att stärka den demokratiska medvetenheten bland unga. Elevernas ökade kunskap ska bidra till en ökad möjlighet att reflektera kring moraliska problem och att flytta perspektiven från dåtid till nutid.

Forum för levande historia har under 2014 haft i uppdrag att verka för att metodmaterialet sprids och kommer till användning inom grund- och gymnasieskolan (dnr Ju2014/05057/D). Forum för levande historia har arbetat strategiskt för att sprida klassrumsmaterialet. Kanaler som använts är bl.a. webben, sociala medier, annonser, lärarfortbildningar och lärarmässor. Till och med december 2014 har klassrumsmaterialet visats 18 000 gånger på internet och 340 lärare har genomgått fortbildningar på temat. Uppdraget redovisades den 15 december 2014 och regeringen bedömer att insatsen varit effektiv för att stärka den demokratiska medvetenheten bland unga.

I januari 2015 fick Forum för levande historia i uppdrag att genomföra en stor utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag (dnr Ku2015/00319/KA). Satsningen riktar sig både mot elever i grund- och gymnasieskolan samt mot målgrupper utanför skolan. Syftet är att satsningen ska bidra till att skapa ett jämlikt samhälle präglad av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och till att främja demokratin. Uppdraget ska slutredovisas den 10 mars 2018.

Dialog med trossamfunden

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) har under åren 2012–2014 haft i uppdrag att föra en dialog med trossamfunden i syfte att stimulera arbetet med demokrati och demokratiska värderingar (dnr Ju2011/08862/D). Uppdraget redovisades i december 2014 (dnr Ku2015/00062/D).

SST har under perioden dels gjort en kartläggning och nulägesanalys av behov och förutsättningar bland samfunden, dels genomfört kompetenshöjande åtgärder och projekt för ökat engagemang i demokratiska processer. SST har inom ramen för uppdraget tagit fram ett idé- och metodmaterial. I arbetet har SST använt sig av sina ordinarie möten med trossamfunden för att informera om och diskutera frågor med anknytning till uppdraget.

De trossamfund som har omfattats av uppdraget är i första hand de statsbidragsberättigade trossamfunden där bl.a. frikyrkor, katolska kyrkan, ortodoxa och orientaliska kyrkor liksom muslimska, judiska och buddhistiska riksorganisationer ingår. Svenska kyrkan omfattas inte av SST:s insatser.

Regeringen bedömer att satsningen på en utvidgad dialog med trossamfunden om demokrati och demokratifrämjande arbete har varit framgångsrik. Över 250 representanter för trossamfund på nationell och regional nivå har mötts på rådslag och seminarier och börjat bearbeta utmaningar och anspråk vad gäller trossamfundens förhållande till demokratin.

Spridningen av metodmaterialet har nått trossamfund på nationell och regional nivå med god verkningsgrad. Materialet har även använts på lokal nivå i olika satsningar tillsammans med studieförbund eller i enskilda församlingar. Trossamfunden har visat intresse för att fortsätta och ytterligare fördjupa dialogen kring demokrati och mänskliga rättigheter.

I regleringsbrevet för 2015 (dnr S2014/08833/PBB, S2014/09035/SAM) fick SST i uppdrag att ytterligare utvidga och fördjupa dialogen med trossamfunden i syfte att stimulera arbetet med demokrati och demokratisk medvetenhet. I uppdraget ingår att inkludera ett brett spektrum av samfund och grupperingar inom samfunden i dialogen. Ett särskilt fokus ska läggas på kvinnor och ungdomar i syfte att stärka dessa gruppers röst inom samfunden.

9.8.3 Analys och slutsatser

Demokratin i Sverige bedöms fungera väl. Enligt en undersökning som SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomfört under 2014 uppger 77 procent av befolkningen att de är ganska eller mycket nöjda med hur demokratin i Sverige fungerar. Sett över de senaste 15 åren har andelen som uppger att de är nöjda ökat. En övervägande del av den svenska befolkningen hyser förtroende för riksdagen och regeringen. Även här syns ett ökat förtroende under de senaste 15 åren.

Det finns dock grupper i samhället som har ett lägre förtroende för demokratin och som uttrycker ett starkare missnöje med hur demokratin fungerar i Sverige. Det gäller bl.a. vissa ungdomsgrupper. Det finns ett fortsatt behov av

att arbeta för att öka förtroendet för demokratin i dessa grupper.

När det gäller synen på hur demokratin fungerar i EU är det 48 procent som uttrycker att de är nöjda. Sett under en femtonårsperiod har andelen som svarar att de är nöjda med demokratin i EU ökat. Enligt Eurobarometern, en undersökning som genomförs på uppdrag av Europakommissionen, uppger 2015 kring 30 procent av Sveriges befolkning att de inte litat på Europaparlamentet och 26 procent att de inte litat på Europeiska kommissionen. Det finns därför ett fortsatt behov av att främja delaktighet i EU för individer och andra aktörer i Sverige.

Regeringen bedömer att de insatser som genomförts av SST för att nå ut till personer knutna till de religiösa samfunderna med information och dialog kring demokratirelaterade frågor varit värdefulla. Insatserna har nått målgrupper som annars kan vara svåra att nå.

9.9 Resultatredovisning för värna demokratin mot våldsbejakande extremism

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har vidtagits i syfte att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

I skrivelsen Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (skr. 2011/12:44) aviserade regeringen hur arbetet skulle bedrivas under åren 2012–2014. I detta avsnitt redovisas resultatet av arbetet sedan juni 2014.

Insatser som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism kan också förebygga terrorism. Terrorism är en extrem form av våldsbejakande extremism. Ansvaret för att motverka terrorism och terroristbrottslighet ligger framför allt på de brottsbekämpande myndigheterna. Att värna demokratin mot våldsbejakande extremism inkluderar också insatser som motverkar radikaliserings- och rekryterings- till terroristgrupper och terroristbrottslighet i Sverige och i utlandet. Därmed är också andra aktörer än de brottsbekämpande myndigheterna viktiga i det förebyggande arbetet mot terrorism, t.ex. skola, fritidsverksamhet, socialtjänst och det civila samhällets organisationer.

Regeringens insatser mot terrorism beskrivs inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

I juni 2014 tillsattes en nationell samordnare för arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103). Den nationella samordnarens arbete redovisas under detta avsnitt.

9.9.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Åtgärderna i regeringens handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har följande målsättningar:

- Medvetenheten om de värderingar som det demokratiska systemet vilar på ska öka.
- Medvetenheten och kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka bland myndigheter, kommuner och organisationer inom det civila samhället och näringslivet.
- Mekanismer och strukturer ska utvecklas eller etableras för att myndigheter, kommuner och organisationer inom det civila samhället mer effektivt ska kunna samverka inom det förebyggande arbetet.
- Arbetet med avhoppbarverksamhet ska intensifieras.
- Grogrunden för det ideologiskt motiverade våldet ska motverkas.

I denna resultatredovisning bedöms arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism utifrån dessa målsättningar.

9.9.2 Resultat

Ökad medvetenhet och ökad kunskap

Ideologiskt motiverat våld som olika individer och grupper riktar mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer på grundval av t.ex. deras politiska eller religiösa övertygelse, etniska tillhörighet, sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck är ett hot mot demokratin och den sociala sammanhållningen i ett samhälle. Det står i strid med demokratins grundläggande principer och alla människors lika värde och rättigheter.

Den våldsbejakande propaganda som sprids via internet och sociala medier behöver motverkas och bemötas. Regeringen anser att det bästa sättet att bemöta sådan propaganda är med

kunskap. Det arbete som Statens medieråd gjort på regeringens uppdrag (dnr Ju2013/03289/D) med att utveckla ett digitalt utbildningsmaterial, MIK för mig (Statens Medieråd 2014), redovisades i juni 2014. Statens medieråd har därefter fått i uppdrag att under 2014 och 2015 göra en nationell spridning av detta utbildningsmaterial till lärare inom årskurs 7–9 i grundskolan och motsvarande skolformer samt lärare inom grund- och gymnasiesärskolan som undervisar i svenska och historia (dnr Ju2014/04192/D). Utbildningsmaterialet är ett hjälpmedel för att stärka unga mot antidemokratiska och våldsbejakande budskap på internet och i sociala medier. Uppdraget redovisades i juni 2015 (dnr Ku2015/01783/D). Regeringen anser att Statens medieråds genomförande av regeringens uppdrag har bidragit till att öka medvetenheten om de problem som finns samt till att öka kunskapen om hur problemen med våldsbejakande propaganda via internet och sociala medier kan förebyggas. I juni 2015 fattade därför regeringen beslut om att ge Statens medieråd i uppdrag att utveckla och förlänga kampanjen No Hate Speech Movement till att också omfatta insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stärka barns och ungdomars medie- och informationskunnighet (dnr Ku2015/01869/D). Regeringen förlänger därmed även kampanjen under 2015 och 2016.

Uppdragen till Forum för levande historia och till SST som båda ingick i handlingsplanen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism redovisas under avsnitt 9.7.

En nationell samordnare ska utveckla mekanismer och strukturer för samverkan

Kommunerna behöver stöd för att utveckla det lokala arbetet mot våldsbejakande extremism. Vidare har flera myndigheter ansvar för insatser och samordningen mellan olika aktörer behöver utvecklas och förstärkas. Eftersom ingen myndighet har ett helhetsansvar för arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism beslutade regeringen i juni 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103). I uppdraget ingår att:

- stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå,
- inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte,
- stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt, och
- genomföra riktade utbildningsinsatser.

Efter terroristattentaten i Paris och Köpenhamn i januari och februari 2015 och den ökade polarisering, rädsla och misstänksamhet som gick att iakta efter dessa attentat, såg regeringen ett behov av att förstärka den nationella samordnarens mandat och arbete gentemot myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer inklusive trossamfund. I mars 2015 fattade regeringen därför beslut om tilläggsdirektiv till den nationella samordnaren (dir. 2015:27). Samordnaren har nu också i uppdrag att förbättra stödet till anhöriga, ta fram och initiera genomförandet av en sammanhållen strategi för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, uppmuntra till insatser för individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser och inrätta ett nätverk av experter. Uppdraget ska redovisas i juni 2016.

Samordnaren har också på uppdrag av regeringen utrett förutsättningarna för att genomföra en pilotverksamhet med en nationell stödtelefon dit anhöriga, kommuner och organisationer kan vända sig för att få information, råd och stöd. Uppdraget redovisades i maj 2015 (dnr Ku2015/01564/D). Utifrån denna analys gav regeringen den 13 augusti samordnaren i uppdrag att ge en frivilligorganisation i uppdrag att genomföra en sådan pilotverksamhet (dir. 2015:86).

Regeringen anser att arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism kan utvecklas och samordnas mer effektivt med hjälp av den nationella samordnaren.

Metoder för att motverka grogrunden för det ideologiskt motiverade våldet och för att stödja avhopp

I arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism är det viktigt att det civila samhällets organisationer kan få stöd för att genomföra insatser. Många gånger är det organi-

sationer som först uppmärksammar problem i samhället. Fryshuset, Stiftelsen Expo och Stiftelsen Teskedsorden m.fl. har arbetat med insatser mot högerextremism under många år.

Under 2014 och 2015 har frågan om terroriststridande i utlandet uppmärksammas och organisationer som Somaliska riksförbundet och Islamiska förbundet i Järva har fått medel från Allmänna arvsfonden för att utveckla insatser.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har under perioden 2012–2014 haft i uppdrag att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som bedriver en verksamhet i syfte att förebygga att individer ansluter sig till våldsbejakande extremiströrelser, och ge stöd till individer som avser att lämna sådana miljöer. Under perioden kunde bidrag också sökas för att förebygga att antidemokratiska beteenden utvecklas och för genomförandet av demokrati- och ledarskapsutbildning för personer som är eller kan utvecklas till att bli förebilder på lokal nivå.

Bidragen fördelades under perioden 2012–2014 i enlighet med förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet mot våldsbejakande extremism och förordningen (2011:1509) om statsbidrag för demokrati-främjande verksamhet. Totalt har regeringen under perioden 2012–2014 anslagit drygt 29 miljoner kronor till stöd för insatser från det civila samhällets organisationer.

När det gäller avhopparverksamheter har Fryshuset fått medel för att utveckla ett resurscentrum för avhopparverksamheter under 2012–2014. Regeringen har också sedan 2010 lämnat ett särskilt stöd till Fryshusets verksamhet Exit för avhoppare från högerextremistiska rörelser.

Regeringen bedömer att stödet till det civila samhällets organisationer för att göra insatser är av central vikt. Regeringen anser dock att de två tidigare bidragsformerna för statsbidrag inom handlingsplanen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism under 2012–2014 var överlappande.

De verksamheter som har skapats genom stöd enligt förordningen (2011:1509) om demokrati-främjande verksamhet har inte kunnat kopplas till det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. På grund av att det krävs specifika insatser för att motverka våldsbejakande extremism valde regeringen att avsluta stats-

bidrag för demokrati-främjande verksamhet och i stället förlänga förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin under 2015–2018.

Ett område där det har saknats åtgärder är stöd till föräldrar, syskon och andra anhöriga. I detta arbete har regeringen identifierat trossamfunden som viktiga aktörer. Regeringen gav i december 2014 därför Nämnden för statligt stöd till trossamfund i uppdrag att i dialog med de trossamfund som vill utveckla sitt arbete för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism stimulera dessa samfunds stöd till ungdomar, föräldrar och anhöriga (dnr S2014/08833/PBB).

Våldsbejakande extremism lockar framför allt pojkar och unga män, även om flickor och unga kvinnor också kan radikaliserars. Det finns därför ett behov av att stärka genusperspektivet i det förebyggande arbetet. Regeringen har därför gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att komplettera handboken Inget att vänta på – handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga (MUCF 2014) med information om våldsbejakande extremism (dnr Ku2015/01868/D).

Socialtjänsten möter flickor och pojkar, unga män och unga kvinnor som riskerar att involveras i eller som redan är involverade i våldsbejakande extremism. Regeringen har därför gett Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett stöd för socialtjänstens arbete för att förebygga våldsbejakande extremism (dnr Ku2015/00135/D).

Erfarenheter från andra länder visar att slutna miljöer kan utgöra en grogrund för radikalisering. Regeringen har därför gett både Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården i uppdrag att kartlägga metoder och arbetssätt som kan användas för att förebygga våldsbejakande extremism (dnr Ku2015/00136/D och Ju2015/05232/KRIM).

Den kunskap och de metoder som används för att motverka rekrytering av människor till våldsbejakande extremism och till rasistiska organisationer behöver vara vetenskapligt förankrade. Regeringen har genom en ändring i regleringsbrevet för budgetåret 2015 avseende Göteborgs universitet gett universitet i uppdrag att utveckla och sprida sådan kunskap och sådana metoder.

Statskontorets utvärdering av handlingsplanen 2012–2014

Regeringens handlingsplan 2012–2014 har utvärderats av Statskontoret och uppdraget redovisades i mars 2015. I uppdraget ingick att utvärdera i vilken utsträckning syftet med handlingsplanen uppfylldes, samt om åtgärderna har varit ändamålsenliga och utförts av lämpliga och relevanta myndigheter på ett tillfredsställande sätt (dnr Ju2014/05325/D).

Av rapporten Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – utvärdering av en handlingsplan (Statskontoret 2015) framgår att handlingsplanen ringade in problemområdet och att de åtgärder som genomfördes i hög grad uppfyllde regeringens målsättningar även om det fullt ut inte går att konstatera vilka effekter åtgärderna har haft.

När det gäller insatser som genomförts av det civila samhällets organisationer visar Statskontorets utvärdering att drygt 6300 individer och 30 skolor har nåtts av olika insatser som organisationer har genomfört. De demokrati-främjande projekten har nått majoriteten av dessa, 4 000 individer och 20 skolor. Utvärderingen visar också att flera av åtgärderna har fortsatt inom ramen för myndigheternas ordinarie arbete, t.ex. Forum för levande historias utbildningsmaterial.

Statskontorets utvärdering lyfter även fram några av handlingsplanens brister. Åtgärder inom vissa områden, såsom socialtjänst och kriminalvård, saknades. Vidare visar utvärderingen att regeringen har lagt ett för stort ansvar på det civila samhällets organisationer att genomföra insatser, exempelvis när det gäller stöd till individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser. Statskontoret rekommenderar i rapporten bl.a. att målgrupperna bör tydliggöras i det fortsatta arbetet samt att samverkan och styrning behöver utvecklas.

Myndigheten rekommenderar även att en systematisk sammanställning och åtgärdsplan tas fram som ska fungera som ett komplement till den nationella samordnaren, som i huvudsak arbetar för att stimulera lokala initiativ.

Regeringen anser att Statskontorets utvärdering har gett värdefull kunskap och har för avsikt att arbeta vidare enligt flera av rekommendationerna.

Nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte

De våldsbejakande extremistmiljöerna finns och verkar i en global kontext. Med anledning av detta är det viktigt att beakta det förebyggande arbete som sker i andra länder samt det förebyggande arbetets centrala roll i relation till lagstiftning och brottsbekämpning. Det är också viktigt att stärka det nordiska samarbetet i dessa frågor då de nordiska länderna har många likheter i hur våra samhällen är organiserade.

Under 2015 har därför ett nordiskt nätverk etablerats som ska främja samarbete mellan Sverige, Danmark, Norge och Finland i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. En gemensam icke-bindande avsiktsförklaring antogs av ministrarna i Oslo i januari 2015 (dnr Ku2015/00352/D).

Sverige är sedan 2008 representerat i Policy Planners' Network on Countering Polarisation and Radicalisation (PPN) för erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän från Storbritannien, Belgien, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Spanien, Finland, Norge, Danmark och Kanada.

Svenska experter från myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer ingår också i Europeiska kommissionens Radicalisation Awareness Network (RAN) som har till uppgift att hjälpa dem som i sitt dagliga arbete kommer i direkt kontakt med problem som rör våldsbejakande extremism att utveckla det förebyggande arbetet ytterligare. Nätverket ska underlätta utbytet av erfarenheter och arbetsmetoder för att motverka olika typer av radikalisering. Eftersom RAN-nätverket skapar tvärsektorielt erfarenhetsutbyte mellan olika yrkesgrupper har det blivit en viktig aktör när det gäller kunskap om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

9.9.3 Analys och slutsatser

Regeringens handlingsplan 2012–2014 har bidragit till ökad medvetenhet och kunskap om våldsbejakande extremism genom de uppdrag som getts till olika myndigheter och det stöd som har fördelats till det civila samhällets organisationer.

Regeringen har dock sett ett behov av att utveckla detta arbete ytterligare. Arbetet med att

värna demokratin mot våldsbejakande extremism måste anpassas och utvecklas för att möta nya utmaningar. Under 2014 och 2015 har problemet med våldsbejakande extremism vuxit, bl.a. på grund av pågående väpnade konflikter i Syrien och Irak och utbredningen av Islamiska staten i Irak och Levanten (Isil). Utvecklingen kan öka risken för extremistiska våldshandlingar, för att fler individer och anhöriga drabbas samt att återvändare kan komma att utgöra ett hot mot Sverige eller svenska intressen i utlandet. Isil utgör ett direkt hot mot säkerheten i dessa länder och mot civilbefolkningen där.

I syfte att ge en helhetsbild av regeringens arbete för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har regeringen beslutat om skrivelsen Åtgärder för att stärka samhällets motståndskraft mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144). Syftet med denna är att tydliggöra utgångspunkter, insatsområden och målgrupper för arbetet under den tid som den nationella samordnarens uppdrag pågår.

I skrivelsen redovisas samtliga åtgärder som regeringen har vidtagit för att kraftfullt förstärka det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Regeringen har bl.a. utifrån Statskontorets utvärdering av handlingsplanen 2012–2014 identifierat att fler myndigheter behöver arbeta med insatser och att det krävs målgruppsinriktade och långsiktiga insatser inom ramen för respektive myndighets ansvarsområde tillsammans med samordnande insatser på nationell, regional och lokal nivå för att utveckla arbetet ytterligare. I detta arbete är också det civila samhällets organisationer inklusive trosamfundet viktiga aktörer. Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism har en nyckelroll i detta arbete.

9.10 Politikens inriktning

En levande demokrati är inte tyst och nöjd. I en levande demokrati värnas den fria åsiktsbildningen aktivt liksom principen om alla människors lika värde. I en levande demokrati deltar människor både genom att rösta och genom att göra sin röst hörd mellan valen. Demokrati handlar såväl om styrelseskick som om påverkansmöjligheter. Det handlar också om

värderingar såsom respekt för människors lika värde och en öppenhet inför omvärlden.

Demokratin måste både stärkas och värnas. Vår demokrati ska präglas av ett högt och jämlikt deltagande i allmänna val. Den ska präglas av att fler ska ha möjlighet att påverka de beslut som rör dem, fler än i dag. Vissa platser i vårt land kännetecknas av en låg demokratisk delaktighet. Detta är en utmaning som angår hela vårt samhälle. Demokratin är och ska vara till för alla, den demokratiska inkluderingen ska därför stärkas och utanförskapet ska minska. En förutsättning för en levande demokrati är ett starkt och självständigt civilsamhälle, den fria konsten och den fria åsiktsbildningen. Genom många människors engagemang och delaktighet kan vår demokrati stärkas och regeringens demokratipolitiska vision förverkligas.

Även om vår demokrati är stark, är samtidigt de demokratiska utmaningarna många. Anti-demokratiska idéer behöver ständigt bemötas. Omvärldsutvecklingen har bidragit till polarisering, misstänksamhet och rädsla. Vår demokrati måste därför också värnas genom ett förebyggande arbete. Det är ett gemensamt ansvar. Ett demokratiskt samhälle förutsätter att var och en respekterar andras rättigheter och att motsättningar löses enligt demokratins spelregler. Det demokratiska samtalet upprätthåller vår demokrati. Därför är hoten mot det demokratiska samtalet också i förlängningen ett hot mot vår demokrati. Ingen förtroendevald, konstnär, opinionsbildare eller journalist ska behöva tystna på grund av hat eller hot. Regeringen kommer att vidta kraftfulla åtgärder i syfte att både stärka och värna demokratin.

9.10.1 Ett högt och mer jämlikt valdeltagande

Ett högt och mer jämlikt valdeltagande är angeläget. Den representativa demokratin förverkligas genom de allmänna valen.

Deltagandet i allmänna val är den politiska deltagandeform som omfattar flest och är den form som är mest jämlikt fördelad. Att rösta i de allmänna valen är det viktigaste medlet för ansvarsutkrävande. Valdeltagandet är betydelsefullt för det demokratiska systemets legitimitet och den politiska jämlikheten. Det är därför viktigt att valdeltagandet ökar i de grupper som röstar i mindre utsträckning, såsom utrikes

födda, unga, arbetslösa, lågutbildade och personer med funktionsnedsättning.

Det är mycket angeläget att valdeltagandet ökar i socioekonomiskt svaga områden där valdeltagandet är lågt. I det valdistrikt som hade lägst valdeltagande i riksdagsvalet 2014 röstade endast 48 procent medan 95 procent av de röstberättigade röstade i det valdistrikt som hade högst deltagande.

Regeringen kommer att under mellanvalsperioden fortsätta att verka för ett högt och mer jämlikt valdeltagande. De insatser som genomförs utgör en del av ett långsiktigt arbete där demokratiframjande insatser under mellanvalsperioden kombineras med punktinsatser för ett högt valdeltagande inför valen med syfte att bidra till att få olika målgrupper att rösta. Insatser måste också kombineras med ett långsiktigt arbete för att öka tilliten till och förtroendet för det demokratiska systemet, politiska processer och till de folkvalda.

Lättläst nyhetsinformation

Alla samhällsgrupper bör ges så likartade förutsättningar som möjligt att vara delaktiga i den demokratiska processen. Information är en förutsättning för det. För att öka möjligheten för personer med lässvårigheter att tillgodogöra sig information och ta del av den politiska debatten under mellanvalsperioden avser regeringen att fortsätta ge Myndigheten för tillgängliga medier i uppdrag att driva "Alla väljare" – www.allavaljare.se med lättläst nyhetsinformation. Webbplatsen ska liksom tidigare rikta sig särskilt till samhällsgrupper som röstar i lägre utsträckning än övriga röstberättigade, såsom utrikes födda, unga och personer med funktionsnedsättning.

Förenkla röstningsförfarandet för personer med funktionsnedsättning

Den studie som Statistiska centralbyrån genomfört på uppdrag av regeringen i samband med 2014 års allmänna val visar att valdeltagandet är något lägre bland personer med funktionsnedsättning än bland övriga befolkningen (dnr Ku2015/01690/D). Valdeltagandet varierar med typ av funktionsnedsättning. Lägst var valdeltagandet bland dem med svårt nedsatt rörelse-

förmåga – 64 procent röstade i riksdagsvalet och 30 procent i Europaparlamentsvalet jämfört med 88 respektive 53 procent bland dem utan nedsatt rörelseförmåga. Även bland synskadade och personer som har besvär av ångslan, oro eller ångest var valdeltagandet betydligt lägre än bland den övriga befolkningen.

Myndigheten för delaktighet redovisade under 2014 en studie om tillgängligheten hos röstningsmottagningsställen under de allmänna valen 2014 som genomförts på uppdrag av regeringen (dnr Ku2015/01238/D). Regeringen avser mot bakgrund av de studier som genomförts att under 2016 arbeta med att förenkla deltagandet i allmänna val för personer med funktionsnedsättning.

Valmyndigheten

För att skapa förutsättningar för effektivitets- och kvalitetsförbättringar i Valmyndighetens verksamhet och därmed minska myndighetens sårbarhet förs de administrativa och handläggande uppgifterna över till Skatteverket som därmed blir värmyndighet för Valmyndigheten. Valmyndigheten kvarstår som nämndmyndighet utan eget arbetsgivaransvar. Denna form påverkar inte Valmyndighetens oberoende i beslutsfattandet som central valmyndighet.

En promemoria med förslag till framtida organisation av Valmyndigheten har upprättats (dnr Ku2015/02044/D). Ett remissmöte om förslagen i promemorian hölls den 21 augusti 2015. Till remissmötet var berörda myndigheter och organisationer samt de centrala parterna på det statliga avtalsområdet inbjudna. Därefter har frågan förankrats hos företrädare för Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna i riksdagen. Regeringen kommer att hålla riksdagen fortsatt informerad om processen.

9.10.2 Ett breddat och mer jämlikt deltagande i de folkvalda församlingarna

De folkvalda är representanter för de åsikter och erfarenheter som uttrycks i samhället. Det är därmed avgörande för demokratins vitalitet att det finns ett utbrett intresse för att inneha

förtroendeuppdrag och delta i de folkvalda församlingarna. Det är också av betydelse att det i beslutsfattande politiska församlingarna finns en bred representation med avseende på t.ex. kön, ålder och födelseland.

När fler engagerar sig i politiken ökar förutsättningarna för en förbättrad social representativitet. Det är viktigt eftersom det innebär att fler grupper i befolkningen är representerade i de beslutsfattande församlingarna. Då förbättras möjligheterna för besluten att bättre spegla de åsikter och erfarenheter som uttrycks i samhället, och därmed förutsättningarna för att individer ska känna tilltro till besluten. Regeringen avser att fortsätta verka för att öka representativiteten bland förtroendevalda.

Förtroendevaldas villkor och representativitet

Statistiska centralbyrån (SCB) har i uppdrag att följa upp folkvaldas villkor och representativitet efter 2014 års allmänna val (dnr Ju2014/05631/D). Studien delredovisades i april 2015 (dnr Ku2015/01983/D) och ska slutredovisas i mars 2016. Trots att kvinnors och ungas underrepresentativitet har minskat sedan valen 2010 är kvinnor, unga och utrikes födda fortfarande underrepresenterade i kommunala politiska beslutande församlingar. Även personer med funktionsnedsättning är underrepresenterade som förtroendevalda i dessa organ. Antalet avhopp är särskilt markant bland unga kvinnor.

Dessa områden har den pågående utredningen om demokratisk delaktighet och inflytande (dir. 2014:11) i uppdrag att se över. Utredningen ska bl.a. undersöka frågor om de politiskt förtroendevaldas villkor, analysera orsakerna till det minskade medlemstalet i de politiska partierna samt föreslå åtgärder för att fler ska välja att engagera sig som politiskt förtroendevalda, särskilt när det gäller underrepresenterade grupper. SCB:s statistik om folkvaldas villkor och representativitet utgör ett viktigt underlag för utredningens arbete. Utredningen ska lämna sitt betänkande i december 2016. Med utgångspunkt i utredningens kommande åtgärdsförslag kommer regeringen att under 2016 fortsätta arbetet för ett breddat och mer jämlikt deltagande i de politiska församlingarna.

Regeringen avser att fortsätta ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)

i uppdrag att stärka ungas möjligheter till inflytande i de demokratiska processerna genom stöd till unga politiker (dnr U2014/03552/UC) under 2016.

Stöd till politiska partier

Regeringen avser att under 2016 genomföra en översyn av nivåerna för stöd enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier.

9.10.3 Stärkta möjligheter till inflytande, insyn och delaktighet mellan valen

Det representativa demokratiska styrelsekicket grundar sig på allmänna val men behöver också ett aktivt deltagande av befolkningen mellan valen för att fungera väl. En viktig målsättning är att alla människor ska känna sig delaktiga i demokratin och att alla ska ha goda förutsättningar att komma till tals i frågor som berör och engagerar dem.

Insatser för att inkludera medborgare som i dag inte är delaktiga är viktiga både för att skapa ett mer jämlikt och sammanhållet samhälle och för att öka motivationen att delta i allmänna val. Förutsättningarna för att vara delaktig och utöva inflytande mellan valen skiljer sig åt bland befolkningen. Det är därför särskilt viktigt med insatser för att stärka möjligheterna för dem som står långt från delaktighet och de som upplever hinder för ett demokratiskt deltagande. Regeringen kommer att fortsätta utveckla arbetet med att stärka möjligheterna att delta i och påverka politiska beslutsprocesser mellan valen.

2014 års demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande

Den pågående demokratiutredningen (dir. 2014:11) har bl.a. i uppdrag att utarbeta förslag till åtgärder för att stärka individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen. Utredningen ska också analysera formerna för delaktighet och inflytande mellan valen och identifiera samhällsförändringar som kan påverka deltagandet på sikt. Demokratiutredningen redovisas i december 2015 och regeringen

avser därefter att påbörja arbetet med att ta fram en proposition för demokratipolitiken.

Sänkta trösklar och rum för demokrati

En majoritet av landets kommuner och landsting arbetar i dag med någon form av medborgardialog. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har, med regeringens stöd, sedan 2007 arbetat med att stödja det lokala och regionala arbetet med att utveckla och etablera metoder för att inhämta synpunkter och föra dialog med medborgarna. Långt ifrån alla medborgare använder sig dock av de kanaler för dialog som etablerats. För att agera i demokratin krävs såväl kunskap som en tilltro till de egna möjligheterna att göra sig hörd och att bli lyssnad till. För att inkludera dem som upplever att trösklarna till delaktighet är för höga krävs åtgärder som stärker individens egenmakt.

Regeringen har därför beslutat att under 2015 ge MUCF i uppdrag att fördela medel till organisationer inom det civila samhället som vill upprätta lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i områden med ett lågt valdeltagande och områden med en svag demokratisk delaktighet i övrigt. Verksamheten ska syfta till att ge individer bättre förutsättningar att delta i demokratin främst genom att

- utgöra en mötesplats för lokalt engagemang,
- inspirera till och stödja lokal egenorganisering i nätverk, grupper eller föreningar,
- fungera som en länk till etablerade föreningar och organisationer, och
- erbjuda stöd och vägledning för att framföra sina åsikter och påverka beslutsfattande inom ramen för demokratin på lokal, regional eller nationell nivå.

Satsningen på lokala resurscenter inleds under hösten 2015. Under åren 2016–2018 avser regeringen att fortsätta satsningen.

EU och demokratin

EU påverkar de politiska beslutsprocesserna på nationell, regional och lokal nivå. Kunskapen om EU och dess institutioner är avgörande för individens möjligheter till inflytande över de

politiska processerna som berör den egna vardagen.

Den pågående utredningen om delaktighet i EU (dir. 2014:112) ska föreslå åtgärder inom ramen för EU:s nuvarande regelverk och arbetssätt i syfte att främja inflytande, insyn och delaktighet för aktörer i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU. Utredaren ska ge underlag för åtgärder på området samt bidra med förslag och idéer till individer, det civila samhällets organisationer och andra aktörer med EU-relaterad verksamhet på nationell, regional och lokal nivå. Uppdraget ska redovisas i januari 2016. Regeringen avser att gå vidare med utredningens förslag och genomföra åtgärder för att öka möjligheten till inflytande, insyn och delaktighet i EU:s beslutsprocesser.

9.10.4 En ökad demokratisk medvetenhet

En medvetenhet om demokratis grundläggande principer och kunskap om dess spelregler är en förutsättning för ett fungerande demokratiskt styrelseskick.

Nära förbundna med demokratis grundläggande värden är också principerna om de mänskliga rättigheterna. En ökad medvetenhet och stöd för demokratis grundläggande värden innebär samtidigt ett stärkt stöd för yttrandefrihet, principen om alla människors lika värde och ett avståndstagande från rasism och liknande former av fientlighet.

Demokratis grundläggande värderingar måste ständigt återvinnas och förankras. Det demokratiska samtalet är av central betydelse. En öppen och kritisk debatt där många deltar och en mångfald perspektiv kommer till uttryck stärker demokratin och den demokratiska medvetenheten. Det demokratiska samtalet förutsätter att det finns arenor och mötesplatser där människor och perspektiv kan mötas.

En ökad oro och polarisering bidrar till att hoten mot demokratin i dag är tydligare än på länge. Regeringen ser därför ett behov av att utveckla arbetet med att stärka den demokratiska medvetenheten.

Stärka det demokratiska samtalet

Regeringen arbetar på flera sätt för att stärka demokratin genom att öka den demokratiska

medvetenheten och främja det demokratiska samtalet.

Det allmänna biblioteksväsendet utgör en viktig källa till information och kunskap som är en nödvändig utgångspunkt för saklig debatt. Kungliga biblioteket har fått i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. I uppdraget ingår bl.a. att belysa bibliotekens roll för att främja det demokratiska samtalet, den fria åsiktsbildningen samt förmågan till kritisk analys och källkritik (dnr Ku2015/00747/KI). Regeringen ser biblioteken som en viktig resurs i arbetet med att främja och förankra demokratin och avser att stärka denna del av bibliotekens arbete.

Det demokratiska samtalet behöver även värnas på internet. I juni 2015 fattade därför regeringen beslut om att ge Statens medieråd i uppdrag att utveckla och förlänga kampanjen No Hate Speech Movement till att också omfatta insatser för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism genom att stärka barns och ungdomars medie- och informationskunnighet (dnr Ku2015/01869/D). Regeringen förlänger därmed kampanjen under 2015 och 2016.

Det är av stor vikt att det finns fria och självständiga medier som ger plats för en öppen och kritisk diskussion om samhällsfrågor och att denna även når ut till och berör den regionala och lokala nivån. Med utgångspunkt i de demokratiska utmaningar som följer av den förändrade medieanvändningen och den snabba utvecklingen på medieområdet har en särskild utredare fått i uppdrag att analysera behovet av nya mediepolitiska insatser (dir. 2015:26). Allmänhetens behov av allsidig information och individens möjlighet att vara demokratiskt delaktig oberoende av bostadsort står bl.a. i fokus för utredningen som lämnar sitt betänkande i april 2016.

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) har i uppdrag att föra en dialog med trossamfunden i syfte att stimulera arbete som rör demokrati och demokratisk medvetenhet (dnr S2014/08833/PBB, S2014/09035/SAM). SST ska utveckla dialogen till att inkludera ett brett spektrum av samfund och grupperingar inom samfunden, särskilt med fokus på kvinnor och ungdomar. Regeringen avser att fortsätta föra en dialog med trossamfunden i frågor som rör demokrati och mänskliga rättigheter.

Att lära av nutiden och historien

Regeringen genomför insatser för att öka den demokratiska medvetenheten som tar sin utgångspunkt både i dag och i historien. Forum för levande historia har i uppdrag att under perioden 2015–2017 genomföra en utbildningsinsats om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag (dnr Ku2015/00319/KA). Syftet är att satsningen ska bidra till att skapa ett jämlikt samhälle präglad av respekt för alla människors lika värde och rättigheter och till att främja demokratin.

Som kontaktpunkt för EU-programmet Ett Europa för medborgarna stimulerar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) myndigheter och organisationer i det civila samhället att söka stöd för projekt som stimulerar debatt och reflektion om EU:s historia och framtid i ett demokrati- och mänskliga rättighetsperspektiv. Genom att dra lärdomar av Europas historia kan demokratins betydelse i dagens samhälle understrykas och belysas.

Regeringen anser att en förankring i kunskap om dåtid och nutid är nödvändig för att förstå de utmaningar demokratin står inför i dag. Därför avser regeringen att fortsätta arbetet för en stärkt demokratiskt medvetenhet genom insatser som stimulerar till diskussion, reflektion och som kopplar samman nutid och dåtid.

9.10.5 Värna demokratin

Utifrån demokratiska principer och mänskliga rättigheter skapas ett demokratiskt samhälle och individerna kan enas om och acceptera fattade beslut samt ta ansvar för varandra och det gemensamma samhällets utveckling. Ett demokratiskt samhälle förutsätter att var och en respekterar andras rättigheter och att motsättningar löses enligt demokratins spelregler.

I det demokratiska samhället spelar en mångfald av politiska ideologier och idéer en viktig roll för det politiska samtalet. Ideologier och politik är starka demokratiska drivkrafter som används i arbetet med samhällsförändring. Samtidigt finns det individer och grupper som anammar politiska ideologier som rättfärdigar antidemokratiska metoder och som legitimerar våld för att åstadkomma förändringar i samhället. Ideologiskt motiverat våld som individer

och grupper riktar mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer på grundval av t.ex. deras politiska eller religiösa övertygelse, etniska tillhörighet, sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck, är en utmaning för demokratin och den sociala sammanhållningen i ett samhälle. Detta står i strid med demokratin grundläggande principer och principen om alla människors lika värde och rättigheter. Regeringen avser att fortsätta att prioritera arbete med att värna demokratin.

Hot mot det demokratiska samtalet

Det öppna samtalet är en grund för demokratin. Det är genom det fria ordet, den kritiska samhällsdebatten och mångfalden av perspektiv som demokratin byggs. I detta samtal spelar förtroendevalda, journalister, kulturskapare och kultursektorn i stort samt andra opinionsbildare en central roll. Regeringen bedömer att samtals-tonen i de offentliga rummen hårdnar och att det förekommer hot, trakasserier och ibland även våld i syfte att tysta vissa åsikter.

I Brottsförebyggande rådets studie Hot och våld (Brå rapport 2015:12) framgår det att politiker och journalister är grupper som möter gemensamma problem vad gäller hot och våld, vilket får dem att framstå som särskilt utsatta. En av fem politiker anger att de utsatts för hot och våld under de senaste 12 månaderna. Bland journalister anger en av tre att de utsatts för hot de senaste 12 månaderna. Vidare framgår att ungefär en sjättedel av de utsatta politikerna tvekat inför olika uppgifter till följd av hot och våld. När det gäller journalister gällde det nästan en av tre. Detta leder till själv censur vilket riskerar att på sikt hota demokratin. Det är också oroande att få i dessa grupper, enligt rapporten, väljer att polisanmäla de upplevda brotten och att få utsatta politiker och journalister får det stöd de upplever att de behöver.

Regeringen anser därför att det förebyggande arbetet för att värna det demokratiska samtalet behöver förstärkas och förbättras. Målsättningen är ett offentligt samtalsklimat där alla, oavsett åsikter, kan delta utan risk för hot eller trakasserier. Om någon utsätts ska det finnas riktlinjer för hur detta hanteras av såväl de berörda, deras arbetsgivare och rättsväsendets myndigheter. Regeringen avser att återkomma med en

handlingsplan för att förebygga hot mot det demokratiska samtalet.

Värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Samhället måste bli mer motståndskraftigt mot radikaliserings till våldsbejakande extremism. I Sverige finns aktiva högerextremistiska och vänsterextremistiska grupper. I EU:s närområde och i världen pågår ett antal väpnade konflikter som alstrar våldsbejakande extremism och terrorism både inom dessa länder och utanför dem. Den pågående rekryteringen av svenskar till Islamiska staten i Irak och Levanten (Isil) är mycket oroande. I flera länder pågår också en ökad polarisering där rasistiska och främlingsfientliga partier har fått starkare stöd.

Den våldsbejakande extremismen i Sverige består i huvudsak av tre identifierade grupper: högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism. Våldsbejakande extremism är ett allvarligt problem för demokratin. Våldet som extremistiska grupper använder och legitimerar som en politisk metod utmanar och hotar det demokratiska samhället.

Trots stora ideologiska olikheter grupperna emellan finns ett gemensamt drag som förenar dessa grupper: underkännandet av demokratiska principer och spelregler. Detta utgör ett hot mot grundläggande demokratiska värden.

Våldet som dessa grupper riktar mot individer på grund av t.ex. deras politiska eller religiösa övertygelse, etniska tillhörighet, sexuella läggning, könsuttryck eller könsidentitet utgör vidare ett angrepp mot principen om alla människors lika värde. Det är därför angeläget att med gemensamma krafter värna grundläggande demokratiska värderingar och respekten för mänskliga rättigheter. Detta är de viktigaste utgångspunkterna i arbetet med att minska grogrunden för våldsbejakande extremism.

Regeringen bedömer att utvecklingen av våldsbejakande extremism och terrorism kräver ökad medvetenhet, kunskap och konkreta förebyggande insatser.

Regeringen beslutade därför den 13 augusti 2015 skrivelsen Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (skr. 2014/15:144).

I skrivelsen presenteras 21 pågående åtgärder mot våldsbejakande extremism. Skrivelsens syfte är att tydliggöra ansvarsområden, samverka och

målgrupper samt att utveckla myndigheternas beredskap under den tid som den nationella samordnarens uppdrag pågår.

De åtgärder som genomförs 2015–2016 omfattar fem områden:

- nationell samordning för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism,
- åtgärder för att värna demokratin och alla människors lika värde och rättigheter,
- åtgärder mot identifierade risker,
- åtgärder för att individer ska lämna våldsbejakande extremistiska rörelser, och
- stärkt nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103) är den mest omfattande insatsen som nu pågår. Samordnaren har uppdraget att utveckla och stärka arbetet på lokal nivå och säkerställa samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer, inklusive trosamfund. Efter att den nationella samordnarens arbete avslutas i juni 2016 avser regeringen att återkomma i syfte att omhänderta de förslag och den strategi som samordnaren har i uppdrag att ta fram. Regeringen avser att samtidigt följa upp samtliga åtgärder i skrivelsen i syfte att bedöma effekterna av dessa och behovet av nya åtgärder.

Förstärkt stöd till det civila samhällets organisationer för verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism

Regeringens bedömning är att det civila samhällets organisationer med sina olika verksamheter kan nå individer och grupper som har ett lågt förtroende för samhällets myndigheter. De kan också på ett annat sätt än myndigheter och kommunala verksamheter erbjuda flexibla och situationsanpassade lösningar. Regeringen har av dessa skäl gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att under 2015–2018 fördela medel till organisationer inom det civila samhället som bedriver en verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism.

Eftersom det civila samhällets verksamheter utgör en viktig del av det förebyggande arbetet bör det finnas ett starkt och säkerställt statligt

stöd till de verksamheter som det civila samhällets organisationer vill bidra med.

Stärkt nordiskt och internationellt erfarenhets- och kunskapsutbyte

De våldsbejakande extremistmiljöerna finns och verkar i en global kontext. Detta gäller inte minst problematiken med utländska terroriststridande. Flera länder i Europa och de nordiska länderna står inför liknande utmaningar när det gäller utvecklingen av våldsbejakande högerextremistiska grupper. Av dessa skäl är det viktigt att beakta det förebyggande arbete som sker i andra länder och det förebyggande arbetets centrala roll i relation till lagstiftning och brottsbekämpning. Det är också viktigt att stärka det nordiska samarbetet i det förebyggande arbetet då de nordiska länderna också gemensamt kan driva frågor och förslag i relation till EU och FN.

Under 2015 har ett nordiskt nätverk etablerats som ska främja samarbete mellan Sverige, Danmark, Norge och Finland i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. En gemensam icke-bindande avsiktsförklaring antogs av ministrarna i Oslo i januari 2015 (dnr Ku2015/00352/D). Under 2016 avser regeringen även att arrangera ett nordiskt ministermöte inom detta område.

Sverige är sedan 2008 representerat i Policy Planners' Network on Countering Polarisation and Radicalisation (PPN) för erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän från Storbritannien, Belgien, Tyskland, Frankrike, Nederländerna, Spanien, Finland, Norge, Danmark och Kanada. Nätverket träffas två–tre gånger per år under olika teman. Regeringen avser att fortsatt vara engagerad i arbetet i PPN samt i andra relevanta internationella forum.

9.11 Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen

9.11.1 Mål för Justitiekanslern och Datainspektionen

Justitiekanslern har som mål att vaka över tryck- och yttrandefriheten samt värna integriteten och rättssäkerheten i den offentliga verksamheten. Myndigheten ska med hög kvalitet och effektivitet bevaka statens rätt. Justitiekanslern ska medverka till att rättstillämpningen är effektiv och av hög kvalitet.

Datainspektionen har som mål att upptäcka och förebygga hot mot den personliga integriteten. Verksamheten ska främst inriktas på områden som bedöms vara särskilt känsliga ur ett integritetsperspektiv, nya företeelser och användningsområden av teknik samt områden där risken för missbruk eller felaktig användning bedöms vara särskilt stor.

En samlad resultatbedömning görs för Justitiekanslern respektive Datainspektionen utifrån hur väl de har uppfyllt de uppgifter som åligger dem.

9.11.2 Resultat

Justitiekanslerns verksamhet

Antalet inkomna ärenden till Justitiekanslern översteg 2014 för första gången 10 000, vilket kan jämföras med ca 8 200 inkomna ärenden under 2013. En orsak till ökningen av antalet ärenden kan förklaras av de närmare 2 900 ersättningsanspråk som inkom från personer som varit registrerade i Skånepolisens s.k. Kringresanderegister, men också av de över 300 förtalsanmälningar som inkommit med anledning av publiceringarna på webbplatsen lexbase.se. Trots det ökande ärendeinflödet har Justitiekanslerns ärendebalans minskat under 2014 och 2013 års ärendebalans har arbetats av. Under 2014 har myndigheten utvecklat nya arbetsrutiner och effektiviserat sitt arbetssätt. De mål för handläggningstider som myndigheten har satt upp för olika typer av ärenden har i allt väsentligt uppnåtts.

Under 2014 hanterade myndigheten ca 1 300 tillsynsärenden. Antalet inkomna tillsynsärenden ökade med 6 procent jämfört med 2013.

Tillsynsverksamheten har främst bedrivits genom klagomålshantering och genomgång av myndigheternas ärendeförteckningar. Därutöver har myndigheten genomfört inspektioner vid Migrationsverket, Kriminalvården och Sjöfartsverket och då särskilt granskat den frivilliga skaderegleringsverksamheten hos dessa myndigheter. Det allmänna intrycket är att verksamheten fungerar väl och krävde inte något särskilt uttalande.

Arbetet med att värna tryck- och yttrandefriheten har främst skett genom att pröva inkomna anmälningar om brott mot tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Liksom tidigare år har en stor del av anmälningarna under 2014 avsett publiceringar som inte omfattas av grundlagsskydd. Det gäller ofta uttalanden på hemsidor och bloggar där webbplatsen inte omfattats av den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § YGL. Ärendena ska då hanteras av allmän åklagare och inte av Justitiekanslern. Många av de publiceringar som omfattas av grundlagsskydd har avsett anmälningar om förtal, där allmänt åtal mycket sällan anses påkallat.

Under 2014 inkom ca 5 700 skadeståndsärenden till Justitiekanslern, vilket är en ökning med nära 80 procent jämfört med 2013. Ökningen beror på de ersättningsanspråk som inkommit med anledning av det s.k. Kringresanderegistret. Totalt avsåg cirka två tredjedelar ersättningsanspråk enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Myndigheten avgjorde drygt 2 100 sådana ärenden under 2014, vilket är en ökning med 15 procent. Ersättning beviljades i drygt 90 procent av fallen.

Även antalet inkomna ärenden om rättshjälp ökade något under 2014 och uppgick till drygt 2 500 ärenden. Justitiekanslern har under året överklagat beslut i närmare 40 rättshjälpsärenden.

Datainspektionens verksamhet

Datainspektionen har under året arbetat för att säkra individens rätt till integritet genom sin tillsyn över behandlingen av personuppgifter samt tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Tillsyn över behandlingen av personuppgifter

Under 2014 har myndigheten riktat in verksamheten mot nya företeelser samt områden där risken för integritetskränkning är särskilt stor. Granskningarna har bl.a. rört Tullverkets behandling av personuppgifter, polisens allmänna spaningsregister, kommunernas hantering av personuppgifter inom hälso- och sjukvården samt upphandling av molntjänster i skolan. Myndigheten fick även ett särskilt uppdrag att granska hur personuppgiftslagen och andra registerförfattningar följs inom socialtjänsten och på bostadsmarknaden med avseende på känsliga personuppgifter som rör etniskt ursprung. Inspektionerna utformas som skrivbordsinspektioner, fältinspektioner och enkätinspektioner. Antalet inledda tillsynsärenden uppgick till 85 vilket är en minskning med 60 procent i jämförelse med 2013. Antalet avslutade ärenden uppgick till 164, vilket är en minskning med 19 procent jämfört med 2013. Under året minskade ärendebalanserna.

Datainspektionens arbete att värna den personliga integriteten i samband med utvecklingen av e-förvaltning inom stat, kommun och landsting har fortsatt under året. Arbetet bestod i inspektioner, remissyttranden, samverkan och information.

Datainspektionen har 2014 liksom under tidigare år bedrivit en aktiv informationsverksamhet i syfte att synliggöra integritetsfrågorna i samhället. Under året har antalet artiklar i media minskat något medan det är fler som prenumererar på myndighetens tidning. Myndigheten har medvetet styrt över fler frågor av enklare karaktär till webbplatsen vilket har medfört att förfrågningar per mejl och telefon från allmänheten har minskat.

I likhet med tidigare år har myndigheten under 2014 fortsatt att arrangera utbildningar för bl.a. personuppgiftsombud, genomfört informationsinsatser vid seminarier och konferenser samt besvarat frågor genom myndighetens upplysningstjänst. Därutöver har Datainspektionen utgjort en viktig remissinstans. Vidare är efterfrågan på myndighetens medverkan i kommittéarbete fortsatt stor. Myndighetens arbete med remisser och i kommittéer har mot denna bakgrund ökat kraftigt under 2014.

Datainspektionen har bedrivit en aktiv samverkan med andra myndigheter och organisationer. Detta är viktigt inte minst för att öka effektiviteten i myndighetens verksamhet.

Syftet med samverkan har varit att åstadkomma samsyn i integritetsfrågor, att utbyta information om handläggning av ärenden och att klargöra gränser mellan myndigheternas tillsynsansvar. Under året har samverkan skett med bl.a. Statens servicecenter, Finansinspektionen, Konsumentverket, Kronofogden och Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten.

Datainspektionen bedriver även en aktiv internationell samverkan. Detta arbete har ökat under 2014. Bland annat medverkar myndigheten i EU:s tillsyn över och utveckling av dataskyddsdirektivet med syfte att direktivet ska tillämpas enhetligt i medlemsstaterna. Myndigheten deltar därutöver bl.a. i tillsynen över den centrala stödfunktionen i Schengens informationssystem (SIS) samt den EU-gemensamma tillsynsmyndigheten för Europol (Joint Supervisory Body of Europol, JSB).

Tillsyn och tillståndsgivning inom kreditupplysnings- och inkassoverksamhet

Under 2014 avslutade Datainspektionen åtta tillsynsärenden enligt kreditupplysningslagen. Tillsynsverksamheten på kreditupplysningsområdet har under 2014 bl.a. inriktats på att upprätthålla de förelägganden som Datainspektionen meddelade kreditupplysningsföretag under 2011.

Vad gäller Datainspektionens arbete med tillsyn och tillstånd enligt inkassolagen har antalet diarieförda tillsynsärenden minskat från 64 till 38. Antalet diarieförda avslutade ärenden minskade från 63 till 41. Minskningen är ett resultat av att myndigheten har ändrat sin strategi på området. Ändringen innebär att fokus flyttats från nya tillståndshavare till färre aktörer som bedriver verksamhet av betydande omfattning och verksamhet där det finns anledning att misstänka brister i rutiner.

Tillsyn enligt kameraövervakningslagen

Genom kameraövervakningslagen som trädde i kraft den 1 juli 2013 har Datainspektionen ett centralt tillsynsansvar för all kameraövervakning i samhället. Myndigheten har också i uppgift att överklaga länsstyrelsernas beslut om kameraövervakning för att tillvarata allmänna intressen. Det projekt som startade 2013 för att bygga upp kompetens och ta fram rutiner med anledning av de nya uppgifterna har nu införlivats i den ordinarie verksamheten. Under 2014 tog Datainspektionen emot drygt 800 beslut från länsstyrelserna i ärenden om tillstånd till kamera-

övervakning. Under samma period tog myndigheten emot ca 100 beslut från länsstyrelserna i andra ärenden gällande kameraövervakning. Datainspektionen har överklagat 96 av länsstyrelsernas beslut om tillstånd till kameraövervakning till förvaltningsrätt.

9.11.3 Analys och slutsatser

Justitiekanslern

Regeringen bedömer att Justitiekanslern har uppfyllt de mål och uppgifter som regeringen har satt upp för verksamheten. Det är av vikt att myndigheten fortsätter med det utvecklingsarbete som bedrivs för att vidareutveckla och effektivisera verksamheten.

Datainspektionen

Regeringen bedömer att Datainspektionen har uppfyllt de mål och uppgifter som regeringen har satt upp för verksamheten. Med utgångspunkt i ett omfattande uppdrag och ett föränderligt och växande arbetsfält har Datainspektionen gjort väl avvägda prioriteringar i sin verksamhet under året.

9.12 Mål för mänskliga rättigheter

Regeringens förslag: Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

Skälen för regeringens förslag: Det nuvarande målet för mänskliga rättigheter ingår som en del av målet för demokratipolitiken som lyder ”en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras” (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83). I skrivelsen En politik för en levande demokrati (skr. 2013/14:61) beskrivs inriktningen och handlingslinjen för det framtida arbetet inom demokratipolitiken. Skrivelsen berör dock inte specifikt arbetet för de mänskliga rättigheterna.

Enligt såväl regeringens första som andra nationella handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83 och skr. 2005/06:95) är regeringens långsiktiga mål att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige föreslår att regeringen utvecklar tydliga nationella mål och indikatorer för de mänskliga rättigheterna (SOU 2010:70). Även utvärderaren av den andra handlingsplanen för mänskliga rättigheter föreslår att regeringen ska utarbeta uppföljningsbara mål och delmål som så långt möjligt formuleras i termer av den effekt som arbetet för mänskliga rättigheter syftar till att uppnå (SOU 2011:29).

Regeringen föreslår att riksdagen fastställer följande övergripande mål:

Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

Utgångspunkten är att den svenska rättsordningen ska stå i överensstämmelse med de konventioner som Sverige har anslutit sig till och att konventionsåtagandena ska beaktas vid tillämpningen av svensk rätt inom hela den offentliga verksamheten, såväl inom stat som inom kommuner och landsting. Det är i första hand varje lands regering som har skyldighet att säkerställa att respekten för de mänskliga rättigheterna upprätthålls, i praktiken genom ett fungerande rättsväsende, effektiv lagstiftning, reglering, utbildning, socialt stöd och andra åtgärder. Staten är även skyldig att avhålla sig från åtgärder som kan kränka de mänskliga rättigheterna och har ett ansvar för att skydda befolkningen mot övergrepp av icke-statliga aktörer. Den formulering av målet som föreslås ovan är avsedd att inbegripa alla slags förpliktelser som de internationella åtagandena medför för Sverige som konventionsstat.

9.13 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de åtgärder som avser samordning och utveckling av frågor om mänskliga rättigheter på nationell nivå och som har bidragit till den nuvarande målsättningen om att de mänskliga rättigheterna ska respekteras i Sverige. Insatser som rör specifika rättighetsområden såsom barn, hbtq-personer, personer tillhörande nationella minoriteter och

personer med funktionsnedsättning redovisas under respektive utgiftsområde.

9.13.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom området mänskliga rättigheter i Sverige utgår från:

- kunskapshöjande och kompetensutvecklande insatser inom den offentliga förvaltningen och det civila samhället,
- insatser för att stärka arbetet med grundläggande rättigheter inom EU, och
- synpunkter och rekommendationer som Sverige mottagit från internationella granskningsorgan.

Bedömningsunderlaget utgörs främst av rapporter från givna regeringsuppdrag inom området samt rapportering från internationella granskningsorgan och EU.

9.13.2 Resultat

Kunskapshöjande och kompetensutvecklande insatser inom den offentliga förvaltningen och det civila samhället

Under 2014 beslutades en rad fleråriga insatser för att höja kunskapen och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna för att bl.a. bidra till att konventionsåtaganden beaktas inom hela den offentliga sektorn och inom det civila samhället.

Regeringens uppdrag till Uppsala universitet om att utarbeta och genomföra ett övergripande program för kompetensutvecklingsinsatser om de mänskliga rättigheterna för personal inom statsförvaltningen (dnr A2014/03095/DISK) har hittills resulterat i ett förslag på ett sådant program baserat på tre underlagsrapporter. Förslaget innehåller bl.a. grundläggande utbildning om mänskliga rättigheter för statligt anställda inom ett urval av statliga myndigheter och webbaserad introduktion om mänskliga rättigheter i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Genomförande av utbildningsinsatser kommer att påbörjas under hösten 2015. Inom ramen för uppdraget har även en rad marknadsföringsåtgärder vidtagits för att informera om uppdraget i syfte att möjliggöra för myndigheter att få in utbildningsinsatser om

mänskliga rättigheter i sina verksamhetsplaner. För uppdraget avsattes 3 miljoner kronor 2014 och 5 miljoner kronor har avsatts för 2015.

Regeringens uppdrag till Länsstyrelsen i Dalarnas län att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete för mänskliga rättigheter (dnr A2014/01944/DISK) har hittills huvudsakligen resulterat i att alla länsstyrelser samlats kring uppdragets innehåll och återupptagit länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter. Nätverket har bl.a. påbörjat arbetet med att ta fram länsstyrelseanpassade referensramar för ett rättighetsbaserat arbetssätt genom att analysera nuvarande tillämpning och utmaningar med ett rättighetsbaserat arbetssätt inom verksamhetsområdena krisberedskap, samhällsplanering och integration. Det har även tillsatts en styrgrupp bestående av länsråd och andra personer i chefsposition samt en projektgrupp. För uppdraget avsattes 1 miljon kronor 2014 och 1 miljon kronor har avsatts för 2015.

Den överenskommelse som regeringen slöt i juni 2014 med SKL för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter i kommuner och landsting (dnr A2014/02289/DISK och dnr A2011/04602/DISK) har hittills resulterat i en övergripande handlingsplan för arbetet från juni 2015 till juni 2017. Handlingsplanen baseras på en kartläggning som genomförts för att få en övergripande nulägesbild samt för att identifiera kommuners och landstings behov av stöd och insatser vad gäller arbetet för mänskliga rättigheter. SKL har identifierat fyra inriktningsområden: kunskapsinhämtning och dialog, utbildning och kompetensutveckling, utvecklingsarbete och spridning. En projektplan med konkreta åtgärder har därefter utarbetats vad gäller utvecklingsarbetet, vilken har stämts av med Regeringskansliet under våren 2015. Målgruppen för insatserna är framför allt ledande förtroendevalda och nyckelpersoner inom förvaltningen, t.ex. chefer för verksamheter eller tjänstemän som har övergripande och tvärssektoriella arbetsuppgifter och ansvar. För uppdraget avsattes 4 miljoner kronor 2014 och 4 miljoner kronor har avsatts för 2015.

Insatser för att stärka arbetet med grundläggande rättigheter inom EU

Behovet av att stärka rättsstaten i EU ledde under 2014 fram till att två nya instrument

utformades. I mars presenterade kommissionen sitt meddelande om ett nytt ramverk i EU för att stärka rättsstaten. Ramverket omfattar en strukturerad process i tre steg: kommissionens bedömning, rekommendation och uppföljning. Ramverket kompletterar överträdelseförfarandet enligt artikel 258 EUF-fördraget och mekanismerna i artikel 7 i EU-fördraget.

I december 2014 beslutade rådet för allmänna frågor att inrätta en årlig dialog i rådet med syfte att förbättra den gemensamma förståelsen för efterlevnaden av rättsstaten i EU. Dialogen ska baseras på objektivitet, icke-diskriminering och likabehandling av alla medlemsstater och utformas så att de drar nytta av andra EU-institutioners och internationella organisationers instrument och expertis. Den årliga dialogen kan kompletteras med tematiska diskussioner och erfarenheterna av dialogerna ska utvärderas 2016. Kommissionen, som har ett särskilt ansvar som väktare av fördragen, ser rådets roll som kompletterande i arbetet för att stärka rättsstaten i EU och välkomnade att rådet inrättar en egen dialog.

Av Lissabonfördraget följer att EU ska ansluta sig till Europakonventionen. I april 2013 nåddes en överenskommelse mellan EU och Europarådets medlemsstater på förhandlarnivå som innebar ett utkast till anslutningsavtal. EU-domstolen har emellertid i ett yttrande slagit fast att anslutningsavtalet inte fullt ut är förenligt med EU-fördragen. Förhandlingarna har därefter återupptagits inom EU. Sveriges övergripande målsättning är att anslutningen ska komma till stånd så snart som möjligt och att den ska bidra till att stärka såväl den enskildes ställning som Europakonventionen och Europadomstolen.

Kommissionen lämnade i maj 2015 sin femte rapport om tillämpningen 2014 av EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Rapporten innehåller en beskrivning av tillämpningen av stadgan inom EU och i medlemsstaterna och redogör för viktiga rättsfall från EU-domstolen där domstolen hänvisat till stadgan samt statistik som visar att både EU-domstolen och nationella domstolar oftare hänvisar till stadgan nu än tidigare. I rapporten lyfts även vikten av att öka medvetenheten generellt om stadgan, som enligt undersökningar visar sig vara väldigt låg. Kommissionen kommer också att i oktober 2015 anordna en första årlig konferens om grundläggande rättigheter på temat tolerans och respekt.

Rådet har i juni 2015 antagit rådsslutsatser om stadgan. Av rådsslutsatserna framgår bl.a. att rådet uppmärksammar stadgans ökade juridiska betydelse både på nationell och EU-nivå. EU:s byrå för grundläggande rättigheter har en viktig roll när det gäller att sprida information om stadgan och dess räckvidd. Vidare framgår att rådet oroar sig över det ökade antalet incidenter på grund av rasism och främlingsfientlighet och att de välkomnar kommissionens planer på en första årlig konferens.

Synpunkter och rekommendationer som Sverige mottagit från internationella granskningsorgan

En viktig del av arbetet med att följa och främja de mänskliga rättigheterna är den svenska rapporteringen till internationella organ som övervakar hur staterna efterlever sina internationella åtaganden på området samt de synpunkter och rekommendationer som Sverige tar emot från dessa organ.

I december 2014 offentliggjorde kommittén mot tortyr sina synpunkter och rekommendationer gällande Sveriges efterlevnad av konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CAT). Kommittén rekommenderade Sverige att införa ett särskilt tortyrbrott, vidta åtgärder för att tillförsäkra att frihetsberövade kan åtnjuta sina grundläggande rättigheter och att upphöra med isolering av unga frihetsberövade.

I mars 2015 offentliggjorde FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) sina synpunkter och rekommendationer gällande Sveriges efterlevnad av konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen). Kommittén rekommenderade Sverige att bl.a. vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att den svenska rättsordningen står i överensstämmelse med barnkonventionen och att säkerställa att principen om barnets bästa ligger till grund för och är vägledande i alla beslutprocesser som rör barn.

I januari 2015 genomfördes en granskning av Sverige inom ramen för Universal Periodic Review (UPR). Sverige mottog 208 rekommendationer under granskningen. De flesta rekommendationer rörde:

- Inrättandet av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter i enlighet med Parisprinciperna.
- Öka insatserna för att bekämpa diskriminering, inklusive insatser mot islamofobi, antisemitism och afrofofi samt diskriminering av romer.
- Bekämpa hatbrott.
- Stärka samernas inflytande och ställning.
- Bekämpa löneklyftor mellan kvinnor och män.
- Stärka barnets rättigheter (inkl. inkorporera barnkonventionen, bekämpa barnsexturism och barn i häkte).
- Stärka rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Ratificering av konventioner, bl.a. ILO 169 och det tredje tilläggsprotokollet till barnkonventionen om enskild klagorätt.

Av de 208 rekommendationerna accepterade Sverige 154.

I april 2015 lämnade Sverige in sin sjunde rapport gällande den Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) till kommittén för de mänskliga rättigheterna. I rapporten framgår att Sverige eftersträvar full respekt för de universella mänskliga rättigheterna och att arbetet med detta pågår ständigt. Vidare framgår att regeringen, fr.o.m. 2014, avsatt 15 miljoner kronor årligen för att finansiera åtgärder för att främja och säkerställa respekten för de mänskliga rättigheterna på nationell nivå.

I maj 2015 besökte Europarådets tortyrkommitté Sverige. Besöket var det femte periodiska besöket som kommittén gjorde i Sverige och syftet var att undersöka hur frihetsberövade personer behandlas i Sverige samt att följa upp kommitténs rekommendationer från föregående besök 2009. Kommitténs rapport rörande besöket överlämnas under hösten 2015.

Europadomstolen meddelade 8 domar i mål mot Sverige under 2014. Under 2014 och fram till april 2015 hade FN:s olika kommittéer inte prövat något individuellt klagomål i sak mot Sverige.

Sveriges rapporter och de synpunkter och rekommendationer som Sverige får sprids både internt och externt. De publiceras även på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter.

9.13.3 Analys och slutsatser

Utgångspunkten för de insatser som påbörjades 2014 var att säkerställa kunskapen och medvetenheten om de mänskliga rättigheterna för att bl.a. bidra till att konventionsåtaganden beaktas inom hela den offentliga verksamheten, såväl inom staten som inom kommuner och landsting. De insatser som hittills vidtagits har resulterat i att ett brett arbete påbörjats för att på olika sätt höja kunskapen och samordna arbetet för mänskliga rättigheter på nationell, regional och lokal nivå.

Samtidigt saknas fortfarande en samlad strategi för ett systematiskt arbete för mänskliga rättigheter i Sverige och en oberoende granskning av efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna i Sverige i enlighet med förslagen i de betänkanden som lämnats efter genomförandet av den andra handlingsplanen för mänskliga rättigheter i Sverige för åren 2006–2009 (SOU 2010:70 och SOU 2011:29). Det bekräftas även av de synpunkter som Sverige mottagit från internationella övervakningsorgan. Av de rekommendationer som Sverige mottog inom ramen för UPR avsåg t.ex. ett flertal inrättandet av en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter. Den sammantagna bilden från inläggen under granskningen var att Sverige framhölls som ett ledande land i kampen för mänskliga rättigheter och demokrati samtidigt som det påpekades att det fanns förbättringsmöjligheter.

9.14 Politikens inriktning

De mänskliga rättigheterna gäller alla, överallt, utan undantag. Att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter är en självklar princip som trots dess universalitet inte är verklighet ännu. Därför är arbetet för mänskliga rättigheter högt prioriterat för regeringen.

Regeringen har ett ansvar för att Sverige fullgör sina konventionsåtaganden, genom att följa och främja de mänskliga rättigheterna.

Kränkningar av mänskliga rättigheter som drabbar enskilda individer kan hänga samman med samhälleliga strukturer. Därför står arbetet på två ben – dels att stärka individers åtnjutande av sina rättigheter, dels att bekämpa ojämlikhet

och normer som ligger till grund för att människor behandlas olika.

Sverige ska vara en röst i världen för allas rätt till sina mänskliga rättigheter. Arbetet för mänskliga rättigheter ska vara sammanhållet och systematiskt. De internationella konventionerna ska omsättas i konkreta åtgärder.

En ny strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige

De internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter som Sverige har anslutit sig till innebär att regeringen har förbundit sig att säkerställa att dessa folkrättsliga åtaganden följs och får genomslag i lagstiftning och andra offentliga åtaganden. Ansvar för detta ligger på alla delar av det allmänna, såväl den nationella som den regionala och kommunala nivån. De insatser som hittills har vidtagits för att höja kunskapen och samordna arbetet för mänskliga rättigheter på nationell, regional och lokal nivå behöver därför fortsätta. För att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter måste dock arbetet framöver förstärkas och förtydligas.

Regeringen avser därför att återkomma till riksdagen med en ny strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige. Strategin kommer att utarbetas mot bakgrund av bl.a. tidigare nämnda betänkanden (SOU 2010:70 och SOU 2011:29). Vidare kommer synpunkter och rekommendationer som Sverige mottagit från internationella granskningsorgan, liksom från det civila samhället och andra aktörer, att beaktas i arbetet.

En viktig del av den kommande strategin är att föreslå inrättande av en oberoende nationell institution med uppgift att skydda och främja de mänskliga rättigheterna i enlighet med Parisprinciperna (Principles relating to the Status of National Institutions for the Promotion and Protection of Human Rights [A/RES/48/134]).

FN har sedan sin tillkomst verkat för att medlemsstaterna ska inrätta organ för skydd av de mänskliga rättigheterna på nationell nivå. Enligt Parisprinciperna bör en nationell institution ha befogenhet att främja och skydda de mänskliga rättigheterna och ges ett brett mandat som är tydligt formulerat i grundlag eller annan lag, där också institutionens sammansättning och verksamhetsområde specificeras. Härutöver

behandlar principerna också en sådan nationell institutions uppgifter, sammansättning, garantier för institutionens oberoende och mångfald samt frågor om dess arbetsmetoder.

Regeringens arbete kommer även fortsättningsvis att innefatta att analysera de synpunkter och rekommendationer som Sverige mottar från internationella granskningsorgan. Vidare kommer återkommande samråd att hållas med statliga myndigheter, kommuner och landsting och organisationer inom det civila samhället.

Arbetet inom EU, Europarådet och FN

Rapportering om genomförandet av konventionsbestämmelser på nationell nivå sker med regelbundna intervaller. De åttonde och nionde rapporterna gällande efterlevnaden av konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW), som Sverige överlämnade till kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor i september 2014, kommer att behandlas av kommittén vid en dialog med Sverige i februari/mars 2016.

I juni 2016 ska Sverige lämna in en rapport till Europarådets rådgivande kommitté som övervakar efterlevnaden av ramkonventionen om skydd för de nationella minoriteterna.

I april 2015 lämnade Sverige in sin sjunde rapport gällande den Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) till kommittén för de mänskliga rättigheterna. Kommittén kommer att hålla en dialog med Sverige under 2016.

Inom ramen för Europarådet är Sverige bl.a. en aktiv förespråkare för att homosexuella, bisexuella och transpersoner ska åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Andra frågor om mänskliga rättigheter som regeringen prioriterar i Europarådet är romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna och frågor om barnets rättigheter (för övriga åtgärder avseende barnets rättigheter, se utg.omr. 9 avsnitt 8 Barnrättspolitik).

Arbetet för att stärka rättsstaten i EU är en prioritet för regeringen. EU-institutionerna liksom medlemsstaterna måste ta sitt ansvar för att de grundläggande rättigheterna respekteras. Respekten för rättsstaten är en förutsättning för samarbetet inom EU, där det ömsesidiga förtroendet är grunden, och för att människor ska kunna hävda sina rättigheter. Regeringen verkar

för att kommissionens ramverk och dialogerna i rådet ska tillämpas konstruktivt. Regeringen avser även att fortsätta verka för att EU ska anslutas till Europakonventionen.

Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna har en central roll i det europeiska systemet för skydd av mänskliga rättigheter. Den enskilda klagorätten till Europadomstolen utgör en hörnsten i systemet. Det är av största vikt att säkerställa att domstolen även fortsättningsvis kan bedriva ett effektivt arbete och att den enskilda klagorätten värnas. För att konventionssystemet ska fungera krävs att medlemsstaterna genomför konventionen fullt ut på nationell nivå och vidtar åtgärder för verkställighet av Europadomstolens domar.

9.15 Budgetförslag

9.15.1 6:1 Allmänna val och demokrati

Tabell 9.2 Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor

År	Utfall	629 621	Anslags-sparande	6 218
2014	Utfall	629 621	Anslags-sparande	6 218
2015	Anslag	62 340 ¹	Utgifts-prognos	60 791
2016	Förslag	58 340		
2017	Beräknat	58 340		
2018	Beräknat	58 340		
2019	Beräknat	46 340		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för val, uppföljning och utveckling av demokratipolitiken, åtgärder för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism samt åtgärder för främjande av de mänskliga rättigheterna på nationell nivå.

Anslaget får användas för administrationskostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Regeringens överväganden

Tabell 9.3 Härledning av anslagsnivån 2015–2019, för 6:1 Allmänna val och demokrati

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	48 340	48 340	48 340	48 340
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	10 000	10 000	10 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	58 340	58 340	58 340	46 340

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget föreslås öka med 10 000 000 kronor per år 2016–2019 till följd av arbete med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 58 340 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 58 340 000 kronor, 58 340 000 kronor respektive 46 340 000 kronor.

9.15.2 6:2 Justitiekanslern

Tabell 9.4 Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor				
2014	Utfall	39 627	Anslags- sparande	1 135
2015	Anslag	39 923 ¹	Utgifts- prognos	40 566
2016	Förslag	40 505		
2017	Beräknat	41 009 ²		
2018	Beräknat	41 785 ³		
2019	Beräknat	42 635 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 40 507 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 40 510 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 40 510 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Justitiekanslerns förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 9.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	39 923	39 923	39 923	39 923
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	683	1 186	1 961	2 813
Beslut	-101	-100	-99	-101
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	40 505	41 009	41 785	42 635

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 40 505 000 kronor anvisas under anslaget 6:2 *Justitiekanslern* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 41 009 000 kronor, 41 785 000 kronor för respektive 42 635 000 kronor.

9.15.3 6:3 Datainspektionen

Tabell 9.6 Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor				
2014	Utfall	41 887	Anslags- sparande	3 180
2015	Anslag	44 033 ¹	Utgifts- prognos	44 220
2016	Förslag	48 689		
2017	Beräknat	49 354 ²		
2018	Beräknat	50 372 ³		
2019	Beräknat	51 447 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 48 690 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 48 694 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 48 693 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Datainspektionens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 9.7 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor				
	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	44 033	44 033	44 033	44 033
Förändring till följd av:				
Pris- och löne- omräkning ²	767	1 377	2 311	3 300
Beslut	3 889	3 944	4 028	4 114
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	48 689	49 354	50 372	51 447

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

För att Datainspektionen ska kunna fullgöra sitt uppdrag utifrån de krav som finns på myndigheten samt upprätthålla kvalitet och effektivitet i verksamheten ökas myndighetens anslag med 4 000 000 kronor fr.o.m. 2016. Anslaget 1:6 *Kriminalvården* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 48 689 000 kronor anvisas under anslaget 6:3 *Datainspektionen* för

2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 49 354 000 kronor, 50 372 000 kronor respektive 51 447 000 kronor.

9.15.4 6:4 Svensk författningssamling

Tabell 9.8 Anslagsutveckling 6:4 Svensk författningssamling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	1 084		216
2015	Anslag	1 300 ¹	Utgifts-prognos	1 268
2016	Förslag	1 300		
2017	Beräknat	1 300		
2018	Beräknat	1 300		
2019	Beräknat	1 300		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling till kommuner, landstings- och kommunbibliotek.

Kompletterande information

I författningssamlingsförordningen (1976:725) finns bestämmelser om den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling.

Regeringens överväganden

Tabell 9.9 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:4 Svensk författningssamling

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	1 300	1 300	1 300	1 300
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 300	1 300	1 300	1 300

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 300 000 kronor anvisas under anslaget 6:4 *Svensk författningssamling* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 1 300 000 kronor för respektive år.

9.15.5 6:5 Valmyndigheten

Tabell 9.10 Anslagsutveckling 6:5 Valmyndigheten

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2014	Utfall	20 014		-1 290
2015	Anslag	19 039 ¹	Utgifts-prognos	17 308
2016	Förslag	19 285		
2017	Beräknat	19 509 ²		
2018	Beräknat	19 857 ³		
2019	Beräknat	20 248 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 286 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 288 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 19 287 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Valmyndighetens verksamhet.

Regeringens överväganden

Tabell 9.11 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:5 Valmyndigheten

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	19 039	19 039	19 039	19 039
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	294	518	865	1 257
Beslut	-48	-48	-47	-48
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	19 285	19 509	19 857	20 248

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Regeringen föreslår att 19 285 000 kronor anvisas under anslaget 6:5 *Valmyndigheten* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget

till 19 509 000 kronor, 19 857 000 kronor respektive 20 248 000 kronor.

9.15.6 6:6 Stöd till politiska partier

Tabell 9.12 Anslagsutveckling 6:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2014	Utfall	170 006		1 194
2015	Anslag	171 200 ¹	Utgifts- prognos	171 200
2016	Förslag	171 200		
2017	Beräknat	171 200		
2018	Beräknat	171 200		
2019	Beräknat	171 200		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till politiska partier. Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd till politiskt parti som deltagit i val till riksdagen dels som ett partistöd, dels som ett kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som ett mandatbidrag.

Regeringens överväganden

Tabell 9.13 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 6:6 Stöd till politiska partier

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	171 200	171 200	171 200	171 200
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	171 200	171 200	171 200	171 200

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 171 200 000 kronor anvisas under anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 171 200 000 kronor för respektive år.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor 2017.

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (2006:999) om ekonomiadministrativa bestämmelser för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen krävs bemyndigande för beslut om bl.a. bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter under senare budgetår än det år budgeten avser, vilket gäller för stödet till politiska partier.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 6:6 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 171 200 000 kronor 2017.

Tabell 9.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 6.6 Stöd till politiska partier*Tusental kronor*

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017
Ingående åtaganden	127 389	127 848	171 200	–
Nya åtaganden	171 200	171 200	171 200	–
Infriade åtaganden	-127 389	-127 848	-171 200	-171 200
Utestående åtaganden	127 848	171 200	171 200	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	171 200	171 200	171 200	–

10 Nationella minoriteter

10.1 Omfattning

Området omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken som finansieras från anslag 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* respektive 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer*. Verksamhet som rör de nationella minoriteterna bedrivs även inom t.ex. områdena utbildnings-, språk- och samepolitik.

10.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna minskas inom området med 2 miljoner kronor 2016 jämfört med 2015 till följd av att tidigare tillfälliga satsningar för åtgärder för den nationella minoriteten romer upphör. År 2016–2019 ökas samtidigt utgifterna med 13 miljoner kronor årligen för att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering.

Tabell 10.1 Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter

Miljoner kronor

	Utfall 2014	Budget 2015 ¹	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
<i>Nationella minoriteter</i>							
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	97	103	100	103	103	103	103
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	16	17	16	15	15	15	15
Summa Nationella minoriteter	113	119	116	117	117	117	117

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

10.3 Mål

Målet för politiken avseende nationella minoriteter är (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83):

- att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Målet ska följas upp inom följande delområden (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272):

- diskriminering och utsatthet,
- inflytande och delaktighet, och
- språk och kulturell identitet.

10.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de åtgärder som bidragit till målsättningen om att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. I avsnittet saknas delvis könsuppdelad statistik.

10.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom minoritetsområdet utgår från:

- Efterlevnaden av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och Sveriges åtaganden inom området.
- Informations- och kunskapshöjande insatser för att förstärka de nationella minoriteternas rättigheter.

Delområdet diskriminering och utsatthet syftar till att ge skydd åt de nationella minoriteterna. Bedömningen av resultatet utgår från:

- Diskrimineringsombudsmannens (DO) och andra aktörers arbete mot diskriminering och utsatthet för nationella minoriteter.

- Insatser för att främja jämställdhet och motverka diskriminering för nationella minoriteter.
- Insatser för att minska den romska minoritetens utsatthet inom ramen för strategin för romsk inkludering.

Delområdet inflytande och delaktighet syftar till att stärka de nationella minoriteternas möjlighet till inflytande. Bedömningen av resultatet utgår från:

- Insatser för att stärka samråd med och inflytande för de nationella minoriteterna.
- Särskilda insatser för att stärka samråden med den romska minoriteten inom ramen för strategin för romsk inkludering.

Delområdet språk och kulturell identitet syftar till att stödja de nationella minoritetsspråken och möjligheten att utveckla en egen kulturell identitet. Bedömningen av resultatet utgår från:

- Insatser i form av språk- och kulturaktiviteter inom kommuner och landsting.
- Insatser för att stärka de nationella minoritetsspråken.
- Särskilda insatser för att stärka den romska kulturen och det romska språket inom ramen för strategin för romsk inkludering.

Bedömningarna utgår främst från Sametingets och Länsstyrelsens i Stockholms län rapport Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling 2014, i detta avsnitt Uppföljningsrapport 2014. Vidare utgår bedömningarna från återrapporeringar av uppdrag och Länsstyrelsens i Stockholms län årliga rapport om strategin för romsk inkludering (Strategin för romsk inkludering – Lägesrapport 2014).

10.4.2 Resultat

Efterlevnaden av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och Sveriges åtaganden

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk tillförsäkrar samtliga fem nationella minoriteter i Sverige särskilda rättigheter.

Dessa rättigheter anger en miniminivå för arbetet med minoritetspolitiken.

Därutöver har kommuner och landsting efter ansökan hos regeringen möjlighet att få ingå i ett förvaltningsområde för meänkieli, samiska eller finska. Inom förvaltningsområdet har torne-dalingar, samer och sverigefinnar vissa utökade rättigheter. För de merkostnader som detta innebär beviljas kommuner och landsting statsbidrag. Antalet kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena uppgår 2015 till 75 kommuner och 14 landsting (tabell 10.2). Totalt avsattes ca 73 miljoner kronor 2014 och ca 79 miljoner kronor 2015 för statsbidrag till kommuner och landsting i förvaltningsområden.

Tabell 10.2 Antal anslutna kommuner och landsting till förvaltningsområde

	2013	2014	2015
Antal kommuner	64	68	75
Antal landsting	12	13	14

Under 2015 har ansökningar från åtta kommuner inkommit till regeringen om att få ingå i ett förvaltningsområde.

I likhet med 2013 avsåg största delen av statsbidraget till kommunerna och landstingen 2014 samordning och språk- och kulturinsatser. Ungefär 13 procent av statsbidraget har använts till kostnader som rör förskola, 10 procent till kostnader som rör äldreomsorg och 2 procent har använts till kostnader för samråd (Uppföljningsrapport 2014).

Arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i förvaltningsområdena har utvecklats positivt sedan 2010. Utvecklingen är tydligt kopplad till statsbidraget, aktiva samråd och informations- och utbildningsinsatser. Insatserna i kommunerna som ingår i förvaltningsområdena har dock under 2014 avstannat till viss del. Nivån på insatserna är ungefär desamma som för 2013 och i vissa fall har de även minskat.

I kommuner och landsting utanför förvaltningsområdena är kunskapsbristen om minoritetspolitiken och minoritetslagstiftningen alltför utbredd, vilket leder till att de nationella minoriteternas rättigheter sällan uppmärksammas. Företrädare för de nationella minoriteterna har bl.a. vid samråd framfört synpunkter på genomförandet av lagen (2009:724)

om nationella minoriteter och minoritetsspråk, men även i övrigt när det gäller omfattningen av och tydligheten i lagstiftningen. Det sistnämnda är även synpunkter som förvaltningskommunerna tydligt lyfter fram (Uppföljningsrapport 2014).

Statliga myndigheters arbete

Under 2014 har Institutet för språk och folkminnen, Statens kulturråd, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Sameskolstyrelsen, Universitets- och högskolerådet och Folkhälsomyndigheten genomfört uppdrag i form av riktade insatser för de nationella minoriteterna i enlighet med myndigheternas regleringsbrev och instruktioner. Folkhälsomyndigheten har t.ex. genomfört samråd med företrädare för de nationella minoriteterna med syfte att undersöka behov, förutsättningar och metoder för datainhämtning om hälsosituationen bland Sveriges nationella minoriteter och urfolk. Uppdraget har resulterat i slutsatsen att arbetet framöver bör utgå från fortsatta samråd i kombination med anpassade åtgärder för de olika nationella minoriteterna.

Europarådets granskning av Sveriges åtaganden

Den Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk övervakas av Europarådets expertkommitté. I maj 2014 offentliggjordes expertkommitténs rapport avseende Sverige och i januari 2015 antog ministerkommittén rekommendationer i den femte övervakningsomgången med anledning av Sveriges ratificering av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Enligt Europarådet har betydande framsteg gjorts när det gäller skyddet av minoritetsspråk i Sverige. Dock kvarstår det, enligt Europarådet, ett behov av ytterligare åtgärder, särskilt avseende utbildning i och på nationella minoritetsspråk och i fråga om genomförande av lagstiftning.

Informations- och kunskapshöjande insatser för att förstärka de nationella minoriteternas rättigheter

Sametingets och Länsstyrelsens i Stockholms län uppföljningsrapport för 2014 visar att samtliga kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena på olika sätt har informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter. Informationen har getts på alla

minoritetsspråk. Bland kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena, landsting inom och utanför förvaltningsområdena samt bland övriga myndigheter har information på respektive minoritetsspråk ökat från 2013.

För att förstärka kunskapen om grundskyddet har Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län under 2014 anordnat två konferenser med deltagande från 60 kommuner, 7 landsting samt ett flertal deltagare från förvaltningsmyndigheter och representanter för de nationella minoriteterna. Utöver detta har Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län genomfört kunskaps- höjande insatser vid olika seminarier, konferenser och utbildningstillfällen. De nya kommuner som anslöts till förvaltningsområdet för finska under 2014 erbjöds även information och utbildning i lagstiftning och minoritetspolitiken.

Besöksantalet på webbplatsen minoritet.se uppgick 2014 till 104 000 besökare, en ökning med 37 500 jämfört med 2013. Under 2014 beviljade regeringen 180 000 kronor i extra anslag för att utveckla webbplatsen och förbättra dess tillgänglighet vilket resulterat i att en ny version av webbplatsen väntas under september 2015. Under 2014 avsattes knappt 1,4 miljoner kronor totalt för webbsidan.

Diskriminering och utsatthet

DO:s och andra aktörers arbete mot diskriminering och utsatthet för nationella minoriteter

Antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen (DO) om diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar eller tornedalingar har under 2014 bedömts vara minst 77, vilket är en ökning jämfört med 2013. I likhet med tidigare bedöms att merparten av anmälningarna röra diskriminering av romer. Enligt DO är dock mörkertalet sannolikt stort. Antalet domar eller förlikningar utifrån förbuden i diskrimineringslagen (2008:567) som rör någon av de nationella minoriteterna är fortsatt få.

Under 2014 identifierade Brottsförebyggande rådet (Brå) 287 anmälningar om hatbrott med antiromska motiv, vilket är den högsta noterade nivån hittills. 267 anmälningar med ett anti-semitiskt motiv identifierades, vilket är 28 procent högre än 2013 och på samma nivå som 2009 då 250 anmälningar identifierades. Brå konstaterar att andelen uppklarade anmälda

hatbrott är fortsatt låg. Även gällande hatbrott är skillnaden mellan faktisk och anmäld brottslighet stor. Förtroendet för rättsväsendet, eller myndigheter i allmänhet, varierar och kan enligt Brå påverka om de utsatta anmäler brott till polisen.

Ungefär hälften av kommunerna inom förvaltningsområdena och övriga myndigheter har utbildat sin personal om diskrimineringsfrågor. Kommuner och landsting utanför förvaltningsområdena har i lägre utsträckning utbildat sin personal men skillnaden mellan kommuner och landsting inom respektive utanför förvaltningsområdena är relativt liten (Uppföljningsrapport 2014). Upplevelsen av diskriminering eller trakasserier hos nationella minoriteter är trots det stor. Av de 273 minoritetsrepresentanter som under 2014 besvarat ett öppet frågeformulär på minoritet.se, hade 40 procent under det senaste året upplevt att de utsatts för diskriminering eller trakasserier på grund av sin nationella minoritetstillhörighet.

I Kommissionen mot antiziganisms rapporter under 2014 (dnr Ku2015/00416/DISK) anføres bl.a. att antiziganismen i Sverige är omfattande och att det bland romer finns en stark misstro mot myndigheter som är välbefogad. Kommissionen rapporterar även att romer upplever att de inte kan vända sig någonstans när deras rättigheter kränks.

Insatser för att främja jämställdhet och motverka diskriminering för nationella minoriteter

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har slutfört uppdraget att fördela medel till nationella minoritetsorganisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering internt inom deras verksamhet (dnr Ku2015/00737/DISK). Totalt beviljades 19 organisationer bidrag på 10,3 miljoner kronor för sammanlagt 34 projekt under 2011–2014 från utg.omr 13 anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder*. Många av projekten har, enligt uppföljning av MUCF, påverkat deltagarna i positiv bemärkelse och flera deltagare har fått en ökad kunskap om jämställdhets- och diskrimineringsfrågor. Resultaten av projekten förväntas även bli långsiktiga.

Länsstyrelsen i Stockholms län har tagit fram fördjupad kunskap om frågor som är relevanta för jämställdheten mellan romska kvinnor och män samt flickor och pojkar (dnr Ku2015/01603/DISK). Studien visar att det

finns upplevelser av fördomar om romer som grupp och antiziganism, såväl som trakasserier och diskriminering, inom samtliga områden som omfattas av studien. De flesta i fokusgrupperna har således inte upplevt att det sämre bemötandet i första hand är kopplat till kön. Det identifieras dock några områden där ansvariga myndigheters bemötande av romer tyder på att romska kvinnor och män får sina rättigheter uppfyllda i olika stor utsträckning, t.ex. inom barnomsorgen, sjukvården och omsorgen av äldre, skolan och socialtjänsten.

Vidare har Länsstyrelsen avslutat ett uppdrag med att bedriva ett nationellt resurstöd för myndigheter och idéburen sektor som har bidragit till att öka kunskapen om romska kvinnors situation och behov vid förekomst av våld i nära relationer (dnr Ku2015/01325/DISK).

Insatser för att minska den romska minoritetens utsatthet inom ramen för strategin för romsk inkludering

På uppdrag av regeringen har Länsstyrelsen i Stockholms län i samarbete med Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Boverket, Statens skolverk, Arbetsförmedlingen, DO och romska sakkunniga gjort en nulägesbeskrivning av situationen för romer i de fem kommuner som ingår i en pilotverksamhet för romsk inkludering 2012–2015 (Malmö, Helsingborg, Göteborg, Linköping och Luleå) (dnr Ku2015/01293/DISK). Nulägesbeskrivningarna visar att det har gjorts framsteg i utvecklingen mot att nå strategins mål men att det går långsamt och att myndigheter och kommuner behöver riktade uppdrag med finansiering för att situationen ska kunna förändras (Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt).

Inom pilotverksamheten i de fem kommuner som får bidrag av regeringen har allt fler arbetat med långsiktigheten, hur erfarenheter och metoder kan implementeras i ordinarie strukturer. Samtliga kommuner fortsätter att utveckla olika samrådsmodeller för att stärka den romska delaktigheten i arbetet. Under 2014 avsattes sammanlagt 3,5 miljoner kronor för pilotverksamheten.

Länsstyrelsen i Stockholms län ansvarar därutöver för ett kommunalt nationellt nätverk bestående av 26 kommuner och ett landsting. I 11 av dessa kommuner finns ett tydligt uppdrag och mandat att arbeta med den nationella minoriteten romer.

Arbetsförmedlingens uppdrag inom ramen för strategin för romsk inkludering har under 2014 resulterat i att de fem pilotkontorens kundresurser (brobyggare) bidragit till att ca 120 personer har skrivit in sig på Arbetsförmedlingen (dnr Ku2015/00782/DISK). Ungefär 90 personer har kommit ut i arbete och ca 90 personer har kommit ut i praktik. Resultatet har försämrats något jämfört med 2013 bl.a. beroende på att de arbetssökande som kundresurserna kom i kontakt med under 2013 stod närmare arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen har även genomfört kompetensutbildningsinsatser för att säkerställa att det inom myndigheten finns kunskap om romer som nationell minoritet. Exempelvis ingår webbutbildningen *Jämlikhet för romer på arbetsmarknaden* i myndighetens basutbildning för nyanställda, vilket resulterat i att 1 170 anställda inom myndigheten genomfört utbildningen under 2014. Sedan lanseringen i april 2012 har ca 2 400 anställda genomfört webbutbildningen. Totalt avsattes 700 000 kronor för arbetsmarknadsåtgärder 2014.

Skolverket har, inom ramen för sitt uppdrag inom strategin för romsk inkludering (dnr A2012/01387/DISK), sett till att en uppdragsutbildning av brobyggare inom skola och förskola tagits fram (dnr Ku2015/00695/DISK). Uppdragsutbildningen har resulterat i att 16 personer genomgått utbildningen parallellt med sina arbetsuppgifter i de fem pilotverksamheterna. Skolpersonal och romska föräldrar ger en bild av att allt fler romska barn går i förskolan, att allt fler romska elever slutför grundskolan samt att gymnasieskolan blir allt viktigare för romska elever (Nulägesbeskrivning av hinder och möjligheter för romers rätt). Totalt avsattes ca 4,5 miljoner kronor för utbildningsåtgärder 2014.

Vidare har Socialstyrelsen sett till att en uppdragsutbildning av personer med romsk språk- och kulturkompetens (brobyggare) för arbete inom socialtjänsten och inom hälso- och sjukvården har påbörjats (dnr S2015/01949/FST). Insatsen har hittills gett positiva resultat. Exempelvis upplever flera kommuner att brobyggarna hjälpt till att lösa situationer på individnivå på ett bättre sätt och bidragit till att fler romer får tillit till myndigheterna. Sammantaget avsattes 2,6 miljoner kronor för dessa insatser.

Härutöver har MUCF på uppdrag av regeringen fördelat 1,25 miljoner kronor till 11

organisationer för arbete med hälsofrämjande insatser riktade till romer som genomförs under 2015 (dnr Ku2015/00967/DISK).

Inflytande och delaktighet

Samråd med och inflytande för de nationella minoriteterna

I 91 procent av kommunerna och 77 procent av landstingen inom förvaltningsområdena har de nationella minoriteterna getts möjlighet till inflytande genom formaliserade samråd under 2014. Av kommunerna utanför förvaltningsområdena har 10 procent haft formaliserade samråd och nära hälften uppger att de inte ger någon särskild möjlighet till inflytande. Inom landstingen som ingår i förvaltningsområdena och övriga myndigheter har det skett störst positiva förändringar sedan 2013 (Uppföljningsrapport 2014).

Samråden har stor betydelse och uppföljningsrapporten visar att de nationella minoriteter som bor inom ett förvaltningsområde vars kommun och landsting får statsbidrag för det egna minoritetsspråket, har störst möjlighet till inflytande.

I 65 procent av kommunerna och 62 procent av landstingen inom förvaltningsområdena har dialogen med minoriteterna, som även kan omfatta annat än de formaliserade samråden, varit avgörande för beslut och inriktning på verksamheten. Utanför förvaltningsområdena är motsvarande siffra sju procent för kommunerna och 13 procent för landstingen.

Den största positiva förändringen sedan 2013 uppvisar övriga myndigheter. En fjärdedel av myndigheterna uppger att inflytandet för de nationella minoriteterna har varit avgörande för myndighetens beslut 2014 jämfört med endast en tjugondel under 2013 (Uppföljningsrapport 2014).

För att stödja och underlätta verksamheten för de organisationer som företräder de nationella minoriteterna beviljas statsbidrag. Av de 12 organisationer som under 2014 ansökte om statsbidrag beviljades 11 bidrag om totalt 4,6 miljoner kronor.

Knappt hälften av kommunerna inom förvaltningsområdena ger någon form av ersättning till de representanter för de nationella minoriteterna som deltar i samråden. Det är en ökning med tio procentenheter jämfört med 2013.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Samedinget har under 2014 genomfört flera samråd. Vidare har ansvarigt statsråd genomfört sex samrådsmöten under 2014.

Särskilda insatser för att stärka samråden för den romska minoriteten inom ramen för strategin för romsk inkludering

Regeringskansliet, berörda myndigheter och kommuner har i olika former genomfört och vidareutvecklat samråden med romska sakkunniga och representanter.

Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) arbetsmodell, med stödinsatser för att utveckla kvalitativa och systematiska samråd med romer i tre av de fem pilotverksamheterna, har spridits till andra kommuner genom det kommunala nationella nätverket för romsk inkludering. Flera av kommunerna är intresserade av att delta i eventuella kommande satsningar. Arbetet förväntas bli ett gott exempel på hur man kan gå tillväga i kommuner.

Språk och kulturell identitet

Språk- och kulturaktiviteter inom kommuner och landsting

Samtliga kommuner som ingår i förvaltningsområdena genomförde under 2014 insatser för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Ett vanligt förekommande arbetssätt är att integrera språk- och kulturaktiviteter i kommunernas ordinarie kulturutbud. Kommunernas insatser har resulterat i ett fortsatt växande intresse för att ansöka om undervisning på modersmål i förskolan, även om ökningen 2014 är lägre än 2013.

För kommunerna utanför förvaltningsområdena är situationen i stort sett oförändrad 2014 jämfört med 2013. Relativt många kommuner redovisar att de genomfört någon språk- och kulturinsats medan en fjärdedel inte har genomfört några insatser alls. 15 procent av landstingen inom och 87 procent utanför förvaltningsområdena genomför inte några aktiviteter.

Ungefär två tredjedelar av kommunerna inom förvaltningsområdena för samiska, finska och meänkieli har någon form av förskoleverksamhet på minoritetsspråk. Andelen kommuner som erbjuder förskoleverksamhet på minoritetsspråk har minskat under 2014, medan andelen kom-

muner som erbjuder annan pedagogisk verksamhet har ökat.

Antalet som ansöker om undervisning på modersmål i förskolan har fortsatt att öka i drygt hälften av kommunerna som ingår i förvaltningsområdena. Efterfrågan på förskoleundervisning är också fortsatt högre än vad kommunerna inom förvaltningsområdena kan möta.

I Statens kulturråds (Kulturrådets) uppföljning av de regionala kulturplanerna uppmärksammas särskilt landstingens arbete med att främja de nationella minoriteternas och i synnerhet romers kultur och kulturarv. Genom utvecklingsbidrag till regional kulturverksamhet fördelade Kulturrådet 5,2 miljoner kronor (utg.omr. 17, anslag 1:6, ap. 1) till insatser som helt eller delvis främjar nationella minoriteters kultur 2014 (se även Nationella minoriteters kultur inom utg.omr.17 avsnitt 3.4.2).

Ungefär hälften av landstingen inom förvaltningsområdena avsatte 2014 medel för kulturverksamhet relaterad till nationella minoriteter i den regionala kulturplanen. Detta är dock en minskning med 18 procentenheter jämfört med 2013. Inom ramen för Kultursamverkansmodellen har Kulturrådet initierat en utvecklingsdialog med landstingen som kan förväntas leda till att insatser för att främja nationella minoriteters språk och kultur kommer att öka på sikt.

Insatser för att stärka de nationella minoritetsspråken

Den 1 juli 2015 trädde förändringar i skollagen (2010:800) i kraft som förväntas stärka de nationella minoritetsspråken. När det gäller modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk krävs inte längre att elevens vårdnadshavare ska ha språket som modersmål för elever som tillhör en nationell minoritet. Elever som går i grundskola, grundsärskola, sameskola eller specialskola behöver heller inte längre ha grundläggande kunskaper i språket för att ha rätt till modersmålsundervisning.

Skolverket har i uppdrag att stödja utveckling och produktion av läromedel i och på de nationella minoritetsspråken (dnr U2013/06705/S). Uppdraget pågår under hela 2015 och väntas resultera i en förstärkning av tillgången till läroverktyg och läromedel i och på de nationella minoritetsspråken. Vidare har Skolverkets uppdrag att utarbeta förslag till kursplaner och att stödja utveckling och produktion

av läroverktyg på de nationella minoritetsspråken (dnr U2014/05037/S) resulterat i förslag till nya kursplaner för de nationella minoritetsspråken. Uppdraget slutredovisas under hösten 2015.

Stockholms universitet, Umeå universitet och Södertörns högskola har i enlighet med mål i regleringsbrevet fortsatt att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i de nationella minoritetsspråken. Hitills har det resulterat i att Stockholms universitet och Umeå universitet har beviljats examenstillstånd för ämneslärarutbildning i finska respektive samiska som modersmål.

Skolverket har också fått i uppdrag att förstärka tillgången på modersmåls lärare i nationella minoritetsspråk (dnr A2013/02958/DISK och dnr A2014/03289/DISK). Fler deltagare än beräknat har påbörjat utbildningen.

Enligt Universitets- och högskolerådet har antalet sökande till högre utbildning på minoritetsspråk ökat sedan 2009. Antalet antagna har dock inte ökat nämnvärt under samma tid. Antalet sökande till högre utbildning om nationella minoriteters kultur har också ökat och där har även antalet antagna ökat något.

Vidare har Institutet för språk och folkminnen (ISOF) under 2014 fördelat 3,55 miljoner kronor till 33 olika projekt för revitalisering av minoritetsspråken. Totalt inkom 71 ansökningar 2014 om 11,4 miljoner kronor. Språkprojekt som riktats till barn och ungdomar har prioriterats. Frågan om revitaliseringsbidragen och hur effekten av dessa kan förbättras utgör en del av det samråd som hålls av Regeringskansliet i september 2015.

Särskilda insatser för att stärka den romska kulturen och det romska språket inom ramen för strategin för romsk inkludering

Forum för levande historia genomför en treårig satsning för att uppmärksamma förföljelse, diskriminering och andra övergrepp mot romer i historien fram till nutid. Under 2014 har en vandringsutställning och ett faktamaterial tagits fram om romerna under Förintelsen.

I mitten av augusti 2014 öppnade utställningen *Vi är romer – möt människorna bakom myten* i Forum för levande historias lokaler. Hundratals pedagogledda workshoppar för elever har genomförts under året som utställningen varit öppen.

10.4.3 Analys och slutsatser

Arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i förvaltningsområdena har utvecklats positivt sedan 2010. Centralt för utvecklingen på området är statsbidraget, att minoritetsarbetet integreras i den ordinarie verksamheten, förbättrade samråd med företrädare för minoriteterna samt informations- och utbildningsinsatser.

Samtidigt visar 2014 års uppföljningsrapport att den positiva utvecklingen inom förvaltningsområdena avstannat något under det senaste året. Det beror delvis på otydligheter i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen), som nu varit i kraft i fem år. Vidare beror det på förändrade och förtydligade behov och önskemål, från både minoritetsrepresentanter och uppföljande myndigheter, kopplade till Sveriges konventionsåtaganden, minoritetslagen och prop. 2008/09:158 Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna. Ett konkret exempel är att det kan finnas behov av ytterligare insatser för att stärka grundskyddet, inte minst utanför förvaltningsområdena där minoritetslagens bestämmelser uppfylls i liten utsträckning. Det kan även konstateras att de uppdrag som lagts på myndigheter haft en positiv inverkan och att det därför kan finnas anledning att överväga förnyade eller nya uppdrag till ytterligare myndigheter.

Samråden har stor betydelse och är en förutsättning för att förverkliga målet inom politikområdet. Det kan konstateras att de nationella minoriteter som bor inom ett förvaltningsområde vars kommun och landsting får statsbidrag för det egna minoritetsspråket, har störst möjlighet till inflytande. Möjligheten till inflytande skiljer sig, trots minoritetslagens bestämmelse om inflytande, beroende på vilken minoritet det handlar om och vart i landet man bor.

Uppföljningen av Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget från 2014, liksom Europarådets rapporter 2012–2014, visar att det finns betydande brister såväl inom som utom förvaltningsområdena och på samtliga nivåer i samhället i fråga om möjligheten att lära sig, använda och utveckla sitt minoritetsspråk. Till exempel är efterfrågan på förskoleundervisning fortsatt hög än vad kommunerna inom förvaltnings-

områdena kan möta. Uppföljningen från Länsstyrelsen och Sametinget indikerar att den pågående språkbytesprocessen från de nationella minoritetsspråken till majoritetsspråket måste brytas och vändas för att nå målet om att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

I fråga om revitalisering av de nationella minoritetsspråken finns ett fortsatt stort intresse att bedriva revitaliseringsprojekt.

Inom ramen för strategin för romsk inkludering har myndigheternas insatser fortsatt bidragit till framstegen i arbetet. Pilotverksamheten för romsk inkludering har vidareutvecklat metoder och arbetsätt för romsk inkludering och fokuserat mer på långsiktighet i verksamheten. Att fler kommuner visat intresse för att arbeta strukturerat med romsk inkludering är positivt. Det behövs dock ett fortsatt nationellt stöd inom de verksamhetsområden som är utpekade i strategin.

Kommissionen mot antiziganism har bidragit till synliggörandet av de utbredda fördomarna mot romer och den upplevda ökade diskrimineringen i gruppen. Regeringen anser, i enlighet med riksdagens tillkännagivande (bet. 2014/15:KU16, rskr. 2014/15:156), att det behövs fortsatta satsningar för bekämpandet av antiziganism och för romsk inkludering.

10.5 Politikens inriktning

Sverige ska säkra de nationella minoriteternas rättigheter. Den diskriminering och rasism som de nationella minoriteterna utsätts för är ovärdig vårt land. Att människor känner skam eller en vilja att dölja sin identitet som en del av en nationell minoritet är en sorg för Sverige. Att våga, vilja och kunna tala sitt språk är för många centralt för identiteten som en del av en nationell minoritet. För att detta ska vara möjligt behövs fortsatta insatser inom utbildningsområdet (se vidare utg.omr. 16 avsnitt 3.3.3). Det behövs också sammanhang att mötas kring sitt språk. Kommunernas arbete med de nationella minoriteterna har på många platser varit framgångsrikt. Det är angeläget att säkerställa en fortsatt positiv utveckling.

Förstärkt skydd för de nationella minoriteterna

För att den positiva utvecklingen med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter i förvaltningsområdena ska kunna fortsätta avser regeringen att se över minoritetslagen och förtydliganden av vissa övriga åtgärder som aviserades inom ramen för regeringens prop. 2008/09:158. I översynen avser regeringen även att se över behovet av ytterligare förtydliganden kopplat till Sveriges konventionsåtaganden för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter såväl inom som utanför förvaltningsområdena. Inför översynen kommer också samråd att genomföras med företrädare för de nationella minoriteterna.

Samtidigt är det viktigt med fortsatta insatser för att informera och sprida kunskap om minoritetslagen och dess tillämpning. Behovet av kunskap om minoritetslagen är fortsatt stort inom olika delar av samhället både när det gäller den statliga förvaltningen och inom kommuner och landsting, särskilt utanför förvaltningsområdena.

Fortsatt genomförande av strategin för romsk inkludering

För att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering avser regeringen att avsätta ytterligare resurser 2016–2019 i enlighet med vad som aviserades i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 avsnitt 7.2). Regeringen anser att det är viktigt att säkerställa långsiktighet i myndigheters och kommuners arbete med romsk inkludering. Fler samhällsaktörer behöver involveras i arbetet. Det romska civila samhället och berörda myndigheter och kommuner ska konsulteras i utformandet av kommande insatser.

Regeringen kommer också fortsatt att följa arbetet vid Kommissionen mot antiziganism som lämnar sin slutredovisning till regeringen i maj 2016.

Arbetet med att tillgodose riksdagens tillkännagivande om fortsatta satsningar för bekämpandet av antiziganism och för romsk inkludering (bet. 2014/15:KU16, rskr. 2014/15:156) kommer därmed att fortsätta.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

2014	Utfall	96 664	Anslags-sparande	725
2015	Anslag	102 917 ¹	Utgifts-prognos	100 359
2016	Förslag	102 917		
2017	Beräknat	102 917		
2018	Beräknat	102 917		
2019	Beräknat	102 917		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för de nationella minoriteterna enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och enligt språklagen (2009:900) samt enligt Sveriges minoritetsåtaganden. Anslaget får även användas för Länsstyrelsens i Stockholms län och Sametingets utgifter för det nationella samordningsansvaret för minoritetspolitiken samt för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Därutöver får anslaget användas för utgifter för statsbidrag enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till kommuner och landsting inom förvaltningsområdena för finska, meänkeli och samiska samt för utgifter för statsbidrag för verksamhet som främjar regeringens minoritetspolitik.

Regeringens överväganden

Tabell 10.4 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	102 917	102 917	102 917	102 917
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	102 917	102 917	102 917	102 917

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 102 917 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 102 917 000 kronor för respektive år.

10.6.2 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tabell 10.5 Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tusental kronor

2014	Utfall	16 381	Anslags-sparande	119
2015	Anslag	16 500 ¹	Utgifts-prognos	16 091
2016	Förslag	14 500		
2017	Beräknat	14 500		
2018	Beräknat	14 500		
2019	Beräknat	14 500		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete och samordning för att främja den nationella minoriteten romers rättigheter och livsvillkor. Anslaget får även användas för utgifter för utbildnings- och arbetsmarknadsåtgärder för den nationella minoriteten romer.

Regeringens överväganden

Tabell 10.6 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015 ¹	16 500	16 500	16 500	16 500
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	14 500	14 500	14 500	14 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas sammantaget med 2 miljoner kronor 2016 till följd av att tidigare tillfälliga satsningar upphör. Samtidigt tillförs anslaget 13 miljoner kronor årligen 2016–2019 för att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering i enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 avsnitt 7.2).

Regeringen föreslår att 14 500 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 14 500 000 kronor för respektive år.

11 Medier

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Myndigheten för radio och tv (som byter namn till Myndigheten för press, radio och tv) samt presstöd. Medieområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17 Kultur, medier och trossamfund och fritid. I den del av budgetpropositionen som behandlar det senare utgiftsområdet återfinns en mer utförlig beskrivning och analys av medieområdet.

11.2 Budgetförslag

11.2.1 8:1 Presstöd

Tabell 11.1 Anslagsutveckling 8:1 Presstöd

Tusental kronor

2014	Utfall	519 013	Anslags- sparande	73 106
2015	Anslag	567 119 ¹	Utgifts- prognos	488 546
2016	Förslag	567 119		
2017	Beräknat	567 119		
2018	Beräknat	567 119		
2019	Beräknat	567 119		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till presstöd och utvecklingsstöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 8:1 *Presstöd* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2017 och 2018.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har gjort bedömningen att ett nytt utvecklingsstöd för tryckta allmänna nyhetstidningar bör införas i syfte att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster (avsnitt 11.3).

För att möjliggöra för presstödsnämnden vid Myndigheten för press, radio och tv att fatta beslut om utvecklingsstöd till fleråriga utvecklingsprojekt bör regeringen bemyndigas att under 2016 för anslaget 8:1 *Presstöd* besluta om bidrag som medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2017 och 2018.

Tabell 11.2 Beställningsbemyndigande för anslaget 8:1 Presstöds

Tusental kronor

	Utfall 2014	Prognos 2015	Förslag 2016	Beräknat 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	–	–	–	–	–	–
Nya åtaganden	–	–	70 000	–	–	–
Infriade åtaganden	–	–	–	-35 000	-35 000	–
Utestående åtaganden	–	–	70 000	–	–	–
Erhållet/föreslaget bemyndigande	–	–	70 000	–	–	–

Regeringens överväganden**Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:1 Presstöds**

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	567 119	567 119	567 119	567 119
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut				
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/ beräknat anslag	567 119	567 119	567 119	567 119

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 567 119 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Presstöds* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 567 119 000 kronor för respektive år.

11.2.2 8:2 Myndigheten för press, radio och tv**Tabell 11.4 Anslagsutveckling 8:2 Myndigheten för press, radio och tv**

Tusental kronor

	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2014	26 864		-423
2015	Anslag	27 806 ¹	26 702
2016	Förslag	33 893	
2017	Beräknat	33 631 ²	
2018	Beräknat	33 953 ³	
2019	Beräknat	34 584 ⁴	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 33 289 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 33 084 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 33 085 tkr i 2016 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för press, radio och tv:s förvaltningsutgifter.

Ändring av myndighetens namn

Myndigheten för radio och tv har sedan den 1 juli 2015 ansvar för presstödsfrågor. Inom myndigheten finns ett särskilt beslutsorgan – presstödsnämnden – som prövar ansökningar om presstöds och som även beslutar i andra frågor enligt presstödsförordningen (1990:524). För att bättre spegla myndighetens nya verksamhet och ansvarsområde byter myndigheten den 1 januari 2016 namn till Myndigheten för press, radio och tv.

Regeringens överväganden

Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 8:2 Myndigheten för press, radio och tv

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	27 806	27 806	27 806	27 806
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löneomräkning ²	401	690	1 142	1 679
Beslut	-1 185	-1 805	-2 046	-2 084
Överföring till/från andra anslag	6 871	6 942	7 051	7 182
Övrigt		-1	-1	0
Förslag/beräknat anslag	33 893	33 631	33 953	34 584

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

Delar av myndighetens verksamhet finansieras genom att medel anvisas från rundradiokontot till budgetens inkomstsida. För 2016 föreslås att 8 700 000 kronor delfinansierar myndighetens verksamhet.

Anslaget minskas med 1 185 000 kronor fr.o.m. 2016 till följd av bl.a. tidsbegränsade medel på anslaget för 2015.

Vidare minskas anslaget med 620 000 kronor, 241 000 kronor och 38 000 kronor fr.o.m. 2017, 2018 respektive 2019.

Anslaget ökas med 6 871 000 kronor fr.o.m. 2016 till följd av att myndigheten övertagit Presstödsnämndens uppgifter fr.o.m. den 1 juli 2015.

Regeringen föreslår att 33 893 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Myndigheten för press, radio och tv* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 33 631 000 kronor, 33 953 000 kronor respektive 34 584 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 11.6 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för analog kommersiell radio

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	115 891	0	0	0
Prognos 2015 ¹	115 736	0	0	0
Budget 2016 ¹	115 736	0	0	0

¹För 2015 anges det belopp som myndigheten fastställt avgifterna till. Beloppet har inte räknats upp för 2016 eftersom avgiften beräknas utifrån förändringar i KPI för oktober månad.

För närvarande finns 99 sändningstillstånd för analog kommersiell radio. Ytterligare fyra tillstånd kommer att fördelas under hösten 2015. Dessa kommer att inbringa sändningsavgifter som betalas engångsvis av respektive tillståndshavare och som avser hela tillståndspérioden, den 1 oktober 2015 till den 31 juli 2018. I prognosen för 2015 och budgeten för 2016 har hänsyn inte tagits till dessa sändningsavgifter.

Tabell 11.7 Offentligrättslig verksamhet – Särskild avgift och viten

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	705	0	0	0
Prognos 2015 ¹	-	-	-	-
Budget 2016 ¹	-	-	-	-

¹Att lämna en prognos och budget för särskilda avgifter och viten är inte möjligt då dessa är beroende av framtida beslut av granskningsnämnden för radio och tv samt domstolsutslag.

Myndigheten ansvarar för inkassering och eventuell indrivning av särskild avgift enligt radio- och tv-lagen (2010:696). Under 2014 inkasserades sammanlagt 705 000 kronor i särskilda avgifter.

Tabell 11.8 Offentligrättslig verksamhet – Avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	0	442	442	0
Prognos 2015	0	0	0	0
Budget 2016	0	0	0	0

Möjligheten att utlysa och meddela tillstånd är beroende av hur stort frekvensutrymme som fördelas. Hur många tillstånd som kan meddelas är också beroende av hur det tillgängliga utrymmet fördelas mellan olika tjänster och tekniska lösningar.

Tabell 11.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	0	324	1 016	-692
Prognos 2015	0	300	850	-550
Budget 2016	0	300	850	-550

Myndigheten ansvarar för att utfärda utgivningsbevis för webbsidor m.m. En ansökningsavgift om 2 000 kronor per ansökan eller ändringsansökan tas ut enligt förordningen (2002:916) om avgifter i vissa yttrandefrihetsärenden. Verksamheten är delvis avgiftsfinansierad och målet är att avgifterna ska täcka 35 procent av kostnaderna för verksamheten. De inkomna avgifterna 2014 täckte ca 32 procent av kostnaderna.

11.3 Förstärkt stöd till dagspressen

Ärendet och dess beredning: I december 2011 fick en parlamentariskt sammansatt kommitté i uppdrag att göra en översyn av presstödet och lämna förslag till hur ett framtida stödssystem kan utformas (dir. 2011:112).

Kommittén, som antog namnet Presstöds-kommittén, överlämnade i september 2013 slutbetänkandet Översyn av det statliga stödet till dagspressen (SOU 2013:66). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2013/01810/MF).

Riksdagen beslutade den 15 december 2014 att som sin mening tillkännage vad konstitutionsutskottet anfört om att några av Presstöds-kommitténs förslag ska vara genomförda tidigare än 2017 och att Presstödsnämnden i lämplig form ska infogas i Myndigheten för radio och tv (bet. 2014/15:KU1, rskr. 2014/15:56).

Presstödet regleras i presstödsförordningen (1990:524), vars bestämmelser i stor utsträckning är bundna med riksdagen.

Kulturdepartementet har haft remissmöte med Skånska Dagbladet och med Svenska Dagbladet den 3 respektive 6 februari 2015. Dokumentation från remissmötena finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2013/01810/MF).

Regeringen har i propositionen Statens stöd till dagspressen (prop. 2014/15:88), nedan kallad presstödspropositionen, bl.a. lämnat förslag om förbättringar i presstödet. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag (bet. 2014/15:KU12, rskr. 2014/15:195) och har därutöver beslutat att tillkännage som sin mening vad konstitutionsutskottet anfört om:

- initiativ som syftar till att en ny försöksverksamhet inleds med samdistribution av tidningar och post med möjlighet för fler aktörer än Posten AB att delta,
- möjligheten att stegvis påbörja processen med att avveckla reklamskatten för dagspressen,
- att presstödsförordningens giltighetstid bör förlängas t.o.m. den 31 december 2019 under förutsättning att förlängningen godkänns av Europeiska kommissionen,
- att Presstöds-kommitténs fyra huvudförslag om samdistribution av tidningar och post, avskaffande av reklamskatten, en ny stödtrappa för hög- och medelfrekventa dagstidningar och ett nytt omställningsstöd, med beaktande av de olika tidsperspektiv som måste anläggas för förslagets genomförande, bör ses som delar av en sammanhållen presstödspolitik och hanteras samordnat, och
- att inom ramen för det befintliga anslaget öka driftsstödet för lågfrekventa tidningar.

Den 1 juli 2015 trädde förordningen (2015:301) om ändring i presstödsförordningen (1990:524) i kraft. Övriga förordningsändringar som följer av presstödspropositionen och riksdagsbeslutet ska träda i kraft den 1 januari 2016, under förutsättning att de godkänns av EU-kommissionen. Vidare har Presstödsnämnden avvecklats och dess uppgifter har sedan den 1 juli 2015 överförts till Myndigheten för radio och tv, där det har inrättats ett särskilt beslutsorgan för presstödsfrågor.

Den 5 februari 2015 gav regeringen Presstödsnämnden i uppdrag att föreslå ett innovations-

stöd för den tryckta dagspressen. Den 12 maj 2015 redovisade Presstödsnämnden uppdraget (dnr Ku2015/01558/MF).

Den 5 mars 2015 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att analysera behovet av nya mediepolitiska insatser när presstödet i dess nuvarande form upphör (dir. 2015:26). Av uppdraget framgår att allmänhetens behov av allsidig information och individens möjlighet att vara demokratiskt delaktig oberoende av bostadsort ska stå i fokus. Med utgångspunkt i analysen ska utredaren lämna förslag till utformning av nya mediepolitiska verktyg som syftar till att skapa goda förutsättningar för kvalitetsjournalistik och lokalt nyhetsmaterial oavsett distributionssätt. Uppdraget ska redovisas slutligt senast den 30 april 2016.

Lagändringar till följd av namnbyte

Regeringens förslag: Eftersom Myndigheten för radio och tv byter namn ska myndighetens namn ändras i de lagar där namnet förekommer. Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2016.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av att Myndigheten för radio och tv den 1 januari 2016 byter namn till Myndigheten för press, radio och tv ska ändringar göras i lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden, tullagen (2000:1281) och radio- och tv-lagen (2010:696).

Ändringarna som föreslås innebär endast att hänvisningar till det gamla myndighetsnamnet ersätts med hänvisningar till det nya namnet. Författningstekniskt och även i övrigt är ändringarna av sådan beskaffenhet att Lagrådets granskning skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över lagändringarna.

Avskaffat extrastöd för storstadstidningar och höjda stödnivåer för hög- och medelfrekventa tidningar

Regeringens förslag: Det särskilda extrastödet för storstadstidningar ska avskaffas.

En stödtrappa med nya bidragssatser och nytt högre maximibelopp för allmänt driftsstöd ska införas för hög- och medelfrekventa tidningar.

Regeringens bedömning: Förordningsändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2016, förutsatt att de har godkänts av Europeiska kommissionen.

Kommitténs förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket*, *Sveriges Fådagartidningar* och *Pres(s)gruppen* instämmer i förslaget att avskaffa storstadsstödet. *Presstödsnämnden* har inga invändningar mot att driftsstödet beräknas på samma sätt för alla hög- och medelfrekventa tidningar men anser att regeringen bör överväga ett högre maximibelopp för tidningar oavsett utgivningsort med sju-dagarsutgivning och ett större omfång av redaktionellt material. Flera remissinstanser, däribland *Göteborgs universitet*, tillstyrker förslaget om förändrade stödnivåer. *Pres(s)gruppen* och *Sveriges Fådagartidningar* påpekar att en uppräkning av driftsstödet måste genomföras oavsett övriga förslag. *Fådagartidningar* anser att höjningen för hög- och medelfrekventa tidningar måste vara väsentligt högre. *Aktiebolaget Skånska Dagbladet* är kritiskt mot förslagen som de menar slår hårt och ensidigt mot tidningen och anser att ett avskaffande av storstadsstödet måste ersättas av mekanismer som ger en upplagemässigt stor andratidning väsentligt högre stöd än en upplagemässigt liten tidning. *Skånska Dagbladet* föreslår också en sådan stödtrappa. *Schibsted* beklagar att en konsekvens av förslagen blir att det stöd som i dag utgår till Svenska Dagbladet kommer att minska, vilket innebär ett hot mot möjligheterna för Svenska Dagbladet att bibehålla nuvarande ambitioner vad gäller spridning, kvalitet och innovation. *Konkurrensverket* avstyrker förslaget om förändrade stödnivåer och anser att det ur konkurrenshänseende i stället hade varit önskvärt med en större neddragning av driftsstödet, för att på sikt successivt avskaffa det helt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Extrastödet för storstadstidningar avskaffas

Enligt 2 kap. 2 § presstödsförordningen beräknas det allmänna driftsstödet till hög- och medelfrekventa dagstidningar genom att tidningens

veckovolym, uttryckt i tusentals exemplar, multipliceras med en bidragssats på 235 000 kronor upp till ett maximibelopp om 16 861 000 kronor. Därutöver kan en storstadstidning enligt 2 kap. 2 § andra stycket presstödsförordningen ha rätt till ett extrastöd som motsvarar en viss procentandel av de nettokostnader som följer av de krav som särskilt ställs på denna tidningskategori. Kraven framgår av 1 kap. 6 § presstödsförordningen och avser ett årligt redaktionellt innehåll som omfattar minst 30 000 spaltmeter och sjudagarsutgivning.

I enlighet med kommissionens statsstödsgodkännande sker sedan 2011 en successiv nedtrappning av extrastödet för att detta ska anses nödvändigt och proportionerligt. Det innebär bl.a. att det maximala stöd som kan utgå successivt sjunkit sedan 2011 och kommer att uppgå till 45 miljoner kronor 2016.

I presstödspropositionen bedömde regeringen att det under en övergångsperiod kommer att finnas fortsatt behov av presstöd och angav att den avsåg att se över storstadsstödet och stödnivåerna för hög- och medelfrekventa tidningar.

De två storstadstidningar som de senaste fem åren fått extrastöd är Svenska Dagbladet och Skånska Dagbladet. Medan Svenska Dagbladet får maximalt stödbelopp är stödet till Skånska Dagbladet lägre till följd av betydligt lägre nettokostnader. Presstödskommittén har i slutbetänkandet redovisat förutsättningarna för dessa tidningar och gjort bedömningen att den konkurrenssituation som de båda tidningarna beskriver har stora likheter med den situation som råder på den lokala tidningsmarknaden för andra hög- och medelfrekventa tidningar med låg hushållstäckning. Kommitténs kartläggning av medielandskapet visar att de skillnader som fortfarande finns inom den svenska dagstidningsbranschen när det gäller upplagor, reklaminvesteringar och ekonomiska resurser inte längre följer traditionella mönster.

Regeringen delar kommitténs bedömning att det därför inte längre är lika relevant att skilja storstadstidningarna från övriga andratidningar i presstödsystemet och anser att driftsstödet bör beräknas på samma sätt för alla hög- och medelfrekventa tidningar. Detta leder till ökad proportionalitet i stödsystemet. Det särskilda extrastödet för storstadstidningar ska därför avskaffas.

Höjda stödnivåer för hög- och medelfrekventa dagstidningar

Nuvarande stödnivåer har varit oförändrade sedan 2009, någon indexuppräknings har inte skett. Till följd av sjunkande upplagor har flera tidningar i praktiken fått lägre stöd. De driftsstödsberättigade andratidningarna, såväl landsortstidningar som storstadstidningar, befinner sig i en ekonomiskt särskilt svår situation. Denna grupp av driftsstödstitidningar är av stor betydelse för mediemångfalden, lokal bevakning och granskning samt tillhandahåller nyhetsförmedling till många prenumeranter och läsare. De bevakar i många fall områden som inte bevakas av den större tidningen på orten. Regeringen bedömer, till skillnad från *Konkurrensverket*, att det finns behov av höjda stödnivåer för flertalet hög- och medelfrekventa dagstidningar. Regeringen anser vidare att stödsystemet i högre grad än i dag bör premiera ökade läsarintäkter och dessutom vara mer proportionerligt i förhållande till tidningarnas veckovolym. Som regeringen har föreslagit i presstödspropositionen ska alla läsarintäkter därför behandlas likvärdigt när stödbelopp bestäms.

Ett fåtal hög- och medelfrekventa driftsstödsberättigade tidningar har i dag en upplaga som överstiger 12 000 exemplar, vilket innebär att de når det nuvarande maximibeloppet på 16 861 000 kronor per år. Allt fler tidningar har dock till följd av fallande upplagor hamnat under denna gräns, vilket innebär att de förutom förlorade abonnentintäkter även får lägre stöd. Regeringen anser, i likhet med Presstödskommittén, att det är angeläget att stödsystemet inte motverkar en fortsatt utveckling av den publicistiska verksamheten hos dessa tidningar. Vid en avveckling av storstadsstödet finns behov av höjt maximibelopp för en stödtrappa som omfattar samtliga hög- och medelfrekventa dagstidningar.

Det stöd som föreslås av Presstödskommittén innebär att en stödtrappa med fyra steg införs. Bidragssatserna i respektive steg uppgår i tur och ordning till 300 000 kronor, 220 000 kronor, 30 000 kronor och 25 000 kronor. Förslaget innebär att första stegets bidragssats om 300 000 kronor multipliceras med en tidnings veckovolym uttryckt i tusental exemplar upp till ett stödbelopp om högst 9 miljoner kronor. För en tidnings veckovolym därutöver tillämpas nästföljande steg, dvs. 220 000 kronor, upp till ett stödbelopp om högst 9 miljoner kronor. Därefter tillämpas det tredje steget upp till ett stöd-

belopp om högst 5,4 miljoner kronor och slutligen det fjärde steget upp till ett stödbelopp om högst 16,6 miljoner kronor. Det maximala beloppet som kan utgå föreslås uppgå till 40 miljoner kronor.

Tabell 11.10 Förslag till ny stödtrappa

	Bidragssats (kr)	Maximibelopp för respektive steg (kr)	Maximibelopp totalt (kr)
Steg 1	300 000	9 000 000	9 000 000
Steg 2	220 000	9 000 000	18 000 000
Steg 3	30 000	5 400 000	23 400 000
Steg 4	25 000	16 600 000	40 000 000

Förslaget innebär en sänkning av det totala driftsstödsbeloppet för de storstadstidningar som för närvarande uppbär stöd. För övriga hög- och medelfrekventa tidningar innebär det en höjning av det allmänna driftsstödet i förhållande till nuvarande beräkningsmodell. Regeringen, som har övervägt olika alternativ, bedömer att det av kommittén utarbetade förslaget avseende stödtrappor och maximibelopp är rimligt och proportionerligt. Företrädare för de sju partier som deltog i utredningsarbetet var också eniga i denna del. Mot denna bakgrund och med beaktande av att presstödssystemet är tidsbegränsat bedömer regeringen att det av Presstöds-kommittén utarbetade förslaget till förändrad stödtrappa bör genomföras.

Genomförandet av förslagen och konsekvenser

Att stödnivåerna förändras och maximibeloppet för stöd höjs till 40 miljoner kronor mildrar konsekvenserna av att extrastödet avskaffas för de två storstadstidningarna Skånska Dagbladet och Svenska Dagbladet. Förändringarna kan ändå beräknas komma att innebära ett minskat stöd med cirka fem miljoner kronor per tidning jämfört med 2016 enligt nuvarande beräkningsmodell. Förändringen innebär dock även att de särskilda krav som i dag ställs på storstadstidningar tas bort, vilket innebär en lättnad för dessa tidningar. Vidare syftar flera av de tidigare förslagen i presstödspropositionen till att ge bättre möjligheter för tidningar att upprätthålla sin upplaga och öka sina läsarintäkter, något som kommer även storstadstidningarna till del.

Enligt regeringen bör förslagen lämpligen genomföras den 1 januari 2016. Eftersom presstödet utgör statligt stöd enligt Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-

fördraget) krävs kommissionens godkännande innan ändringarna kan börja gälla.

Skånska Dagbladet och *Svenska Dagbladet* har vid remissmöte redogjort för konsekvenserna av ett avskaffande av extrastödet och en övergång till nya stödnivåer och maximitak från den 1 januari 2016 i stället för 2017 som Presstöds-kommittén föreslår. Regeringen bedömer att dessa storstadstidningar har haft anledning att utgå från att den tidigare beslutade nedtrappingen av nivåerna av extrastödet ska gälla även för 2016. För att inte avskaffandet av storstadstödet ska bli orimligt betungande för tidningarna bör nuvarande bestämmelser om beräkning av driftsstöd gälla för dessa aktörer för 2016. Det innebär att förändringarna avseende stödnivåer och maximitak för hög- och medelfrekventa tidningar samt ny beräkningsmodell för upplagor kommer att tillämpas för dessa tidningar först för 2017. Efter den 1 januari 2017 bedömer regeringen dock att det inte finns något behov av ytterligare övergångsbestämmelser för storstadstidningarna.

Förändringen innebär inga negativa konsekvenser för några andra driftsstödstitidningar. Höjningen för övriga hög- och medelfrekventa beräknas uppgå till i genomsnitt ca 14 procent. Förändringen torde därför ha positiva effekter för dessa företag och för sysselsättningen. Höjningen är dock inte av den arten att den bedöms oproportionerlig i förhållande till icke-driftsstödsberättigade tidningar. De nya stödbeloppen för hög- och medelfrekventa tidningar bedöms innebära en ökad kostnad för presstödet med ca 25 miljoner kronor från 2016, samtidigt som förslaget om avskaffat extrastöd innebär att statens utgifter för presstöd minskar med ca 10 miljoner kronor fr.o.m. 2017 jämfört med 2016. De nya stödnivåerna för hög- och medelfrekventa tidningar bedöms sammantaget rymmas inom ramen för anslaget.

Förändrade stödnivåer för lågfrekventa tidningar

Regeringens förslag: En jämnare stödtrappa för allmänt driftsstöd ska införas för lågfrekventa tidningar med höjda stödbelopp för tidningar som kommer ut två gånger per vecka.

Regeringens bedömning: Förordningsändringarna bör träda i kraft den 1 januari 2016, förutsatt att de har godkänts av Europeiska kommissionen.

Kommitténs förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Presstödskommittén föreslår att en jämnare stödtrappa införs och att stödnivåerna för fådagarstidningar höjs med 10 procent för endagsstidningar och med 20 procent för tvådagarstidningar.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Göteborgs universitet*, tillstyrker förslaget. *Pres(s)gruppen* och *Sveriges Fådagarstidningar* påpekar att en uppräknings av driftsstödet måste genomföras oavsett övriga förslag. Sveriges Fådagarstidningar instämmer i att det behövs ökade incitament för att stimulera dagstidningar att gå från endagsutgivning till tvådagars utgivning, men anser att den föreslagna höjningen knappt kompenserar för den urgröpning som skett av presstödet senaste åren. *Presstödsnämnden* har inga invändningar mot att stödbeloppen ändras. *Skånska Dagbladet* anser att stödet till lågfrekventa tidningar är oproportionerligt högt. *Konkurrensverket* avstyrker förslaget och anser att det ur konkurrenshänsyn hade varit önskvärt med en större neddragning av driftsstödet, för att på sikt successivt avskaffa det helt. Om stödtrappan ska göras jämnare, som kommittén föreslår, bör detta enligt Konkurrensverkets mening ske utan att ytterligare ekonomiska medel tillförs.

Skälen för regeringens förslag: I 2 kap. 4 och 5 §§ presstödsförordningen finns bestämmelser om det allmänna driftsstödet till lågfrekventa tidningar. Driftsstödet är uppbyggt som en stödtrappa, en för vardera endags- och tvådagarsstidningar, med olika stödbelopp beroende på nivån på den abonnerade upplagan.

Regeringen angav i presstödspropositionen att tidningar med utgivning en eller två dagar i veckan har kommit att spela en allt större roll för nyhetsförmedling och opinionsbildning i olika delar av landet. Samtidigt går redan en betydande

del av det totala driftsstödet till de lågfrekventa dagstidningarna trots att denna tidningsgrupp endast representerar en liten del av den totala upplagan. Stödintensiteten för de lågfrekventa dagstidningarna är också betydligt högre än för de medel- och högfrekventa dagstidningarna. Mot denna bakgrund och med beaktande av att nuvarande stödsystem är tidsbegränsat anser regeringen inte att det fanns skäl att införa de av Presstödskommittén föreslagna höjda stödnivåerna för lågfrekventa dagstidningar utan att det ekonomiska utrymmet på anslaget i stället skulle användas för andra prioriterade förändringar när det gäller stöd till dagstidningar.

Riksdagen har tillkännagivit sin mening vad konstitutionsutskottet anfört om att inom ramen för det befintliga anslaget öka driftsstödet för lågfrekventa tidningar. Av tillkännagivandet framgår att de förändringar av stödet för lågfrekventa tidningar som kommittén föreslår inte bör genomföras, av samma skäl som regeringen redovisat i presstödspropositionen. Utskottet konstaterar dock samtidigt att även lågfrekventa tidningar befinner sig i en svår ekonomisk situation och att det finns skäl att öka stödet även för dessa. Hur en sådan ökning närmare bör utformas får enligt utskottet utredas vidare.

Trots att Presstödskommitténs förslag om generellt höjda stödnivåer för lågfrekventa tidningar således inte bör genomföras, anser regeringen att det finns skäl att genomföra vissa förändringar av stödet för dessa tidningar. Det finns skäl att, i likhet med vad kommittén föreslagit, göra stödtrappan jämnare genom att införa fler och jämnare steg. Stödtrappan består i dag av stegen 1 500, 2 000, 3 000, 5 000, 7 000, 8 000 respektive 9 000 exemplar. Det innebär att en tidning som har en upplaga om 3 000 exemplar eller 5 000 exemplar måste öka upplagan med 2 000 exemplar för att komma upp till nästa stödnivå. Ett krav på en sådan relativt stor ökning är sannolikt för högt för att ge tillräckliga incitament för en tidning att hitta fler läsare och öka sin upplaga. Det innebär samtidigt en särskild osäkerhet för en tidning som ramlar ner från en högre stödnivå där steget är långt till underliggande stödnivå. Nya steg bör därför införas i bidragstrappan för endags- och tvådagarsstidningar vid en såld upplaga om minst 4 000 exemplar respektive 6 000 exemplar. Stödbeloppen bör ligga mitt emellan de stödbelopp som gäller för stegen under och över. Förändringen syftar till att öka tidningarnas drivkrafter

att få fler abonnenter och andra läsare och därigenom öka sin upplaga.

Regeringen anser också, i likhet med Presstödskommittén, att det finns skäl att öka incitamenten för tidningar att gå från endagsutgivning till tvådagarsutgivning genom att öka stödet för tvådagarsstidningar så att skillnaden i stöd blir större. I dag är stödintensiteten också högre för endagsstidningar än för tvådagarsstidningar (52 respektive 39 procent av rörelsekostnaderna). Regeringen anser därför, till skillnad från *Konkurrensverket*, att stödbeloppen för tvådagarsstidningar bör höjas med tio procent. Förändringen ökar incitamenten för endagsstidningar att öka utgivningsfrekvensen och speglar bättre de skilda förutsättningarna för utgivning av endags- respektive tvådagarsstidningar.

Tabell 11.11 Förslag till förändrad stödtrappa för endagsstidningar

Såld upplaga	Nuvarande stödbelopp	Nytt stödbelopp (avrundat till jämna tusental)
Minst 9 000	5 260 000 kr	5 260 000 kr
Minst 8 000	4 701 000 kr	4 701 000 kr
Minst 7 000	4 141 000 kr	4 141 000 kr
Minst 6 000	---	3 862 000 kr
Minst 5 000	3 582 000 kr	3 582 000 kr
Minst 4 000	---	3 246 000 kr
Minst 3 000	2 910 000 kr	2 910 000 kr
Minst 2 000	2 239 000 kr	2 239 000 kr
Minst 1 500	1 679 000 kr	1 679 000 kr
Minst 750 ¹	högst 1 679 000 kr	högst 1 679 000 kr

¹ Gäller tidningar huvudsakligen på samiska eller meänkieli.

Tabell 11.12 Förslag till förändrad stödtrappa för tvådagarsstidningar

Såld upplaga	Nuvarande stödbelopp	Nytt stödbelopp (avrundat till jämna tusental)
Minst 9 000	6 313 000 kr	6 944 000 kr
Minst 8 000	5 641 000 kr	6 205 000 kr
Minst 7 000	4 969 000 kr	5 466 000 kr
Minst 6 000	---	5 097 000 kr
Minst 5 000	4 298 000 kr	4 728 000 kr
Minst 4 000	---	4 285 000 kr
Minst 3 000	3 492 000 kr	3 841 000 kr
Minst 2 000	2 686 000 kr	2 955 000 kr
Minst 1 500	2 015 000 kr	2 217 000 kr
Minst 750 ¹	högst 2 015 000 kr	högst 2 217 000 kr

¹ Gäller tidningar huvudsakligen på samiska eller meänkieli.

Genomförandet av förslaget och konsekvenser

Enligt regeringen bör förslaget lämpligen genomföras den 1 januari 2016. Eftersom presstödet utgör statligt stöd i EUF-fördragets mening ska de föreslagna förordningsändringarna notifieras till kommissionen och kräver dess godkännande innan de kan börja gälla.

Förändringen innebär inga negativa konsekvenser för några andra driftsstöd tidningar. I stället får de endagsstidningar som berörs av en jämnare stödtrappa och samtliga tvådagarsstidningar en höjning av det allmänna driftsstödet i förhållande till nuvarande beräkningsmodell.

Även tidningar med begränsat driftsstöd får stöd i enlighet med bidragsskalan för lågfrekventa tidningar. Förändringen innebär därmed följändringar även för dessa bestämmelser. Detta innebär att det högsta stödet som kan utgå för en tidning med ett redaktionellt innehåll som till minst 25 procent är skrivet på minst två av språken finska, meänkieli eller samiska och som har rätt till begränsat driftsstöd höjs till 2 955 000 kronor. Även tidningar på andra språk än svenska som uppfyller kraven på stöd enligt 2 kap. 11 § presstödsförordningen berörs av de förändrade bidragssatserna. Regeringens bedömning är att förslaget kan få positiva effekter för små företags konkurrensförmåga eller villkor i övrigt, för sysselsättningen och för möjligheten att nå de minoritetspolitiska målen.

Höjningen är inte av den arten att den bedöms oproportionerlig i förhållande till icke-driftsstödsberättigade tidningar. Den föreslagna förändringen beräknas innebära att statens kostnader för presstödet ökar med ca 4–5 miljoner

kronor baserat på nuvarande upplagor och tidningar. Förändringen kan emellertid på sikt leda till ökad utgivningsfrekvens och därmed ökad kostnad. Ökningen bedöms rymmas inom ramen för presstödsanslaget.

Nytt utvecklingsstöd för tryckta allmänna nyhetstidningar

Regeringens bedömning: Ett nytt utvecklingsstöd bör införas för tryckta allmänna nyhetstidningar med syfte att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster.

Bakgrund: Presstödskommittén lämnade i sitt slutbetänkande förslag om införande av ett nytt omställningsstöd för utveckling av elektroniska publiceringstjänster. Kommittén konstaterade dock att ett sådant stöd behöver utredas ytterligare bl.a. i förhållande till EU:s statsstödsregler och för att bli så effektivt som möjligt i relation till tidningsföretagens utvecklingsbehov.

Regeringen gav Presstödsnämnden i uppdrag att föreslå ett innovationsstöd för den tryckta dagspressen. Enligt uppdraget skulle förslaget ta sin utgångspunkt i Presstödskommitténs förslag till omställningsstöd, och syfta till att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster.

Presstödsnämndens förslag har varit föremål för remiss. En sammanställning av synpunkterna från remissinstanserna finns tillgänglig i Kulturdepartementet (dnr Ku2015/01558/MF).

Presstödsnämndens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser, däribland *Tidningsutgivarna*, *Journalistförbundet* och *Linnéuniversitetet*, ställer sig positiva till införandet av ett utvecklingsstöd eller har inga synpunkter. Flera remissinstanser har framfört synpunkter på den kommande utformningen av stödet. Ett fåtal remissinstanser, däribland *Konkurrensverket*, avstyrker förslaget. *Regelrådet* anser att konsekvensutredningen i vissa avseenden är bristfällig.

Skälen för regeringens bedömning: Allmänhetens tillgång till allsidig nyhetsförmedling, samhällsbevakning och opinionsbildning är avgörande i ett demokratiskt samhälle. Den svenska dagspressen har under lång tid spelat och spelar fortfarande en central roll för demokratin.

Ett stöd för tryckta tidningar för långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster skulle kunna bidra till att främja informations-spridning, samhällsbevakning och opinionsbildning i ett förändrat medielandskap, vilket i sin tur skulle främja mediemångfalden och den demokratiska debatten. *Konkurrensverket* har framfört att flera tidningskoncerner bör ha goda förutsättningar att genomföra eventuella omställningar utan statligt stöd. Medielandskapet befinner sig i emellertid i en omfattande omvandlingsprocess och de tryckta dagstidningarna hör till de medier där konsekvenserna av förändringarna varit mest drastiska. Tidningarna kämpar med fallande upplagor, sjunkande intäkter från prenumeranter och ökad konkurrens om annonsörer. Annonsförsäljningen i tryckt dagspress har t.ex. minskat med 40 procent mellan 2007 och 2014. Digital annonsering har hittills inte kompenserat nedgången i den tryckta pressen. Den digitala försäljningen har heller inte kompenserat för nedgången i försäljningen av fysiska tidningsprenumerationer. Det blir allt svårare att finansiera det redaktionella journalistiska innehållet.

Tidningarna behöver utvecklas för att journalistiken ska fortsätta kunna vara stark även i en digital verklighet. Det är av stor vikt att de kunskaper, erfarenheter och den professionalitet som redan finns på tidningsredaktioner runt om i landet värnas i det förändrade medielandskapet. Regeringen anser därför, till skillnad från Konkurrensverket, att ett nytt utvecklingsstöd bör införas för tryckta allmänna nyhetstidningar med syfte att ge förutsättningar för en långsiktig utveckling av elektroniska publiceringstjänster. Ett sådant stöd bör inte vara avgränsat till tidningar som får driftsstöd utan vara öppet för alla tryckta allmänna nyhetstidningar som uppfyller relevanta krav, såväl gratistidningar som prenumererade och andra nyhetstidningar. Stödet bör gälla parallellt med presstödet under en övergångsperiod. På sikt kommer det emellertid krävas mer genomgripande förändringar för att främja möjligheterna för allmänheten att vara demokratiskt delaktig och ta del av journalistik oavsett var i Sverige man bor. På samma sätt som presstödet bör därför utvecklingsstödet tidsbegränsas.

Med anledning av *Regelrådets* synpunkter vill regeringen framhålla svårigheterna i att i förväg närmare bedöma vilka företag som kommer att ansöka om utvecklingsstöd, eftersom det är fråga

om stöd för projekt eller särskilda insatser för att utveckla skräddarsydda lösningar för olika tidningars arbete med elektroniska publiceringstjänster. Stödet ska både kunna möjliggöra samarbeten och sökas av flera samverkande tidningar, samtidigt som det ska finnas möjlighet att söka stöd till egna utvecklingsprojekt för tidningar som inte har samarbetspartners. Stödet kan således potentiellt sökas av ett stort antal tidningar som ägs av såväl små som stora företag eller organisationer. Berörda företags administrativa och andra kostnader får beaktas i det kommande arbetet med utformning av stödet och tillämpningsföreskrifter vad gäller ansökningsförfarande, redovisningskrav m.m.

Frågan om hur utvecklingsstöd för nyhetstidningar ska regleras faller inom regeringens kompetens. Regeringen avser att inom kort besluta om den närmare utformningen av stödet. Eftersom det utgör statligt stöd i EUF-fördragets mening måste det godkännas av Europeiska kommissionen innan det kan börja gälla.

Ett införande av ett nytt utvecklingsstöd ska rymmas inom ramen för presstödsanslaget och fördelas i mån av tillgängliga medel. Kostnaden för stödet beräknas uppgå till högst 35 miljoner kronor 2016.

12 Sieps samt EU-information

12.1 Omfattning

Området omfattar den forsknings- och analysverksamhet som bedrivs av Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps). Förutom Sieps finansieras även kommunikationsinsatser gällande samarbetet inom Europeiska unionen (EU) och insatser för att främja rekrytering av svenska medborgare till anställning vid EU:s institutioner.

12.2 Resultatredovisning

12.2.1 Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) är en myndighet vars uppgift är att ta fram forskningsrapporter och analyser om utvecklingen inom EU och göra detta tillgängligt för beslutsfattare på olika nivåer samt delta i och skapa internationellt forskningsutbyte. Sieps ska även tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör Europeiska unionen som en del av kompetensförsörjningen i offentlig verksamhet.

Forskningsrapporter, analyser och spridning av dessa

Forskningen vid Sieps bedrivs inom fem övergripande ramprojekt vilka samtliga är fleråriga: EU:s politiska och ekonomiska system, medlemsstaterna och europeisk integration, ekonomisk politik i Europa, EU:s inre marknad och den fria rörlighetens utmaningar samt EU:s externa relationer. Inom varje delprojekt rymmer ett antal olika delområden. Regeringen kan

konstatera att under 2014 har de flesta forskningsrapporterna från Sieps tagits fram inom ramprojekten EU:s politiska och institutionella system och Ekonomisk politik i Europa. Sieps har gett ut 18 publikationer och anordnat 19 seminarier under 2014. Rapporterna har lagts upp på webbplatsen som nedladdningsbara filer och spridningen via denna kanal av 2014 samt tidigare års publikationer har uppnått knappt tio tusen nedladdningar under 2014.

Utvärderingarna av seminarierna visar att deltagarna generellt är mycket nöjda och anser att sakfrågan och forskningsresultaten förmedlades bra eller mycket bra.

Sieps forskare och experter blir även allt oftare tillfrågade eller intervjuade i olika EU-frågor. Sieps citerades eller omnämndes på annat sätt i drygt fyrahundra artiklar under 2014, vilket är fler än tidigare år.

Kompetensförsörjning på EU-området

Sieps har sedan 1 januari 2013 tillhandahållit utbildningar i ämnen som rör EU som en del av kompetensförsörjningen i offentlig verksamhet. Sieps erbjuder både allmänna och specialiserade EU-utbildningar. Därutöver erbjuder Sieps kundanpassade EU-utbildningar som utformas i samråd med beställaren och ska täcka dennes behov av kompetensförsörjning på EU-området. Under 2014 har Sieps vidare haft ett särskilt uppdrag från regeringen att genomföra EU-utbildning av förtroendevalda och tjänstemän på kommunal och regional nivå. Denna särskilda satsning föranleddes bl.a. av valet till Europaparlamentet 2014. Sammanlagt genomförde Sieps 37 utbildningsuppdrag under 2014. Antalet deltagare uppgick till 1 154 personer och när det

gäller utvärderingarna från deltagarna i utbildningarna var de generellt mycket positiva.

12.2.2 Analys och slutsatser

Forskningsrapporter, analyser och spridning av dessa

Det är regeringens mening att både vad gäller publikationer och seminarier har Sieps uppnått goda resultat. Vidare har myndigheten framgångsrikt etablerat olika kanaler för spridning av studier och rapporter. Det är positivt att det under 2014 publicerades ett större antal artiklar där Sieps omnämns i jämförelse med tidigare år.

Kompetensförsörjning på EU-området

På grundval av utvärderingarna kan regeringen konstatera att myndigheten har lyckats i sin ambition att tillhandahålla god kompetensutveckling i ämnen som rör Europeiska unionen. Myndigheten har även varit lyhörd för målgruppernas behov och styrt över utbudet från allmänna och öppna kurser till beställda kurser vilket är positivt.

Regeringens övergripande bedömning är att Sieps framgångsrikt har genomfört de uppgifter som anges i instruktionen för myndigheten.

12.2.3 Resultat avseende EU-information

Utöver Sieps verksamhet har medel avsatts i enlighet med förordningen (2012:409) om statsbidrag för verksamhet som belyser EU:s framtidsfrågor för att ge stöd till olika aktörer i syfte att stimulera ett mångsidigt offentligt samtal kring EU:s framtidsfrågor. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) har haft regeringens uppdrag att bereda och besluta om mottagare för detta stöd. Medlen har tilldelats tankesmedjor och intresseorganisationer för projekt om EU:s framtida utmaningar i frågor som rör EU-stadgan och dess tillämpning, tillväxt, arbetslöshet och jämställdhet inom EU, klimatfrågor samt EU-samarbetets omfattning i framtiden.

Under budgetåret 2014 avsattes medel även till att informera om hur rekryteringen via uttagningsprov till EU:s institutioner går till. Uppdraget har genomförts av Universitets- och högskolerådet (UHR).

Medel har även avsatts för att under 2014 finansiera gemensamma aktiviteter med Europeiska kommissionen och Europaparlamentet inom ramen för ett informations-samarbete under namnet förvaltningspartnerskapet. Kommissionen har fattat beslut om att ersätta samarbetet inom förvaltningspartnerskapet med ett samarbete inom ramen för ett så kallat strategiskt partnerskap med kommissionen med samma syfte.

12.2.4 Analys och slutsatser

Vad gäller statsbidraget för verksamhet som belyser EU:s framtidsfrågor anser regeringen att uppdraget framgångsrikt genomförts av MUCF. Det är positivt att medel fördelats till såväl tankesmedjor som intresseorganisationer. Regeringen kan konstatera att alla fyra policyområden som omnämns i förordningen – vägar till ökad tillväxt, demokrati och medborgarinflytande, unionens globala roll samt reformer av EU:s arbetssätt – är representerade bland de beviljade projekten.

UHR:s insatser för att informera om möjligheterna för svenska medborgare att få anställning i EU:s institutioner har genomförts väl. Eftersom insatserna främst är inriktade på studerande och därmed personer som ännu är verksamma vid universitet och högskolor kan effekterna utläsas först på längre sikt.

Även när det gäller insatserna inom förvaltningspartnerskapet bedömer regeringen att insatserna genomförts på ett tillfredsställande sätt av såväl MUCF som UHR.

När det gäller de olika insatserna avseende kommunikation i EU-frågor gör regeringen den samlade bedömningen att dessa har bidragit till att kunskaps- och medvetandenivån kring EU-samarbetet har ökat i samhället.

12.3 Politikens inriktning

Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) spelar en viktig roll genom sina forskningsbaserade analyser och seminarieverksamheten. EU-frågorna är viktiga och ofta komplexa och påverkar det svenska samhället. Det medför

enligt regeringens bedömning ett fortsatt behov för de initierade analyser och policyförslag som Sieps kan bidra med. Sieps bör i det arbetet lägga vikt vid att även ha en hög målsättning när det gäller att nå ut till målgrupperna, bl.a. genom bred spridning av publikationerna, seminarier och andra medel för att sprida forskningsresultaten.

Sieps kommer liksom tidigare år att även tillhandahålla utbildningar om EU som riktar sig till tjänstemän och förtroendevalda i offentlig verksamhet. Det finns enligt regeringens bedömning ett fortsatt behov av att utveckla en god kunskapsbas om EU på nationell, regional och lokal nivå. Det kan även bidra till att det kan föras ett mångfasetterat offentligt samtal kring EU-samarbetet.

Kommunikationsinsatser på EU-området

De anställda inom EU:s institutioner rekryteras från alla EU:s medlemsländer. Även om de i sitt arbete verkar inom sin organisation och inom dess ramar bär de med sig erfarenheter och värderingar från sina hemländer. Det är i ljuset av detta viktigt att det även finns ett svenskt och ett nordiskt perspektiv med i de beredningsprocesser som pågår inom Europeiska kommissionen, rådssekretariatet och andra EU-institutioner. Regeringen avser därför även under 2016 avsätta medel från anslaget för att främja att svenska medborgare får anställning inom EU:s institutioner.

Vidare kommer regeringen även under 2016 att samarbeta med Europeiska kommissionen respektive Europaparlamentet kring informationsinsatser i Sverige om EU-samarbetet inom ramen för det strategiska partnerskapet.

12.4 Budgetförslag

12.4.1 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tusental kronor				
2014	Utfall	19 517	Anslags-sparande	1 306
2015	Anslag	17 488 ¹	Utgifts-prognos	17 499
2016	Förslag	17 619		
2017	Beräknat	17 726 ²		
2018	Beräknat	17 901 ³		
2019	Beräknat	18 192 ⁴		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2015 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 17 599 tkr i 2016 års prisnivå.

³ Motsvarar 17 565 tkr i 2016 års prisnivå.

⁴ Motsvarar 17 566 tkr i 2016 års prisnivå.

Regeringen föreslog i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99 s. 78) att anslaget skulle minskas med 3 000 000 kronor för budgetåret 2015. Riksdagen biföll förslaget (bet. 2014/15:FiU21, rskr. 2014/15:255).

Ändamål

Anslaget får användas för Svenska institutets för europapolitiska studiers förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för kommunikationsinsatser på EU-området. Anslaget får användas för utgifter för att medfinansiera medel från EU. Vidare får anslaget användas för att främja rekrytering av svenska medborgare till tjänster inom EU:s institutioner.

Kompletterande information

Inom ramen för det strategiska partnerskapet med Europeiska kommissionen och Europaparlamentet kan medel från anslaget användas för de kommunikationsinsatser i Sverige om EU som beslutas under budgetåret 2016.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Sieps har möjlighet att ta ut avgifter för den utbildningsverksamhet som myndigheten bedriver. Den utgör en uppdragsverksamhet vid myndigheten.

Tabell 12.2 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2014	1 300	2 300	-1 000
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Prognos 2015	1 500	2 500	-1 000
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)
Budget 2016	1 500	2 500	-1 000
(varav tjänsteexport)	(0)	(0)	(0)

Sieps får ta ut avgifter upp till full kostnads-
täckning för uppdragsverksamheten vid myndig-
heten samt disponera intäkterna i verksamheten.

Regeringens överväganden

Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2016–2019 för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019
Anvisat 2015¹	20 488	20 488	20 488	20 488
<i>Förändring till följd av:</i>				
Pris- och löne- omräkning ²	207	357	603	946
Beslut	-3 075	-3 119	-3 190	-3 242
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt	-1	1	0	0
Förslag/ beräknat anslag	17 619	17 726	17 901	18 192

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2014 (bet. 2014/15:FiU10).
Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2015. Övriga
förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en
pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2017–2019 är preliminär.

I enlighet med vad regeringen aviserade i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 avsnitt 7.2 s. 143) föreslås att anslaget minskas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen föreslår att 17 619 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information* för 2016. För 2017, 2018 och 2019 beräknas anslaget till 17 726 000 kronor, 17 901 000 kronor respektive 18 192 000 kronor.

Bilaga 1

Förteckning över
Sveriges
utlandsmyndigheter
samt ackrediteringar för
de Stockholmsbaserade
ambassadörerna

Bilaga 1

Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna

Innehållsförteckning

I. Beskickningar	5
II. Delegationer	6
III. Karriärkonsulat	6
IV. Stockholmsbaserade ambassadörer	7

1.1 Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna per den 1 augusti 2015

I. Beskickningar	
(sidoackrediteringar inom parentes)	Hanoi
	Harare
	(Lilongwe, Port Louis)
	Havanna
Abu Dhabi	Helsingfors
(Kuwait, Manama)	Islamabad
Abuja	Jakarta
(Accra)	(Dili)
Addis Abeba	Jerevan
(Djibouti)	Kabul
Alger	Kampala
Amman	(Bujumbura, Kigali)
Ankara	Kairo
Astana	Khartoum
Athen	(Bangui, Juba, N'Djamena)
Bagdad	Kiev
Baku	Kigali ¹⁾
Bamako	Kinshasa
(Niamey, Nouakchott, Ouagadougou)	(Brazzaville, Libreville, Malabo, Yaoundé)
Bangkok	Kuala Lumpur
(Manila, Yangon, Vientiane)	Köpenhamn
Belgrad	La Paz ¹⁾
(Podgorica)	Lissabon
Berlin	(Bissau, Praia)
Bern	London
(Vaduz)	Luanda
Bogotá D.C.	(Sao Tomé, Príncipe)
(Caracas, La Paz, Quito,)	Lusaka
Brasilia	Madrid
Budapest	(Andorra la Vella)
Buenos Aires	Maputo
(Asunción, Montevideo)	(Antananarivo, Mbabane)
Bukarest	Mexico
Canberra	Minsk
(Apia, Funafuti, Nuku`alofa, Suva, Honiara,	Monrovia
Port Moresby, Port Vila, Södra Tarawa, Yaren,	Moskva
Wellington)	Nairobi
Chisinau	(Moroni, Victoria)
Damaskus	New Delhi
(Beirut)	(Colombo, Kathmandu, Thimphu, Malé)
Dar es Salaam	Nicosia
Dhaka	Oslo
Doha	Ottawa
Guatemala	Ouagadougou ¹⁾
(San Salvador, Tegucigalpa, San José,	Paris
Managua, Panamá)	(Monaco)
Haag	Peking

(Ulan Bator)
Phnom Penh
Prag
Pretoria
(Gaborone, Maseru, Windhoek)
Pristina¹⁾
Pyongyang
Rabat
Reykjavik
Riga
Riyadh
(Muscat, Sana'a)
Rom
(San Marino)
Santiago de Chile
(Lima)
Sarajevo
Seoul
Singapore
(Bandar Seri Bagawan)
Skopje
(Pristina, Tirana)
Tallinn
Tbilisi
(Jerevan)
Teheran
Tel Aviv
Tirana¹⁾
Tokyo
(Koror, Majuro, Pohnpei)
Vilnius
Warszawa
Washington
Wien
(Bratislava, Ljubljana)
Zagreb

II. Delegationer

Sveriges ständiga representation vid Europeiska Unionen (EU) i Bryssel

Sveriges ständiga representation vid Förenta nationerna i New York

Sveriges ständiga representation vid de internationella organisationerna i Genève

Sveriges delegation vid Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur (Unesco) i Paris

Sveriges ständiga representation vid Europarådet i Strasbourg

Sveriges ständiga delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) i Wien

Sveriges delegation vid Nato i Bryssel

III. Karriärkonsulat

a) Generalkonsulat

Hongkong
Istanbul
Jerusalem
Mariehamn
Mumbai
S:t Petersburg
Shanghai

¹⁾ Beskickningen förestås av en chargé d'affaires

IV. Stockholmsbaserade ambassadörer

De tio sändebuden har följande ackrediteringar:

1. Basseterre (St Christopher och Nevis), Belmopan (Belize), Bridgetown (Barbados), Castries (St Lucia), Georgetown (Guyana), Kingston (Jamaica), Kingstown (St Vincent och Grenadinerna), Nassau (Bahamas), Paramaribo (Surinam), Port-au-Prince (Haiti), Port of Spain (Trinidad och Tobago), Roseau (Dominica), Santo Domingo (Dominikanska Republiken), St George's (Grenada), St John's (Antigua och Barbuda)
2. Tripoli (Libyen), Tunis (Tunisen)
3. Heliga Stolen, Valletta (Malta)
4. Asmara (Eritrea)
5. Asjchabad (Turkmenistan), Bisjkek (Kirgizistan), Dusjanbe (Tadzkistan), Tasjkent, (Uzbekistan)
6. Baku (Azerbajdzjan)
7. Sofia (Bulgarien)
8. Abidjan (Elfenbenskusten), Banjul (Gambia), Conakry (Guinea), Dakar (Senegal), Freetown (Sierra Leone), Lomé (Togo), Porto Novo (Benin)
9. Dublin (Irland)
10. Bryssel (Belgien), Luxemburg (Luxemburg)